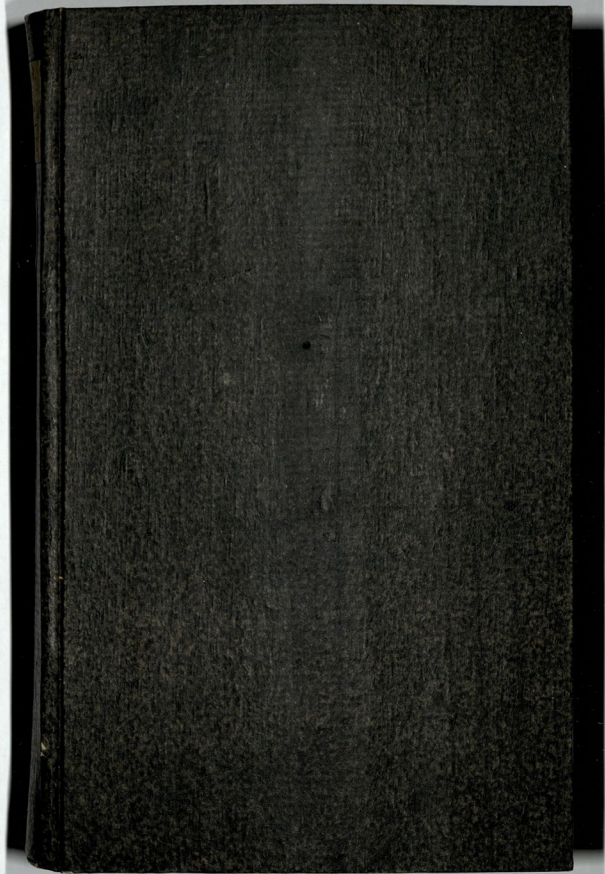
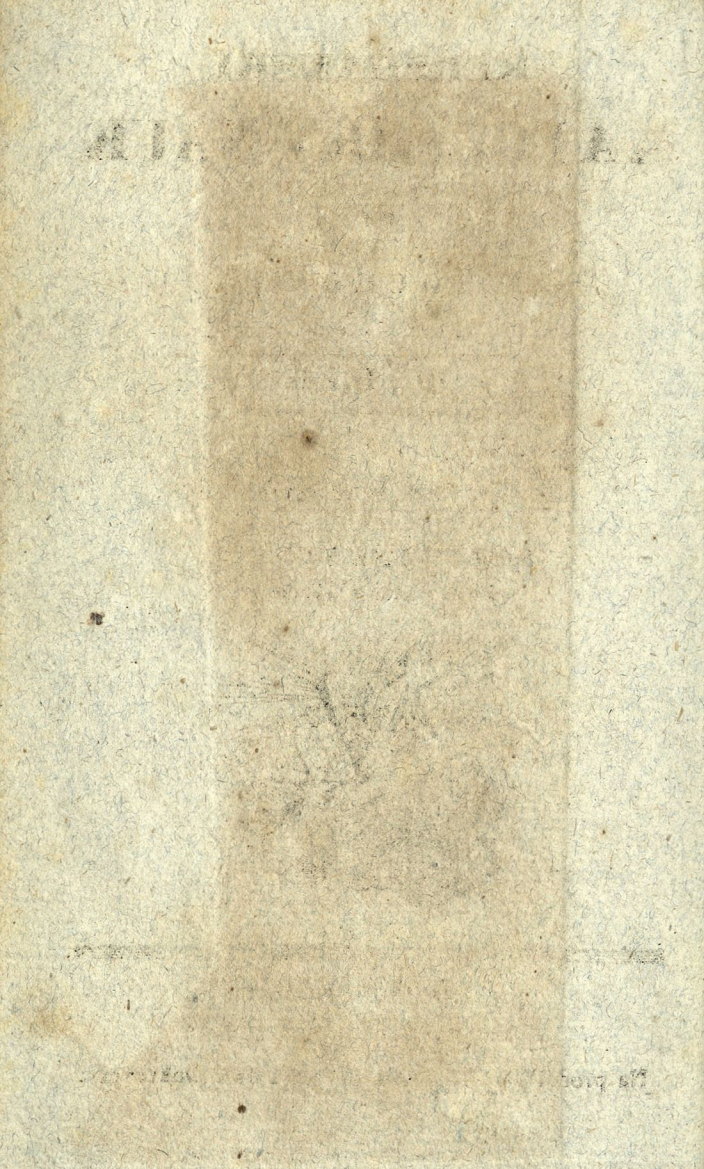

1292. II C. e. 1. 3.

KERŠANSKI KATOLSHKI NAUK

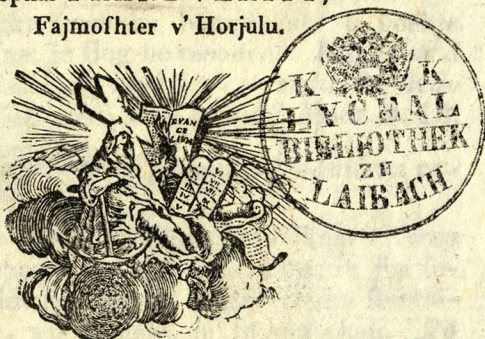
sa

odrafhene ljudí.

III. D é l.

OD LJUBESNI.

Spifal FRANZ VERITI,
Fajmoshter v' Horjulu.

V' Ljubljani 1834,
Natisnila Rosalia Eger.

Na prodaj per Janesu Klemensu bukvovesu.

V' natif tih bukev so milostlivi Firshht Gospod, Gospod

ANTON ALOJS,

Ljubljanski shkof 4^{tiga} Svizhana 1832 dovoljili.

1N=030007441

TRETJI DÉL.

OD LJUBESNI.

Od boshjih sapoved sploh.

Je zhlovek boshjih sapoved potreben?

Potreben jih je, ker drugazhi ne more svoji-mu Stvarniku flushiti. Nihzhe ne ve boshje volje, zhe mu je Bog ne rasodene. *Kdo is med zhlovekov samore boshji svet vediti? Kdo samore misliti, kaj Bog hozhe?* Modr. 9. 13.

Ali je Bog nashim pervim porodnikom sa-povedi dal?

Bog je nashim pervim porodnikom v' serze vtisnil sapopadik dobriga in hudiga, in jim so-sebno gnado dal, de bi njega svojiga stvarni-ka sposnali, mu flushili, in se svelizhali. Po njih nesvestobi so te velike darove sgubili, ostalo je vender v' njih she nekoliko sapopadka dobriga in hudiga. To je tudi v' vsm zhlo-veshtvu ostalo, kar pa je vender nesmoshno zhloveka v'svelizhanje perpeljati, kakor vfi na-rod prizhujejo, kateri so malike molili, in ras-

njsdano shiveli. Mi vsi smo ko ovze sashli, sledni se je na svojo pot obrnil. Is. 53.6.

Po kom je Bog potlej osnanil svojo voljo?

Po svojim flushabniku Mojsefu je svojo voljo, al sapovedi osnanil, in nasadnje po svojim Sinu Jesufu Kristufu, kateri je sapovedi raslagal, in gnado saflushil, de po njih shivimo. *Sapovedi so po Mojsefu, gnada in resniza je po Jesufu prishla. Jan. 1. 17.*

Smo dolshni vediti, kaj Bog sapoveduje in prepoveduje?

Dolshni smo, ker ravno is tiga namena je Bog osnanil svojo voljo, de po nji shivimo. Prerok Jeremija v' Gospodovim imenu pravi: *Preklet zhlovek, kateri ne poslusha besede savese. 11. 3.*

Sakaj smo dolshni vediti, kar nam Bog sapoveduje in prepoveduje?

Sato, de njegovo voljo dopolnujemo. Shiveti moramo po volji boshji, de mu flushimo, de smo do blishniga pravizhni in usmiljeni, in si vezhno plazhilo saflushimo. Sveti Jakob pravi: *Ohranite vsajeno besedo, ktera samore vashe dushe svelizhati. 1. 21.* Vediti smo dolshni voljo boshjo, ktera nam je osnanjena, ker bomo po nji sojeni. *Beseda, ktero sim govoril, vas bo sodila posledni dan. Jan. 12. 48.*

Ali nevednost boshje volje isgovori vselej?

Ne isgovori vselej, temuzh, kadar nam ni

mogozhe vediti, ako ravno si veliko persadenemo. Ako bi naš nevednost isgovorila in nedolshne storila vselej per Bogu, bi bila nevednost sosební dar boshji, in nauki bi bili v' našho shkodo. Sveti Pavel od neverzov pravi: *Kteri so bres postave greshili, bodo bres postave pogubljeni.* Riml. 2. 12.

Je mogozhe gotovo rasfoditi vselej, kadaj nevednost isgovori al ne?

Rasfoditi vselej ni mogozhe, ampak Bog sam vse to ve, in rasfodi. Smota je lohka tudi per pravizhnim zhloveku, in to ga isgovori. Vzhasi pride nevednost is prostovoljuiga hudiga soper postavu nature, in to ne isgovori. Vzhasi je veliko okolishin svito spletenih, in ni mogozhe rasfoditi, in ravno sato David pravi: *Kdo sposna grehe? ozhisti me (o Bog), od mojih skrivnih grehov.* Pf. 18. 13.

Je zhlovek isgovorjen, ako soper voljo boshjo stori, ker ga je hudo posheljenje oslepilo?

Ni isgovorjen, ako is ljubeshni do hudiga soper voljo boshjo stori. Ako napuh, al lenoba, al lakomnost, al nezhistost, al drugo hudo oslepi zhloveka, je sam svoje nesfrezhe kriv, in ni isgovorjen. Hudobni se ne pusté preprizhati, de, kar ljubijo, je greh, in toraj ostanejo bres vfiga isgovora. Sami bodo preposno sposnali: *Smo se na poti krivize, in pogubljenja vtrudili, Gospodove poti pa nisimo vedili.* Modr. 5. 7. Oni hodijo po poti po-

gubljenja, in ne vedo, ker vediti nozhejo, in ravno sato v' pogubljenje pridejo.

Kaj je zhloveku storiti, de ne bo v'greskni nevednosti sapopaden?

De zhlovek ne bo v' greskni nevednosti sapopaden:

1) Gorezhe naj prosi Boga rassvetljenja, de raspodi temo, in da sposnati kaj njemu dopade. Sveti Jakob pravi: *Ako kdo modrosti potrebuje, naj prosi Boga, kateri vsm obilno daje.* 1. 5.

2) Naj skerbno poslusha besedo boshjo, in naj jo pogosto premishljeje. Kdor to is shelj-niga serza stori, bo rassvetljen, ker je sapi-fano: *Modrosti sazhetik so shelje resnizhne po nauku.* Modr. 6. 18.

3) Naj is vse dushe skerbi flushiti Bogu, in naj is serza is-shene vso ljubesen do hudiga. Kdor ni ravniga serza, al ljubi kar njegovimu hudimu posheljenju sfreshe, al hozhe dvema gospodama flushiti, je poln smot in saderg. *Kdor postavie ishe, bo s' njo napol-njen; kateri pa golufno dela, bo v' nji pohujshan.* Sirah. 32. 19.

4) V' teshkih rezheh naj poprashta modre, kaj de je prav. Pravi modri so ti, kateri so uzheni v' postavi, in poboshno shive; te naj poprashta, in bo resnizo svedil. Kdor spazhene in hudobne ljudi vprashta, smote ishe, in slab svet v' svoje pogubljenje najde. *Ne posvetuj se s' norzi, ker oni ne morejo ljubiti drusiga ko to, kar jim dopade.* Sirah. 8. 20.

Je dolshnost po sapovedih shiveti, ako drugi ne shive po njih?

Po sapovedih moramo shiveti, ako jih vsi drugi sazizhujejo. Bog tako govori: *Ne hodi sa mnoshizo, de bi hudo storil.* II. Mojs. 23. 2. Noe je pravizhen ostal med spazhenim zhloveshtvam; on je bil otet, drugi ne. Joshef je bil med neverzi nedolshen, in je povishan bil. Lot je ostal zhift med nezhistimi Sodomljani, Bog ga je refhil, une pa s' ognjen konzhal. Kdor je pravizhen, on bo svelizhan; vsi drugi bodo pogubljeni.

Hudobniki se radi isgovarjajo, rekozh: *Drugi tako shive, sakaj pa jest ne?* Ako bi prav bilo po ljudeh shiveti, bi bil Bog to samo sapoved dal: *Shivi kakor drugi.* Sapovedi so osnanjene, de se po njih shivi, in kdor nozhe, bo pravizhno povernjenje po svoji hudobii prejel, ker se vsigamogozhnemu Bogu vstavlja. *Prekleti so oni, kateri od boshjih sapoved odstopijo.* Pf. 118. 21.

Je mogozhe po sapovedih shiveti?

Is svoje mozhi se ne more, s' gnado boshjo pa je lohka po sapovedih shiveti. Israelzi v' pufhavi so Mojsefu odgovorili: *Vse bomo spolnovali, kar je Gospod sapovedal*, in nihzhe ni mordé mislil profiti Boga gnade. Ta skrit napuh je blesò tudi per kristjanih, ako ravno so po Jesusevih naukih preprizhani, de is svoje mozhi ne morejo nizh.

Vsak bodi preprizhan, de sam nizh ne more, in naj ponishao misli, kar David:

V svojo mozh se ne sanafham. Pl. 43. 7.
Ref je de se ne sme, ker Jesus pravi: Bres
mene ne samorete nizh storiti. Jan. 15. 5.
Misliti dobriga ne moremo sami is sebe. II.
Kor. 3. 5.

Upanje nashe je v' mozh gnade svetiga Duha, s' ktero samoremo vse. *Vse samorem v' tim, kateri me mozhniga stori, je sveti Pavel rekel. Filip. 4. 13.* Vse je lohka kristjanu, kterimu gnada boshja pomaga, in on zhuti refnizo Jesufovih besed: *Moj jarm je sladak, in moje breme lohko, Mat. 11. 30.*

Nam Bog rad pomaga s' svojo gnado?

Bog je usmiljen gospod, kateri sapoveduje, in pomaga po njegovih sapovedih shiveti. Prosimo ga tedaj po Jesusu Kristusu, in bomo dosegli: *Ozhe nebeshki bo dobriga Duha dal tim, kateri ga prosijo. Luk. 11. 13.* Bog je nash ozhe, mi smo njegovi otrozi; kako nam bo tedaj odrekel, ako ga prosimo gnade, de s' njo njegovo voljo spolnujemo?

Kakshna mora biti nasha pokorshina do Boga?

Nasha pokorshina do Boga mora biti:

1) Hitra, de radi in veseli storimo al se varujemo, kar Bog sapoveduje in prepoveduje.

2) Popolnoma, de smo svesti Bogu v' velizih in majhnih rezheh, in de svoje nar sapeljivishi posheljenje premagujemo.

3) Stanovitna, de ne peshamo, se ne na-

velizhamo, ne pohujšhamo se, in ne odstopimo od flushbe boshje nikoli.

4) Serzhna, de se ne bojimo, ne ljudi, ne fhkode, ne preganjanja, ne smerti.

5) Savolj Boga, de mu is ljubesni do nje-ga hitro, popolnoma, stanovitno, in serzhno flushimo.

Kakšhne so boshje sapovedi; po kom, in kako osnanjene.

Koliko je boshjih sapoved, in ktere so?

Boshjih sapoved je deset, in so te:

1) Jest sim Gospod tvoj Bog, kateri sim te is Egiptovske deshele in flushnosti ispeljal. Ptujih bogov sraven mene ne imej. Nobene sresane podobe si ne naredi, de bi jo molil. Sakaj jest sim Gospod tvoj Bog, in nobeniga drusiga sraven sebe nozhem.

2) Imena Gospoda svojiga Boga nepridno ne imenuj; sakaj Gospod ne bo tiga nedolshniga shtel, kateri bo ime Gospoda svojiga Boga nepridno imenoval.

3) Spomni se, de sabotni dan posvezhujesh. Sheft dni delaj, al sedmi dan je sabota Gospoda svojiga Boga. Tisti dan ne delaj ne ti, ne tvoji domazhi, ne tvoja shivina.

4) Spofhtuj ozheta svojiga, in mater svojo, de bosh dolgo shivel na semlji.

5) Ne ubijaj.

- 6) Ne presheftuj.
- 7) Ne kradi.
- 8) Ne prizhaj po krivim.
- 9) Ne sheli svojiga blishniga shene.
- 10) Ne sheli svojiga blishniga hifhe, hlapza, dekle, in kar je njegoviga. II. Mojs. 20. 1-17).

Po kom je Bog te sapovedi dal ?

Bog jih je dal po Mojsefu svojimu svestimu flushabniku, kateri je v' boshji mozhi Israelsko ljudstvo is Egipta ispeljal.

Kdo je Mojsef bil ?

Mojsef je bil Israelz, Abrahamove rodovine, in rojen v' Egiptu ob zhasu nekiga neufmiljeniga kralja, kateri je sapovedal vse novorojene fantizhe Israeloviga ljudstva v' vodo pometati, de bi se Israelzi ne mnoshili.

Mojsefova mati ga je tri mesze fkrivala, ker je pa vidila, de ga ne more perkritiga imeti, ga je v' pletenizo djala, in ga v' bizhje per vodi Nilu poloshila. Faraonova hzhi ga je nashla, in ga ravno njegovi materi rediti dala, rekozh: *Vsami to dete, in ga redi meni.* Kader je bil Mojsef nekoliko odrastel, ga je njegova mati dala Faraonovi hzheri, in ona ga je ko svojiga otroka s' v'fim ofkerbela.

Mojsef, ko je vidil nadloge svojiga ljudstva, ni hotel biti v' kraljevi hifhi, sbeshal je na Madjanfko, in prebival per poboshnim duhovnu, kteriga ovze je pafel. En dan je pa-

fel ovze na gori Horeb al Sinaj, Bogl se mu je perkasal v' podobi ognja v' gorezhim germu, in ga je poslal v' Egipt refhit Israelze. Dosegel je to s' velikimi zhudeshi, in jih peljal zhes rudezhe morje v' pufhavo, de bi na ravnost fhli v' obljubljeno Kananfko deshelo.

Kaj vse to pomeni?

Pomeni, kar se je v' novi savesi godilo. Mojsef pomeni Jesufa Kristusa odrefhenika; kralj Farao pomeni hudizha, kateri je vse zhloveshtvo v' sushnosti imel; rudezhe morje pomeni Jesufovo kri, po kateri smo refheni; pufhava pomeni svet, al sdajno shivljenje; Kananfka deshela judam obljubljena, pomeni nebesfko kraljestvo, kamor smo namenjeni.

Kje, in kdaj so bile boshje sapovedi osnanjene?

Boshje sapovedi so bile osnanjene v' pufhavi na gori Horeb, al Sinaj, kjer je Mojsef prej vidil Boga v' podobi ognja v' gorezhim germu. Sapovedi so bile osnanjene petdeset dni po odhodu is Egipta, po stvarjenji sveta pa okoli 2500 let.

Ali so pred ljudje bres vsfh sapoved bili?

Ljudje prej niso imeli ozhitnih sapoved, temuzh so po svojim umu shiveli, in toraj hudobno, ker popazhena natura hud sad obroduje. To preprizha de nam je Bog svojo voljo, al sapovedi is sosebne milosti osnanil.

Kako je Bog svojo voljo, al sapovedi osnanil?

Bog je na gori Sinaj med bliskanjem in gromenjem svoje sapovedi Israelzam osnanil.

Mojsef se je shtirdefet dni s' postam in molitevjo perpravljaj sapovedi prejeti; ljudstvu je sapovedal, de se tri dni prej ozhisti in perpravi. Kader je napovedan dan prishel, se je prav sгодaj vidilo strashno bliskati, in se flishalo strashno grometi; teman oblak je bil goro obdal, trobenta je buzhalo, in zhedalje glasneji, in vsa gora je bila ognjena. Ljudstvo, ki je strashni gori nasproti stalo, je prestrasheno trepetalo, in Mojsefu reklo: *Govori ti s' nami: Gospod naj s' nami ne govori, de ne umerjemo.* Mojsef jim je odgovoril: *Ne bojte se, ne bošte umerli, Bog to stori, de bi bil njegov strah v' vas, in de ne greshte.*

Mojsef je shel na goro, Bog je Israelzam is oblaka govoril, in Mojsefu dal dve kamnitni tabli, na kterih so bile sapovedi sapifane.

Sakaj je Bog tako oblastno in strashno sapovedi osnanil?

Sato de bi se ga Israelzi bali, kakor jim je Mojsef pravil. Ravno sato se stara savesa, savesa strahu imenuje. Sveti Duh je tudi v' viharji v' aposteljne prishel, pa v' podobi ognja, kteri pomeni ljubesen, in se ravno sato nova savesa, savesa ljubezni imenuje, de kristijani flushijo Bogu is ljubezni, ne pa kot judje, is straku.

Kakofhne ste bile dve kamnitni tabli, na kterih so bile sapovedi sapifane?

Te dve tabli ste bile is kamnja, kar pomeni, de sapovedi na njih sapifane, bodo smiraj. Sleherni tabla je bila, ko bi bila posebej narejena, sdrushene ste pa bile. Na eni so bile tri perve sapovedi sapifane, ktere sapopadejo ljubesen nasho do Boga; na eni so bile druge sapovedi sapifane, v' kterih je sapopadena ljubesen do blishniga.

Te dve tabli ste bile sklenjene, ker so vse sapovedi postava ediniga Gospoda, in tudi, ker so vse sapovedi med seboj sdrushene. Ni ljubeshni do Boga, zhe blishniga ne ljubimo savolj njega, al zhe ga ne ljubimo; in zhe blishniga ne ljubimo, tudi Boga ne ljubimo.

Smo tudi mi dolshni deset boshjih sapoved spolnovati?

Tudi mi smo dolshni, ker so te sapovedi raslaga naturnih sapoved, al sapopadka dobriga in hudiga, ki ga je Bog v' nasho dusho vtifnil. Tudi sato, ker jih je Jesus poterdil in spolnovati sapovedal.

V' Boga verovati, upati in ga ljubiti; blishniga ljubiti savolj Boga, nizh hudiga mu ne storiti, temuzh mu pomagati in drugo, je v' zhloveshki naturi, in neodlozheno od nje, in toraj so vsi ljudje dolshni po boshjih sapovedih shiveti.

Sakaj je Bog te sapovedi osnanil, in jih spolnovati sapovedal?

Sato, de bi bili vsi ljudje v' tim shivlje-

nji, in po smerti frezhni. Ako bi vsi ljudje po sapovedih shivali, bi bili vsi pokorni Bogu is vse dushe, in eden s' drusim ko dobri bratje in sestre pravizhni in usmiljeni; lashnikov, golufov, tatov, in drusih hudobneshov bi na svetu ne bilo, in nashe shivljenje bi bilo sladko; ta svet bi bil podoba nebesfhkiga kraljestva, in po smerti bi vsi shli v'nebesfhko kraljestvo, v' ktero smo namenjeni.

Kako Bog plazhuje te, ki po njegovih sapovedih shive?

Njim, kateri sapovedi spolnujejo, je Bog usmiljen ozhe, dokler tukaj shive, in po smerti njih vezhno plazhilo v' nebesih. Modri Salomon pravi: *Kdor Gospoda poslusha, bo obilne dobrote vshival. Prip. 1.33.* David tudi pravi: *Blagor jim, kateri po Gospodovi postavi shive. Pf. 118. 1.*

Kaj hudiga sadeva te, ki sapovedi sanizhujejo?

Vse hudo sadeva te, ki jim ni mar po sapovedih shiveti. Bog tako govori po svojim flushabniku Mojsefu: *Ako ne bosh hotel besed svojiga Gospoda poslushati, bodo vse kletve nad te prishle: preklet bosh v' mestu in na njivi; prekleta bo tvoja shitniza, in prekleti ostanki tvojiga perdelka. Preklet bo sad tvojiga telefa, sad tvoje semlje, in tvoje zhede, dokler te ne potare in pokonzha, ker si ga sapustil. V. Mojs. 38. 14-20.* Ti hudobneshi bodo is Jesufovih ust flishali: *Pobe-*

rite se od mene, vi prekleti, v' vezhni ogenj.
Mat. 25. 41.

OD BOSHJIH SAPOVED POSEBEJ.

Perva sapoved.

Ktera je perva sapoved boshja ?

Ta je : Jest sim Gospod tvoj Bog, kteri sim te is Egiptovske deshele in slushnosti ispeljal. Ptujih bogov sraven mene ne imej. Nobene sresane podobe si ne naredi, de bi jo molil. Sakaj jest sim Gospod tvoj Bog, in nobeniga drusiga sraven sebe nozhem.

Sakaj Bog narprej pravi : Jest sim Gospod tvoj Bog ?

Preden svoje sapovedi osnani, pravi tako, de vsm ljudem dopove, in vse preprizha, de ima narvikshi oblast nad vsmi, de ima toraj popolno oblast sapovedovati, in prepovedovati, in de mu vfi ljudje morajo biti pokorni.

Ravno sato je Bog svojo vfigamogozhnost in svoje velizhastvo rasodeval na gori Sinaj, de bi se mu vfi popolnoma podvergli. Zesarji, kralji, mogozhni, in vfi morajo boshje sapovedi spolnovati. David pravi : *Ti si ojstro sapovedal tvoje sapovedi, ktere so sgol praviza in resniza, spolnovati.* Pf. 118.

Sakaj je Bog sraven perstavil: Kteri sim te is Egiptovske deshele in fushnosti ispeljal?

Bog je to govoril, de bi Israelzi te velike dobrote ne posabili, in mu is hvaleshnosti radi flushili. Je hotel rezhi: *Jest sim vash Gospod, in imam vso oblast vam sapovedovati, de mi pokorni bodite; sraven tiga pa sim vash usmiljeni odreshenik, in mi is hvaleshnosti svesto flushite.*

Ali so tudi nam te besede rezhene?

Tudi nam je to rezheno, ker Bog je nash odreshenik, ki nas je is hudizhove flushnosti odreshil. Hvaleshnishi bodimo mi kakor judje svojimu usmiljenimu Gospodu, in mu svesteje flushimo, ker nas je s' svojimi darimi napolnil.

Kaj nam je v' prvi sapovedi sapovedaniga?

Nam je sapovedano v' eniga Boga, stvarnika nebes in semlje, verovati; va-nj upati, in k' njemu moliti; ga zhes vse ljubiti, mu is ljubesni flushiti, ga moliti in hvaliti.

Verovati v' praviga Boga.

Sakaj nam Bog sapove v' njega samiga verovati?

Sato, ker on sam je pravi Bog, stvarnik in gospod vsiga, resnizhen in pravizhen. Vera v' praviga Boga je potrebna v' svelizhanje, in je tudi isvir vsiga dobriga, bres nje pa nizh

dobriga ni. *Bres vere je nemogozhe Bogu dopasti.* Hebr. 11. 6.

Smo dolshni verovati resnizam, ktere nam je on rasodel?

Dolshni smo verovati vse, kar je Bog rasodel, ker bres tiga bi va-nj prav ne verovali. Moramo verovati ne manj ne vezh, ampak samo to, ker je rasodetiga, in vse to katolska zerkev uzhi. *Zerkev shiviga Boga je steber, in terdnost resnize.* I. Tim. 3. 15.

Kako prejeta vero ohraniti, in jo obrazhati v' svelizhanje?

Rasodeta vera se ohrani s' ponishnostjo, in se obrazha v' svelizhanje s' dobrimi deli. Ponishen kristjan se rad podvershe rasodeti veri, ne misli, ne poflusha, in ne bere, kar jo slabi al popazhi. — Kdor pa hozhe v' nebefa priiti, mu ni sadosi vsih resniz verovati, temuzh mora tudi po njih shiveti. *Vera, ktera poljubesni dela, ona svelizha.* Gal. 5. 6.

Upati v' Boga.

Sakaj nam Bog sapove v' njega samiga upati?

Sato, ker je on sam vsigamogozhen in usmiljen Gospod, ki nam samore in hozhe pomagati. *Narvikshi oblastnik, Gospod in Bog je usmiljen in milostljiv, poterpeshljiv, in veliziga usmiljenja.* II. Mojs. 34. 6.

Is zhesa pride upanje?

Upanje pride is vere, ktera uzhi, de je Bog vfigamogozhen in usmiljen, in je ravno sato v' prvi sapovedi sapopadeno.

Je upanje v' Boga potrebno?

Upanje v' Boga je v' svelizhanje potrebno, ker bres upanja ni prave vere, ni veselja do dobriga, ni dopadljive molitve, in nizh dobriga. Modri pravi: *Gorje jim, kateri so nesaupljiviga ferza.* Sirah. 2. 15.

Kakshno upanje je potrebno?

Takshno upanje je potrebno, de se v' boshjo vfigamogozhnost, modrost in milost sanashamo, in de naš vedno perganja dobro delati po volji boshji, ker tako le bomo dosegli kar upamo. *Vse poti Gospodove so milost, in praviza njim, kateri njegove sapovedi spolnujejo.* Pf. 24. 10. Bog vse obrazha v' svelizhanje tim, kateri po njegovi volji shive.

Ljubiti Boga is vse dushe.

Ali je v' prvi boshji sapovedi ljubesen sapovedana do Boga?

Resnizhno de je, ker bres ljubeshni do Boga je vera mertva, upanje prasno, in svelizhanja ni. Kristuf pravi: *Ljubi Boga is vsiga ferza. Ta je narvikshi, in perva sapoved.* Mat. 22. 37-38.

Je ljubesen do Boga slo potrebna ?

Ljubesen do Boga je nar potrebnishi, in bres nje so vsi darovi, vsa uzhenost in vse dela sahtonj. Sveti Pavel tako govori: *Ako bi jest vse zhloveshke jesike in angeljske govoril: ako bi prerokoval, vse skrivnosti vedil, in vso vero imel, tako, de bi gore preftavljal, ljubesni pa bi ne imel, nizh nisim. Ako bi vse svoje premoshenje vbogim v' shivesh rasdelil, in ako bi svoje telo tje dal, tako de bi gorel, ljubesni pa bi ne imel, mi nizh ne pomaga. I. Kor. 13. 1-3.*

Kaj je ljubesen ?

Ljubesen je fosebni dar boshji, od Boga zhloveku vlita zhednost, s' ktero ljubi Boga zhes vse drugo, in blishniga ko sebe savoljo Boga.

Sakaj se pravi, de je ljubesen fosebni dar boshji ?

Sato, ker je ljubesen is gnade svetiga Duha, nar potrebnishi zhednost, kraljiza vsih zhednost, sazhetik in konez vsiga dobriga.

Sakaj se pravi, de je ljubesen od Boga zhloveku vlita zhednost ?

Sato, ker mi ne vemo, in ne ljubimo zhudne lepote nevidniga Boga, zhe nam on ljubesni ne daje s' svojo guado. *Ljubesen boshja je vlita v' nashe serza po svetim Duhu, kteri nam je dan. Riml. 5. 5.*

Sakaj se pravi: S' ktero ljubimo Boga zhes vse drugo?

Sato, ker ni prave ljubeshni do Boga, ako ga ne ljubimo zhes vse drugo. Bog je to sapovedal: *Ljubi Boga is vsiga serza, is vse dushe, in is vse mozhi.* V. Mojs. 6. 5. *Jesuf pravi: Kdor ozheta, al mater bolj ljubi kakor mene, mene ni vreden.* Mat. 10. 37.

Sakaj smo dolshni ljubiti Boga zhes vse drugo?

Dolshni smo ljubiti Boga zhes vse drugo:

1) Ker je on vse nashe ljubeshni vreden. Bog ima vse dobre lastnosti in popolnomasti. On je nar svetejsi, nar modrejsi, nar pravizhnishi, refnizhnishi, in v' vsm nar popolnishi. Angelji in svetniki so in bodo neisrezheni veselje vekomaj, in se ne bodo nigdar navelizhali vshivati neskonzhno lepoto boshjo. Stvari neba in semlje so nam lepe in zhudne; koliko je pa od njih lepshi vsigamogozhni Stvarnik! Sposnati Boga je veselje poboshnih duh, ki neisrezheni dopadajenje imajo nad njim. Sveti Avgufhtin je jokaje djal: *O vezhna in nova lepota, sakaj sim te tako posno sposnal?* Zhe se poboshne dushe, dokler so she na semlji, slo vesele nad Bogam, kaj she le v'nebefih?

2) Ker nam je Bog in vsm neisrezheni dober. Vse, kar smo, imamo, vemo, in vshivamo je is milosti boshje, de s' tim permora nas svoje stvari ga ljubiti. On sam pravi: *S' tim, karkoli samore zhloveka pervabiti, sim ga*

k' sebi vlekel s' vesmi svoje ljubeshni. Osej. 11. 4. Sveti Janes pravi: Ljubimo mi tedaj Boga, ker je on nas pred ljubil. I. 4. 19. Bog je dober pravizhaim, de mu veselo flushijo, in je dober tudi gresnikam, de se spokoré, jenjajo njega, svojiga usmiljeniga Gospoda shaliti, in mu hvaleshno flushijo.

Ljubesen nafha do Boga, savolj njegovih dobrot, ne sme biti is lakomnosti, ampak bodi is hvaleshnosti. Kdor savolj telesnih dobrot le ima dopadajenje nad Bogam, ga premalo in slabo ljubi, ker ga savolj svojiga dobizhka al veselja ljubi. Prejete dobrote povishujejo dusho, de sposna neskonzhno milost boshjo, de zhisto in zhes vse drugo ljubi Boga.

Kakshin je kristjan, ki bolj ljubi Boga kakor vse drugo?

Kristjan, ki ljubi Boga zhes vse drugo, veliko dopadajenje ima nad njim, ga moli in hvali, ga ima per vsih rezheh pred ozhmi, se varuje greha, in odvrazha boshje rasshaljenje, povishuje njegovo zhaft, in rad terpi savolj njegoviga svetiga imena. Jesus pravi: *Kdor moje sapovedi ima, in jih spolnuje, on mene ljubi. Jan. 14. 21.* Ref je to, de kdor ljubi Boga zhes vse drugo, skerbno shivi po vsih njegovih sapovedih, in raji terpi vse kakor ga prostovoljno shaliti.

Kakshin je zhlovek, ki Boga ne ljubi?

Kdor Boga ne ljubi, je mlazhniga ferza

do njega, sebe in svojiga per vſim iſhe, ſa-
nizhevanja al ſhkode ſe bolj boji kakor greha,
je ſvijazhniga in raſdeljeniga ſerza, in ved-
no ſkerbi kako ſvojimu hudimu poſheljenju
ſtrezhi.

Po zhim ſe ve, de zhlovek ljubi Boga?

Zhe zhlovek ljubi Boga, al ne, ſveti Pa-
vel daje nektare ſnamenja, rekozh: *Ljubesen
je poterpeſhljiva. je dobrotljiva, ni ne-
voſhljiva, ne ravna napzhniga, ſe ne na-
pihuje, ni zhaſti lakomna, ne iſhe kar je
njeniga, ſe ne da raſdrashiti, ne miſli hu-
diga, ſe nad krivizo ne veſeli, ampak ſe
veſeli nad reſnizo; vſe preterpi, vſe veru-
je, vſe upa, vſe preneſe. I. Kor. 13. 4-7.*

Kdor ljubi Boga je poterpeſhljiv v' nad-
logah, zhe ravno ſkerbi pravizhno ſhiveti; je
dobrotljiv kolikor po pravizi more, in je tudi
do ſovraſhnikov uſmiljen; ni nevoſhljiv, ker
iſ dobriga ſerza prvotſhi dobro ſvojimu bliſh-
nimu; ni raſdrashljiv in ſiten, ampak po
ljubesni ravna s' vſimi; ni napihnjen, in ni
zhaſti lakomen, ako ravno je velike darove
prejel; ſvojiga ne iſhe, ampak ſvoje raji ſgu-
bi, de ni Bog s' jeso, s' kletevjo, al drugazhi
raſſhaljen; ne miſli hudiga kader lahko dobro
miſli, in zhe ve hudo, je uſmiljen; ne veſeli
ſe nad krivizo, ampak nad pravizo; greha je
ſhaloſten, dobriga pa veſel; vſe hudo pre-
terpi iſ upanja prihodnige plazhila, ker terdno
veruje de je Bog pravizhen.

Smemo stvari ljubiti?

Ne smemo ne sebe, ne blishniga, ne shivesha, ne oblazhila, ne drusiga neumno ljubiti. Sebe in blishniga moramo sveto ljubiti, savolj Boga; druge stvari smemo toliko zeniti, kolikor so potrebne in dobre v' nashe ohranjenje, in v' druge potrebe. Kdor ljubi stvari savolj samiga svojiga dopadajenja, jik nespametno ljubi, in greshti. Sveti Janes pravi: *Ne ljubite sveta, in tudi ne, kar je na njem. I. 2. 15.*

Je mogozhe prav rasfoditi, zhe slo al malo greshtimo s' ljubesnijo do stvari?

To rasfoditi je velikokrat teshko, in vzhasi nemogozhe. Vidne stvari imajo v' slabim zhlovenu filno mozh in sapeljivost; ljubesen do njih nezhutno pride v' serze, in hitro raste. Zhlovek po lepoti, dobroti, in veselji vidnih stvari oflepljen si smishljuje nepotrebne potrebe, ker neumno ljubi svoje telo, sgubi ljubesen do Boga, in sam ne ve. Sveti Avgushtin pravi: *Hudo posheljenje skusha zhloveka, on mu rad verjame, de je nedolshno, kar posheli.*

Ali greshtimo, ako zhutimo dopadajenje v' vshivanji vidnih stvari?

Vzhasi greshtimo, in vzhasi ne, pravi sveti Avgushtin, kakor je potreba, al nepotreba, permera al nesmera, namen, in okoli shine.

1) Kdor prepovedane rezhi vshiva, al v'per-

pušhenih le svojiga veselja ishe, gresli; okolišine pa kashejo greha hudobo.

2) Kdor is praviga namena, in pametno vshiva stvari al svojimu telesu permerjeno streše v'perpušhenih rezheh, ne gresli, ako ravno kako veselje zhuti, ker je to veselje v'vshivanji tiga neodlozhno.

So nashe dela prijetne Bogu, ako niso is ljubesni do njega?

Vse nashe dela, zhe niso is ljubesni do Boga opravljene, so greslne al bres vrednosti. Usmiljenje, post, molitev, in vse drugo tako je slabo, ako ni is namena Bogu dopasti. Fariseji so veliko dobriga delali, tode is napuba; menili so de veliko saflushijo per Bogu, in so veliki greslniki bili. Ravno savolj tiga je vsm sapovedano: *Vse is ljubesni storite.* I. Kor. 10. 31.

Kaj nam je storiti, de Boga ljubimo, in v'njegovi ljubesni rastemo?

Ljubesen je sofeben dar boshji, kteriga ne moremo saflushiti; ker nam pa Bog rad pomaga savolj saflushenja Jesufovida, si persadevajmo ga is vse dushe ljubiti, de v'ljubesni rastemo.

1) Premishlujmo velikokrat neskonzhno milost boshjo, is ktere tolikanj dobriga prejemo, de se nasha dusha vnema, in gorkeji prihaja v' ljubesni do ljubesnjeviga Boga.

2) Premislimo svoje velike grehe, in nam bodo prizhevali, koliko de nas Bog ljubi, ker

nam, namesti saflusheniga pogubljenja, dobrote daje in pomaga, de se spokorimo.

3) Pogosto premisljimo usmiljeno vzhlovezhenje Sinu Boshjiga, njegove nauke, zhudeshe in smert, savolj nas hudobnih gresnikov.

4) Varujmo se, ne le smertniga greha, kateri odvsame ljubesen, temuzh tudi majhniga, kateri jo pomanjsiha, in svesti bodimo v' nar manjih dolshnostih, veliko bolj pa v' velizih, de zhedalje vezh gnade in ljubeshni sadobimo.

Zhe to delamo, bomo v' ljubeshni rastli, in zhedalje bolj mozhnej prihajali, de nam bodo vse rezhi lohke, in vse prijetno kar dopade Bogu. Zhe pa ljubeshen gospoduje v' nas, bomo mozhni, ferzhni in stanovitni, in bomo upljivo djali, kar je sveti Pavel djal: *Kdo bo mene od ljubeshni lozhil? nadloga? britkost? mezh? Terdno vem, de ne smert, ne shivljenje, ne fila, ne nobena stvar me ne bo mogla lozhiti od ljubeshni boshje, ktera je v' Kristusu Jesusu.* Riml. 8. 35-39.

Moliti in hvaliti Boga.

Smo dolshni moliti, in hvaliti Boga?

Dolshni smo moliti, hvaliti, povishevati in sahvaliti Boga, ker smo njegove stvari, on pa svet, vfigamogozhen in usmiljen Gospod. David v' to nagovarja, rekozh: *Hvalite Gospoda; dajajte njemu dolshno hvalo.* Pf. 28. 2. Jesus Kristus pravi: *Moli Boga svojiga*

Gospoda , in njemu samemu flushi. Mat. 4. 10.

Kako molimo in hvalimo Boga ?

Molimo in hvalimo Boga s' zhisto vero , s' ternim upanjem , s' delavno ljubesnijo , s' popolnoma pokorshino , s' notrajnim in unajnim zheshenjem. To kashe , de hudobni ne hvalijo , in ne molijo Boga , temuzh ga sanizhujejo , in de le poboshni ga molijo in hvalijo. Ravno sato je David rekel: *Pravizhni hvalite Gospoda ; poboshnim se spodobi njega hvaliti. Pf. 32. 1.*

Je sadoosti moliti , in hvaliti Boga v' ferzu ?

Premalo je moliti in hvaliti Boga v' ferzu , temuzh ga moramo tudi ozhitno moliti in hvaliti. Boga moliti v' duhu in v' resnizi , je potrebno , potrebno je pa tudi skasovati svojo vero , pokorshino in hvalo :

1) Ker imamo dusho in telo , in smo toraj dolshni svojo dusho in svoje telo Bogu podvrezhi , ga snotraj , in ozhitno moliti.

2) Ker unajno zheshenje , ponishevanje , molitev , darovanje , in drugo pomaga dushi in jo povsdiguje k' Bogu. Dusha bi hitro opefhala , ako bi unajniga zheshenja , al ozhitne boshje flushbe ne bilo.

3) Ker je unajna boshja flushba , molitev , ponishevanje in drugo blishnimu v' dober sgled , de drugi tudi molijo Boga , kateri je notrajniga in unajniga zheshenja vreden , in ga je ravno sa tiga voljo sapovedal.

Kaj je unajno zheshenje bres notrajne poboshnosti?

Unajno zheshenje bres notrajne poboshnosti je hinavshina, in toraj ne more dopasti Bogu. Modri pravi: *Eni se hinavsko poni-shujejo, njih ferze pa je polno svijazh.* Sirah. 19. 23. Ravno taki so oni, ki na sunajnim molijo Boga, v' ferzu pa ljubijo greh. Tim Jesus rezhe, kar je judam rekel: *Vi hinavzi, prav je prerokoval od vas Isaija, rekozh: To ljudstvo mene s' shnabli zhasti, njih ferze pa je dalezh od mene; oni me sastonj zhasté.* Mat. 15. 7-9.

Molimo tedaj Boga s' shivo vero, s' terdnim upanjem, s' gorezho ljubesnijo, s' popolnoma pokorshino in tudi s' unajnim zheshenjem, de mu nafha flushba dopade, in de ga bomo hvallili v' nebesih vekomaj.

Od grehov soperpervo sapoved.

Kaj je v' prvi sapovedi prepovedaniga?

Bog s' pervo sapovedjo prepoveduje nevero, malikvanje, krivoverstvo, vrashe, nesaupljivost in predersno upanje v' boshjo milost.

Od nevere in malikvanja.

Kdo je nevere kriv?

Tisti je, kteri Boga, in kar je on rasedel ne veruje, in hudobno misli, de ni Boga, in ni povernjenja hudih in dobrih del.

Je nevera velik greh ?

Nevera je narvezhi greh, ker neisrezhe-
no sanizhuje Boga, overshe vse rasodete ref-
nize, in stori zhloveka predersniga in rasu-
sdaniga, de le po svoji hudi volji shivi.

Je veliko nevernikov ?

Nevernikov je vselej malo bilo, sakaj
vest in stvarjene rezhi so ljudem prizhevale,
in prizhajo de je Bog, in zhe oni niso pravi-
ga Boga sposnali, so malike verovali in mo-
lili, kar je malikvanje. Zhe pa kak zhlo-
vek, po hudobii oslepljen predersno, rezhe,
de ni Boga, al de dusha ni neumerjozha,
v'ferzu verder drugazhi misli, in v'kaki fili,
slasti pa v' nevarni bolesni, klizhe v' Boga.

Kdo je malikvanja kriv ?

Malikvanja je kriv on, kateri stvari namesti
Boga, in kakor Boga moli.

Ajdje so sonze, luno, svesde, imenitne
ljudi, shivali, in druge rezhi molili, in kakor
Bogu skasovali zhaft, in se sató malikvavzi
imenujejo, ker so namesti Boga malike mo-
lili.

Je veliko malikvavzov ?

Malo malikvavzov je sdaj na svetu, de bi
malike molili; pred Jesufam pa jih je bilo
grosno veliko; Bog, stvarnik in gospod vseh
vidnih in nevidnih stvari, je bil skoraj vsimu
svetu nesnan, in filno malo je pravovernih
bilo.

Je malikvanje velik greh?

Malikvanje je velik greh, ker overshe praviga Boga, in namesti njega njegove stvari moli.

Ali se pravovernik samore nekoliko vdeleshiti malikvanja?

Samore se, in se vdeleshi, zhe zhloveka, al blago, al kako rezh bolj kakor Boga ljubi. On fizer ne veruje, de kar neumno ljubi, je Bog, pa vender flushi rezhem, in jim daruje svoje serze, ktere nespametno ljubi. Sveti Pavel pravi: *Lakomnost je malikvanje.* Kol. 3. 5. Lakomnik malikuje, al moli blago, napuhnesh svojo hvalo, nezhistnik svoje al drusih telo, in drugi kaj drusiga. Sveti Avgustin prav govori: *Karkoli neumno ljubish, ti je v' serzu namesti Boga, in tisti stvari namesti Stvarnika flushish.*

Od krivoverstva.

Kdo je krivoverstva kriv?

Krivoverstva je kriv, kateri eno al vezh rasodetih refuiz, ktera katolfska zerkev veruje in uzhi, terdovratno sametuje al popazhi.

Je krivoverstvo velik greh?

Krivoverstvo je velik greh in brani v'nebesfko kraljestvo. Vera mora biti zhista, kakorfhno je Bog rasodel, in kakorfhno katol-

fhka zerkev uzhi, in kdor eno samo rasodeto refnizo predersno overshe, spazhi rasodeto vero, in ne bo svelizhan. Sveti Pavel je svojimu ljubimu uzhenzu Titu pisal: *Svari nje* (ki govore, kar se ne spodobi, in skušhajo rasodeto vero popazhiti) *ojstro, de bodo sdravi v' veri. 1. 13.*

Je krivoveren on, ki is nevednosti ne veruje, kar katolshka zerkev veruje in uzhi?

To ni krivoverstvo, temuzh nevednost, ako je kristjan voljen in perpravljen verovati vse, kar zerkev veruje in uzhi. Nekteri kristjani is lenobe ne vedo, kar so dolshni vediti, in njih lenoba je greshna; pa niso vender krivoverzi, ker terdovratno ne sametujejo rasodetih refniz.

Je krivoverstvo, ako se terdovratno meni, de ni to greh, kar zerkev uzhi, de je?

Kdor terdovratno misli, de ni greh, kar zerkev uzhi, de je, je krivoveren. Ni samo vera rasodeta, ampak tudi sapovedi so rasodete in osnanjene.

Krivoverstvo je uzhiti al misliti terdovratno, de nismo dolshni ljubiti Boga, de je nezhistost nedolshna, de se bres sapovedanih dobrih del v' nebefa pride, al zhe se kaka druga sapoved terdovratno overshe.

Nekteri hudobneshi radi verjamejo de ni greh, kar hudobni ljubijo, in de priproste v'svoje saderge vjamejo, pravijo, de to, al uno ni greh. Oni morde drugazhi mislijo, kakor go-

voré, pa so vender krivoverzam podobni, in sapeljujejo ljudi. Bog po Isaiju pravi: *Med mojim ljudstvom so se najdili hudobni, kteri ko ptizharji salesujejo, nastarljajo saderge in nastave, de bi ljudi lovili.* 5.26.

Je krivoverstvo, ako hude misli soper vero, sakramente, al sapovedi kristjanu napadajo?

To so skušnjave hudizhove, ktere ne shkodjejo kristjanu, kteri se jim serzhno vsilja; soper vero pa gresli, ako v'nje dovoli.

Kaj je kristjanu storiti, de v' sveti katolshki veri ostane stanoviten?

De v' sveti veri stanoviten ostane, naj

1) Se varuje napuha, in naj bo ponishen, ker so is napuha krivoverstva. Vera je is nebes, in preshe zhlovekov um; naj ga toraj podvershe Bogu, in ga bo lohka, zhe je ponishen.

2) Naj skerbi v' sveti veri dobro poduzhen biti, de bo loshej stanoviten v' nji; sakaj, zhe je is lenobe neveden, ni bres greha, in se bo lohka pustil smotiti.

3) Se mora skerbnogibati hudobneshov, ki radi govoré soper vero, al sapovedi, al kershanske zhednosti. Varovati se tudi mora branja sapeljivih bukev, ktere v' krivoverstvo napeljujejo, al shege katolshke zerkve sanizhujejo.

4) Naj vedno prosi Boga, de bi mu dajal svojo gnado, de bo stanovit en v' veri, de shi-vi in umerje v' nji.

O d v r a s h.

Kaj je vrasha?

Vrasha je prasna vera v' rezhi, ktere ne po boshjim rasodenji, ne po svoji naturi ni-majo mozhi, kakorshno jim neumneshi perla-stujejo.

Od kod so vrashe?

Vrashe so is flabe vere, in is nevednosti. Kdor je v' veri dobro uzhen, vrash nima; kdor pa ni prav uzhen v' veri, ima vrashe, veruje v' prasne rezhi, in je perpravljen vsako nespametno rezh verjeti.

Je mogozhe vediti al posnati kaj je prasna vera, al vrasha?

Kdor je v' veri uzhen, in je sdraviga uma lobka ve, zhe je, al ni vrasha. De se do-brovoljnim ljudem pomaga, bodo nektore sna-menja popisane.

1) Verovati al verjeti, de kaka rezh ima mozh, drugazhi ko je Bog rasodel, in zerkev uzhi, je vrasha.

Boshja beseda uzhi, in prizhuje de sveti sakramenti imajo oblubo gnade, in de smo po njih svelizhani, ako jih vredno prejemamo; huda vrasha je pa is drusiga namena svete

sakramente prejemati; al to, kar svetim sakramentam gre, malovredno obrazhati. Sveto reshnje telo Jesufovo prejeti, de se ni kuge, ognja, al firele, al drusiga bati, al de zhloveku kaka rezh fhkodovati ne more, je vrasha. Vrasha je tudi s' svetim oljem pomasati sid hifhe, ktera gori, de se ogenj vftavi; al kerstno vodo piti, al jo komu dati v' sdravje telef; al svetinje per sebi imeti, de se nevidno hodi med ljudi, al de zhlovek ni ranjen, al ne vtoni. Vrasha je tudi po molitvi zerkve posvezheni sol nositi na njivo, de shito prej dosori; kofiti velikonozhno saboto shegnaniga mefa v' njivo sakopati, de shivina oftane sdrava. To, in veliko drusiga je vrasha, in kdor ho-zhe rasloshno vediti, naj premifli namen posvezhenih, al svetih rezhi, kakor je Bog rasodel, al zerkev uzhi; naj se tiga dershi, in vse drugo opufi.

2) Vrasha je, ako se naturnim rezhem nepermerjena mozh perlasti.

Korenine, séli, drevesa, in veliko drusiga ima kako mozh, ktero je vfigamogozhni Stvarnik zhloveku v' pomozh dal. To misliti je prav, vrasha je pa fivarem nepermerjeno mozh dati, kar se lohka ve, de biti ne more. Vrashna in neumna vera je, de fhmarna petiza vftavi kri; de séli na pokopalifhi mertvih brane, imajo fofebna lastnost; de ima shebelj is mertvafhke truge kako nesnana mozh; de roshe, ki jih v' prozefii svetiga reshniga telef; okoli nosi, osdravijo bolnike, al odganjajo hude duhove; de dve fhibi na altarji pod per-

tam, kjer novomafhuik mafhuje, kashejo saloge, al sakopan denar. Zhlovek sdraviga uma lohka ve, de je vse to neumno in prasna vera.

3) Vrasha je, ako kdo bres pametniga namena postavi dan, uro, kraj, zhloveka, spol, ime, shtevilo, al kar je taziga.

Vsak ve, de so korenine bolji od jefeni do spomladi, ker je vfa mozh v' njih; de imajo roshe vezhi mozhi, kader so nar lepfhi; de je prav ob pravim zhasu sejati, al saditi po naturi sleherniga semena al drevesa. Vrashno je pa verjeti, de frovo maslo, smeshano ta al uni prasn timer pred sonzhnim prihodam, kako bolesen odganja; de se jagode, seli, al roshe morajo brati ravno opolne al opolnozhi, al kader nihzhe ne vidi; de jih zhlovek ravno tiga imena al starosti al spola brati mora, al sdravila perpravljati; de se mora smoliti tri, al pet, al deset ozhenafhov, ne vezh, ne manj; de se mora pokaditi bolnik pod kapam, al v' fredi hishe; de se mora moliti proti sonzhnimu sahodu, al kader nihzhe ne vidi.

4) Vrasha je tudi to: *Zhudne molitve, fskrivne besede, nesnane imena, al drugo tako.*

Golufivzi, vlazhugarji, berazhi in drugi malovredni ljudje rastrosijo med ljudstvo in drago prodajajo zhudne molitve po tatinsko natifujene, al pernesene (lashnjivo pravijo) is Rima, al is Jerusalema, de priproste loshej golufajo. V' tih ismishljenih molitvah so imena svetnikov, in kaj drusiga boshjiga, de jim

neumneshi loshej verjamejo, de bodo po njih obvarovani shivinske kuge, ognja, in drusih nefrezh. — Verni naj zhujejo, de ne bodo sapeljani, in de vrashno ne verjamejo, naj poslufhajo boshje nauke, in naj se terdno der-shé katolfshe vere.

Od vedeshvanja.

Kaj je vedeshvanje?

Vedeshvanje je, zhe kdo misli, de samore is smifhlenih snamenj vediti al svediti, kaj se bo v' prihodni zhas godilo, kar zhlovek sam is sebe vediti ne more.

Prerokam je Bog rasodeval svojo voljo; vedili in pravili so, kaj se bo v' prihodno godilo. Sdaj jih ni, in treba ni prerokov; so pa nekteri fleparji, ki hozhejo, al shele skrite, zhudne rezhi vediti, in po prasnih snamenjih posnati, kaj se bo v' prihodne zhase godilo. Tih fleparjov je zhe dalje manj na svetu, pa vender popolnoma ni bres tih golufov.

Od kod je vedeshvanje prifhlo?

To je is flepih malikvavzov, al bolji rezhi, is napuha in neumniga radovedniga serza.

Ajdje so gledali na svesde, shivali, in druge rezhi, de bi svedili, zhe bo vojska frezhua al nefrezhua; zhe bo namenjen opravik frezhen al nefrezhen. Mogoze in treba ni praviti vsih njih vrash; menili so pa, de

bogovi rasodevajo svojo voljo po tih vidnih snamenjih.

Je prav verjeti, de svesde al planeti vodijo zhlovekovo shivljenje?

To verjeti je huda smota in gresfna vra-sha; in po svesdi al planetu vgibati, zhe bo zhlovek dober al hud, frezhen al nefrezhen, kako bo shivel, in kdaj bo umerl, je soper vero. Bog je gospodar vfiga; zhlovek pa ima prosto voljo, in kakor boshje darove obrazha, bo hudo al dobro prejel.

Je prav sanjam verjeti, al po njih prihodne rezhi ugibati?

Sanje so sploh prasne misli sadershane dushe, ktere misli so obujene od tiga, kar se je prej mislilo, flifhalo, vidilo al delalo, in po njih ugibvati, je prasno in fhkodljivo. Velikokrat so sanje smeshane in zhudne, ker je dusha, kader telo spi omamljena in sadershana. V' svetim pismu je sapifano, de je Bog nekterim fosebnim zhlovekam svojo voljo al prihodne rezhi v' sanjah rasodel, pa ni prav s' tim svojiga prasniga poifkanja, al ugibvanja isgovarjati. Modri pravi: *Sanje so jih veliko smotile.* Sirah. 34. 7. Smotijo nje, ki jim verjamejo, jih vrashno raslagajo, in po njih vedeshujejo prihodne rezhi.

Od zopernije.

Kaj je zopernija ?

Zopernija je po hudizhevi mozhi kaj storiti.

Ali so zoperniki in zopernize ?

Smed malikvavzov jih je nekaj bilo, de so po hudizhovi mozhi kaj sosebniga storili. Sveto pismo prizhuje de je to bilo, in ni mogozhe odrezhi; bilo je to, ker je per ajdih hudizh veliko oblast imel, in jih s' boshjim per-pufhenjem fleparil.

Ali so zoperniki in zopernize v' katolskhi zerkvi ?

Nespametna misel je to. Visoko uzhen Muratori pravi: *Kdor to misli ognusi Jesuso-vo vero.* Jesus je hudizha popolnoma premagal s' svojo smertjo, in ga je svesal s' svojo boshjo oblastjo.

Je slo gresfno kakiga zhloveka zopernije obdolshiti ?

Refnizhno, de je slo gresfno. V' ferzu le zopernije obdolshiti zhloveka, je velik greh; veliko vezhi greh je to hudo sodbo rasnafhati, in obrekovati nedolshniga blishniga. Kdor is hudiga ferza blishnimu rezhe, norez, je vezhniga oguja vreden (Mat. 5. 22.), veliko huje je rezhi, zopernik al zoperniza; kdo pa to pomisli ?

Zhe ni zopernikov, ne zoperniz, od kod so pa bolesi per shivini, al tozha, al drugo hudo?

O nespametni ljudje! Oni posabijo svojih grehov, in de so boshje shibe vredni, ker obdolshujejo svoje brate in sestre.

Zhe je otrok bolan, in nekdo ima kako nesnano bolesen, al shivina ni po navadi sdra-va, al ni vshitka is nje, bersh mislijo in pravi-jo: Ta, al uni, al una je nad tim kriv, kriva, in vrashnih perpomozhkov per vrashnih ljudeh ishejo, de preshenó bolesen, in s' tim se sadolshujejo per Bogu.

Tozha je is merslih in gorkih vetrov, vetrovi pa so v' boshji oblasti, po katerih on tozho daje v' nashe pokorjenje. *Ogenj, tozha, in vse je v' mashevanje sivarjeno.* Sirah. 39. 35. Kader je bil Jesus vetram in morju sapovedal, in je velika tihota bersh bila (Mat. 8. 26.), so se ljudje zhudili; neumneshi pa verjamejo, de zhlovek samore vetrovam sapovedovati, in tozho dati. Ako bi zhlovek po hudizhu kaj mogel, bi hudizh ne dal hudiga, ampak dobro, ker so per posvetnih dobrotah ljudje hudobnisthi, in obilnisthi shalijo Boga.

Vrashe so greslhne in shkodljive.

Ali so vrashe slo greslhne?

Vrashe so greslhne, ker sapifano je: *Bog sovrashi te, kateri svojo vero v' prasne rezhi stavijo.* Pf. 30. 7. Vrashe so greslhne, ker so

soper vero, so pa bolj al manj greslhne po vednosti al nevednosti sleherniga zhloveka, po greslhnih perpomozhkih, kterih se kdo poslušhi, in po drusih okolishinah.

So vrashe greslhne, zhe se ravno s' njimi kaka nesfrezha odverne?

Vrashe so prepovedane, ako ravno neumneshi menijo, de s' njimi kako nesfrezho odvernejo. Sveti Pavel pravi: *Ni hudige perpusheno storiti, de bi is tiga kaj dobriga bilo.* Riml. 3. 8. Oni lashnjivim prerokam radi verjamejo, ki jim vse prasne marnje pravijo, in se ne pusté po sdravih naukih preprizhati, bodo pa mordé preposno, verjeli, de so sapeljani.

Je tudi greslhno k' vrasham pomagati?

Tudi, in greslhi, kdor vrashne perpomozhke svetuje, kdor jih ishe, al daje, in drugi ki v' to perpomorejo.

So vrashe fhkodljive?

Vrashe so dufhi fhkodljive, ker vero oflabe. Vrashni kristjani so polni prasnih in neumnih dosdevkov, slabo verujejo in upajo v' vfigamogozhniga Boga. Sveti Zesari fhkof je svojim tako govoril: *Velika neumnost je vashà, ker v' bolesni in v' nadlogah raji verujete v' vrashne perpomozhke ko v' vfigamogozhniga Boga; velika pregreha je ta. Ako pa mislite de to vam al vashi shivini pomaga, mislite raji, de Bog to perпусти v' shtra-*

fengo vaše slepote. Vrashni ljudje so slabi v' veri in v' upanji do Boga, in to je filno velika shkoda.

Kaj je kristjanam storiti, de vrash ne bodo imeli?

De so kristjani zhiste vere, in vrash proſti,

1) Naj terdno verujeje in upajo v' vſigamogozhniga Boga, kterimu je vse v' oblasti.

2) Sdravila, ki jih je Bog ſtvaril, naj rabijo, vender pa bres vrash.

3) Naj ne poſluſhajo neumneshov in golufov, kteri is slepote, al dobizhka vrashe uzhe.

4) Uzheni naj bodo v' veri, in zhe ne vedo, ali je, ali ni vrasha to al uno, naj vpraſhajo duhovne.

Od slabiga upanja.

Kaj je ſhe ſoper pervo ſapoved?

Soper pervo ſupoved je ſhe, ſlabo upanje. Bog je ſapovedal de va-nj verujemo in upamo, ker je on vſigamogozhni in uſmiljeni Goſpod, in toraj, kdor ſlabo upa, ſoper pervo ſapoved greſhi.

Kako ſe kristjan s' ſlabim upanjem pregreſhi?

Pregreſhi ſe, zhe premalo al predersno upa.

Kdaj kristijan gresli s' premajhnim upanjem v' Boga?

Gresli,

1) Zhe, misli, de mu Bog njegovih grehov ne more, al nozhe odpustiti; al zhe misli, de se ne more boljshati in shiveti po volji boshji.

2) Zhe v' telefni nadlogah obnemaga, in neumno meni, de ga je Bog sapustil.

3) Kaderkoli prevezh upa v' zhloveka, al v' posvetne perpomozhke; v' boshjo milost, previdnost in gnado, pa premalo upa.

Sakaj ni prav premalo upati v' Boga?

Sato, ker ga premajhno upanje shali, njegovo vfigamogozhnost, milost in modrost sanizhuje, zhloveku pa je filno shkodljivo, ker mu brani flushiti Bogu. David prav lepo pove: *Upaj v' Gospoda, in fiori dobro. Pf. 36. 3.* Upati terdno v' Boga, kateri nas svoje svari ljubi, nam pomagati samore in hozhe, in skerbeno shiveti po njegovi volji, to je pravo upanje.

Kdaj zhlovek gresli s' predersnim upanjem?

S' predersnim upanjem gresli,

1) Zhe v' zhloveka, al v' kako stvar bolj ko v' Boga upa.

2) Zhe v' svojo mozh, al modrost, al serzhnost upa, kakor de bi ne bil gnade boshje potreben.

3) Zhe v' nevarnost gresliti gre, in upa,

de mu bo Bog pomagal, al kaj drusiga upa, kar mu ni Bog obljubil, al kako drugazhi predersno.

Je predersno upanje fhkodljivo?

Predersno upanje je zhloveku filno fhkodljivo. Kdor predersno upa, shali Boga, kateri napuh sovrashi, in napuhnjene sapusti, de sabredejo v' grehe, in so nefrezhni. David pravi: *Vsdigni se ti (Gospod) fodnik semlje; poverni napuhnjenim kar saflushijo. Pf. 93. 2.* Predersno upanje je is gresfniga napuha, sato je Bogu soperno, in zhloveku fhkodljivo.

Od zhafti do angeljov in svetnikov.

Ali je angelje in svetnike zhaftiti, in po njih pomozhi upati mordé soper pervo sapoved?

Angelje in svetnike zhaftiti, se jim perporozhati, in po njih pomozhi upati, ni soper pervo sapoved, ako jih zhaftimo, in se jim perporozhamo po nauku katolsfhe zerkve.

So angelji vredni, de jih zhaftimo?

Angelji so imenitni flushabniki, in veliki prijatli boshji, in nashli pomozhniki, in so toraj vredni, de jih zhaftimo. Bog je Mojsefu rekel: *Lej, svojiga angelja poshljem, kateri pred teboj pojde . . . sposhtuj ga, ker je moje ime v' njem. II. Mojs. 23. 21.*

So svetniki vredni, da jih zhaftimo?

Vredni so, ker jih Bog ljubi, ker so v njegovi zhafti v' nebeshkim kraljestvu, in ker so prej veliko sferbeli in terpeli sa njegove zhafti voljo. Pred vsimi drusimi je sosebne zhafti vredna deviza Marija, mati boshja, ker jo je Bog s' svojo gnado napolnil.

So pravoverni vselej zhaftili angelje in svetnike?

Vselej so jih zhaftili v' stari in novi saveši, ker to dopade Bogu, ki jih je povikshal. Kri- voverzov se je vezh predersno vsdigovalo soper zhaft svetnikom skasano, zerkev pa je stano- vitna ostala. Tridentinski sbor rasodeva misel in nauk vse zerkve, rekozh: *Letá sveti sbor vsm fhkofam in drusim pastirjam sapove kershansko ljudstvo uzhati, da je dobro in koriftno svetnike zhaftiti, in se jim perporozhati, ker oni per Bogu po Jesusu Kristusu Gospodu nashim sa nas prosijo. Kdor pa predersno terdi, da zhaft svetnikom ska- sana, je malikvanje, ali da se jim perporozhati je Kristusu odresheniku v' nezhaft, ali da je nespametno misliti, da svetniki sa nas prosijo, bodi is fhtevila vernih isbrisan.* Sej. 25.

Ali mordé sanizhujemo Boga, ako svetnike zhaftimo, in se jim perporozhamo?

Zhe zhaftimo svetnike, in se jim perporozhamo po nauku zerkve, ne sanizhujemo, ampak povishujemo Boga, kateri je nje, nasho

brate in sestre, milostljivo povikšhal; in ker terdno vemo, de on sam je isvir vfiga dobri-ga. Kader profimo Boga, pravimo: *Daj nam, usmili se nas*; zhe pa svetnike profimo, pravi-mo: *Sa nas Boga profite*, ker vemo, de so oni našhi proshnjavzi per Bogu, ne pa de-livzi gnade.

Ali mordé zhaftjemljemo Jesusu, zhe se svetnikom perporozhamo?

Tridentinski sbor uzhi, de ne jemljemo zha-fti Jesusu, ker svetniki po njem sa naš profijo Boga; in toraj vse molitve in proshnje skle-nemo po Jesusu Kristusu.

Ali angelji in svetniki profijo Boga sa nas?

Ref, de sa naš profijo Boga, ker naš ljubijo, in shele de bi mi tudi svelizhani bili.

Angelji so duhovi polni gorezhe ljubeshi do Boga, in do naš, naš varujejo, in tudi profijo sa naš. Angelj Rafael je štarimu To-biju rekel: *Jest sim tvojo molitev pred Gos-poda nosil. Tob. 12. 12.* To je: *Ti si molil, in jest sim svojo proshnjo tvoji perdrushil, de te je Bog vstlishal, in osdravil.*

Svetniki tudi profijo sa naš. Per judih je bila navadna molitev k' Bogu: *Spomni se, o Gospod! Abrahama, Isaaka in Jakoba svojih flushabnikov*, de bi nam savolj njih persane-sil. Sveti Janes apostel je vidil angelje pred boshjim sedesham, *kteri so v' rokah ime-li posode polne dishezhih kadil, ktere so molitve svetnikov.* Skriv. Ras. 5. 8. Sveti Pa-

vel je profil Boga se verne (Tef. 1.2.), in se jim je perporozhal, de sa-nj profijo Boga. Riml. 15. 30. Sveti Jakob pravi: *Molite eden sa drusiga, de boste svelizhani.* 5. 16. Zhe nashe molitve blishnimu samorejo pomagati, veliko bolj molitve angeljov in svetnikov pomagajo, kateri so veliki prijatli boshji.

Sakaj tedaj svetnike zhastimo, in se jim perporozhamo?

Svetnike zhastimo, in se jim perporozhamo,

1) De hvalimo Boga, kateri je naslim bratom in sestram gnado dal, in jih v' nebeshko kraljestvo vsel.

2) De se s' vsimi svetniki veselimo, kateri so s' pomozhjo gnade premagali sovrashnike, in frezhno prifhli v' nebefa.

3) De se vnemamo po njih shiveti, kakor so oni po Jesusu shiveli.

4) De nam po Jesusu Kristusu sprofijo obilnost gnade, in vse perpomozhke v' vezhno svelizhanje, de s' njimi hvalimo Boga vekomaj.

Je perpusheno fvetinje, al ostanke fvetnikov zhasfiti?

Perpusheno, spodobno in dobro je njih fvetinje, al ostanke zhasfiti. Zerkveno popisovanje prizhuje, de so jih verni vselej zhasfili. Verni so s' drago zeno is rok neverzov njih trupla, al kosti oteli, in jih zhasfili. Bog je s' zhudeshi njih gorezhnost poterdoval, in kasal de mu je njih poboshnost vshezh.

V' Djanji apostelnov je sapifano, *de so bolnike na zeste nosili, de bi jih ob prihodu Petrovim saj seniza njegova obfhla, in bi svojih bolesen refheni bili.* 5. 15. Sapifano je tudi, *de potne rute in opasila svetiga Pavla so na bolekhne devali, in bolesni so jih popustile: tudi duhovi so vun fhli.* 19. 12. Sveti Ambrosh, sveti Avgufhtin in drugi enako prizhujejo.

Sakaj je dobro in spodobno ostanke svetnikov zhaftiti?

Dobro in spodobno je sato,

1) Ker so bili prebivalfhe svetih dufh, in s' dufhami veliko terpeli sa boshjo zhaft.

2) Ker bo Bog trupla svetnikov zhaftite obudil, in bodo v' nebesih vezhno zhaft vshivale.

Komu gre zhaft svetinjam fkasana?

Ta zhaft gre svetnikam, al bolj rezhi, Bogu, kateri je nje, svoje prijatle povikfhal, in posvetil.

Kaj se je treba v' tim varovati?

Vfi verni naj bodo varni, de nepremisfhljeno ne zhaft, kar ni gotovo fkasano, de so svetinje al ostantki svetnikov. Tudi, de jim vrashne al nepermerjene zhafti ne fkashejo, temuzh po nauku katolfshe zerkve.

Ali je prav zhaftiti krish, podobe boshje, angeljov in svetnikov?

Perpusheno in dobro je to. Bog je pre-

povedal podobe po boshje moliti, ni pa prepovedal jim spodobne zhaſti ſkasovati.

Je katolſhka zerkev vſelej zhaſtila podobe boshje, angeljov in ſvetnikov?

Katolſhka zerkev je vſelej vedila, de nje zhaſtiti je dobro; v' ſazhetku je vender varna bila, ker je med molikovavzi bila, de bi ſe nad njo ne pohujſhali; kader je nevarnoſt minila, je ſvete podobe imela in zhaſtila.

Komu gre zhaſt, ki jo ſvetim podobam ſkasujemo?

Ta zhaſt gre tim, kterih podobe ſo. Kader molimo ſ. krish, leſa ne molimo, ampak Jeſufa, ki je na ſvetim krishi umerl. Kader zhaſtimo podobe kake boshje perſhone, al devize Marije, al angeljov, al ſvetnikov, ſkaſhemo zhaſt timu, kteriga podoba je.

So ſvete podobe v' prid?

Ŗvete podobe nam ſo v' prid, ker ſe po njih ſpomnimo na Boga, Jeſufa, in boshje prijatle, in povijhujejo naſho duſho. Ŗveti Gregor papeſh prav govori: *Ŗvete podobe ſo bukve neuzhenih kriſtjanov.*

Ali imajo ſvete podobe kako mozh?

Ŗvete podobe nobene mozhi v' ſebi nimajo, in je neumno miſliti al rezhi: *Ta al una podoba je zhudodelna.* Zhe Bog uſliſhi proſhnje ſvojih vernikov, jih uſliſhi, ne ſavoljo podobe, temuzh ſavolj tiga, kteriga podoba pomeni. Vſak naj ſe terdno derſhi nauka katolſhke zerkve, in mu bo vſe v' prid in v' ſvelizhanje.

Druga sapoved.

Ktera je druga boshja sapoved?

Leta je: *Imena Gospoda svojiga Boga nepridno ne imenuj.*

Kaj Bog sapoveduje in prepoveduje s' to sapovedjo?

Sapoveduje ga moliti, hvaliti in zhaſtiti, in tudi vse, kar je svetiga ſpoſhtovati. Prepoveduje ga ſhaliti, ſanizhevati, in kar je svetiga ognufiti.

Ni vse to v' prvi sapovedi ſapovedano?

Reſ, de je vse to v' prvi ſapovedi ſapodeno, Bog je vender ſoſebno ſapoved oſnail, de mi loſhej vemo ſvojo dolſhnoſt, in ne greſhimo is nevednoſti ſoper njegovo zhaſt.

Bog je s' prvo ſapovedjo oſnail ſvojo oblaſt nad nami, de je on ſam naſh vſigamogozhni, ſveti in uſmiljeni Goſpod; to prepriſha, de mu vſa zhaſt in ſlava gre, in de ſmo dolſhni ga moliti in hvaliti. Reſ je to, vender nam je s' ſoſebno ſapovedjo ſapovedal ga moliti in hvaliti, de ſmo opominjani, in de te velike dolſhnoſti ne poſabimo.

Smo dolſhni hvaliti Boga?

Dolſhni ſmo, ker je on ſveti Goſpod, naſ je ſivaril, in naſ neprenehama obdaruje. David pravi: *Hvalite in zhaſtite Goſpoda. Dajajte njegovimu imenu dolſhno hvalo. Pf. 28. 2.*

Modri tudi pravi: *Tvojemu imenu* (o Bog) *hozhem hvalo dajati*. Sirah. 51. 2. To je vseh ljudi dolžnost, ker *Bogu vsa hvala gre od vekomaj do vekomaj*. I. Tim. 1. 17.

Kdo in kaj sanizhuje boshje ime.

Kdo sanizhuje boshje ime, al Boga?

Boshje ime, al Boga vsi hudobni sanizhujejo. Kdor ni pokoren Bogu, in njemu v'zhaft ne shivi, ga s' svojim grešnim shivljenjem, in s' svojo hudo nepokornino sanizhuje. Hudobni imenujejo Boga ozheta in gospoda, pa so mu nepokorni otrozi in slushabniki; govore prav, delajo pa hudobno. Bog jim rezhe: *Zhe sim jest ozhe, kje je moja zhast? in zhe sim gospod, kje je strah do mene?* Malah. 1. 6. Grešnikov hvala je sovrashna Bogu, in zhe greha opustiti nozhejo, so Jesufovim sovrashnikom podobni, kateri so pred-nj poklekovali, in vpili: *Sdrav bodi! judovski kralj*.

Kaj sanizhuje Boga?

Vse, kar je soper sapovedi sanizhuje Boga. Tedaj

1) Vlak greh sanizhuje Boga, ker overshe njegovo oblast. Majhen greh je majhno sanizhevanje boshje, velik greh je veliko sanizhevanje boshje. To vsakimu grešniku sveti Pavel ozhita, rekozh: *Ti se s' postavo hva-*

lish, in s' prelomljenjem postave Bogu nezhaft delash. Riml. 2. 23. Bog sam se po svojim preroku potoshi, rekozh: *Otroke sim sredil in povikshal, oni pa so me (s' grehi) sanizhevali.* Is. 1. 2.

2) Pohujshanje je Bogu v' sosebno nezhaft. Kdor na skrivnim gresih, overshe boshjo oblast, in sanizhuje njegovo gospostvo. Kdor pa ozhitno gresih al stori, kar se kmalo rasodene, svoje brate in sestre pohujsha, rasshirja kraljestvo hudizhovo, in druge predersno napravlja sanizhevati Boga. Prerok Natan je Davidu rekel: *Ti si sovrashnikam Gospodovim k' preklinjevanju perloshnost dal.* II. Kral. 12. 14. Sveti Pavel pishe Rimljanam: *Boshje ime, se po vas (ako gresHITE) med neverniki preklinja.* 2. 24. Nevernike pohujshati je velik greh, ker se jim perloshnost daje Boga sanizhvati, kako velik greh je pa verne pohujshati, in boshjim otrokam perloshnost dati svojiga usmiljeniga Ozheta nebeshkiga s' grehi sanizhvati?

3) Sanizhvanje svetih rezhi je boshjimu imenu v' nezhaft. Verjeti ni mogozhe de bi verni nalash is hudiga serza sanizhevali Boga, sveti evangeli, svete sakramente, boshjo besedo, Marijo al svetnike. To bi bilo huje od zhloveshke hudobije, in taki bi se bili sveti veri odpovedali. V' stari savesi je Bog sapovedal preklinjavze in sanizhvavze umoriti, rekozh: *Kdor bo ime Gospodovo preklinjal, bo umorjen; vsa mnoshiza ga mora s' kamnjam pofuti.* III. Mojs. 24. 16.

4) Nepotrebno in nezhaftljivo imenovati boshje ime, in kar je boshjiga, je Bogu v' nezhaft. Nekteri kristjani veliko krat imenujejo Boga al svete rezhi bres vfiga spofhtovanja; imenujejo Boga, Jesufa, Marijo al svetnike is nepoterpeshljivoſti, al v' smehu, in nedolshni nifo, ker je sapifano : *Imena Gospoda ſvoji-ga Boga* (in kar je boshjiga) *nepotrebno ne imenuj, ſakaj Gospod ne bo tiga nedolshni-ga imel.* II. Mojs. 20. 7.

5) Nepotrebna, in ſhe huje, kriva perſega ſanizhuje Boga. S' perſego ſe Bog na prizho poklizhe, in to je velikiga ſpoſhtovanja vredno, ker boshje ime je ſveto. Perſezhi nepotrebno ſe ne ſme, in veliko manj ſe ſme po krivo perſezhi.

6) Zhe ſe ſveſto ne ſpolni, kar ſe je Bogu terdno obljubilo, mu je v' nezhaft, ker ſe s' tim kaſhe, de Boga malo zenimo.

Kdo in kaj zhaſti boshje ime.

Kdo reſnizhno hvali Boga?

Reſnizhno hvali Boga, in boshje ime poſvezhuje tiſti, kteri je boshjim ſapovedam pokoren, Bogu, ne ſebi ſhivi. David to poterdi, rekozh : *Pojte hvalo Gospodu, vi njegovi ſveti, in hvalite ſpomin njegove ſvetoſti.* Pf. 29. 5. Tudi : *Vi pravizhni hvalite Gospoda; poboshnim ſe ſpodobi njega hvaliti.* Pf. 32. 1,

Kaj je boshjimu imenu v' zhašt?

Vse ga zhašti, kar je po volji boshji.

1) Vse kerfhanfke zhednosti, in vse dobre dela, ki so is zhiste ljubeshni, hvalijo Boga, in povishujejo njegovo sveto ime. Kristjan, ki is pokorfshine, in ljubeshni do Boga po njegovi volji shivi, kashe de ga refnizhno spofhtuje in hvali.

2) Ponishna in saupljiva molitev hvali Boga. Kdorkoli ponishno in saupljivo moli Boga, ga sposna vfigamogozhniga, ufmiljeniga in vfigavedniga, in ga refnizhno hvali. Dobri kristjani ponishno profijo Boga, de jim daje gnado njemu v' zhašt shiveti, de ga s'pokornim shivljenjem hvalijo; in toraj je njih molitev v' povikshanje njegoviga svetiga imena, ker profijo, kakor je Jeshuf uzhil in sapovedal: *Pofvezhenobodi tvoje ime.*

3) Ozhitna molitev she bolj povishuje boshje ime. Daritev svete mafhe, prozefije, ozhitno ponishevanje in drugo, je fkananje nafhe vere in poboshnosti do Boga, in to zhašti njegovo sveto ime. Kristjani, ki se ozhitno ponishujejo, in ozhitno hvalijo Boga, drusim dajejo dober sgled, de oni tudi hvalijo njegovo sveto ime, kakor je Jeshuf sapovedal: *Vafsha luzh (vafhe shivljenje) naj fveti ljudem, de vafhe dobre dela vidijozhi, zhašté Ozheta nebesfhkiga. Mat. 5. 16.*

4) Skerb sa povikshanje vfiga dobriga, in satrenje vfiga hudiga, je lepa in Bogu dopadljiva hvala. Kdor is prave gorezhnosti fker-

bi, de bi vsi ljubili Boga, in mu flushili, in si s' vso mozhjo persadene ubraniti greshti, on resnizhno hvali in posvezhuje boshje ime. Vsi poboshni kristjani sa to sferbé, dobra so veseli, hudiga so shaloftni, ker ljubijo Boga. *Ljubesen se nad krivizo ne veseli, ampak se veseli nad resnizo.* I. Kor. 13. 6.

5) Boga in kar je boshjiga al svetiga spodobno imenovati je v' povikshanje boshje zhafti. Poboshni kristjani, ki imajo verno spofhtovanje v' ferzu do Boga, boshje besede, svetih sakramentov, svetnikov, in do drusih svetih rezhi, vse to spodobno imenujejo, spofhtljivo govore od tiga, in s' tim vernim spofhtovanjem hvalijo boshje ime.

6) Resnizhna in potrebna perfega je boshji-mu imenu v' hvalo. Kdor is potrebe resnizhno porfeshe, klizhe Boga v' prizhevanje resnize, in s' tim kashe svojo vero v' pravizhniga in resnizhniga Boga. Prerok David to poterdi, rekozh: *Kteri v' Bogu perfegajo, se bodo (s' njim) hvalili; ker so tim usta samashe-ne, kteri lash govore.* Pf. 62. 12.

7) Spolnjenje obljub je tudi Bogu v' zhaft. Kdor kaj sosebniga dobriga Bogu v' zhaft obljubi, ga hvali, in ga she obilnisthi hvali, zhe svesto spolnuje, kar je obljubil. David pravi: *Sakolji Bogu hvalni dar, in odrajtaj njemu svoje oblube. Klizhi na-me (pravi) ob zhasu nadloge; jest te hozhem odreshiti, in ti bosh mene zhaftil.* Pf. 49. 14-15.

Od persege.

Kaj je persega?

Persega je Boga na prizho vseti, de je ref, kar se govori, al se storiti obljudi.

Kako se perfeshe?

Perfeshe se, zhe Boga na prizho vsame-mo, al evangeli, vero, sakramente, al druge svete rezhi imenujemo is namena persezhi. Persega je tudi bres besedi, zhe se bukev evangeljskih dotaknemo, tri perste vsdignemo, al kako drugazhi, zhe je kje navada tako persegati.

Je persega perpushena?

Persega je perpushena, zhe je resnizhna in potrebna. V' poterdenje nizhemurnih, al majhnih rezhi, ni perpusheno persezhi; zhe pa ni drugazhi mogozhe kake velike shkoda odverniti, je persega perpushena, in vzhafi tudi potrebna.

Ali ni Jesus prepovedal persegati?

Jesus ni prepovedal resnizhne in potrebne persege. On je rekel szer: *Vashe govorjenje bodi: Je, je, ne, ne, kar je pa vezh ko to, je is hudiga.* Mat. 5. 37. On ni rekel: *Kar je vezh ko to, je hudo, ampak je is hudiga.* Ako bi vsi pravizhni in resnizhni bili, bi bilo sadosi rezhi: *Je, ne;* ker pa niso vsi pravizhni in resnizhni, in ni vsaki-mu zhloveku verjeti, je savolj tiga perse-

ga vzhafi potrebna, in se toraj rezhe, de jo is hudiga.

Je nepotrebna perfega greh?

Nepotrebna perfega je greh, ako ravno je refnizhna. Boshje imé, in svete rezhi, so fposhtvanje vredne, in jih ne smemo nepotrebno imenovati, al s' njimi nepotrebno prizhevati al persegati.

Nekterim je navadno rezhi: *Kakor je Bog refnizhen, - per moji veri, - per moji duſhi, al drugazhi*; pa to nepotrebno govore, in se sadolshujejo per Bogu. Kdor je v' tim sapopaden, naj nad feboj zhuje, de se refnizhno odvadi, ker ta navada je gresnaa, blishnimu je tudi v' pohujſhanje, in je v' nevarnosti krivo persegati, slasti pa v' naglizi in v' jesi.

Je perfega potrebna?

Perfega je uzhasi potrebna, in toraj perpuſhena, in tudi vfhezih Bogu, ako je refnizhna. Perfega je perpuſhena, kader se drugazhi ne da kaka velika fhkoda odverniti, al zhe jo goſposka sapove.

Je laſhnjiva perfega velik al majhin greh?

Laſhnjiva perfega je filno velik greh. Prerok Zaharija pravi. *Prekleſtvo bo priſhlo v' hiſho tiſtiga, kteri laſhnjivo v' mojim imenu perfega, in bo oſtalo v' ſredi njegove hiſhe, in bo konzhalo njo, nje leſ, in nje*

kamnje. 5.3-4. Modri pravi : Lashnjive ufta umore dufho. Modr. 1. 11. Mati katolfska zerkev je nekdej lashnjive persegovavze k' o-zhitni pokori obsodila do smerti. Deshelna oblast tudi ojstro pokori te hudobneshe.

Ali kdor majhno lash s' persego poterdi, smertno greshti ?

Refnizhuo de smertno greshti, ker krivo perfeshe, kriva persega pa je vselej velik greh.

Ali je tudi kriva persega s' njo kaj poterditi, al prizhati nad zhimur se dvomi, al zvibla ?

To je kriva persega, zhe se poterdi s'njo, kar se gotovo ne ve.

Kdor perfeshe storiti, al nehati, al dati, kar ne ve, zhe bo al ne, ali krivo perfeshe ?

Refnizhuo de krivo perfeshe, in se slo sadolshi per Bogu.

Kdor perfeshe, in se ne misli s' persego savesati, ali greshti ?

Smertno greshti, ker s' Bogam tako rekozh norzhuje; fosebno pa greshti, ako je to per gosposki.

Ali je prav na besedo drusiga zhloveka persegati ?

Se ne fine naravnost poterditi s' persego na besedo drusiga zhloveka. Kdor je permo-

ran persegati, naj perfeshe, de je to, al uno flifhal, al drugazhi, kakor ve, de je resnizhno. Gorje zhloveku, kateri priprostitih, al slabovestnih ishe, in nje napravi persegati soper zhisto resnizo, al pravizo.

Je perpushteno k' persegi permorati zhloveka, kateri je perpravljen lashnjivo perse-gati?

To ni sploh perpushteno. Gospofka ve, kaj po postavah storiti; drugi, ki postav ne vedo, naj slo skerbé, de se greha slabovestnih ne vdeleshé.

Kaj je zhloveku storiti, kateri je krivo persegel, al se krive persege vdeleshil?

Dolshen je se resnizhno spokoriti po velikosti te strashne pregrehe. Dolshen je tudi vso krivizo popraviti, ktera je is njegove krive persege. Zhe tiga ne stori, sa-nj svelizhanja ne bo.

Je perpushteno spolniti, kar je kdo s'persego hudiga obljudil?

Kdor perfeshe storiti, kar ne sme; al ne storiti, kar je dolshen, hudo greshti, ker Boga na prizho vsame, in se saveshe storiti soper njegovo sveto voljo. Zhe dopolui, kar je hudiga obljudil, sopet hodo greshti. Taka persega je v veliko nezhaft svetiga imena boshjiga; in spolnjenje hudobne persege je tudi v veliko rasshaljenje boshje.

Veliko judov se je sarotilo, de oni hozhejo

svetiga Pavla umoriti; niso ga umorili, pa vender je bil njih sklep filno velik greh. Djan. Ap. 23. 12.

Kralj Herod je nesramni plesavki s' persego obljubil ji dati, karkoli bi hotla in profila; in on je po njeni proshnji ukasal svetimu Janesu kerstniku glavo odsekati. (Mat. 14. 7.-10.), in je slo gresnil.

To uzhi, de naj vsak skerbno premisli, zhe je persega potrebna, pametna, pravizhna, resnizhna, de se per Bogu ne sadolshi; kar je pa kdo po volji boshji s' persego obljubil, naj svesto spolni.

O d o b l j u b.

Kaj je obluba?

Obluba je radovoljni sklep, s' katerim se zhlovek spremislihljeno saveshe kaj fosebniga dobriga storiti, al se kaj neprepovedaniga varovati Bogu v'zhaft. To je dopadljivo Bogu, ako ima obluba potrebne lastnosti, fzer pa ne.

Kakshne lastnosti mora vfaka obluba imeti, de dopade Bogu?

Vfaka obluba mora te lastnosti imeti: 1) mora biti radovoljna: 2) spremislihljena: 3) pametna.

Sakaj mora biti obluba radovoljna?

Sato, ker obluba ni prava, ako je persiljena, al zhe ni is radovoljniga serza. Lohka se ve, de obluba mora biti radovoljna,

ker se obljubi Bogu v' zhaft, kar boshje in zerkvene sapovedi ne sapovedujejo, in ne prepovedujejo.

Ali obljoba ne saveshe, ako ni radovoljna?

Vfaka obljoba mora biti radovoljna al vfaj proftovoljna, in zhe tiga ni, ne saveshe.

1) Zhe otrok, preden ima pravi raslozhik, al rasfodik, kaj obljubi, je njegova obljoba prasna. Ravno tako je rezhi, zhe neumen odrashen zhlovek kaj obljubi.

2) Zhe porodniki sa otroke, al zhe kak zhlovek namesti drusiga kaj obljubi Bogu, veljave nima ta obljoba, zhe potlej ne poter-dijo tisti, namesti kterih so drugi obljobili.

3) Kdor v' bolesni, v' nevarnosti, al v' nef-rezhi Bogu proftovoljno obljubi, kar mu je v' zhaft, je dolshan spolniti, kar je obljobil, zhe je sdrave pameti bil, kader je obljobil.

Sakaj mora biti obljoba spremishljena?

Sato, ker ni prav haglo obljobiti, in se savesati s' obljobo, kar bo mordé shkodo per-neflo, al bo nemogozhe, al preteshko spol-niti. Modri pravi: *Veliko bolji je ne obljobiti, kakor po obljobi obljobljeniga ne dati.* Brid. 5. 4.

Je to prava obljoba, zhe kdo misli al sheli kaj fosebniga dobriga Bogu v' zhaft storiti?

Poboshna misel, al shelja kaj fosebniga dobriga storiti, al se kaj neprepovedaniga va-

rovati Bogu v' zhaft, ni prava obluba, temuzh dobra misel, ktera ne saveshe zhloveka jo refnizhuo spolniti.

Kaj je kristjanu storiti, preden se s' oblubo terdno saveshe?

Preden se s' oblubo saveshe, fosebno pa preden kaj veliziga oblubi, mora

1) skerbno premisliti, zhe je to, kar se je namenil oblubiti, Bogu v' zhaft, in zhe bo samogel svesto spolniti.

2) De se ne prenagli, in vse prav premisli, naj vezhkrat gorezhe prosi Boga njegovo voljo svediti, in po nji storiti.

3) Naj poprafha svojiga navadniga spovednika, kteri ve njegove lastnosti, slabosti, in druge okoljshine, in on mu bo dober svèt dal.

Kdaj je obluba pametna?

Obluba je pametna zhe kristjan Bogu v' zhaft mogozhe, dobre in svete rezhi oblubi. Nemogozhe, flabe al greshne rezhi oblubiti, je Bogu v' nezhaft, in dushi v' shkodo.

Je obluba pametna, zhe se Bogu mogozha, dobra in sveta rezh oblubi?

Obluba ni she pametna, ako se Bogu mogozha, dobra in sveta rezh oblubi, ampak se morajo vse okolishine skerbno premisliti, de se po dushni in telefni mozhi, po stanu, po premoshenji, in po drusih rezheh pametno sodi.

Zhe nekdo oblubi is svojiga premoshe-

nja dati zerkvam, al ubogim, al sa svete mathe, kar dati ne more bres shkode svojih otrok, al svojiga blishniga, je njegova obluba nespametna in krivizhna. — Slushabnik, ki terde poste oblubi, in savolj njih ne more po navadi delati, nespametno oblubi. — Otrozi, zhe oblubijo Bogu, kar bres perpushe-
nja svojih starishev ne smejo, nespametno oblubijo. Tako je rezhi od drusih, ki oblubijo Bogu, kar ni popolnoma po njegovi volji.

Je dolshnost oblube spolniti?

Dolshnost je vsako dobro oblubo spolniti. Kdorkoli svojimu blishnimu kaj oblubi, mu je dolshen dati; veliko bolj pa kar je Bogu oblubil. Zhlovek, preden oblubi, je prost, po oblubi je pa savesan, in je spolniti dolshen. *Zhe nozhesh oblubiti, si bres greha; kar si pa oblubil, stori.* V. Mojs. 23. 22-23.

Je velik al majhin greh oblubo prelo- miti?

Oblube ne spolniti, je al velik al majhin greh po velikosti tiga, kar je zhlovek oblubil; in tudi po njegovi prejslni volji, s' ktero se je prosto voljno savesal.

Je greh odlashti oblube spolniti?

Greh je to, zhe se is lenobe, al nemarnosti odlashta. Bog po Mojsefu tako govori: *Oblube spolniti ne odlashaj, ker ako odlashash greshish.* V. Mojs. 23. 21. Salomon

tudi pravi: *Ako si kaj Bogu obljudil, ne odlashaj dati. Prid. 5. 3.*

So otrozi dolshni svojih starishev oblube spolniti?

Vzhafi so dolshni, vzhafi pa ne.

1) Zhe so starishti kaj Bogu obljudili, poste, molitve, al drugo, otrozi niso dolshni tiga spolniti; dolshni so pa, zhe so dolshnost svojih starishev na se vseli. Nihzhe ne more drusiga zhloveka s' svojo oblubo savesati, ker obluba mora biti radovoljna; kdor pa radovoljno vsame na-se drusiga zhloveka dolshnost, je dolshen jo spolniti.

2) Ako kdo obljudi zerkvam, vbogim, al sa svete mashe, in umerje, preden to spolni, so dolshni tifti, ki so njegovo premoshenje poerbali, spolniti. Ta obluba je drusimu dolgu enaka, je dolg, de se mora plazhati, zhe je premoshenju permerjen, in bres vse krivize.

Ali velja obluba tiga, ki pod drusih pokorshino shivi?

Vzhafi velja, vzhafi pa ne.

Otrok, shena, al flushabnik, ki Bogu obljudijo is svojiga premoshenja kaj dati, al obljudijo kake molitve, al pametne poste, al kaj drusiga, kar ni soper dolshno pokorshino; naj spolnijo kar so obljudili, ker njih obluba velja.

Otrok, shena, al flushabnik, ki Bogu obljudijo, kar spolniti ne smejo bres dovoljenja

tih, pod katerih oblastjo shivé, storé prasno oblubo, ker je soper dolshnost njih stanu. Kar-koli tedaj podloshen oblubi, kar bres pred-nikov perpushtenja storiti ne sme, to nima ve-ljave, ako predniki njih oblube ne poterdijo.

Smejo starishi otroku, al mosh sheni, al gospodar hlapzu odrezhi, in jim braniti, de ne spolnijo, kar so Bogu obljubili?

Smejo odrezhi, ako so podloshni oblju-bili, kar niso bres perpushtenja smeli; in Bog sam jim je to oblast dal. IV. Mojs. 30. 4-6.

To je sapifano, de starishi in gospodarji vedo, in ne dovolijo v' oblube njih podlosh-nih, ako so is nespametne gorezhnosti, al is hudiga posheljenja.

So dolshni farmani, al deshelani spolnití oblube njih ozhetov?

Dolshni so, zhe so oblastniki njih oblju-bo poterdili; ali, zhe dolga navada bres pre-neha to terdi soper ktero niso oblastniki nize rekli.

Kaj je storiti, zhe se ne ve, al je oblju-ba dobra al ne?

Zhe se dvomi, se morajo vprashati uzhe-niki katolske zerkve, in po njih svetu je storiti.

Kaj je pa storiti, zhe je obluba preteshka, nemogozha, al nepridna?

Dolshnost je per uzhenikih sveta iskati,

in ako je potreba, per viših zerkvenih oblastnikih rasvese profiti.

Potrebno je prej fkerbno premisliti, in sveta iskati, de ne bo potlej kafanja in nadloge. Zhe se pa potlej okolishine spremene, in je dushi v' prid pomozhi iskati, de je obljuba premenjena, al overshena, naj se to ishe per zerkvenih oblastnikih, kakor je bilo sgoraj rezhen.

Tretja sapoved.

Ktera je tretja sapoved?

Leta je: *Spomni se, de prasniki posvezhuješh.*

Sapopadik in namen te sapovedi.

Kteri prasniki je Bog po Mojsefu posvezhevati sapovedal?

Sapovedal je sedmi dan tedna, saboto posvezhevati, kteriga je posvetil.

Sakaj je Bog sedmi dan, al sadnji dan tedna posvetil?

Posvetil ga je sato, ker je tisti dan pozhival, to je, stvariti jenjal. Bog je v' shestih dneh stvaril nebo, semljo, drevesa, shivali in zhloveka, sedmi dan ni nizh stvaril, in ga je saboto imenoval, to je, pozhitik Gospodov,

in ga je posvezhevati sapovedal v' spomin njegoviga pozhitka.

Ali niso ljudje pred Mojsefam imeli nobeniga prasnika sapovedaniga?

Pred Mojsefam ni bilo nobene sapovedi ozhitne dane ljudem, de bi kaki prasniki posvezhovali, imeli so vendar nekatere dni odlozhene v' boshjo zhaft, ktere so si sami odbrali. Nekteri smed njih so po srozheni besedi lohka vedili, de je Bog saboto posvetil, in jo posvezhevati sapovedal.

So prasniki potrebni?

Prasniki so potrebni, in so ravno sato sapovedani, de odloshimo posvetne skerbi, svojo dusko povishujemo, svojiga Boga nesmoteno molimo, in ga ozhitno hvalimo.

Je bilo Judam le saboto posvezhevati sapovedano?

Sapovedal je Bog Judam posvezhevati saboto, pa tudi velikonozh, binkofhti, in druge prasnike v' spomin fosebnih dobrot, ki so jih prejeli.

Sakaj mi kristjani namesti sabote nedeljo posvezhujemo?

Katolfhka zerkev je to pre naredila in sapovedala. Bilo je to od zhasa apostelnov, ker je Jesus v' nedeljo od smerti vstal, in sveti Duh v' apostelne prishel.

Kdo je sapovedal druge prasnike posvezhevati, in sakaj?

Katoliška cerkev je sapovedala, in sapoveduje druge prasnike posvezhevati, de obhajamo spomin nashiga odreshenja, matere boshje Marije, in nekterih sosebnih svetnikov. Nedeljo posvezhevati Bog sapoveduje, druge prasnike pa cerkev.

Kako smo dolshni nedelje, in sapovedane prasnike posvezhevati?

Dolshni smo od nepotrebniga, in teshkiga dela jenjati, se sosebno greha varovati, sveto maslo poboshno slishti, boshjo besedo fkerbno poslushti, obilno moliti, in drugo dobro po mozhi delati, de te svete dneve resnizhno posvezhujemo.

Od dela jenjati, in greha varovati se.

Kdo sapove od teshkiga in nepotrebniga dela jenjati?

Bog to sapove, de verni, prosti od posvetnih fkerbi, resnizhno posvezhujejo prasnike. Sveti pozhitik je sapovedan, in je potreben, de imajo verni zhas in perpravno duslo Bogu sosebno zhasi dajati.

Kako oistro je Bog prepovedal Judam delati?

Jim je po Mojsefu rekel: *Sheft dni de-*

laj, in vse svoje dela opravi; al sedmi dan je sabota Gospoda tvojiga Boga: tisti dan nizh ne delaj, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hzhi, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja shivina, ne ptujiz, kateri se v' tvoji hifhi snajde. II. Mojs. 20. 9-10.

Judje niso smeli nizh delati, in ne ognja vshgati, kakor jim je Mojsef sapovedal: *V dan sabote po vsih svojih prebivalshah ognja ne vshgite. II. Mojs. 35. 3.* Bog sam je sgled dal, de bi svet pozhitik imeli, in jim v' saboto ni mane dal: *Sheft dni poberajte mano; sedmi dan pa je sabota Gospodova, sa tiga voljo je ne bo. II. Mojs. 16. 26.* Judje so saboto prasnivali, kakor jim je Gospod sapovedal, in so si v' petik svezher perpravljali, karkoli jim je bilo treba v' saboto; ravno sa tiga voljo je bil petik, dan perpravljanja imenovan.

Kako je Bog pokoril te, ki niso sabote prasnivali?

Sapovedal jih je umoriti, rekozh: *Kdor bo v' saboto delal, bo umorjen. II. Mojs. 35. 2.*

Pergodilo se je, dokler so Judje v' pufhavi bili, de so zhloveka nashli fabotni dan dreva poberati, in Gospod ga je sapovedal umoriti. Peljali so ga malo prozh od fhotorjov, ga s' kamujam posuli, in je umerl, kakor je Bog sapovedal. II. Mojs. 15. 32-36.

Je nam kristjanam ravno tako ojstro prepovedano v' nedeljjo in sapovedane prasnike delati?

Nam kristjanam ni tako ojstro prepoveda-

no delati; pa tudi ne tako malo, kakor lakomniki menijo, ki pozhitka nimajo nikoli, in prasnike pohujshljivo sanizhujejo, ker jim ni mar sa svojo dusho sferbeti.

Ktere dela so kristjanam v' nedelo in prasnike prepovedane?

Teshke, nizhemurne in nepotrebne dela so jim prepovedane, de te svete dneve nesmoteni posvezhujejo, in sosebno hvalo dajejo Bogu.

Ni nikoli perpusheno ob prasniki delati?

Perpusheno je, zhe se delo in opravek ne more odloshiti bres velike shkode. V'zhafu ognja, povodinj, vojske in v' kaki drugi fili, je perpusheno delati, in tudi kadarkoli se bres velike shkode delo ne da odloshiti.

Opomniti je pa potrebno, de zhe fila, al shkoda skoraj permora v' prasniki delati, se mora, ako je mogozhe in perloshno, duhovska gosposka prej profiti perpushenja: in tudi de se prasniki po mozhi posvezhujejo, al de se dobriga stori kolikor je mogozhe.

Je ob nedeljih in prasniki perpusheno na pot iti?

To sploh ni perpusheno, temuzh, kader se bres velike shkode ne da odloshiti. Kdor tako dalez gre, de mora v' nedeljo al sapovedan prasniki na poti biti, ne greshti, sferbeti pa je dolshen, kolikor je mogozhe nedelo al prasniki posvezhevati. Zhe pot ni tako dolga,

naj fkerbi, de po prasniku gre od doma, al pred prasnika domu pride. Kdor kako kupzhijo, al drugo tako opravilo na prihodno nedelo al sapovedan prasniki nalafh odloshi, de med tednam nizh ne smudi, sanizhuje prasniki, in se per Bogu sadolshi.

Verni kristjani naj fkerbé, de bodo v' nedeljo in sapovedan prasniki doma, ker vedo, de se na poti, slasti s' shivino, prasniki ne posvezhujejo, kakor Bog in zerkev sapovedujeta.

Je kupzhija ob nedelji in prasniku perpushena?

Ni perpushena, ker je to kristjanu smota, in ker ti sveti dnevi niso sa kupzhijo, temuzh sa sosebno zhasht boshjo odlozheni.

Tukaj je permerjeno, kar je poboshni pifar Nehemija govoril, kader je vidil de so Judje butare nofil, in s' Tirzi kupzhevali v' fabotih: *Poglavarje Juda* (on pravi) *sim fcaril, rekozh: Kaj to delate, in faboto ognufite? Ali niso nash ozhetje ravno tako delali, in nash Bog nas je sato teshko pokoril?* Esd. 13. 15-18.

Katolshka zerkev je to v' vezh sborih prepovedala, in prepoveduje v' nedelih in prasniki kupzhevati. Deshelna oblast podpira zerkveno sapoved, in lakomnost hozhe premagati, ker zhlovek smiraj fkerbi Bogu in mamonu ob enim flushiti, kar ni mogozhe. Ob nedelih in prasniki je perpusheno prodajati in kupovati

kar vbogi ljudje v' shivesh potrebujejo, ker potrebniga nimajo doma.

Je kristjanam ob nedeljih in sapovedanih prasnikih kako veselje perpušeno?

Kako nedolshno in kratko veselje, de jih ne odvrazha od boshje flushbe, jim je perpušeno. S' timi besedami se pa ne poterdi, kar je slabim in rasusdanim kristjanam navadno, de vezh ur igrajo, al kaj prasniga govore, al pijanzhujejo, al noré. S' prasnimi pogovori, s' igro, s' plesam, al s' drugimi enakimi rezhmi so prasniki sanizhvani, ne pa posvezhvani, kakor Bog in zerkev sapovedujeta.

Kaj je rezhi od kristjanov, kateri ob nedeljih in sapovedanih prasnikih greshé?

Kristjani, kateri v' tih svetih dneh smertno greshé, in slasti zhe je to s' pohujshenjem, huje greshé. Ti sveti dnevi so odlozheni v'osebno zhaft boshjo, in se lohka ve, de te dni smertno greseliti, al s' pohujshenjam pomagati v' boshje sanizhevanje, je huji greh.

Resnizhen je ta nauk, pa vender se druge dui ne storí toliko grehov kakor v' prasnikih. Postopazhi si vse neumnosti in hudobije ismishljujejo, pijanzhvanje, klafanje, ples, ponozhno vpitje, valvanje, in kar samorejo, de hudizhu streshejo, in Boga shalijo.

Kaj je ob nedeljih in prasnikih huje, delati al greseliti?

Huje je greseliti. Kdor v' tih svetih dneh

bres velike potrebe dela, gresli, ako je ravno delo nedolshno, zhe pa stori, kar nikoli ni perpusheno, huje gresli. Sveti Tomash uzhenik to poterdi, rekozh: *Kdor gresli, huje sanizhuje prasnike, kot delaviz, ker delo je samo na sebi nedolshno, greh pa nikoli.* Sveti Avgushtin tudi pravi: *Manji greh je semljo orati, ko plesati ob prasnikih.* Ravno tako je pravizhno rezheno od vsaziga veliziga greha, slasti, zhe blishniga pohujsha, in ga lohka napravi prasnike hudobno sanizhevati.

Kaj Bog shuga tim, ki prasnikov ne poveszhujejo?

Bog jim shuga neisrezheno hudo. On je tako govoril po Mojsefu: *Pesvezhujte mojo saboto, in ona vam bodi sveta; kateri jo bo prestopil, bo umorjen.* II. Mojs. 21. 14. Judam je bilo sapovedano kamujati prestopavze sabote, in to preprizha, de prasnike sanizhevati je velik greh, kateri pogubljenje saflushi. Nekterim kristjanam je pravizhno rezheno, kar je Bog rekel Judam po preroku Isaiju: *Vashe godove sovrashi moja dusha, in so mi nadleslni; utrudil sim se jih terpeti.* 1. 14.

Od sapovedanih dobrih del.

Je sadosti, de kristjani ob nedeljih in sapovedanih prasniki delati jenjajo?

To she ni sadosti, ampak so dolshni so-

sebnost s' sapovedanimi dobrimi deli te svete dueve posvezehevati. Svet pozhitik je sapovedan, de imajo kristjani perpravno in nesmoteno dusho, in tudi zhas sosebno hvalo dajati Bogu; s' samim pozhitkam pa se prasniki ne posvezhujejo.

Kakshne dobre dela so kristjanam sapovedane, s' kterimi posvezhujejo prasnike?

Ob nedeljih in sapovedanih prasnikih so kristjani dolshni obilnisthi moliti, profiti Boga de jim da resnizhno sovrashtvo soper grehe, sveto masho poboshno slifhati, boshjo besedo gorezhe poslushati, in druge dobre dela po mozhi delati. Nobeniga dneva ni v' kterim bi zhlovek smel greshiti, al de bi dolshen ne bil moliti, v' prasnikih pa je sosebna dolshnost hvaliti in moliti Boga, in svojo dusho posvezehevati.

V' Djanji aposteljnov je sapisano, de verni so bili stanovitni v' nauku aposteljnov, in sdrusheni v' lomljenji kruha, in v' molitvah. 2. 42. Verni so stanovitno poslusnali nauke aposteljnov, pogosto slifhali sveto masho, in prejekali sveto reshnje telo, tudi neprenehama molili, sosebno pa v' prasnikih. Zerkveno popisvanje prizhuje, de so verni, sosebno k'velikim prasnikam, skoraj vso nozh zhuli v' molitvah. Kader so bili zesarji, kralji, in drugi predniki spreobrnjeni, so oni tudi s' drusimi vernimi v' ponozhnih molitvah sdrusheni bili. Sdaj, namesti perpravljati se k' prasnikam s' molitevjo, in namesti de bi v' molitvah zhu-

li, zhujejo v' slabih drushbah, al vso nozh vpijejo, al kaj drusiga hudiga delajo, kar svete nedelje in prasnike sanizhuje, in Boga shali.

Kdo je sapovedal vsako nedeljo in sapovedan prasniki sveto mashe poboshno flishati?

Sapovedala je to katolska cerkev s' drugo sapovedjo, de bi verni s' daritevjo svete mashe molili Boga, in si potrebne gnade sprotili. Cerkev je to sapovedala, de se tretja sapoved boshja vsaj nekoliko spolnuje. Vsi umni odrasleni verni, ako je mogozhe, morajo per sveti mashe biti.

Je sadoosti per sveti mashe biti?

To ni sadoosti, ampak verni morajo biti per sveti mashe, kakor bi bili pred krishem terpezhiga Jesufa, ker se per sveti mashe daritev svetiga krisha ponavlja. Verni naj bodo shalostne in ponishne dushe, polni shive vere, ferzhne hvaleshnosti do Jesufa, in tako dopolnujejo boshjo in cerkveno sapoved. Kdor je pa bres prave poboshnosti per sveti mashe, ne moli Boga, in si gnade ne sprosi.

So verni dolshni poslushati boshjo besedo?

Dolshni so. Duhovnim je sapovedano osnanovati boshjo besedo, ker so jo verni poslushati dolshni, in kdor jo sanizhuje, sanizhuje Boga, in je svete mashe tudi nevreden. Nekteri nalash ostanejo per cerkvenih uratih,

al sunaj zerkve, de pridige ne poslušajo; al, kader se pridiga perzhne, gredo is zerkve, de okoli zerkve leshé, al se pogovarjajo. Sveti shkof Hilari, ko je pridigvati sazhel, je ene vidil, de so is zerkve shli, in jim je rekel: *Pojdite le is zerkve, povem vam pa, de is pekla ne boste mogli iti.* Ta sveti shkof jim je tako govoril, ker je terdno mislil, de kdor sanizhuje boshjo besedo, v' pekel pride.

Ni prevezh rezhenó, de kdor sanizhuje boshjo besedo, pride v' pekel, ker Bog sam po preroku Jeremiju pravi: *Preklet zhlovek, kteri ne poslusha besede saveše.* Jer. 11. 3. Jesuf je terdovratnim Judam, in vsm sanizhevavzam boshje besede rekel: *Vi ste is ozheta hudizha. Kdor je is Boga, boshjo besedo poslusha: savoljo tiga vi ne poslušate, ker is Boga niste.* Jan. 8. 44-47. Sveti Gregor papesi pravi: *Kdor sanizhuje boshjo besedo, ima nad seboj snamenje vezhniga pogubljenja.*

Komu je boshja beseda v' svelizhanje?

Timu, kteri jo poslusha sheljno, ponishno, jo ohrani in premishljuje, in po nji shivi.

1) Dolshnost je sheljno poslušati boshjo besedo. Kdor sanizhuje besedo boshjo, je is ozheta hudizha; kdor jo mlazhno poslusha, ima merslo dusbo in slabo voljo; kdor jo pa sheljno poslusha, al bere svete bukve is namená Bogu dopadljivo shiveti, tisti ima nad seboj snamenje boshjih otrók. David je Bogu

djal: *Moja dusha je ko suha semlja pred teboj. Pf. 142. 6.* Dusha fleherniga zhloveka bodi enaka semlji deshja potrebni in sheljni, de je lazhna nebeske rose boshje besede, in ji bo, kar je prerok Jeremija rekel: *Tvoja beseda je meni v' veselje, in v' rasveseljenje mojiga serza. Jer. 15. 16.*

2) Dolshnost je boshjo besedo ponishno poslushati. Ponishnost je slo potrebna, ker ona preprizha zhloveka, de je naukov in boljshanja potreben, in daje toraj resnizhne shelje po naukih. Ponishen kristjan rad poslusha, ni rasshaljen, in isgovorov ne ishe, zhe je ravno beseda boshja bodezha in ojstra. Ponishen kristjan posnema Davida, kateri je svojo hudo-bo, ktero mu je prerok Natan ozhital, shalofno sposnal: kdor ni ponishen, posnema Jude, kateri so v' svetiga Shtefana shkripali s'sobmi, ker jim je resnizo govoril.

3) Dolshnost je ohraniti in premishljevati boshjo besedo. Kristjan ne more vsiga ohraniti, kar svetiga slishi al bere, in ni treba vsake besede vediti; naj pa skerbno ohrani sapapadik potrebnih naukov, de jih premishljuje, njih mozh zhuti, in po njih shivi. Jesus pravi: *Srezhni so ti, kateri boshjo besedo poslusajo in jo ohranijo. Luk. 11. 28.* Premishljevanje svetih naukov je tudi potrebno, de se dusha vname. David je od sebe rekel: *Moje serze se je v' meni vnelo, in v' mojim premishljevanji se je ogenj vshgal. Pf. 38. 4.*

4) Dolshnost je po boshji besedi shiveti.

Kdor is sanizhevanja do boshje besede nje poslušhati nozhe, bo pogubljen, ker Jesufa samiga sanizhuje: *Kdor poslušha boshjo besedo, jo ohrani in premišljuje, pa ne shivi po nji, ne bo svelizhan. Sveti Pavel pravi: Niso oni, kateri postavijo flishjo, per Bogu pravizhni, ampak oni, ki postavijo dopolnijo, bodo opravizheni. Riml. 2. 13.* Ravno sa tiga voljo sveti Jakob sapové: *Bodite delavzi besede, in ne le poslušavzi. 1. 22.*

So verni dolshni ob nedeljih in sapovedanih prasniki popoldne per boshji flushbi biti?

Dolshni so, in priti morajo, ako je mogoche. Sadofti je pomisliti, de keršhanski nauk, je nauk uzhenika Jesufa, kateri ga je is nebes pernefel, de ga vsi poslušhajo, in shivé po njem.

Pridiga je tudi is evangelija Jesusoviga, in poslušhati jo je dolshnost; popoldanski nauk pa je skoraj potrebnishi, ker so vse resnize po redu sverstene, kaj je vsak dolshen verovati, kakoshno upanje imeti, ljubiti Boga in blishniga, svete sakramente vredno prejemati, hudiga se varovati, in dobro storiti. Vsi ti nauki so med seboj sdrusheni, de bi verni po vsi volji boshji shiveli, in se svelizhali, potrebno je tedaj biti per vsakim keršhanskim nauku, kolikor je mogoche.

Po keršhanskim nauku so tudi litanije, v kterih verni molijo Boga, Marii in drusim svetim se perporozhajo, in se vse sklene s' bo-

shjim shegnam; to samo perporozha, in sapoveduje k' popoldanski boshji flushbi priti. Dolshnost je to, ker nedelja al sapovedan prasník ni le sjutraj, ampak tudi po poldne: ves dan je sveta nedelja, al sveti prasník, de se posvezhuje.

Ali gresné verni, kteri k' popoldanski boshji flushbi ne pridejo?

To je lohka bres greha al gresčno po okolishinah.

1) Kdor h' keršhanskimu nauku ne more priti, ker je bolan al bolehen, al mora doma ostati savolj bolnika al otrók, in is ferza sheli v' zerkev, moli pa tudi doma po svoji mozhi, je isgovorjen.

2) Kdor slo poredko bres praviga isgovora ostane doma, greschi fzer, vender lohka de je le majhin greh, ker se je malokrat sgodilo.

3) Kdor vezhkrat is lenobe opušha keršhanski nauk, slo greschi: ta greh je pa vezhi al manji, kolikor je leni kristjan bolj al manj naukov potreben. Hudobnisthi je, zhe is greschnih namenov ne hodi v' zerkev, de bi igral, plesal, pijanzheval, al kaj drusiga hudiga delal.

Kakshno dolshnost imajo porodniki in gospodarji?

Oni naj svojim otrokam in drushini dajejo dober sgled in naj hodijo h' keršhanskimu nauku; svoje otroke in drushino naj pošiljajo k' nauku, in po njih vednosti al nevednosti naj jih vprašajo in uzhé, de bodo

uzheni v' naukih Jesufovih, in de shivé po njih.

Kako se nedelje in prasniki tedaj posvezhujejo?

Kdor hozhe nedelje in prasnike po volji boshji in zerkve posvezhevati, naj stori kakor bo sdaj rezhenó:

Bersh ko se kristjan sbudi, naj se spomni Gospodove in zerkvene sapovedi, in naj bo hvalessen, de ima perloshnost sosesbno hvalo dajati Bogu, in sa svojo dusho sosesbno skerbeti. Kader je vstal, in se oblekel, naj obilnisthi moli, ko v' drusih dneih, in naj prosi Boga, de bi mu dal svojo gnado, de prasniki refnizhno posvezhuje.

V' perloshnim zhasu naj premislí kako je pretezhen teden shivel, de svoje grehe sovrashi, in prosi Boga milosljiviga odpushtenja; naj tudi terdno obljudi, de hozhe s' pomozhjo njegove gnade bolji shiveti, in sosesbno de se hozhe grehov in hudih perloshnost varovati do kterih ima huje posheljenje. Ako je mogozhe naj to stori sjutraj, de bo ponishnisthi in perpravnisthi sveto maslo in pridigo v' svoje svelizhanje obrazhati.

Po pridigi in po nauku naj ob perloshnim zhasu premisljuje slifhane nauke, in svoje shivljenje, de sve v' zhim je greshil, in kaj boljshati.

Zhe nedelja al prasniki sapopade kako sosesbno skrivnost, naj tisto skrivnost premisljuje, de bolj ve ljubesnivo voljo boshjo, bolj

sposna milost Jesufovo. Zhe se spomin obhajaja devize Marije, al drusiga svetnika, naj premishluje zhednosti boshjih prijatlov, de se vname po njih shiveti, kakor so oni po Kristufu.

Naj se fkerbno varuje lenobe', obilniga prasniga govorjenja, hudobne drushbe, in vfiga kar ga odvrazha od boshje flushbe. Ako mu je mogozhe, naj bere al poslusha brati kake svete bukve, al naj bolnike obishe, al kaj drusiga dobriga stori.

Svezher naj sopet moli obilno, de nedeljo al prasnik sveto sklene, kakor je sazhel, de te svete dni resnizhno posvezhuje, fosebno hvali Boga, in svojo dusho svelizha.

Od ljubeshni do blishniga.

Do sdaj so bile tri perve sapovedi boshje raslagane, v' kterih je sapopadena nasha flushba do Boga, ki nam sapovedujejo v' Boga verovati in upati, ga is vse dushe ljubiti, in mu prijetno hvalo dajati. Sa timi bo drusih sedem raslaganih, v' kterih je ljubeshen do blishniga sapopadena, to je, kar se moramo varovati in kar moramo storiti, de svojiga blishniga prav ljubimo, kakor nam Bog sapove.

Dolshnost je blishniga ljubiti.

Kdo sapové blishniga ljubiti?

Bog sapové blishniga ljubiti. Ta je vedna, fianovitna in potrebna sapoved, ktero nam je Bog dal, de se eden drusiga ljubimo, in is te ljubesni eden sa drusiga skerbimo. Sirah. 17. 12. To sapoved je Jesus ponovil in rasloshil, kar sveti evangeli povsod prizhuje.

On ljubesnivi Gospod, de bi mi te velike sapovedi ne posabili, je en dan pred svojo smertjo svojim uzhenzam, in vsmim rekel: *Novo sapoved vam dam, de se med seboj ljubite. V tim bodo vsi sposnali, de ste vi moji uzhenzi, ako boste eden drusiga ljubili.* Jan. 13. 34-35.

Kako je ta sa sapoved nova, zhe je bilo vselej sapovedano blishniga ljubiti? Jesus je tako govoril, ker ni bilo skoraj vezh ljubesni na svetu, in de bi bil vsmim pokasal, de jo ojsiro sapove. Kdor ljubi svojiga blishniga savolj Boga je Jesusov uzhenz, in kdor ga ne ljubi savolj Boga, ni Jesusov uzhenz, in ne pojde v' nebesfisko kraljestvo. Sveti Janes pravi: *Kdor ne ljubi, ostane v' smerti.* I. 3-14.

Kdo je nash blishni?

Nash blishni je vsak zhlovek, bodi si snan al nesnan, veren al neveren, dober al hudoben, prijatelj al sovrashnik. Vsi imamo le eniga nebesfiskiga Ozheta, kateri nas je vse stvaril;

vsi imamo le eniga posemljskiga ozheta, Adama, in smo toraj dolshni, ko dobri bratje in sestre, eden drusiga ljubiti. Ravno sa tiga voljo prerok Malahija pravi: *Ali nimamo vsi le eniga Ozheta? ali nas ni le en Bog stvaril?* 2. 10.

Smo dolshni tedaj tudi sovrashnike ljubiti?

Dolshni smo tudi sovrashnike ljubiti, ker so nam blyshni, ker Bog to sapove, Jesus pa je to sapoved ponovil. Bog po Modrim pravi: *Ako je tvoj sovrashnik lazhen, nasiti ga.* Prip. 25. 21. Vsi pravizhni starih zhasov so to sapoved spolnovali, svoje sovrashnike ljubili, in jim pomagali.

Jesus je to sapoved ponovil: *Ljubite svoje neprijatle, in dobro storite njim, kteri vas sovrashijo.* Mat. 5. 44. Kar nam je sapovedal, je sam storil, in sgled dal, da sovrashnike ljubimo. Jim je usmiljen bil, in kader so ga krishali, in krishaniga sanizhevali, je profil svojga Ozheta sa-nje. Sveti Shtefan je tudi profil sa svoje hude sovrashnike, kader so ga kamnjali. Vsi pravizhni nove saveze so enako storili, in she storé.

Smed Judov jih je bilo veliko, da niso te boshje sapovedi prav umeli, in savolj tiga je uzhenik postave skushal Jesufa, rekozh: *Kdo je moj blyshni?* Jesus pa mu je priliko govoril popotniga Juda, kteri je med rasbojniko safhel, in mu je usmiljeni Samarijan pomagal, ako ravno so se Judje in Samarijani savolj vere hudo sovrashili. Po tej priliki je Jesus

rekel uzheniku: *Pojdi, in ti ravno tako stori.* Luk. 10. 29-39. Jesufova prilika uzhi, de tudi sovrashnik je nash blishni, de ga moramo ljubiti, in mu pomagati.

Kako bodo pokorjeni tisti, ki nozhejo svojih sovrashnikov ljubiti?

Timu vprashanju Jesus sam odgovori, rekozh: *S' kakorshno mero boste vi mérili, s' takorshno se vam bode nasaj mérilo.* Mat. 7.2. Tudi: *Ravno tako bo tudi moj Ozhe vam storil, ako ne boste odpustili vsakteri svojimu bratu is svojih ferz.* Mat. 18. 35. Kdor nozhe sovrashnikam odpustiti, mu ne bodo njegovi grehi odpušheni, in bo v' njih umerl. Nobeniga isgovora ni, al odpustiti, al v' neodpušhenih grehih umreti, ker, kdor ni usmiljen s' blishnim, ne najde usmiljenja per Bogu.

Je dolshnost gresfnike ljubiti?

Dolshnost je, ker Bog sapove, rekozh: *Ne jesi se soper hudobnike.* Pl. 36.1. Salomon pravi: *Pravizhen fkerbi sa hudobniga hifho, kako bi hudobnike od hudobije odvernil.* Prip. 21.12. Kdor ljubi gresfnike, kakor Bod sapové, sovrashi njih greh, nje pa ljubi, in spreoberniti fkerbi, sakaj to je po volji Boshji, ki pravi: *Nozhem smerti (pogubjenja) hudobnika, ampak de se spreoberne, in shivi.* Ezech. 33.1.

Perpušheno je, in tudi prav gresfniku fkasati sopernost in shalost, kader se prevídi,

de mu je to v' ponishevanje in boljshanje, to pa is ljubeshni, ne is napuha. Ta nauk je svetiga Pavla, rekozhiga: *Ako kdo ni besedi (boshji) pokoren, ne pezhajte se s' njim, de ga bo fram, pa vender ga ne shtejte sovrashnika.* II. Tef. 3. 14-15. To vidno sanizhevanje in pravizhno svarjenje je gresfhnikam potrebno, de se njih predersnost bersdá; zhe so gresfhniki zhesfheni in hvaljeni, kader govore in delajo hudo, so hudobnisfhi in pohujshljivisfhi.

Je enaka ljubeshen do vsaziga zhloveka sapovedana?

Do vsaziga zhloveka ni enaka ljubeshen sapovedana. Svoje porodnike smo dolshni obilnisfhi ljubiti, in smemo tudi druge ljudi raslozhiti s' kterimi imamo sosebnost saveso, al po kterih smo sosebnost dobrete prejeli.

Je prijateljstvo sapovedano?

Prijateljstvo ni sapovedano, dobro je pa prijatelj imeti, ako so tiga lepiga imena vredni. Pravi prijatelj je on, kteri svojiga prijatelja sosebnost ljubi, mu rad pomaga, veliko skerbi sa njegovo dusfho in telesno frezho, in ga v' nadlogah ne sapusti, ne savolj svojiga dobizhka, ampak savolj Boga. Zhiste ljubeshni do blisfhniga je malo na svetu, sosebnost pa she manj, in toraj je malo pravih prijateljev, zhe jih je ravno veliko po imenu. Modri Sirah prav pravi: *Eni so prijatelji, dokler per misif sedé, in v' dan potrebe ne ofstanejo.* 6. 10.

Kdor hozhe dobriga prijatla najti, bodi bogabojezh, in Bog mu ga bo dal. Med hudobneshi ni nobeniga praviga prijatla, in zhe je prijatelj viditi, je blishnimu savolj sebe prijatelj, in mu je v' nastavo.

Koliko in savolj koga ljubiti blishniga.

Koliko smo dolshni blishniga ljubiti?

Dolshni smo bishniga ko sebe ljubiti. Kristus pravi: *Ljubi blishniga kakor sebe.* Mat. 22. 39. Vsim je snana ta sapoved, pa jih je mordé vender veliko nevednih v'timu, kar ona sapopade.

Je veliko al malo prave ljubeshni do blishniga?

Prave ljubeshni do blishniga je malo. Eni ljubijo is nezhistosti, eni is lakomnosti, eni is drusih greshnih al naturnih namenov, in savolj tiga je prav malo zhiste ljubeshni do blishniga. Ljubeshni je svet poln, ali svete ljubeshni je skoraj prasen, in toraj ni stanovitnosti, ni pomozhi, ker skoraj vsak svojiga dobizhka al veselja ishe.

Kdo ljubi blishniga kakor sebe?

Blishniga ljubi kakor sebe, kdor Boga is vse dushe ljubi, in sa svelizhanje svoje dushe skerbi, enako pa skerbi sa blishniga. Kdor

ne ljubi Boga, in sa svoje svelizhanje ne fkerbi, kako samore prav ljubiti svojiga blishniga? *Kdor ni sebi dober, komu je dober?* Sirah. 14. 5.

Savolj koga smo dolshni ljubiti blishniga?

Savolj Boga. Kdor ljubi blishniga savolj sebe, al savolj njega, nima prave ljubeshni, kakorshno Bog sapove. Kristuf pravi: *Ako ljubite te, kateri vas ljubijo, kakshno plazhilo boste imeli?* Mat. 6. 46. Sopet pravi: *Zhe tistim dobro storite, kateri vam dobro store, kakshno hvalo imate sa to? tudi neverniki to delajo.* Luk. 6. 33.

Kdor ljubi blishniga savolj Boga, ne gleda blishniga veljave, bogastva, lepote, oblazhila, perljudnosti, al drusiga taziga, ampak sapoved boshjo ima pred ozhmi, ga ljubi, mu je usmiljen, in fkerbi sa-nj savoljo Boga. Ker ga ljubi savolj Boga, moli sa-nj, ga uzhi in svari, je njegove frezhe vesel, njegove nefrezhe shalofsten, sovrashi njegove grehe, preterpi njegove nadleshnosti, in fkerbi de se boljsha. Kdor ljubi svojiga blishniga savolj Boga, je, kakor sveti Peter sapove, rekozh: *Bodite vsi ene misli med seboj, poterpeshljivi, bratovske ljubeshni polni, usmiljeni, tihi, ponishni.* 1. 3. 8.

Je tedaj ljubeshen do blishniga sdrushena s' ljubeshnijo do Boga?

Refnizhno je to. Jesuf je nekimu uzheniku odgovoril: *Ljubi Gospoda svojiga Boga*

is vfiga svojiga serza. Ta je prva in velka sapoved. Druga pa je tej enaka: Ljubi svojiga blishniga kakor sebe. Mat. 22. 37-39. Ljubesen do blishniga se is ljubezni do Boga is-haja; in zhe se is te ljubezni ne is-haja, ni prava. Kdor ljubi Boga, ljubi tudi blishniga, in kdor ljubi blishniga savolj Boga, ljubi tudi Boga. Sveti Pavel ravno sato pravi: Kdor blishniga ljubi, je postavil dopolnil. Riml. 13. 8.

Vse sapovedi so v' ljubezni do Boga, in do blishniga sapopadene. De se pa nihzhe ne smoti, in ne misli, de ljubi blishniga savolj Boga, zhe ga ravno ljubi savolj sebe, naj premisli Jesufove besede, ktere je govoril: *Ljubite se med seboj, kakor sim jest vas ljubil. Jan. 13. 34.* Njegova ljubesen do nas je sveta, mozhna, delavna in stanovitna, de vezhno svelizhanje dofeshemo; ravno taka mora nasha biti, ako ni taka, ni prava.

Od skasovanja ljubezni do blishniga.

Je sadosti ljubiti blishniga v' serzu?

Ljubesen, ki se s' deli ne rasodeva, ni tiga imena vredna, je prasna, ni ljubesen. Sveti Jakob pravi: *Ako sta brat in sestra naga, in vsakdanjiga shivesha potrebna, re-zhe jima pa smed vas kdo: pojdiva v' miru, ogrejta, in nasitita se; vi pa bi jima ne*

dali, kar je telesu treba, kaj bi pomagalo?
2. 15-16. Ref je to: lepe besede in drusiga nizh, to ni ljubesen, ampak zhe se dushi in telesu blishniga po mozhi pomaga. Sveti Janes ravno to pravi: *Otrozhizhi, ne ljubimo s'bedo, ampak v' djanji.* **I. 3. 18.**

Ktere snamenja, al dela preprizhajo, de je prava ljubesen v' zhloveku?

Sveti Pavel apostel timu vprashanju odgovori, rekozh: *Ljubesen je poterpeshljiva, dobrotljiva, ni nevoshljiva, ne ravna napzhniga, ni zhasti lakomna, ne ishe kar je njeniga, se ne da rasdrashiti, se ne veseli nad krivizo, ampak se veseli nad resnizo.* **I. Kor. 13. 4-6.**

Je veliko delavne ljubesni na svetu?

Delavne ljubesni savolj Boga je malo, ker jih je veliko, kateri sebe neumno ljubijo, kateri is napuha al lakomnosti prevezh sa-se skerbé. Jih je veliko, kateri niso grehov blishniga shalostni, zhe niso sami rasshaljeni, in pregresnikov ne svaré, zhe jim niso njih grehi shkodljivi; zhe so pa oni sadeti, hudo svaré, sanizhujejo in kolnejo. Jih je veliko, de so blishnimu usmiljeni, ako obilniga povernjenja upajo, in so dobri s' blishnim, dokler imajo dobizhik. Shalostna skushnja prizhuje, de je malo svete delavne ljubesni na svetu. Sveti Avgushtin prav govori: *Eni ljubijo blishniga ker so ljubljeni, al ga ljubijo is gerdiga posheljenja, al is lakomnosti; sa-*

volj Boga pa je prav malo delavne ljubesni.

Kaj je treba premisliti, de blishnimu skasujemo ljubesen?

Premisliti je treba, kako de je Bog nam nevrednim stvarem usmiljen, in de nas obdaruje sato, de svojimu blishnimu pomagamo. Bog je bogate in uboge stvaril, de bogati ubogim pomagajo, in si s' skasovanjam delavne ljubesni saflushijo nebesko kraljestvo. Enim je uzhenost dal, enim druge sosebne darove, de so nevrednim, in gresnikam v' pomozh in svelizhanje. Vbogi, nevedni, gresniki in sovrashniki so boshja podoba ko mi, in jih ne smemo sapustiti. Bog nam je usmiljen, de smo tudi mi usmiljeni. To sveti Pavel perporozha, rekozh: *Bodite med seboj dobrotljivi, usmiljeni, kakor Bog vam.* Efes. 4. 32.

Zheterta sapoved.

Ktera je zheterta sapoved?

Ta je: *Sposhtuj ozheta svojiga in mater svojo, de bosh dolgo shivel na semlji.*

Ali zheterta sapoved samo sapove, porodnike svoje sposhtovati?

Zheterta sapoved ne sapove samo, de otrozi svoje porodnike sposhtujejo, ampak tudi de verni in podloshni svoje duhovske in deshelske oblastnike bogajo: sapove tudi, de porodniki

skerbé sa svoje otroke, in de oblastniki skerbé sa svoje podloshne in flushabnike. Vse to bo sdaj bolj natanko raslosheno.

Dolshnosti otrok do svojih porodnikov.

Kaj Bog otrokam sapoveduje, in prepoveduje?

Otrokam Bog sapeveduje, 1) ljubiti svoje porodnike, 2) nje spofhtovati, 3) jih bogati, 4) jim pomagati. To Bog sapoveduje otrokam, in jim toraj prepoveduje sovrashiti, sanizhevati, shaliti in sapustiti svoje porodnike, po katerih so shivljenje prejeli.

Ali bi ne bili otrozi dolshni tiga storiti, in se drugigavarovati, ako bi jim ne bil Bog svoje volje ozhitno osnanil?

Vse te dolshnosti bi otrozi imeli, in bi jih bili spolnovati dolshni, ako ravno bi jim ne bil Bog te sapovedi ozhitno osnanil, ker je to v'naturi. Ajdje, ki boshjiga rasodenja niso imeli, so te dolshnosti vedili.

Porodnike ljubiti.

So otrozi dolshni svoje porodnike ljubiti?

Otrozi so dolshni svoje porodnike sosebnostno ljubiti, ker Bog sapove, in ker so po njih ve-

liko dobroga prejeli, in vselej prejemajo. Majhni otrozi, ki sbe nimajo praviga uma, in sapoved boshjih ne vedo, neisrezheni ljubijo svoje porodnike; raji so vbogi per njih, ko v' obilnosti vsiga per drusih; jih skoraj ni mogozhe od starishev odlozhiti. To kashe, de je ta sapoved v' naturi.

Od kod je pa to, de vsi odrasleni otrozi svojih porodnikov ne ljubijo?

Is hudobiye je to; al so od hudobnih nadrasleni, al hozhejo samopashno shiveti, al druga hudoba njih serze spridi, de sapovedi nature in boshje ne poslushajo, kar je silno velik greh.

Je ref velik greh, zhe otrozi svojih porodnikov ne ljubijo?

Ref de je to velik greh, ker je strashna nehvaleshnost. Kdorkoli ne ljubi nadleshniga in sovrashniga zhloveka, greshti; veliko huje otrozi greshe, ki svojih porodnikov ne ljubijo, po kterih so velike dobrote prejeli, in jih vselej prejemajo.

Porodnike sposhtovati.

So otrozi dolshni sposhtovati svoje porodnike?

Dolshni so. Modri Sirah pravi: *Kdor se Gospoda boji, sposhtuje porodnike, in svojim porodnikom kakor svojim gospodam slu-*

shi. 3. 8. Sveti Pavel tudi pravi: Spofhtuj svojiga ozheta in svojo mater; to je prva sapoved, ktera ima obljubo, de ti dobro pojde, in de dolgo shivish. Efes. 6. 2-3. Sveti Bernard vsm otrokam rezhe: Premislite, kako je hudobno in neusmiljeno sanizhevati te, po katerih ste shivljenje prejeli. Ref, de otrozi, ki svojih porodnikov ne spofhtujejo, so hudobni in neusmiljeni.

Kako otrozi skasujejo spofhtovanje svojim porodnikom?

Otrozi skasujejo spofhtovanje svojim porodnikom, zhe so jim krotki, ponishni, bogljivi in persanesljivi; zhe jih v'ferzu in v'govorjenji spofhtujejo; zhe drusim ljudem zhaftito govore od njih, sferbe sa njih dobro ime, njih slabosti perkrivajo in isgovarjajo, kolikor je po pravizi mogozhe. Otrozi morajo ponishno govoriti svojim porodnikom, jih vprashati, poslushati in bogati. Modri Sirah vse to kratko pove, rekozh: *Spofhtuj svojiga ozheta (in svojo mater) s' djanjam, s' besedo, in s' vso poterpeshljivostjo. 3. 9.*

So tudi odrasleni otrozi dolshni svoje porodnike spofhtovati?

Odrasleni otrozi so bolj dolshni od majhnih svoje porodnike spofhtovati, in zhe nje sanizhujejo, huje greshe, ker obilnishu imajo, in bolj vedo boshjo sapoved, ktera je vsm otrokam osnanjena.

So otrozi dolshni sposhtovati svoje porodnike, zhe so slabi, nadleshni, al hudobni?

Dolshni so, ker porodnikov slabosti boshje sapovedi ne sbrishejo. Modri pravi: *Per-sanasahaj ozhetu* (in materi), *ako njemu na pameti smankuje, in ne sanizhuj ga per svoji mozhi; ker usmiljenje, ktero se ozhetu* (al materi) *skasuje, ne bo posabljeno.* Sirah. 3. 15.

Zhe so otrozi povishani, porodniki pa vbogi, so jih dolshni sposhtovati?

Dolshni so, ker visok stan ne odvsame te dolshnosti. Gerdo in greslino je, de se otrozi svojih vbogih porodnikov framujejo, in jih s' to neumno framoshljivoſtjo sanizhujejo. Joshef, dober sin patriarha Jakoba, je bil prvi sa kraljam, ozhe pa je pastir bil, vender se ga ni framoval, ampak v' prizho Egipzhanov ga je zhaſtil. I. Mojs. 46. 29.

Je velik greh, zhe otrozi sanizhujejo svoje porodnike?

To je vezhi al manjšhi greh po starosti, in po drusih okolishinah. Odraſhen otrok, ki is hudiga serza sanizhuje ozheta al mater, hudo greslhi. Bog tako govori po Mojsefu: *Preklet bodi, kteri ne sposhtuje svojiga ozheta in svoje matere: in vse ljudstvo porrezhe: Amen.* V. Mojs. 27. 16. De je to velika pregreha, se tudi is tiga ve, ker je Bog sapovedal take umoriti, rekozh: *Kdor svojiga*

ozheta al mater kolne, bo umorjen. III. Mojs. 20. 9.

Kaj so otrozi dolshni, kateri so svoje porodnike sanizhevali?

Dolshni so svojo veliko hudobijo sovrashiti in opustiti, in svoje siariske profiti odpushenja, de ga tudi per Bogu najdejo.

Porodnike bogati.

So otrozi dolshni svoje porodnike bogati?

Dolshni so, ker je boshja volja, in to njim potrebno. Bog otrokam sapove, rekozh: *Poslufhajte otrozi ozhetove (in materne) ukase, in tako delajte, de vam bo dobro. Sirah. 3. 2.* Salomon otrokam pravi: *Poslufhaj nauke svojiga ozheta, in ne pusti v' nemar sapoved svoje matere. Prip. 1. 8.* Sveti Pavel enako sapove, rekozh: *Otrozi, pokorni bodite svojim porodnikom v' vsm, ker to je dopadljivo Gospodu. Kolof. 3. 20.*

Sakaj je Bog otroke porodnikom podvergel?

Bog je otroke porodnikom podvergel, ker so oni pokorsrhine potrebni. Porodniki bolj vedo kaj je al ni prav, ker imajo obilnishti um, in skufhnjo; otrozi pa so savolj majhniga rasfodka in skufhnjav hudim smotam grosno nag-njeni; toraj so pokorsrhine potrebni, de ne saj-dejo, de bodo dobri kristjani in pridni zhloveki.

So odrasleni otrozi tudi dolshni bogati svoje porodnike.

Tudi so dolshni, ker ni le majhnim, ampak tudi odraslenim otrokam ta sapoved dana. Nepokorshina odrasleniga otroka je huji kakor nepokorshina majhniga, ker odraslen bolj ve boshjo sapoved.

Mladi Tobija je vsem otrokam v' sgled ponishne pokorshine. Njegov dobri ozhe ga je mnogo uzhil, kako flushiti Bogu, usmiljen in pravizhen biti; mladenzh ga je skerbno poslušal, in mu ponishno odgovoril: *Ozhe, vse, karkoli ste mi povedali, bom storil.* Tob. 5. 1. Ta dobri fant je takrat she odraslen bil, in njegova ponishna pokorshina oframoti hudo nepokorshino kershanfskih otrók, kateri se svojim porodnikom predersno odgovarjajo, in jim hudobno pravijo: *MolzHITE; vi nizh ne veste*, al kaj drusiga taziga, savolj kar po pravizi saflushijo, de bi nizh vezh govoriti ne mogli.

So otrozi, kader so she gospodarji al gospodinje, dolshni svoje porodnike bogati?

Dolshni so jih bogati kar je prav, ker so otrózi dokler imajo shive starishe. Zhe je ozhe svojimu sinu gospodarstvo dal, ima smiraj oblast nad njim, ker mu je Bog to oblast dal, de svoje otróke uzhi, svari in vodi.

Kdaj otrozi ne smejo svojim porodnikom pokorni biti?

Otrózi ne smejo svojih porodnikov bógati, kader jim ukashejo, kar Bog al zerkev pre-

povedujeta. Verjeti ni skoraj mogozhe, de bi porodniki tako hudobni bili, in svojim otrókam ukasali legati, kraſti, al kaj drugiga hudiga; ako bi pa kaj taziga ukasali, bi jih bógati ne smeli, ſzer bi Bogu nepokorni bili. Jeſuf pravi: *Kdor ozheta al mater bolj ljubi kakor mene, ni mene vreden.* Mat. 10. 37. Sveti Pavel pravi: *Otrózi, bodite svojim porodnikom pokorni v' Goſpodu.* Ef. 6. 1. Otrózi naj bogajo ſvoje porodnike, de bi dopadli Goſpodu, ne pa de bi ga ſhalili.

So otrózi dolshni ſvoje porodnike bógati, ki jim ukashejo v' duhovſki al ſakonſki ſtan ſlopiti?

Otrózi naj krotko poſluſhajo ſvoje porodnike zhe jih uzhé in napeljujejo v' boſhjo voljo, pa naj tudi ſkerbno molijo, in premiflijo de boſhjo voljo ſvedo, in ſtore po nji. Dolshni ſo tudi ſe s' pobošnimi modrimi poſvetovati, ſvojim porodnikom odkrito povedati, kar miſlijo, in varni biti, de ne ſajdejo.

Kako ſo otrózi dolshni ſvojim porodnikom odgovoriti, kader jim ukashejo kaj ſtoriti, kar ne ſmejo?

Otrózi ſo dolshni ſvojim porodnikom krotko rezhi, de tiga ne ſmejo, in pa tudi v' ſapovedih ſtanovitni oſtati. Naj oni ſkerbé ſvoje ſmotene porodnike lepo poduzhiti, in ponishno preprizhati de ſoper Boga in zerkev nimajo oblaſti.

Jonata, dober ſin kralja Savla, uzhi

otróke, kako govoriti, in kaj storiti, kader ne smejo svojih porodnikov bogati. Savel je svojimu sinu Jonatu, in vsem svojim flushabnikom sapovedal nedolshniga Davida umoriti. Jonata se je nad tim govorjenjem prestrašhil, tiga ni hotel storiti, in je v' perloshnim zhasu svojimu krivizhnuimu ozhetu pohlevno rekel: *Kralj, ne pregreshi se nad svojim hlapzám Davidam, ker se ni soper tebe pregreshil, in njegove dela so tebi prav dobre. Sakaj se ho-zhesfh tedaj nad nadloshno kervjo pregre-shiti?* Savel se je tim krotkim in resnizhnim besedam vdal, in odgovoril: *Kakor resnizhno Gospod shivi, ne bo (David) umorjen.* I. Kral. 19. 1-6.

Kaj hudiga si saflushi otrók, kateri nozhe svojih porodnikov bogati?

Otrók, ki svojih porodnikov terdovratno ne bóga in jih sanizhuje, je zhasne in vezhne smerti vreden. Bog je po Mojsefu tako sapovedal: *Kdor puntarskiga in terdovratniga sina ima, kateri ni pokoren ozhetovimu al maternimu povelju; naj ga primejo in peljajo pred mesine starashine in rezhejo: Letá nash sin je terdovraten, in nash opominjanje sanizhuje. Tedaj naj ga mestno ljudstvo s'kam-njam posuje, de umerje, de se ves Israel boji, kader to flisfi.* V. Mojs. 21. 18-21. To preprizha, koliko de Bog sovrashi neporkorshino otrók, ki se svojim porodnikom hudobno vstavljajo.

Porodnikom pomagati.

So otrozi dolshni svojim porodnikom pomagati?

Dolshni so, ker jim Bog sapove, in is hvaleshnosti. Modri Sirah pravi: *Moj sin, podpiraj svojiga ozheta (in svojo mater) v' njegovi starosti. Kako huda slova je tistiga, kateri svojiga ozheta (al svojo mater) sapusti. 3. 14-18.*

Popisati ni mogozhe kako velike fkerbi, in nadleshnosti imajo porodniki savolj svojih otrok: ker jim pa otrozi ne morejo popolnoma poverniti, naj bodo hvaleshni, in naj jim povernejo kolikor je mogozhe. Modri Sirah flehernimu otroku rezhe: *Poverni porodnikom, kakor so oni tebi storili. 7. 30.* Vsfaj naj si persadevajo to storiti; ako ne, niso zhlovekam podobni.

V'zhimu so otrozi dolshni porodnikom pomagati?

Dolshni so njih telefu, in veliko bolj njih dufhi pomagati. Telefne in dufhne perpomozhke so oni po svojih porodnikih prejeli, in ravno to naj jim povernejo.

Zhe so otrozi malo al nizh premoshenja po svojih porodnikih prejeli, ali so jim dolshni pomagati?

Dolshni so po svoji mozhi, ker so vsfaj shivljenje in srejenje po njih prejeli, kar je veliko vredno. Nekteri hudobni otrozi, na-

mesti de bi svojim porodnikom pomagali, sa-
pravljajo kar saflushijo, al jim skrivaj jem-
ljejo, in še morde mislijo, de ni greh. Otró-
zi, ki so svojim porodnikom nesvesti, in jim
kradejo, naj poslušajo kar Salomon govori:
*Kdor kaj svojimu ozhetu al materi odvsa-
me, in pravi de to ni greh, je ubijavzov to-
varsh. Prip. 28. 30.*

*Je sadoſti, de otrózi svojim porodnikom
dajejo, kar jim je gosposka v' shivesh od-
lozhila?*

Zhe je odlozhen shivesh po premoshenji,
in zhe ga otrózi svesto dajejo svojim poro-
dnikom, in ako jim v' njih sosebnih potrebah po
svoji mozhi radi pomagajo, je sadoſti.

Kako otrózi greshé soper to dolshnost?

Oni greshé, zhe svojim porodnikom ne-
radi dajejo; zhe flabo al vpizhlo dado, zhe
memrajo al jim ozhitajo, kader dado; zhe da-
jejo ker jih gosposka permora, ne pa savolj
Boga; zhe shelé de bi kmalo umerli, de bi
jim shivesha ne dajali.

Ni jih malo neufmiljenih otrók, ki raji
pomagajo drusim ljudem, kot svojim poro-
dnikom, in jim potrebniga shivesha ne vohijo
po katerih so shivljenje, srejenje in premoshe-
nje prejeli; te pa bodo vse kletve sadevale,
bodo tukaj in po smerti nefrezhni.

*So otrózi dolshni svojim porodnikom
v' duſhnik potrebah pomagati?*

Dolshni so jim pomagati. Vſak zhlovek

je dolshen blishnimu is ljubesni pomagati v' svelizhanje, veliko bolj so otrózi dolshni porodnikom pomagati, de pravizhno shivé.

Kako fkasujejo otrózi svojo dolshno ljubesen do svojih porodnikov?

Oni fkasujejo do njih svojo dolshno ljubesen,

1) Zhe molijo sa-nje, de jim Bog po svoji veliki milosti obilno gnado daje, jim vse slabosti odpusti, in jih v' svoje kraljestvo vsame.

2) Ako jih ponishno in ljubesnivo opominjajo vse krishe in nadloge voljno preterpeti, in refnizhno fkerbé, de se boljshajo, zhe kako slabost imajo, de bi Bogu dopadljivo shiveli.

3) Zhe, kader so bolni, jim polajshajo teshave s' duhovnim opominjevanjem, in jih perpravljajo svete sakramente prejeti.

4) Ako po njih smerti gorezhe in stanoovitno molijo sa njih dushe, darujejo sveto mafho Bogu, de bi bili zhe so v' vizah sadershani, hitro refheni in v' nebesfisko kraljestvo prenesheni.

Kaj so fhe dolshni otrózi storiti po smerti njih porodnikov?

Oni morajo njih sadnjo voljo spolniti, to pa svešto in bersh, in ne na vezh let odlashtati, kakor je per slabih otrozih navada. Godi se vezhkrat, de se otrózi po smerti njih porodnikov med seboj prepirajo, kdo bi kaj vezh premoshenja dobil, in vsak pravi: *Ali*

nisim tudi jest otrók? Naj ne posabijo tedaj, de so njih otrozi, in naj svesto in bersh njih sadnjo voljo spolnujejo.

Kaj bo Bog dobrim otrókam dal, kateri svoje dolshnosti do porodnikov svesto dopolnujejo?

Bog jim je dolgo shivljenje obljubil: *Spofhtuj ozheta svojiga, in mater svojo, de boš dolgo shivel na semlji.* II. Mojs. 2. 12. Dolgo in frezhno bodo otrózi shiveli, kateri spofhtujejo in bogajo svoje porodnike, in jim pomagajo. Sveti Pavel pravi: *Ta je prva sapoved, ktera ima obljubo.* Efes. 6. 2.

Otrózi, kateri vse svoje dolshnosti do porodnikov svesto dopolnujeje savoljo Boga, prejemajo sosebne gnade, ker so dopadljivi Bogu in ljudem. Oni bodo tudi per svojih otrózih, ako jih imajo, al bodo imeli, sosebno veselje in veliko pomozh nashli. Mladi Tobija, kateri je vse te dolshnosti dopolnil, je *devet in devetdeset let vesel shivel, in ves njegov sarod je ostal v' dobrim shivljenji, tako, de so bili prijetni Bogu, ljudem, in vsm prebivarzam v' desheli.* Tob. 14. 16-17.

Kakshna bo otrókam, ki so svojim porodnikom neboljivi in neusmiljeni?

Oni so, in bodo nefrezhni. Bog po Mojsefu pravi: *Preklet bodi, kateri ne spofhtuje svojiga ozheta in svoje matere.* (V. Mojs. 27. 16.) : Kako mu bo tedaj dobro? Abfalom, hudobni sin dobriga ozheta Davida, ki ga

je sanizheval in nadlesheval, je v' mladosti nefrezhno umerl : njegovo truplo so v' globoko jamo v' lógu vergli, in kamnja veliko grobljo na-nj nanefli, de bi bil v' fim hudobnim otrókam v' rasgled. II. Kral. 18. Na svetu je hudo, in po smerti bo she veliko huje otrókam, ki svojim porodnikom hudo sa dobro vrazhujejo.

Dolshnosti porodnikov do otrók.

So porodniki dolshni sa svoje otróke fkerbeli?

Dolshni so, ker so jih ravno is tiga namenena prejeli. Modri pravi : *Bolji bi bilo bres atrók umreti, ko hudobne otróke sapustiti.* Sirah. 16. 4. Zhe porodniki sa svoje otróke fkerbe, pomozh in veselje tukaj prejemajo po njih, in po smerti jih zhaka veliko plazhilo. Zhe so pa porodniki neskerbni, jim bodo njih otrózi v' shaloft, in po smerti bodo pokorjeni. Sveti Ambrosh pravi : *Hudoba rasusdanih otrók pade na porodnike, ako niso fkerbeli sa-nje.*

Ktere dolshnosti imajo porodniki do svojih otrók?

Oni imajo te dolshnosti do svojih otrók : 1) jih morajo ljubiti, 2) uzhiti, 3) svariti in strahovati, 4) jim dober sgled dajati, 5) sa-nje

moliti, 6) skerbeti, de si kruh poshteno saflushijo.

Otroke ljubiti.

So porodniki dolshni svoje otróke ljubiti?

Dolshni so, in ta sapoved je v' naturi. Ni tako divjih ljudi, de bi te dolshnosti ne vedili. Ne le zhlovek, ampak neumna shivina tudi ljubi svoje mlade.

Ali vsi porodniki prav ljubijo svoje otróke?

Vsi porodniki ne ljubijo prav svojih otrók; eni jih ljubijo po naturi, ne pa savolj Boga, de bi bili svelizhani.

Kaj prizhuje, de porodniki ljubijo svojo otróke po naturi?

To prizhuje, zhe bolj skerbé sa njih telo, in zhasno frezho, kakor sa njih dufho in vezhno svelizhanje; zhe jih ljubijo le sato, ker so lepiga oblizhja, al ker imajo druge naturne lasnosti; zhe jim slepo dovolijo v' vse kar shelé, al jih ne strahujejo, kader so vredni.

Kaj prizhuje, de porodniki prav ljubijo svoje otróke?

To prizhuje, zhe bolj skerbé sa njih dufho in svelizhanje, kot sa telo in zhasno frezho; zhe jim pametno persanafhajo, in pa jih tudi svare in strahujejo, kader si saflushijo;

zhe nobeniga raslozhka ne storé savolj lepote, al spola, al drusiga, ampak jih po stvarnosti in vrednosti imajo v' pametnim strahu, de se hudiga varujejo, in dobro delajo.

So porodniki dolshni smiraj ljubiti svoje otróke?

Refnizhno de so dolshni, in is te ljubesni naj vse svoje dolshnosti spolnujejo. Kader so otrózi majhni, naj is ljubesni preterpe vse teshave in nadleshnosti, ki jih savolj otrók imajo. Kader jih uzhé, svare in strahujejo, naj bo vse to is ljubesni, de bodo dobri kristjani, in pridni zhloveki; zhe otrózi sajdejo, naj molijo gorezhe sa-nje ravno is te ljubesni, de se boljshajo. V' vsm naj imajo ljubesen, in tako si bodo prav veliko saflushenje nabrali per Bogu.

Otróke uzhati.

So porodniki dolshni uzhati svoje otróke?

Dolshni so, ker jim Bog sapové, in jim sapové, ker so otrózi potrebni: Bog po Modrim pravi: *Imash finove* (al hzhere) *uzhi jih.* Sirah. 7.25. Sveti Pavel strashno govori: *Kdor sa svoje, in slasti sa domazhe ne fkerbi, je vero satajil, in je hujshi od neverza.* I. Tim. 5.8. Otrózi so polni hudiga posheljenja, imajo majhin um, skushnje nimajo, in bi bres naukov grosno safhli; kar se pa v' mladosti nauzhé, bi teshko opustili.

Kdaj morajo porodniki sazheti svoje otróke uzhiti ?

Oni jih morajo uzhiti bersh ko kak rasfodik imajo, in potlej neprenehama, kakor po starosti potrebujejo. Bersh naj jih uzhé framoshljivoſt, mirnoſt, molitve, poglavitne refni-ze, in kar potrebujejo, in kar noſiti morejo. Modri pravi : *Imaſh otróke ? uzhí jih, in perpoguj njih vrat od njih mladosti.* Sirah. 7. 25.

Ali ni sadoſti, de porodniki poſhiljajo svoje otróke k' uzheniku, al k' nauku.

To ni sadoſti. Uzheniki in duhovni ſo dolſhni ſzer jih uzhiti, dolſhni ſo pa tudi porodniki. Zhe otrózi doma nimajo naukov, in ſo neobteſani, kaj bodo per uzheniku al duhovnu imeli ?

Refni-zhno pobošhni porodniki ſkerbno uzhé svoje otróke domá, pa jih tudi poſhiljajo k' nauku, de obilniſhi poduzhenje prejemajo, kteriga ſami mordé dajati ne morejo. Skerbni porodniki s' ſeboj peljajo svoje otroke k' nauku, ga ſkerbo poſluſhajo, doma popraſhujejo, in ſliſhan nauk ponavljajo, de ga otrózi raſumé, in ga ohranijo kolikor je mogozhe. Zhe porodniki ne ſkerbé, de bi bili njih otrózi uzheni v' kerſhanskim nauku, bodo hudobne otróke imeli, in bodo teſhko odgovor dajali Boga.

Kakſhno poduzhenje morajo porodniki ſvojim otrókam dajati ?

Poredniki morajo svoje otroke uzhiti v' vſih

potrebnih vernih refnizah, kako se sadershati v' vsm, kako spodobno shiveti, de bodo poboshni kristjani, in pridni zhloveki.

Porodniki, kateri uzhé otróke s' besedo moliti, kar je navadno v' katolfski zerkvi, jim pa nizh ne povedo, kaj te svete molitve sapopadejo, malo dobriga storé. Zhe svoje otróke uzhé Boga, Jesufa, greh, zhednosti po imenu le vediti, kaj bodo otrózi umeli? Oni vedo besede, in ne vedo kaj pravijo.

Kako morajo tedaj porodniki svoje otróke uzhiti?

Porodniki, ki hozhejo svoje otróke prav uzhiti, naj jim po mozhi raslagajo molitve in refnize katolfske zerkve, de vedo kaj molijo, in refnize po mozhi ume, in po njih shivé.

Jim morajo po svoji vednosti in njih umu dopovedati de je Bog svet, vfigamogozhen, vfigaveden, pravizhen in milostljiv, in de sovrashi greh, ga pokori, de mu ni nizh skritiga, de mu je vse v' oblasti, de naj va-nj upajo, ga ljubijo, in mu flushijo.

Otróke uzhiti, de smo vsi greh poerbali, je potrebno, morajo dopovedati tudi kolikor je mogozhe, koliko de je zhlovekova natura po njem popazhena, in koliko de je gnade boshje potrebna. Ob perloshnim zhasu naj jim s' perstam kashejo prestopke, kateri isvirajo is napuha, is nevoshlivosti, al is drusiga hudiga posheljenja, de se sposnajo in boljshajo. Nauki od poerbaniga greha napeljuje-

jo otroke uzhiti, koliko de je uzhenik in odrefhenik Jesuf potreben, de smo po njem od vezhne smerti refheni, uzheni in podperti po volji boshji shiveti. Otrókam naj govore od nefkonzhne ljubesni, in britkiga terplenja Jesusoviga, de ga ljubijo, se greha varujejo, in voljno preterpe nadloge savolj njega.

Porodniki morajo svoje otróke uzhiti, kaj je, ali ni greh, in kaj hudiga saflushi, fosebno pa de shali vfigamogozhniga in usmiljeniga Boga. Porodniki naj te in druge katolfske refnize uzhé, in pa tudi naj zhujejo nad svojimi otrózi, de bodo framoshljivi, de nikogar ne shalijo, de nobenimu krivize ne storé, de stare ljudi, fosebno pa oblastnike sposhtujejo, in de bodo v' vsm dobri. To, in drugo naj jih uzhé milo, prijasno in pametno, de jim njih besede gredo v' serze, in dober sad obrodé.

Stari Tobija bodi vsm kerfhanfskim porodnikom v' sgled, kako svoje otróke uzhiti. On mu je is serza v' serze govoril tako: *Moj sin, poslushaj besede mojih ust, in ohrani jih terdno v' svojim serzu. Kader bo Bog mojo dusho vsel, pokopaj moje truplo; in sposhtuj svojo mater vse dni njeniga shivljenja. Vse dni svojiga shivljenja Boga pred ozhmi imej, in varuj se de kdaj v' greh ne pervolish, in de sapovedi nashiga Boga v' nemar ne pustish. Zhe bosh veliko imel, obilno dajaj (ubogim); zhe bosh malo imel, gledaj de tudi malo rad podelish. Varuj se, moj sin, vse nezhistosti. Napuha ne pu-*

*sti, ne v' svojih mislih, ne v' besedah gos-
podariti, ker v' tim je vse pogubljenje sazhe-
tik imelo. Kdorkoli bo tebi kaj delal, bersh
mu plazhaj. Kar nozhesh, de bi tebi kdo
drugi storil, gledaj de ti komu drusimu ne
storish. Ishti vselej sveta per modrim. Vsa-
ki zhas hvali Boga, in prosi ga, de tvoje
pota vodi, in de bo ves tvoj sklep v' njem
storjen. Tob. 4. 2-20.*

Otroke svariti in strahovati.

*So porodniki dolshni svoje otróke svariti
in strahovati?*

Dolshni so, ker Bog sapové: *Svari
svojiga sina (in svojo hzher), ne sgubi upa-
nja, in ne zhislej njegoviga krizhanja.*
Prip. 19. 18. Otrózi, kakor v' drudi, so spa-
zhene nature, in jim je svarjenje potrebno.
*Neumnost se ferza otróka derski, svarje-
nja shiba ga bo pregnalo.* Prip. 22. 15.

Porodniki, kader vedo, de je otrók svar-
jenja in strahovanja vreden, ga morajo per-
merjeno svariti in strahovati, de se boljsha.
Zhe njih svarjenje in strahovanje bersh no po-
maga, naj ne odstopijo in upanja ne sgubé,
in naj mu is neumniga usmiljenja ne pregle-
dajo. *Nikar otróku tepenja ne odtegni, sa-
kaj, ako ga bosh s' shibo vdaril, ne bo umerl.*
*Ti bosh njega s' shibo vdaril, in njegovo du-
sho od pekla reshil.* Prip. 23. 13-14.

Kdaj morajo porodniki sazheti svoje otróke svariti in strahovati?

Jih morajo svariti in strahovati bersh ko kaj hudiga nad njimi vidiijo: *Perpoguj njegov vrat v' mladosti, in tepi ga s' shibo dokler je otrók, de ki ne bo terdovraten. in tebi nepokoren; de te ne bo ferze bolelo.* Sirah. 30. 12. Ref je taka: porodniki, ki svojim otrókam pregledujejo is isgovora, de bodo she pametni, kader bodo stareji, se potlej preposno kfajo, ker so se otrózi hudiga navadili, in jih boljshati ne morejo, ker se strahovati ne pusté.

Dokler je otrók popolnoma neveden, in nizh rasfodka nima, ni svarjenja in strahovanja vreden; bersh pa ko enmalo raslozhi dobro in hudo, in se prav ne vede, naj ga svare in strahujejo pametno. Zhe otrók svoje telo rasodene, al ni po dolshnosti framoshljiv, al je drusim nadleshen, al kaj drusiga stori svarjenja in strahovanja vredniga, se mu pregledati ne sme; sakaj, ako rasloshno ne ve, de je to greh, vunder pa potlej v' greh napeljuje, al druge pohujsha. Zhe otrók she ne ve, de je to, kar dela, greh, po starishov svarjenji sve, de ni prav, al de ne sme storiti, in se navadi prav shiveti, kar mu je v' velik dobizhik.

Kako in koliko morajo porodniki svoje majhne otróke svariti in strahovati?

Oni jih morajo svariti in strahovati, al pokoriti po njih umu, pregreshkih, bojezhnosti, predersnosti in drusih okolishinah, de bo

njih svarjenje in strahovanje njih sadolshenju permerjeno in pravizhno. Zhe otrók is nevednosti al posabljivosti ne stori volje svojih porodnikov, naj ga pohlevno opominjajo, al mehko svaré; zhe pa otrók is hudiga serza storiti nozhe, al stori soper voljo svojih porodnikov, naj ga po njegovi hudobiji pravizhno strahujejo, in naj ga bócati permorajo.

Zhe otrók sanizhuje svarjenje, naj ga s' tepenjem perfilijo bogati, in naj mu potlej rezhejo: *Ne tepem te rad, pa te moram, ker si vreden, de se boljshash; prav stori, in ne bosh tepen nikoli.* Porodniki naj svoje nehogljive otróke pametno strahujejo, in naj jim povedó, de is ljubeshni do njih dushe to storé.

Kako morajo porodniki svoje odraslene otróke svariti in strahovati?

Jih morajo pametno svariti in strahovati, ker jim je nespametna ojstroft lohka shkodljiva. Sveti Pavel porodnikam rezhe: *Nikar ne drashite svojih otrók k' ferdu.* Kolof. 3. 21. Zhe starishni nepermerjeno svaré in strahujejo svoje odraslene otróke, se bodo mordé rasferdili, svoje starishe sanizhevali, in hudobnishhi shiveli, al bo kaj drusiga hudiga is te neumne ojstrofti prishlo.

Porodniki naj skushajo svoje odraslene otróke s' prijasnimi besedami, in gorezhim opominovanjem od hudiga odverniti, in k' dobrimu nagniti; zhe to ne pomaga, naj skushajo to dosezhi s' pametno ojstroftjo, vender tako de

jim perferzhno ljubesen kashejo. Kar je sveti Pavel svojimu ljubimu uzhenzu Timoteju pisal kako s' greslniki ravnati, naj tudi storé: *Preprizhaj, prosi, svarj s' vsm poterplenjem in ukam.* II. Tim. 4. 2.

Kakshni morajo biti porodniki, de njih nauki, svarjenje, strahovanje in persadevanje otrókam pomaga?

Porodniki, to je, ozhe in mati, naj bodo, kakor bo sdaj rezhenó.

1) Is zhiste ljubeshni naj uzhé, svaré in strahujejo svoje otróke. Ljubesen jih uzhi, kaj de otrózi potrebujejo, in kako jih ravnati v' dobro. Modri pravi. *Svarjenje ni resnizhno, ktero se v' jesi godi.* Sirah 19. 28. Ljubesen daje pametno gorezhnost in napzhniga ne stori; hudobna jesa pa preshene modrost, in obroduje neufmiljenje, in veliko drusiga hudiga. Ljubesen uzhi kaj in koliko otrókam pregledati, jesa smoti zhloveka, uzhi hudo govoriti, smerjati, in drugo hudo.

2) Porodniki naj vedo svojih otrók naturo, de jih svaré in strahujejo pametno. Eden je predersen, eden bojezh, eden se svarjenja boji, eden pa tepenje sanizhuje; treba je toraj po fleherniga naturi in okolishinah svariti in strahovati.

3) Porodniki morajo po veri soditi, de pogreshke al pregreshke svojih otrók pametno svaré in pokoré. Zhe otrók nima she praviga rasfodka; zhe sheli prav storigi pa ne ve, al posabi; zhe enkrat al vezhkrat ne boga; zhe

se is terdovratnosti vstavlja, po vseh tih okoliščinah morajo porodniki drugazhi ravnati, de slehernimu otroku pravizhno povernejo. Kdor majhne pogrešhke neusmiljeno siračuje, hudobii pa pregleda, ne dela po veri in pameti.

4) Jih ne smejo is slepe ljubeshni do svojih otrok raslozhiti. Raslozhik je potreben po starosti, po naturi, po ponishnosti al predersnosti otrok, ne pa is mesenih namenov. Nekteri otrok je ves hudoben, pa ni sirahovan, ker je perlisnjen, al edin: eden je manj tepenja vreden, in ga vedno tolzhejo. To je porodnikom in otrokam shkodljivo; ravno ti otrozi, kterim nespametno pregledujejo, jim bodo mordè veliko britkosti napravili; al bodo eden drusiga sovrashili, in eden drusimu nevoshljivi, kakor so bili sinovi patriarha Jakoba svojimu bratu Joshefu, kteriga so v' sušnost prodali.

5) Ozhetje in matere naj bodo eniga duha v' naukih in v' svarjenji. Zhe eden prav uzhi, in pravizhno siračuje otroke, drugi pa njih nepokorshino podpira, kako bodo dobri in pokorni? Zhe ozhe al mati prevezh siračuje otroke, naj potlej, kader otrozi ne flishijo, eden drusimu povešta, kar se jima prav sdi. Sveta Monika je svojiga sina Avgushtina lepo uzhila, in pametno svarila; Patrizi pa njegov ozhe mu je potuho dajal, in on se je po njem svergel. Veliko otrok ostane nepoboljšhanih, ker per ozhetu, al vezhi del per materi imajo isgovor in perbeshalishe, in so potlej obe-

ma nepokorni, ker niso bili v' pravi pokorshini srejeni.

Otrokam dober sgled dajati.

So porodniki dolshni svojim otrókam dober sgled dajati?

Resnizhno de so dolshni, in bres tiga so vsi njih nauki, svarjenje in skerbi bres sadu. Kristuf pravi: *Naj sveti vasha luzh (vashe shivljenje) pred ljudmi, de vashe dobre dela vidijo, in zhasté Ozheta, kateri je v' nebesih.* Mat. 5. 16. Vsim je to sapovedano, starisham pa sosebno, de vodijo svoje otróke po poti pravizhnosti s' svojim dobrim sgledam. Sveti Gregor papesh prav pove: *Beseda uzhi, sgled pa vlezhe.*

Se porodniki slo pregreshé, zhe svoje otróke pohujshajo?

Zhe porodniki pohujshajo svoje otróke, slo greshé. Kristuf pravi: *Gorjé zhloveku, po katerim pride pohujshanje.* Luk. 17. 1. Rezheno je to vsem; kaj pa je porodnikom rezhi, zhe svoje otróke pohujshajo? Bi ne bili varhi, ampak ubijavzi svojih otrók, in bi jim stokrat gorje bilo.

Kako se morajo porodniki sadershati, de svojim otrókam dober sgled dajejo, in jih ne pohujshajo?

De to veliko dolshnost dopolnujejo,

1) Morajo sveto shiveti, de vse boshje in zerkvene sapovedi svesto dopolnujejo, de otrôkam refnizhno rezhejo, kar je sveti Pavel vernim rekel: *Prosim vas, po meni se ravnanjte, kakor se jest po Kristusu. I. Kor. 4. 16.* Zhe porodniki nekerfhansko shivé, je nemogozhe, de bi svojih otrók ne pohujshali. Zhe porodniki radi ne molijo, komaj enkrat v' letu gredo k' spovedi, al kradejo, al drugo hudo delajo, kako bodo njih otrôzi prav shiveli? in kako jih bodo uzhili, de naj kerfhansko shivé?

2) Morajo biti svetiga in pametniga govorjenja. Sveti Peter slehernimu rezhe: *Ako kdo govori, naj govori kakor besede boshje. I. 4. 11.* Porodniki morajo skerbeti, de is njih uft huda beseda ne pride, slasti pa v' prizho otrók. Sapifano je: *Malopridni pogovori skasé dobro sadershanje. I. Kor. 15. 33.* Pohujshljive besede so odrashenim nevarne, veliko loshej pa pohujshajo otrôke. Nekteri nespametni porodniki pravijo v' prizho otrók vse, karkoli se po svetu nespodobniga godi, kolnejo svoje sopernike, blishniga sanizhujejo, in od vfiga govore, od Boga pa skoraj nikoli. Ni se zhuditi, de se otrôzi nad njimi pohujshajo, zhudno bi bilo, ako bi se ne.

3) Moraja skerbeti de otrôzi eden drusiga ne pohujshajo, in de niso po drusih ljudeh pohujshani. Porodniki naj se skerbno vfiga varujejo, kar bi bilo otrôkam greh, ako bi jih posnemali, in naj jih imajo v' vfi framoshljivosti in spodobnosti, de eden drusiga ne po-

hujfhajo. Potrebno je tudi zhuti, de niso otrôzi po drusih ljudeh pohujfhani. Porodniki, ki postopazham, opravljivzam in klavzam imajo svojo hisho odperto; ki spridene posle jemljejo v' flushbo; ki svoje otrôke dado, al pushajo iti k' nekerfhanskim ljudem flushit, so sami krivi, de se pohujfhajo.

Porodniki naj delajo po svetih naukih, ki jih je sveti Hieronim poboshni gospej Eustahii dal, ktera ga je prefila jo uzhiti, kako bi svojo ljubo hzher kerfhansko sredila. On ji je tako pisal: *Navadi jo v' mladosti ponishne oblazhila nositi. Nikamor same ne pusti iti. Zhuj nad njo, de ne bo po spridenih tovarshizah pohujfhana. Ne perпусти ji, de bi kdaj plesala. V' lenobi naj ne shivi, ampak naj pridno dela, in kar je v' prid. Navadi jo positi se. Bodi ji sgled vsih dobrih del, in v' prizho nje ne stori, kar bi nji greh bilo, ako bi se ona po tebi ravnala.*

Sa otrôke moliti.

So porodniki dolshni sa svoje otrôke moliti?

Resnizhno de so dolshni. Sveti Jakob pravi: *Molite eden sa drusiga de boste ohra-njeni.* 5. 6. Vsi smo dolshni eden sa drusiga moliti, veliko bolj so porodniki dolshni moliti in profiti sa svoje otrôke, de jim Bog daje rasti v' dobrim, in de se svelizhajo. Nekteri starishi pravijo: *Smiraj vpijemo nad otrôzi,*

in jih strahujemo, pa njih ne opravimo. Lohka de njih ne opravijo, ker premalo molijo. Sveti Pavel pravi: Ne kdor sadi, ne kdor perliva, je kaj, ampak Bog, kateri rast daje. I. Kor. 3. 7. Bog sam, in nihzhe drugi samore dati de otrôzi v' dobrim rastejo, in ravno sa tiga voljo naj porodniki gorezhe profijo sa nje.

Job je v'vsm porodnikom v'sgled, de naj profijo Boga sa svoje otrôke. Vedil je on, de štarishev skerb je saštonj, ako Bog ne perštopi s' svojo gnado; savolj tiga je Bogu daroval in ga profil, de bi njegovi otrôzi po boshji volji shiveli. Job. 1. 5. Porodniki naj vedno profijo Boga sa svoje otrôke, de sveti kerš prejmejo, de gnado svetiga keršta ohranijo, in smiraj nedolshno shivé.

Kdaj so porodniki sosebnó dolshni profiti Boga sa svoje otrôke?

Oni so sosebnó dolshni profiti Boga sa svoje otrôke, kader v' grehe sabredejo. Zhe so otrôzi hudobnišhi, obilnišhi naj molijo sa-nje. Sveta Monika je vedno profila sa svojiga fina Avgushtina; sosebnó pa je gorezhe profila, ko ga je vidila hudo shiveti. Bog je nje sòlsne molitve ušlišhal, nje fina špreobernil, in mu dal, de je svetnik bil.

Skerbeti, de si kruh poshteno saflushijo.

So porodniki dolshni skerbeti, de si njih otrôzi kruh poshteno saflushijo?

Dolshni so, de bodo njih otrozi delavni in pridni zhloveki.

1) Porodniki naj skerbé sposnati naturo, dushne in telesne lastnosti, in nagnjenje sleherniga otrôka, de modro previdijo kakofhno delo, al flushba mu je permerjena, in naj mu po mozhi pomagajo.

2) Oni greshé, zhe svoje premoshenje spravljajo, in svojim otrôkam pomagati ne morejo.

3) Porodniki greshé, ako savolj posvetne frezhe svojih otrók prevezh skerbé; zhe enimu dado toliko, de drusim nimajo kaj dati; zhe is lakomnosti nozhejo svojim otrôkam pomagati; al zhe svoje premoshenje krivizhno rasdele otrôkam, de so eni v' obilnosti, drugi pa v' pomankanji, zhe ravno niso tiga raslozhka vredni.

Kakfhno plazhilo bodo prejeli porodniki, kateri svoje dolshnosti do otrók svesto spolnujejo?

Oni so Bogu ljubi, veliko veselje in pomozh bodo na tim svetu prejeli, in bodo po smerti v' vezhno plazhilo fhli. Ref je to: otrôzi kerfhansko srejeni, so veselje in po-

mozh svojih porodnikov, in skerbniim porodnikam bo Bog dal vezhno svelizhanje, ker so njegovo voljo spolnili.

Kakshno plazhilo bodo neskerbni porodniki prejeli?

Hudo plazhilo bodo oni prejeli. Njih otrôzi jim bodo v' veliko britkost, in zhaka jih teshek odgovor po smerti, ker niso sa svoje otrôke skerbeli.

Zhe so porodniki svesti namestniki boshji v' kerfhanfskim srejenji svojih otrók, lohka de bodo oni in otrôzi v' nebeshko kraljestvo prišli. O velika frezha! Zhe so pa porodniki neskerbni, in pushajo otrôke po svoji hudi volji shiveti, lohka de bodo oni in njih otrôzi pogubljeni. O velika nefrezha!

Kaj je neporozhenim porodnikom rezhi?

Dolshni so oni ravno tako skerbeti sa svoje otrôke, de dushne in telefne perpomozhke prejemajo. Ni le mati dolshna, tudi ozhe je dolshen svoje otrôke ofkerbeti, ker so otrôzi nedolshni. Navadno je, de krivizhnim ozhetam ni mar, in tudi de neposhtene matere kam oddado svoje otrôke, de jih ne vidiyo vezh; to je pa soper naturo, in pervimu grehu tesho perdene.

Kaj je tim storiti, kteri savolj plazhila al is usmiljenja v' rejo vsamejo otrôke drugih ljudi?

Oni so dolshni jih kerfhanfsko srediti, in

jim biti dobri ozhetji, in skerbne matere. Ofkerbniki sapufshenih otrók so tudi dolshni sa njih dušho in telo, kolikor jim je mogozhe, fkerbeti,

Dolshnosti kristjanov do duhovnih.

Ktere dolshnosti imajo verni kristjani do svojih duhovnih?

Verni kristjani so dolshni svoje duhovne: 1) ljubiti, 2) spofhtovati, 3) bógati, 4) jim pomagati.

Duhovne ljubiti.

Sakaj so kristjani dolshni duhovne ljubiti?

Sato, ker so oni njih nar bolji dobrotniki, in ker jih potrebujejo v' svoje svelizhanje. Otrôzi so dolshni svoje telesne porodnike ljubiti, verni so veliko bolj dolshni ljubiti svoje duhovne ozhete, po katerih so prerojeni in posvezheni. Majhni in odrashteni, mogozhni in vbogi, sdravi in bolni zhutijo dobrodelnost Jesufovih namestnikov, in ravno sato naj jih ljubijo. Sveti Pavel je Korinzhanam pisal: *Pishem vam med mnogimi solsami, de sposnate, kako vas perferzhno ljubim. II. 2. 4.* Zhe so verni preprizhani, de jih duhovni perferzhno ljubijo, de so namestniki

boshje milosti, in de je njih flushba is ljubesni do njih dufh, jih lohka ljubijo, in jim so is te ljubesni pokorni.

Kakshno ljubesen morajo verni imeti do duhovnih?

Jih morajo sveto ljubiti. Vezhi del vernikov ljubi duhovne, pa ne po vfi veri; ljubijo te, kateri so prijasni, sgovorni, al ki jim spregledujejo. Duhovni, ki pravizhno ravna-jo, po svetim evangeliju obfojujejo spridene shege svetá, in osnanujejo vreden sad pokore, imajo malo prijatlov, in se jim godi, kar je sveti Pavel djal: *Vash sovrashnik sim postal, ker sim vam resnizo govoril.* Gal. 4.16.

Od kod je to, de je malo zhiste ljubesni do duhovnih?

Od tod je, ker veliko vernikov shivi po hudim posheljenji, in jim je jarm evangeljskih naukov preteshek; is tiga pa isvira, de duhovni, ki bersdati hozhejo njih greshno nagnjenje, niso ljubljeni. Jesuf je svojim uzhenzam rekel: *Ako vas svet sovrashi, vedite, de je mene prej sovrashil. Ako bi vi od sveta bili, bi svet svoje ljubil; ker pa niste od sveta, ampak sim jest vas od svetá isvolil, sa tiga voljo vas svet sovrashi.* Jan. 15. 18-19.

Dubovne spofhtovati.

Sakaj so verni dolshni dohovne spofhtovati?

Sato, ker so oni namestniki Jesufovi, delivzi svetih fkrivnost, in sredniki med Bogam in ljudstvam. Duhovni v'imenu, in po oblasti Jesufovi uzhé, delé svete sakramente, odpushajo grehe, posvezhujejo dushe, in jih vodijo v' nebesfko kraljestvo. Njih flushba je neisrezhenó visoka, njih oblast filno velika, in toraj so sosebniga spofhtovanja vredni. Kdor duhovne sanizhuje, sanizhuje Jesufa: *Kdor vas sanizhuje, mene sanizhuje. Luk. 10. 16.*

Od kod je to spofhtovanje?

To spofhtovanje je is vere in is ljubesni. Kdor ima shivo vero, in resnizhno ljubi Boga, spofhtuje duhovne, Jesufove namestnike, ker mu je njih velika flushba v' vezhno frezho. Kdor ne ljubi Boga, sanizhuje duhovne, ker sanizhuje dobrote, ktere jim Bog delí po njih. Ravno sato je Modri rekel: *Is vse dushe ljubi svojiga Boga, in njegove duhovne spofhtuj. Sirah. 7. 33.*

Komu je to spofhtovanje potrebno?

To spofhtovanje je ljudem, ne pa duhovnim potrebno. Zhe hudobni sanizhujejo duhovne, ki jih prav uzhé in pravizhno svaré, ne bodo svelizhani. Zhe ljudje spofhtujejo duhovne, jih poslushajo in bogajo, bo to v' njih

svelizhanje. Spofhtovanje do duhovnih je tedaj vernim potrebno; sanizhevanje duhovnih jim je škodljivo.

Duhovne bógati.

So verni dolshni bógati duhovne?

Dolshni so, ker duhovni uzhé, sapovedujejo in prepovedujejo v' Jesufovim imenu in oblasti. Sveti Pavel pravi: *Namesti Kristusa smo poslani, kakor bi Bog po nas opominjal.* II. Kor. 5. 20.

Je nepokorshina do duhovnih slo greshtna?

Nepokorshina do duhovnih je velik al majhin greh po okolishinah. Kdor ni duhovnim v' potrebnih rezheh pokoren, je nepokoren Jesufu, in greshti; greh je pa vezhi al manjšhi po velikosti sapovedane al prepovedane rezhi, po slabosti al hudobii nepokorniga zhloveka, in po drusih okolishinah. Sveti Pavel pravi: *Pokorni bodite svojim vishim, in bodite jim podloshni. Sakaj oni zhujejo kakor taki, kateri bodo sa vashe dushe odgovorili, de to s' veseljam storé, in ne sdihovaje.* Hebr. 13. 17.

Blagor svetu, ako bi vsi ljudje bili duhovnim pokorni, ker bi vsi shiveli po volji boshji, in bi se svelizhali. Sato je tolikanj grehov na svetu, ker ljudje duhovnih ne poslušajo. Eni se mordé s' svojo nepokorshino

hvalijo, al druge nadrashijo se duhovnim vstavljati, kar je puntarško in hudobno.

Duhovnim pomagati.

So verni dolshni duhovnim pomagati, in kako?

Dolshni so jim pomagati, ker so njih duhovni otrôzi. Pomagati jim morajo s' molitvijo in s' shivesham.

Sakaj so verni dolshni sa duhovne moliti?

Sato, de sveto shivé, prav uzhé, sebe in druge svelizhajo. Sveti Pavel je bil apostelj, in s' svetim Duham napolnjen, in se je vender vernim perporozhal, de sa-nj molijo, rekozh: *Prosim vas po Gospodu nashim Jesusu Kristusu, de meni pomagate v' svojih molitvah sa-me k' Bogu.* Riml. 15. 30. Verni naj ne posabijo moliti sa duhovne, de bodo s' svetim Duham napolnjeni, ker to je njim in vsm v' vezhno frezho.

Kako morajo verni she pomagati duhovnim?

Tako, de kar duhovni sapovedujejo in prepovedujejo, terdijo in fi persadevajo, de bi se godilo po volji Jesufovih namestnikov. Verni naj skerbno pomagajo duhovnim, de nauki Jesufovi povsod gospodujejo, de greh odvrazhajo, in de vfi ljudje flushijo Bogu.

Sakaj so verni dolshni preshiviti svoje duhovne?

Sato, de duhovni nesmoteni opravljajo svojo flushbo. Kako bi duhovni samogli dan in nozh zhuti v' streshbi sdravih in bolnih vernikov, ako bi se mogli s' trudam shiviti?

Dolshnosti do deshelske oblasti.

Je deshelska oblast potrebna?

Deshelska oblast je slo potrebna savolj nepokojnih in krivizhnih ljudi, de so strahovani, in drusim ne nadleshni. Gorjé svetu, ako bi deshelskih oblastnikov ne bilo, ker bi vsak storil, kar bi hotel; ves svet bi bil v' smeshnjavi. Sveti Pavel pravi: *Oblastnik je namesti Boga tebi k' dobrimu. Ako bosh pa hudo storil, boj se, ker ne nosi sastonj mezha; sakaj boshji hlapetz je on; mashevariz k' strahvanju tiga, kteri hudo stori.* Riml. 13. 14.

Od koga ima deshelska gospófska oblast?

Od Boga ima oblast. Zesarji, kralji in drugi deshelski oblastniki so namestniki boshje pravize in milosti, de strahujejo hudobneshe, in branijo pravizhne, de vsi mirno in pravizhno shivé. Deshelske oblasti namen kashe in preprizha, de je ona od Boga, in boshja beseda prizhuje, de je to resnizhno. Sveti Pavel umevno pové, rekozh: *Ni oblasti od drugod ko od Boga, ktera pa je, je od Boga postavljena.* Riml. 13. 1.

Ktere dolshnosti imajo podloshni do svojih deshelskih oblastnikov?

Podloshni so dolshni jih spofhtovati, bógati, in sa nje moliti.

1) Podloshni so dolshni svoje oblastnike spofhtovati, de v' prizho njih, in v' prizho drusih ljudi spodobno govoré, in de tudi, kolikor je mogozhe, drusim branijo jih sanizhevati. Bog je po Mojsefu rekel: *Sodnikov, kateri so namesti Boga, ne opravljaj.* III. Mojs. 22. 28. Moshje, kateri so kralja Savla sanizhevali, so v' svetim pismu *hudobni moshje* imenovani. I. Kral. 10. 27. Deshelskim oblastnikom gre zhaft in spofhtovanje, in ni perpusheno jih sanizhevati al opravljati, in tudi ne perdrushiti se k' njih sanizhvavzam. Salomon flehernimu pravi: *Moj sin! boj se Boga in kralja, in ne perdrushi se k' njih sanizhevavzam.* Prip. 24. 21.

2) Podloshni morajo svoje deshelske oblastnike bógati. Njih oblast je od Boga, de hudobne strahujejo, in dobre branijo, de vsi pravizhno in mirno shivé; kakshno oblast bi pa oni imeli, ako bi jim pokorshina ne fhla? Sveti Peter pravi: *Bodite vsaki zhloveshki stvari podloshni savolj Boga; al kralju, ko narvishimu, al vojvodam, ko od njega poslanim sa mashevanje nad hudodelniki, pohvaljenje pa dobrih.* I. 2. 13-14.

Kdor svojih oblastnikov ne bóga, se per Bogu sadolshi. Sveti Pavel to pové, rekozh: *Kdor se oblásti soperstavi, se boshji volji*

soperstavi, in si pogubljenje nakoplje. Savolj tiga morate oblasti pokorni biti, ne le savolj strahovanja, ampak tudi savolj vesti. Riml. 13.2-5.

Is te sapovedane in potrebne pokorshine se is-haja, de ni nikoli perpusheno puntati se, al puntarjem pomagati soper gosposko, ker je to filno velika pregreha. Dolshnost je tudi povedati gosposki, ako se ve, de se drugi puntati hozhejo, de se pregrehe in nefrezhe odvernejo.

Is te sapovedane pokorshine do svoje gosposke se tudi ta resnizhni nauk is-haja, de ji moramo davke dajati, ker bres njih ne more deshele varovati, in deshelanov v' miru ohraniti. Fariseji so is hudiga serza vprashali Jesusa: *Je prav, de se zesarju dazja daje, ali ne?* Jim je odgovoril: *Dajte zesarju, kar je zesarjeviga. Luk. 20. 22-25.* Davek, ki ga gosposki dajemo, je majhin odlozhik svojiga premoshenja, de ona skerbi sa naf, de smo v' miru, in svoje mirno vshivamo. Kar tedaj gosposki gre, se mora svesto dajati.

3) Podloshni so dolshni sa deshefske oblastnike moliti, de jim Bog daje sdravje, mo drost, serzhnost in poboshnost, de svoje podloshne vodijo po volji boshji. Sveti Pavel je svojimu ljubimu uzhenzu Timoteju, shkofu v' Efesu, pisal: *Prosim nar pred, de se storé proshnje, molitve, perporozhenja, sahvaljenja sa vse ljudi; sa kralje in vso gosposko, de bi mirno in pokojno shiveli v' vsi poboshnosti in zhistosti. I. Tim. 2.1-2. Apo-*

stelnji so perporozhali in sapovedvali moliti sa deshelfke oblastnike, duhovshina in verni so sa-nje molili, zhe so ravno po njih neusmiljeno preganjani bili. Prav in dolshnost je, so-sebno pa per ozhitni boshji flushbi, sa-nje moliti, de svoje ljudstvo vodijo v'zhasno in vezhno frezho.

Dolshnosti poslov.

So v' zheterti sapovedi boshji tudi posli sapopadeni?

Resnizhno de so. Oni morajo biti gospodarjam in gospodinjam bogljivi in svesti, kakor so dobri otrózi svojimu ozhetu in svoji materi, in le tako spolnujejo sapoved.

Ktere dolshnosti imajo posli do svojih gospodarjev in gospodinj?

Oni so jih dolshni: 1) sposhhtovati, 2) bógati, 3) sa nje pridno in poterpeshljivo delati, 4) jim svesti biti.

Gospodarje sposhhtovati.

Sakaj morajo posli svoje gospodarje sposhhtovati?

Sato, jih morajo sposhhtovati, ker imajo oblast nad njimi, in jim savolj tiga zhasi gre.

Kako morajo flushabniki svoje gospodarje in gospodinje sposhtovati?

Jih morajo sposhtovati v' svojim serzu, v' govorjenji in pokorshini; to sposhtovanje pa bodi po stanu, visokosti in navadi deshele. Vsi flushabniki, in vsi gospodarji niso enaki; flushabniki so eden memo drusiga vishi, in ravno tako so tudi gospodarji eden memo drusiga vishi in obilnishi zhafti vredni, in toraj jim gre sposhtovanje po njih visokosti, in jim ga morajo tudi imenitni flushabniki skasovati.

Gospodarje bógati.

So flushabniki dolshni svoje gospodarje in gospodinje bógati?

Dolshni so, ker to je namen njih flushbe, kateri so se prostoovoljno podvergli, in jim je ravno sa tiga voljo plazhilo obljubljeno. Sveti Pavel vse posle uzhi, rekozh: *Vi hlapzi bodite svojim gospodarjem pokorni s' straham, kakor Kristusu. Efes. 6. 5.*

Flushabniki ne smejo svoje nepokorshine s' neperljudnostjo al ojstroftjo svojih gospodarjov isgovarjati, ker so dolshni bógati savolj Boga. Sveti Peter jim rezhe: *Hlapzi bodite gospodarjam s' vsm straham pokorni, ne samo dobrim in krotkim, ampak tudi zhmernim. 1. 2. 18.*

So flushabniki dolshni svoje gospodarje in gospodinje bógati, kar kershansko shivljenje tizhe?

Refnizhno de so dolshni. Bog gospodarjam in gospodinjam sapoveduje nad svojimi flushabniki zhuti, jih v' dobro napeljati in svari, de kershansko shivé: flushabniki so tedaj dolshni jih poslušati in bógati. Kader gospodarji al gospodinje svojim flushabnikom al flushabnizam prepovedujejo kleti, hudo govoriti, pijanzhevati, v' hude perloshnosti iti; al jim sapovedujejo moliti, k' nauku hoditi, al druge kershanske dolshnosti spolnovati: Bog po njih prepoveduje in sapoveduje, in oni so jih bogati dolshni.

Kaj je poslam storiti, kterim gospodarji kaj sapovedo al prepovedo, kar je soper sapovedi boshje al zerkvene?

Jih ne smejo poslušati, ampak so dolshni se jim serzhno in modro vstaviti, rekozh: *Tiga ne smem.* Al pa, kar sta Peter in Janes vislim Judam odgovorila, rekozh: *Sodite, zhe je prav per Bogu, raji vas poslušati, ko Boga.* Djan. Ap. 4. 19.

Kakshin greh je, zhe flushabniki v' mogozhih in perpushtenih rezhek ne bógajo.

To je velik al majhin greh po nepokorshine velikosti. Posli so ravno tako dolshni bógati, kakor so gospodarji dolshni jim oblubljenemu plazhilo dati. Vterganje dolshne pokorshine, in vterganje oblubljeniga plazhila,

kader je svojovoljno, je greh, greh je pa velik al majhen po velikosti storjene krivize.

Pridno in poterpeshljivo delati.

So posli dolshni pridno in poterpeshljivo delati?

Dolshni so, ker Bog hozhe in sapoveduje, de vsak spolnuje dolshnosti svoje flushbe. Vsi posli so dolshni pridno, svesto in poterpeshljivo delati, po navadi deshele in drusih dobrih soflushabnikov savolj Boga.

Kaj je flushabnikom pozhétì, zhe jim je nemogozhe al preteshko, kar jim je ukasniga, storiti?

Zhe je to ref, jim je perpušheno gospodarju al gospodinji krotko povedati, kaj de jim je; to pa bres vfiga prasniga isgovora al nevolje; in sraven naj imajo resnizhno voljo, de bi radi bógali, ako bi mogozhe bilo.

Is kakshniga namena so flushabniki dolshni vse dela svoje flushbe pridno opravljati?

Morajo vse svoje dela s' dobro voljo poterpeshljivo opravljati, de Bogu dopadejo. Sveti Pavel uzhi flushabnike, rekozh: *Ne flushite na okó, kakor bi hotli ljudem dopasti, ampak ko hlapzi Kristusovi, storite boshjo voljo is serza radi.* Efes. 6. 6.

Zhe flushabniki godernjajo, se togoté,
II. 9

kolnejo al gospodarju soper govore, so pokorjenja vredni. Zhe pridno in poterpeshljivo delajo, pa le sato, de ljudem dopadejo, so obljubljeniga plazhila vredni, boshjiga pa ne bodo dosegli. Zhe pridno in poterpeshljivo delajo, de boshjo voljo fioré, in svoje slabo telo pokoré, so zhafniga plazhila vredni, in si tudi per Bogu veliko plazhilo naberajo.

Kako flushabniki soper to dolshnost grefhe?

Soper to dolshnost grefhé, zhe leno in neskerbno delajo; zhe delati nozhejo kar, kakor in kader gospodar ukashe; zhe s'goder-njanjem delajo, in zhe svoje sflushabnike napravijo, de postopajo al nesvesto delajo.

Gospodarju svesti biti.

So flushabniki dolshni svojimu gospodarju svesti biti?

Dolshni so, in bolj ko drugi ljudje, ker so najeti in plazhani, de sosebno fkerbé sa gospodarja, in njegovo premoshenje.

Je pošlam perpusheno gospodarju kaj vseti is isgovora, de je njih delo al terplenje premalo plazhano?

Nizh ne smejo vseti soper gospodarjevo voljo. Slushabniki naj se, kader so uдинjani, potegnejo sa svoje plazhilo, potlej pa ga ne smejo svojoglavno perboljshvati, ker je to tatvi-

na. Zhe flushabnik misli, de je njegovo terplenje obilnisthiga plazhila vredno, naj odkrito govori, al pa naj si ob pravim zhasu bolji flushbe ishe.

Je flushabniku perpusheno obdershati, kar s' gospodarjevo shivino skrivaj saslushi?

Mu ni perpusheno, ker shivina ni njegova, in on ima svoje plazhilo; pravizhno bi pa bilo, zhe bi si bil hlapez to al drugo isgovoril. Nekteri klapzi tudi greshe, zhe gospodarjevo shivino prevezh obkladajo, al jo prehudo gonijo, al neufmiljeno tepejo, al so kako drugazhi gospodarju nesvesti.

Je poslam perpusheno drugim ljudem dati, kar je gospodarjeviga?

Poslam ni perpusheno nobene rezhi drusim dati soper gospodarjevo voljo. Kdor flushabnika profi, de mu da, kar dati ne sme, greshi, in flushabnik tudi greshi, ki mu dovoli. Posli, zhe hozhejo priyatlam al shlahti pomagati, naj pomagajo s' svojim, ne pa s' gospodarjevim blagam. Posli toliko smejo dajati vbogim in drusim, kolikor jim gospodar rezhe; kar pa bres perpushenja dado, je tatvina.

Kaj je poslam fioriti, kteri vedo, de otrôzi al soslushabniki al drugi gospodarju kradejo?

Posli, ki to vedo, ne smejo preglédati in molzhati, ker so dolshni gospodarja varovati.

Narpred naj svaré krivizhnike, de se boljshajo, ako se pa nozhejo, naj gospodarju povedo kaj se godi.

Ravno to je rezhi, zhe pòsli vidijo kako hudo navado soper druge sapovedi per otrózih al drusih domazhih, jih morajo svariti, in zhe ne odstopijo, naj povedo gospodarju al gospodinji.

Je prav, zhe pòsli vsako rezh povedó gospodarju al gospodinji?

To ni vselej prav, ampak kader se drugazhi ne da huda navada, pohujshanja al kaj drusiga veliziga hudiga odverniti. Pòsli, ki vsako rezh al besedo pravijo, enimu povedo kar drugi govori, in vsako pomanjkljivost rasnashajo, so podpihovavzi, hudobni jesiki, preganjavzi miru, in flushabniki hudizhovi.

V' zhim she morajo flushabniki svesti biti?

V' tim, de svesto flushijo do obljubljeniga zhafa. Kdor terdno oblubi nastopiti flushbo, je dolshen spolniti svojo oblubo, in tudi do konza svesto flushiti, zhe ga kaka sosebna rezh ne permora flushbe popustiti. Ako se posel omoshi, al njegovi porodniki sbolé, ki drusiga perpravniga zhloveka nimajo, al on sboli, al ga vest permora flushbo popustiti, mu je perpusheno al dolshnost odstopiti. De se pa to po dobri vesti in zhifti pravizi godí, naj flushabnik al flushabniza vprasha svojiga duhovniga pastirja, po katerim bo svedil, kaj storiti.

Kakšni morajo biti pošli med seboj?

Pošli, ki hočejo flushiti po volji bošji,

1) Morajo eden drusiga sveto ljubiti. Zhe je med flushabniki sveta ljubesen, je mirnost, poterpeshljivost, pomozh in vse dobro; zhe pa eden drusiga ne ljubijo, al se napzheno ljubijo, je vse narobe.

2) Morajo eden drusiga slabosti in pregreske voljno prenashati, ne pa drusih sanizhevati in opravljati. Namesti tiga, naj eden drusiga prijasno opominja in nagovarja se boljšhati.

3) Morajo eden drusimu per delu pomagati, ne pa kljubovati al nadleshevati. Zhe niso eden drusimu is kerfhanške ljubezni dobri in usmiljeni, imajo velikokrat na dan perloshnost eden drusiga shaliti, jeso in grehe ponavljati.

Dolshnosti gospodarjov do flushabnikov.

Ktere dolshnosti imajo gospodarji do svojih flushabnikov?

Gospodarji, in tudi gospodinje morajo biti svojim pošlam kot dobri ozhetje in matere svojim otrôkam.

1) Morajo skerbeti, de so uzheni v' sveti veri.

2) Jim dober sgled dajati, skerbeti de se ne puhujshajo, in jih svariti.

3) Jih perpušhene in mogozhe dela sapovedovati.

4) Jih po navadi deshele rediti, hitro in pravizhno plazhati.

5) Jih v' bolesni s'všim, kolikor je mogozhe ofkerbeti.

Skerbeti, de so uzheni v' sveti veri.

So gospodarji res dolshni skerbeti, de so njih flushabniki uzheni v' sveti veri?

Resnizhno de so dolshni, de njih flushabniki vedo keršhanske dolshnosti, in de flushijo Bogu. Sveti Pavel pravi: *Kdor sa domazhe ne skerbi, je vero satajil, in je huji od neverza.* I. Tim. 5. 8. Te resnizhne besede popishejo hudobo lenih gospodarjev in gospodinj, ki svojo drushino v' gresfni nevednosti pušhajo, in jim ni mar de bi vedila, kar kristjani morajo vediti.

Sa ktere flushabnike morajo gospodarji in gospodinje sosebno skerbeti, de se uzhé?

Sosebno morajo skerbeti sa tiste, ki v'veliki nevednosti tizhe, al ki starishev nimajo, al jih imajo dalezh. Kaderkoli vedo, de so flushabniki keršhanskih naukov sosebno potrební, so sosebno dolshni sa-nje skerbeti.

Kako morajo gospodarji in gospodinje to dolshnost spolnovati?

De to dolshnost spolnijo, naj store kar bo sdaj rezheniga.

1) Kmalo, ko so zhloveka v' flushbo vseli, in ne vedo, zhe ve, al ne ve kerfhanfkiga nauka, naj ga prijasno vprashajo, de svedo kakshin je, in de mu pomagajo, ako kaj potrebuje. Nekteri gospodarji in gospodinje imajo vezh zhasa pòfla v' flushbi, in jim ni mar poskufhati, al svediti, zhe kaj boshjiga ve; to pa ni bres greha.

2) Zhe gospodar gotovo ve, de je njegova drushina v' kerfhanstvu uzheni in pametna, mu ni treba fosebno fkerbeti, vonder naj ne bo popolnoma nefkerben, in naj ji zhas pufha k' ozhitni boshji flushbi hoditi, in boshjo besedo poslufhati.

3) Gospodarji in gospodinje so dolshni sju-traj in popoldne, ako je mogozhe svoje pòfle poshiljati v' zerkev, in ob perloshnim zhasu naj jih vprashajo, in se s'njimi pogovarjajo od tige, kar so v' zerkvi flifhali. Nekteri gospodarji in gospodinje hozhejo natanko fire-sheni biti v' nar manjih rezheh, pa ne fkerbé de bi njih drushina vedila kako Bogu flushiti, kteri je gospodov gospod, in gospodar-jov gospodar.

Dober sgled dajati, jih varovati in svariti.

*Kaj so gospodarji in gospodinje s/he dol-
shni?*

Oni morajo svojim pošlam dober sgled da-
jati, jih varovati, de se ne pohujshajo, in jih
svariti ako so svarjenja vredni.

*Sakaj morajo gospodarji in gospodinje
svojim pošlam dober sgled dajati?*

Sato, ker Bog sapove. Kar je sveti Pa-
vel svojimu ljubimu uzhenzu Titu pisal in sa-
povedal, je všim gospodarjam in gospodinjam
in oblastnikam sapovedano: *V' vseh rezhek
skashi se sgled dobrih del, v' nauku, v' zhi-
stosti, in v' modrim obnašhanji.* Tit. 2. 7. Kar
Bog in zerkev sapovedujeta, naj svesto spol-
nujejo, in bodo s' tim dobrim sgledam nagnili
svojo drushino po sapovedih shiveti. Keršhan-
sko shivljenje prednikov bo flushabnikam nauk
in svarjenje, de se greha varujejo, in po-
hoshno shivé.

*V' zhim morajo gospodarji varovati svoje
pöfle?*

Jih morajo varovati, de se ne pohujshajo,
in de niso pohujshljivi. De gospodarji in gos-
podinje ta potrebni namen dofeshejo, naj sker-
bé jemati v' flushbo dobre kristjane; take pa
bodo nashli, ako so pravizhni in usmiljeni.
Smed mladih ljudi jih je veliko popazhenih,

nekteri so pa vònder dobri, in radi flushijo per dobrih.

Kadar oni hlapza al deklo najmejo, naj jim préd odkrito povedo, kako se morajo sadershati, in de jim ne bodo pregledali soper sapovedi; potlej naj nad njimi zhujejo, de tako shive. Zhe nepremishljeno vfaziga jemlejo v' flushbo, al le fkerbé, de pridne delavze dobivajo, pa jih pushajo v' hude perloshnosti de se pohujshajo, al jim vso prostošt dajejo de govoré in delajo kar hozhejo, slo greshé, ker se njih grehov vdeleshijo.

Kdor is gerdiga posheljenja ishe drushine, de jo v' svoje shelje nagne, al ktéri oshtir ima nalash drushino neumno de norzi in vlazhugarji radi hodijo v' njegovo hisho, je on in vfi drugi taki so namestniki hudizhovi, in njih hisha so vrata v'vezhno pogubljenje.

So gospodarji in gospodinje dolshni svoje pòsle svariti, ako so svarjenja vredni?

Dolshni so. Bog po Modrim pravi: *Ne boj se svojiga blishniga per njegovim padzu svariti, in ne molzhi, kader samore tvoja beseda osdravljiva biti.* Sirah. 4. 27-28. Ker je vfak dolshen blishniga svariti, so veliko bolj gospodarji in gospodinje dolshni svariti svoje pòsle, kader so svarjenja vredni.

Gospodarji in gospodinje svaré mordè obilno, kader njih pòsli vfiga ne storé po njih volji; sakaj pa molzhe, kader Boga shalijo? Zhe pòsli kolnejo, al opravljajo ljudi, al blishniga shalijo, al nesramno govoré, al niso doma po nozhi, al ne molijo, al drusih ker-

šhanskih dolshnost ne spolnujejo, jih morajo svariti, in zhe jih nozhejo, se njih grehov vdeleshujejo, in per Bogu sadolshujejo.

Kaj je gospodarjam in gospodinjam storiti, ako se svarjeni pošli nozhejo poboljšhati?

Jim ne smejo persanashati, zhe se ravno nozhejo poboljšhati, de predersnisthi ne bodo. Kaj bi storili, ako bi jim pošli kradli? Svarili bi jih, in sopet svarili, ako bi se ne poboljšhali; ravno taki naj bodo s' njimi, kader shalijo Boga, in grehe ponavljajo.

Perpushene in mogozhe dela sapovedovati.

Smejo gospodarji in gospodinje svojim pošlam sapovedovati, kar hozhejo?

Ne smejo, ampak kar je perpusheno in mogozhe. Dusha in sdravje flushabnikov in flushabniz ni gospodarjam, temuzh Bogu v' oblasti, in jim ne smejo sapovedovati kar hozhejo, ampak kar je prav. Sveti Pavel gospodarjam rezhe: *Gospodarji, storite hlapzam, kar je pravizhno in prav; in vedite de tudi vi imate Gospoda v'nebesih.* Kolof. 4. 1.

Kako so gospodarji in gospodinje neusmiljeni in nepravizhni duski svojih flushabnikov?

Neusmiljeni in nepravizhni so, zhe jim

prepovedane rezhi sapovedujejo, al sapovejo fosedam fhkodovati, ob nedeljih in prasniki neperpufheniga kaj delati, al kaj drusiga taziga; zhe jim prepovedo k' boshji flushbi hodonti, kader zerkev sapove; postiti se, kader zerkev ukashe, in kaj drusiga taziga. Gospodarji in gospodinje nimajo oblasti soper sapovedi, in zhe so predersni soper Boga al zerkev, bodo saflusheno plazhilo prejeli.

Kako so gospodarji in gospodinje neufmiljeni telesu svojih pòslov?

Neufmiljeni so, zhe ne gledajo njih telesne mozhi, ampak jim oblastno sapovedujejo, kar njih mozh preseshe; zhe v' hudim vremenu nepotrebno ukasujejo delati, zhe jim potrebniga pozhitka ne dado. Modri jim pravi: *Ne bodi ko lev v' svoji hishi, de bi svoje domazhe okoli metal, in svoje podloshne sateral.* Sirah. 4. 35.

Jih rediti, hitro in pravizhno plazhati.

Kako morajo gospodarji in gospodinje svoje pòsle in delavze rediti?

Jih morajo sadoftno rediti, kakor je v' desheli pravizhni gospodarjov navada, de se pòfli sdravi ohranijo, in svojo flushbo samorejo svestó opravljati.

Kdaj morajo gospodarji pošlam in najetim delavzam saflusheno plazhilo dati?

Jim ga morajo dati bersh, ko so ga saflushili; to pa pravizhno po poprejshni obljudi. Pošlov al delavzov ne plazhati je greh; kteri v' nebo na mashevanje vpije, kakor sveti Jakob prizha, rekozh: *Lejte, plazhilo od vas vtergano delavzam, kteri so vashe polje posheli, vpije; in njih vpitje je do ushes Gospodovih prishlo.* 5. 4. De je to filna hudoba, tudi Modri prizhuje, rekozh: *kdor kri prelje, in kdor najemniku plazhilo uterga, sta brata.* Sirah. 34. 27. Zhe gospodar svojimu pošlu al najetimu delavzu plazhilo vterga, slo greshti, veliko huje pa greshti, zhe mu nizh nozhe dati.

Je perpusheno odlashti plazhilo?

Ni perpusheno, zhe je to soper voljo vdi njeniga pošla, al najetiga delavza, in flasti zhe je potreben. Bog sapové bersh plazhati, in ne plazhila odlashti, rekozh: *Plazhilo tvojiga nejemnika naj ne ofstane per tebi do drusiga dne.* III. Mojs. 19. 13. Po tim boshjim ukasu se je stari Tobija ravnal, in je tudi svojiga sina uzhil: *Kdorkoli bo tebi kaj delal, mu bersh plazhaj, in plazhilo najemnika naj nikar per tebi ne saftane.* Tob. 4. 15.

Te resnizhne besede naj fkerbno premislijo nepravizhni in nerodni gospodarji, kteri svojim pošlam in delavzam plazhila ne dajo, al odlashtajo dati, kar so s' svojim delam

saflushili. Ni jih malo krivizhnih gospodarjov, ki si lashnjivih isgovorov ismishljujejo, de delavzam vtergajo, al ne dajejo obljubljeniga plazhila, al de plazhajo le, kader so od gosposke permorani.

Je vzhafi perpusheno pòslam al najetim delavzam obljubljeno plazhilo vtergati al obdershati?

Vzhafi je to perpusheno, zhe je gospodarju refnizhna kriviza is hudiga serza po pòslih al delavzih storjena. De gospodar sam v' krivizo ne sabrede, naj vse to duhovnu odkrito rasodene, in naj po njegovim svetu stori.

Jih v'bolesni s' vsm, kolikor je mozh, oskerbeti.

Kakshin mora biti gospodar s' bolehnim pòslam?

Gospodar, ki ima bolehniga pòsla, mu mora usmiljen biti, de mu lasheji dela ukasuje, ga v' obilnim pozhitku pusha, in mu s' boljim shivesham streshe, de se osdravi, al de huje ne sboli.

Kakshin mora biti gospodar s' bolnim pòslam?

Gospodar mu mora biti is dobriga serza usmiljen, in skerbeti de se sopet osdravi. Zhe

pòsel dolgo leschi, nima pa starishov al svojizov, al mu savolj uboshtva pomagati ne morajo, naj ga ko svojiga bolniga otrôka ima, in naj njegovi dushi in telesu s' vsm pomaga, kolikor je mogozhe; sosebno pa zhe mu je veliko zhasa svesto flushil.

Sveti Matevsh prizhuje, *de neverni flotnik je imel bolniga hlapza, in ker ga ni mogel s' vsm svojim persadjanjem osdraviti, je k' Jesufu shel, in ga ponishno profil njegoviga bolniga hlapza osdraviti, kar je refnizhno dosegel.* 8. 5-13. Ta neverni pa ufmiljeni gospodar svari kershanske gospodarje, ki svoje bolne pòsle, tako rekozh, is hishe vershejo, al jih bres vse pomozhi pushajo.

Peta sapoved.

Ktera je peta sapoved boshja?

Ta je: *Ne ubijaj.*

Kaj je v' tej sapovedi prepovedano?

V' tej sapovedi je prepovedano sebe in druge ljudi umoriti; pa tudi kar nashimu in drusih ljudi telesu shkoduje. Prepovedano je tudi ljudi pohujshati, in nje v' greh napeljati, ker pohujshanje je dushno ubijanje.

Od lastniga ubijanja.

Sme zhlovek sebe umoriti?

Ne sme, ker nihzhe ni gospodar svojiga

shivljenja. Bog je gospodar shivljenja in smerti, in on sam sme sdravje in shivljenje jemati, kakor se mu sdi. Peta sapoved pravi: *Ne ubijaj*: to je, ne ubijaj ne sebe, ne drugih.

Je velik greh sebe umoriti?

Sebe umoriti je neisrezheno velik greh, kateri ne more odpušten biti. Kdor je v smertnim grehu, in zhe je smernih grehov poln, ni obupati dokler shivi, ker se spokoriti samore; zhe se pa kdo sam umori, neisrezheno greschi, in v tim velizim grehu umerje; kako se bo tedaj spokoril, ker se po smerti ne more spokoriti?

Kdor se prostoovoljno umori, v smertnim grehu umerje, bo pogubljen vekomaj, ni zerkveniga pokopalisha vreden, in zerkve prepove njega med druge verne pokopati.

Kaj je rezhi, zhe se zhlovek umori, kteri je smeshane pameti?

Tiga ne smemo obfoditi, ker le Bog ve, zhe je, al koliko de je isgovorjen. Kader se gotovo ne ve, de se je is hudobije umoril, in kaderkoli je mogozhe dobro misliti, je prav ga na shegnano pokopati, in navadne zerkvene molitve po njem opravljati.

Ali se sme zhlovek, ki je she v smert obfojen, prej umoriti?

Ne sme se umoriti, ne si shivljenja skrajshati s' sirupam, al s' lakoto, al drugazhi.

Dolshnost njegova je namenjeno smert voljno prenesti.

Sme zhlovek v' potrebi svoje shivljenje v' nevarnost postaviti?

Sme, in je vzhasi tudi dolshen.

1) Dolshnost je, zhe ni drugazhi mogozhe svoje vere in nedolshnosti ohraniti. Sveti martniki so vse hvale vredni, ki so po dolshnosti raj umerli, ko se preganjavzam vdali. Ponujati se v' smert, se niso smeli, umreti pa raji ko greseliti, so bili dolshni. Duhovni so tudi dolshni s' nevarnostjo svojiga shivljenja kushnim bolnikom deliti svete sakramente. Vojshaki so tudi dolshni s' nevarnostjo svojiga shivljenja deshelo braniti soper sovrashnike, kader in kakor jim njih poveljivzi sapovedujejo.

2) Hvale je vsak vreden, ki is kerfhanfke ljubesni kushnim bolnikom streshes; kdor skerbi oteti zhloveka, ki je v' vodo, al v' ogenj padel, al se v' drugi nevarnosti snajde; kdor v' zhasu povodinj, ognja, al druge file skerbi oteti zhloveka, svoje al druzih ljudi premoshenje. V' tih in v' druzih okolishinah je perpusheno v' nevarnost postaviti svoje shivljenje, vender pametno, ne predersno.

3) Prepovedano je svoje shivljenje v' nevarnost postaviti, kader je to bres potrebe in prida. Kdor is napuha al is lakomnosti, de svojo mozh in urnost skasuje, vsdiguje preveliko tesho, al se drugazhi v' nevarnost postavi, gresli soper to sapoved.

Kteri soper to sapoved tudi greshe?

Greshe tisti, kteri si s' ponozhnim vltazhenjem, s' rasusdanim shivljenjem, s' obilnostjo pitja al jedila fkrajshajo shivljenje, al bolesni nakoplejo. Tudi, kdor si perste odseka, al si druge ude skasi, al si rane napravi de v' soldashino ne gre.

Od ubijanja blishniga.

Je velik greh blishniga umoriti?

Blishniga bresoblastno umoriti je neisrezeno velik greh.

Bog prizhuje, de je ubijanje filno velik greh. On je neusmiljenimu Kajnu, kteri je svojiga brata Abelna ubil, rekel: *Kaj si storil? glas kervi tvojiga brata vpije k' meni od semlje. Sdaj bosh preklet.* I. Mojs. 4. 10-11. Bog je Noetu rekel: *Kdorkoli bo zhloveshko kri prelil, bo njegova kri prelita; sakaj zhlovek je po boshji podobi stvarjen.* I. Mojs. 9. 6. Ubijanje je Bogu tolikanj soperno, de je on sapovedal svojimu flushabniku Mojsefu tako: *Ako kdo nalash ubije svojiga blishniga, ga bosh od mojiga altarja odtergal, de bo umorjen.* II. Mojs. 21. 14. Ravno po tim boshjim povelji je kralj Salomon ukasal sraven boshjiga altarja umoriti krivizhniga Joaba, ker je bil dva pravizhna mosha, Abnerja in Amasa umoril. III. Kralj. 2. 29-32.

Je le ubijanje prepovedano ?

Ni le ubijanje prepovedano , ampak tudi vsaka škoda telesu blishniga is hudiga serza storjena. Kdor se s' blishnim bojuje , ga vdari al tepe , va-nj vershe kamen , al kaj drugiga , greshti soper to boshjo sapoved.

Ali samo tisti greshti , ki blishniga umori al udari ?

On greshti , pa drugi tudi greshtë , ki so mu ukasali , al ga najeli , al mu pomagali blishnimu škodvati.

Je soper to sapoved blishnimu vofhiti smert ?

Gotovo de je. Kdor is jese , al nepoterpeshljivosti al lakomnosti vofhi smert svojimu blishnimu , je ubijaviz per Bogu , in smertno greshti. Kdor to nepremishljeno misli al govori , is serza pa tiga ne vofhi , manj greshti.

Ali bi bilo perpussheno filniga skushnjavza umoriti , ako bi se drugazhi odpraviti ne dal ?

Ne bilo bi perpussheno. Sapovedano je , raji umreti ko greshtiti , pa ni perpussheno zhloveka umoriti , de se njegovi nadleshnosti odide. Vsak bodi serzhen in stanoviten de v' greh ne dovoli , in zhe dusha ne dovoli v' greh , ostane nedolshna.

Prepovedano je tudi sebe umoriti , de se skushnjavi odide. Sveti Avgushtin pravi: *Nektere poboshne dushe , de so dushni nevarno-*

sti odshle, so v' vodo al v' ogenj skožhile in umerle, pa ni perpussheno enako storiti.

Je perpussheno hudobniga zhloveka umoriti, de se svoje al blishniga shivljenje ubrani?

To rasfoditi je teshko in nevarno. Zhe se pa samore s' majhno fhkodo vezhi fhkoda odverniti, je perpussheno.

Je perpussheno ubiti zhloveka, de se svojja zhast al premoshenje ubrani?

To ni perpussheno, ker zhloveka shivljenje je vrednisshi od zhasti in blaga.

Kdo je she ubijanja kriv?

Ta je, ktera sad svojiga telefа odpravi, de shpotu al nadlogam odide. V' tim so sapopadeni tudi tisti, ki v' to dovolijo, s' hudim svetam, al s' kakim perpomozhkam vedama pomagajo.

Je to velik greh?

To je neisrezheno velik greh, ker je dushno in telefno ubijanje; in ga je zerkev vselej ojstro pokorila. De kristijani vedo, koliko de je to hudobno, je skoraj po vsih fhkofijah spovednikom prepovedano od tiga greha odvesati, zhe sosebniga perpusshenja nimajo. Sheleti le, de bi se to sgodilo, je velik greh, veliko vezhi greh je si persadjati, al v' to pomagati.

Kaj je rezhi, zhe se to po nefrezhi pergodi?

Zhe se to savolj bolesni, neprevideniga padza, al drugazhi pergodi, de vest nizh hudiga ne ozhita, naj se mati Bogu podvershe, in njegovo neisvedljivo modrost moli.

Kaj v' to nefrezho perpomore?

Perpomore v' to obilna shalost, velika jesa, nepermerjeno terplenje, teshko vsdigovanje, skakanje, ples, in drugo tako. Poshtene in neposhtene shenske naj varno shivé, de bodo samogle vfigavednimu in pravizhnimu Bogu odgovoriti.

Kaj je ubijaviz, in vsak, ki je blishniga na telefusu poshkodoval, storiti dolshen?

Ubijaviz in vsak, ki je blishniga na telefusu poshkodoval, je dolshen,

1) persadjati si, slasti ubijaviz, s' ojstro in dolgo pokoro Bogu sadoštiti. Kdor je zhloveka krivizhno umoril, se ne more po velikosti svojiga greha spokoriti, pa naj si slo persadeva, de milost najde per Bogu. Katolshka zerkev je ubijavze obsodila do smerti pokoriti se, in zhe so sgrevani bili, jih je v'sadnji bolesni le obhajala.

2) Kdor je koga ubil, ne more po vrednosti poverniti in shkode popraviti; dolshen je pa po svoji mozhi njegovim otrokam in drusim, komur je shkoda, poverniti. Kdor je blishniga udaril, al njegovo telo kako dru-

gazhi poshkodoval, ni sadofti de svoj greh obshaluje, ampak mora svojimu blishnimu tudi plazhati in poverniti, kar je sdravniku dal, in kar je v' bolesni samudil.

Sme vikshi deshelska oblast hudodelnike moriti?

Sme, ker ji je Bog to oblast dal, de hudodelnike pokori, in nedolshne brani. Jesuf je to oblast nad sodnikom Pilatam sposnal, rekozh: *Nobene oblasti bi ti nad menoj ne imel, ako bi ti ne bilo od sgoraj dano.* Jan. 19.11. Sveti Pavel pravi: *Oblastnik je namesti Boga tebi k' dobrimu. Ako bosh pa hudo delal, boj se, sakaj ne nosi sastonj mezh, ker boshji flushabnik je on; mashevaviz k' strahovanju tiga, kteri hudo stori.* Rim. 13.4.

So vojshaki tudi nedolshni, ki v' vojski moré sovrashnike?

Nedolshni so, zhe jim to vikshi oblast sapove. Oni ne smejo is hudiga serza al bres oblasti shkodovati sovrashnikom, kar pa is pokorshine storé, je nedolshno. David je bil serzhen vojshak in velik svetnik; sveti Martin, sveti Juri in vezh drugih so bili serzhni vojshaki, in veliki boshji prijatli.

Od pohujšhanja.

Je pohujšhanje v' peti boshji sapovedi prepovedano?

Pohujšhanje je v' peti sapovedi sapopadeno, in po nji prepovedano, ker je duhovno al dušno ubijanje.

Kaj in kdaj je pohujšhanje.

Kaj je pohujšhanje?

Pohujšhanje je beseda, al delo, al opušha, ki blishnimu da perloshnost greshti. S'mislijo se pohujšhanje ne da, ker je nihzhe ne vidi; s' besedo pa, al s' djanjam, al s' opušho se lohka pohujšha, zhe je vidno, al rasodeto blo. Zhe je, kar govorimo, al stori-mo hudo, al ima podobo hudiga; zhe sapovedano dobro opustimo, in to blishni vidi, slishi al sve, ga s' tim nagnemo po naf se ravnati, in ravno to se pohujšhanje imenuje.

Je skrit greh tudi pohujšhanje?

Skrit greh, zhe skrit ostane, ni drusim v' pohujšhanje; je pa, zhe se potlej rasodene. Nektere v' greh dovolijo is upanja de se ne bo svedilo, in so potlej vsi fari, sosebno pa mladim, in tudi otrokam v' veliko pohujšhanje.

Je to pohujšhanje in greh, zhe se govori al stori, kar ima podobo hudiga; al, zhe se ne da, kar je sapovedano, viditi?

Pohujšhanje in greh je to, ako bres velike fhkode al nevarnosti samoremo drugazhi storiti.

Kristuf, kralj nebes in semlje, ni bil dolshen dazniga denarja plazhati, pa ga je plazhal, de drusih ljudi ni pohujshal. Mat. 17. 26. Marija, zhista deviza, ni bila dolshna k' ozhišhevanju iti, pa je fhla, de bi se ljudje ne bili pohujshali nad njo. Sveti Pavel je terdno vedil, de obresa ni potrebna v' novi savesi, obresal je vender svojiga uzhenza Timoteja, de se terdovratni judje niso pohujshali nad njim. Djan. Ap. 16. 3. Nekteri verni so menili, de jim ni dopušheno jesti vsakiga jedila, sveti Pavel je savolj njih slabosti rekel: *Ako jed mojiga brata pohujsha, ne bom mesa jedel na vekomaj, de svojiga brata ne pohujsham.* I. Kor. 8. 13.

Rezheno je to, savolj nekterih slaboveštnih kristjanov, ki ne pomislijo fhkode, ki jo svojimu blishnimu storé s' svojim napzhnim shivljenjem, in rezhejo: *Zhe ravno hodim v' to, al uno hisho; zhe sim s' njo, al s' jim prijatel, nizh hudiga ne storim: ljudje naj govore kar hozhejo; kaj mi je mar sa to?* Nespameten isgovor je to, zhe ima njih sadershanje podobo hudiga.

Je pohujšhanja kriv on, ki ozhitno govori, al stori hudo, zhe ga tudi nihzhe ne posnema?

Resnizhno de je kriv pohujšhanja. Kristus ni mogel pohujšhan biti, pa je vender Petru rekel, ki ga je hotel odverniti, de bi ne umerl: *Poberi se od mene satan, ti si meni v' pohujšhanje.* Mat. 16, 23.

Kdor bi po ljudeh metal kamnje, in nikogar ne ranil, ali bi bil nedolshen? Ravno tako ni nedolshen on, kateri bi pohujšhljivo shivel, in bi se nobeden ne puhujšhal nad njim. Kdo pa ve, zhe je koga pohujšhal al ne? shkoda se lohka godi v' serzu, de jo Bog sam ve. Godi se tudi lohka, de persejena lutka posneje obrodi hudobni sad, kateri je vender sad daniga pohujšhanja. Preprijasni pogovori s' drusim spolam, vasovanje, ples, slab svet, klafarsko govorjenje, in kar je taziga spridi dufho, in jo pozhasi perpravlja v' hude padze, kateri se potlej rasodenejo.

Kteri so nar hudobnishhi pohujšhljivzi?

Oni so, ki imajo misel in sklepe svojiga blishniga sapeljati al pohujšhati. Prerok Jeremija jih popishe, rekozh: *Smed mojiga ljudstva so se najdili hudobneshi, kateri ko ptizharji salesujejo, nastavljajo saderge in nastave, de bi ljudi vjeli.* 5. 26. Prerok prav govori, de so hudobneshi, ker so hlapzi in namestniki hudizhovi. V' sazhetku ne kashajo svojiga hudiga sklepa, ampak ko ptizharji salasujejo priproste s' medenimi be-

sedami, de jih potlej loshej vjamejo v' pogubljenje.

Je prav opustiti sapovedane dobre dela, de se hudobni ne pohujshajo nad njimi?

Ni prav, in ni perpushteno sapovedanih dobrih del opustiti savolj hudobnih. Kristuf ni jenjal uzhati, in drusiga dobriga delati, zhe so se ravno Fariseji nad tim pohujshali.

Aposteljni so Jesusa, in njegove nauke osnаноvali, zhe so se ravno neumneshi rastogotili. Kdor hozhe hudobnim ljudem sirezhi, in kershanke dela v' nemar pushti, de jim usta samashi, je nesvest Bogu.

Varovati se pohujshanja.

Sakaj Bog perpushta pohujshanje?

Bog perpushta pohujshanje, de poboshni skasujejo svojo vero in stanovitnost. Sveti Pavel to poterdi, rekozh: *Krivoverstva morajo biti, de bodo ti, kateri so pravoverni, snani med vami.* I. Kor. 11. 19.

Je mogozhe, de bi nobeniga pohujshanja ne bilo?

Bogu je vse mogozhe, ker pa mi slabi zhloveki med drusimi enako slabimi shivimo, eden drusiga pohujshujemo. Slab zhlovek se lohka pohujsha nad drusimi, in on lohka pohujsha druge, in toraj je svet poln pohujshanja. Jesuf je djal: *Ni mogozhe, de bi po-*

hujfhanja ne bilo. Luk. 17. 1. Ravno sato moramo varno shiveti, de se mi nad drusimi, in drugi nad nami ne pohujfhajo.

Ima pohujfhanje veliko mozh?

Neisrezheno mozh ima pohujfhanje, in ravno sato Jesus pravi: *Gorjé svetu savolj pohujfhanja. Mat. 18. 7. Mi flabi zhloveki se radi, al lohka pohujfhamo, in slepo shivimo po hudobnih, zhe ravno vemo sapovedi, in imamo Jesusa pred ozhmi.*

Pervi Ozhe Adam, ako ravno poln gnade, se je nad svojo tovarfhizo, Evo pohujfhal, in sad jedel, ker ga je ona pred jedla. Jeroboam, Israelski kralj, je ljudstvu dva slata teleta naredil, in jim djal: *Lejte bogove, kateri so vas reshili is Egipta. III. Kral. 12. 28.* Neumno ljudstvo je slate teleta molilo, zhe je ravno vedilo, de to ni Bog. Ravno tako sdaj: ljudje ne pomislijo, zhe je prav al ne; ampak kar drugi store, oni tudi; in to prizhuje, de ima pohujfhanje veliko mozh, in de se ga vsak mora varovati.

Kaj je vsm storiti, de se pohujfhati ne dado?

De se nihzhe nad hudobnimi ne pohujfha, je nar potrebnisfi boshje in zerkvene sapovedi vedno imeti pred ozhmi. Sapifano je: *Ne hodi sa mnoshizo, de bi kudo storil. II. Mojs. 23. 2.* Velika mnoshiza hudobnih ne opravi-zhi greha, ampak preprizha de jih bo veliko pogubljenih, in de je treba varnisfi shiveti.

Noe je pravizhen ostal v' fređi vsiga spa-
zheniga zhlovestva, in je ohranjen bil. Lot
je bil zhist v' fređi nezhistih Sodomljanov, in
je reshen bil. Joshef je zhistost in nedolsh-
nost ohranil v' hishi hudobne gospodinje, in
neverniga gospodarja, sato je povishan bil.
Tobija (ozhe mladiga Tobija) ko je vidil,
de drugi hodijo molit slate teleta, ki jih je
kralj Jeroboam naredil, se ni pustil pohujshati,
ampak je molil praviga Boga, in hodil ga
ozhitno molit v' Jerusalem. Eleazar, zhasit-
ljiv mosh stare saveše, je raji umerl, ko pre-
povedanih jedi jedel, zhe ravno je veliko pre-
gresnikov vidil.

Po sgledu tih in drusih poboshnih ljudi
bodi vsak kristjan stanoviten v' Gospodovih sa-
povedih, ako ravno vidi obilno pohujshanje.
Kdor je terdne vere in resnizhne gorezhnosti,
zhe vezh pohujshanja vidi, fkerbneje flushi
Bogu; si persadeva odvrazhati hudobneshe, in
zhe ne more, vsaj on ostane stanoviten; ker
ve, de bo vsak svoje plazhilo prejel, kakor
je dobro al hudo storil, ker bo vsak sojen po
sapovedih. *Jesuf pravi: Beseda, ktero sim
govoril, bo sodni dan zhloveka sodila. Jan.
12. 48.*

Od hudobe in shkode daniga pohujshanja.

Je velik greh blishniga pohujshati?

Blishniga pohujshati je velik greh, zhe

se blishnimu perloshnost daje v' smertne grehe. Pohujshanje je majnsi greh, zhe se s' njim perloshnost daje blishnimu v' majhne grehe.

Prostovoljno pohujshanje je slo ostudno Bogu, ker je soper ljubesen do njega in do blishniga, in ker ljudi odvrazha od njegove flushbe. Kristuf strashno govori: *Gorjé sve-tu savoljo pohujshanja. Pohujshanja s'zer morajo priti, al vender gorjé zhloveku, po kterim pohujshanje pride.* Mat. 18. 7. Nemogozhe je de bi pohujshanja ne bilo, ker je zhlovek popazhene nature, gorjé pa zhloveku, po kterim pride pohujshanje. Sveti Avgushtin pravi: *Kdor blishniga pohujsha, je ubija-viz.*

Kaj naj vsak premisli, de se skerbno va-ruje blishniga pohujshati?

De je vsak varen, in blishniga ne pohujsha, naj premisli, de

1) Kdor svojiga blishniga pohujsha, se boshji volji hudobno vstavlja. Sveti Pavel pravi: *Volja boshja je nashe svelizhanje.* I. Tef. 4. 3. Bog hozhe, de bi bili mi sveti, in de bi se svelizhali; pohujshljiviz hozhe, al si persadeva de bi bili ljudje hudobni, in de se pogubé. Prerok Ezechijel pravi: *Bog nózhe smerti (pogubljenja) hudobnika, temuzh de se spreoberne in shivi.* 33. 11. Pohujshljiviz si persadeva hudobne v' hudobii vterditi, de umerjejo v' grehih. Resnizhno je tedaj, de se on boshji volji vstavlja.

2) Kdor svojiga blishniga pohujsha, je

sovrashnik Jesufov, in pohodi njegovo sveto kri. Pohujshljiviz sapeljuje ovze Jesufove, sa ktere je dobrotljivo umerl, in rasdeva njegovo kraljestvo, ker ljudem brani mu flushiti. Sveti Pavel pravi: *Ker' tako greshte, in vest svojih bratov ranite, v' Kristusu greshte.* I. Kor. 8. 12. Pohujshljiviz je tedaj sovrashnik krisha Jesufoviga, ker brani, de bi njegovi bratje in sestre svelizhani ne bili po njem.

3) Kdor svojiga blishniga pohujsha, je namestnik hudizhov, ker si persadeva, de se njegovo kraljestvo po velikim shtevilu hudobnih rasfhirja, in ga veseli zhe ima veliko tovarshov. Sveti Pavel je nekimu krivimu preroku, ki je skufhal oblastnika Sergija odverniti, de bi besede boshje ne poslusfal, serdito pa pravizhno rekel: *O poln vsh svijazh in vse hudobe, sin hudizhov, sovrashnik vse pravize, ne jenjash prave poti Gospodove prevrazhati.* Ap. Djan. 13. 10. Ravno taki so hudobni pohujshljivzi, sovrashniki vse pravizhnosti, namestniki, pomagavzi in otrozi hudizhovi.

Sveti Janes apostel tako govori: *Kdor greshti, je is hudizha.* I. 3. 8. Kdor greshti, ima ozheta hudizha, in zhe skerbi de drugi tudi greshe, je hudobnishhi. Sveti shkof Ziprijan pravi: *Kdor blishnimu pomaga v' svelizhanje, je namestnik Jesufov; kdor pa blishnimu pomaga v' pogubljenje, je namestnik hudizhov.* Pohujshljivzi napeljujejo blishniga v' grehe, s' govorjenjam in djanjam ras-

shirajo hudizhovo kraljestvo, in so njegovi svesti namestniki.

Kteri she huje greshe, zhe svojiga blishniga pohujshajo?

Huje greshe tisti, kterih stan je sveteji, ali kterih dolshnost je fosebno zhuti nad drugimi, de pravizhno shive. Duhovni, deshelni oblastniki, porodniki in gospodarji huje greshe, ako pohujshajo te, sa kterih svelizhanje morajo fosebno fkerbeti, kterim so fosebno dolshni dobri sgled dajati.

Kaj naj vsak premisli, de sposna hudobo daniga pohujshanja?

Vsak naj premisli, zhe je po nevedama, prostovoljno al radovoljno blishniga pohujshal; zhe je po nefrezhi, al is slabosti, al is hudobije, al is terdovratniga fklepa blishniga pohujshal; v'zhim, al soper ktero sapoved je ljudem perloshnost dal, greseliti; zhe je eniga, al jih je vezh pohujshal. Te in druge okoljshine naj fkerbno premisli, de svojo slabost, al hudobo sposna, obshaluje, opusti in popravi.

Popraviti kar je is pohujshanja prishlo.

Je dolshnost popraviti, kar je is pohujshanja hudiga prishlo?

Kder je svojiga blishniga pohujshal, je

dolshen to krivizo popraviti, kolikor mu je mogozhe. Tat, goluf, obrekovaviz, in drugi krivizhuiki so dolshni popraviti, kar so blish-nimu fhkode storili, ker drugazhi ni odpusthe-nja grehov; ravno tako, in she bolj so pohujshljivi ljudje dolshni popraviti, kar so blish-niga dufhi fhkode storili.

Kako more pohujshljiviz popraviti dano pohujshanje, in kar je is pohujshanja prishlo?

Teshko in nemogozhe je vse napzhnosti in fhkode poravnati, ker ni zhloveku v' oblasti drugim dati gnado in spreobernenje; sato ne sme vender obupati, naj stori kar mu je mogozhe, in naj upa v' boshjo milost.

1) Dolshen je odpraviti, kar je v' pohujshanje dalo perloshnost. Zhe ima zhloveka v' flushbi, po katerim je blishniga pohujshal, naj ga odpravi. Zhe je posel kakimu domazhimu zhloveku v' pohujshanje, naj popusti flushbo. V' hisho, kjer so ga pohujshali, al on nje pohujshal, naj ne gre nepotrebno. Tako naj v' drusim stori, de perloshnost greha odpravi, in pohujshanje jenja. De bi pa to po vfi modrosti bilo, naj vprasha svojiga spovednika, kateri bo po vseh sprashanih okolishinah potrebnih nauk dal.

Kar kristjan refuizhno potrebuje, de se pohujshanje satare, naj serzhno stori al opusti, zhe je ravno per tim kaka posvetna fhkoda, ker to Krifus sapove, rekozh: *Ako tebe tvoja roka pohujsha; odseka, in versijo od*

febe. Ako tebe tvoje oko pohujsha, isderi ga, in versi od febe. Mat. 18. 8-9. To pomeni, de, zhe je komu zhlovek, al kaka rezh tako ljuba in potrebna, ko roka al oko, se mora lozhiti in opustiti.

2) Dolshnost je pohujshaniga blishniga in druge gresfnike preuzhiti in spreoberniti, ako je mogozhe. Sveti Pavel je pred svojim spreobernjenjem skushal in si persadjal ljudi od Jesusa odvrazhati, potlej pa je neisrezheno skerbel vse ljudi perdobivati, de bi ga sposnali in molili. Kralj Antijoh, zhe ravno hudoben, je to dolshnost vedil, in ker je Jude preganjal sovolj vere v' praviga Boga, je obljubil, de ga bo po vsih deshelah osnanoval. II. Mah. 9.

Kdor je blishnimu slab svèt dal, al mu rekel, de to al uno ni greh, kar je resnizhno greh, ako je kako drugazhi svojiga blishniga smotil, mora popraviti, in ga lepo profiti in gorezhe opominjati, de se spreoberne. Skerbi naj tudi druge gresfnike spreoberniti, de Bogu sadoштуje, kolikor je mogozhe.

3) Mora ob perloshnim zhasu svojo hudo-bo in shalost ozhitno sposnati, in s' dobrim sgledam fkasovati, de svoje prejsfno shivlje-nje sovrashi. Ozhitni gresfniki so ozhitniga ponishevanja potrebni, in so tudi dolshni s' spokornim shivljenjem dober sgled dajati, tim losobno, ktere so pohujshali. Ozhitna gresfniza, ki je v' nekimu mestu hudo shivela, je v' prizho povabljenih per Jesusovih nogah ozhitno jokala in obshalovala svoje gresfno

shivljenje. Sveta Margarita is Kortone, ki je ljudi pohujševala, se je tudi ozhitno ponishevala, de je Bogu in ljudem sadošila.

Ozhitni greslniki, ki se boljshati hozhejo, in svoje poboljšhanje skrivajo, de bi jih ljudje ne sasmehvali, ostanejo greslniki, kakoršni so bili.

4) Mora moliti sa nje, ktere je pohujšhal. Zhloveku je nemogozhe vse hudo popraviti, kar je s' svojim pohujšhanjem storil. On je eniga al eno pohujšhal, al jih je vezh pohujšheval; ti, po njem pohujshani, so druge pohujshali, in tiga pohujshanja ni konza, ker se neisrezheno rasširja. Kako vse to popraviti? Zhloveku je nemogozhe, Bog sam to samore, in naj toraj gorezhe profi, de njemu in všim da svojo mogozhno gnado, s' ktero bi se resnizhno spreobernili.

Pohujshljivzi naj premišlijo te nauke, in kolikor je mogozhe naj popravijo, kar so s' svojim pohujšhanjem hudiga storili, de bodo sodni dan milost dosegli. Koliko so greslili, in koliko si morajo persadevati dushe perdobivati, kterim so s' pohujšhanjem škodvali, se is tega vidi, ker je Jesus vso svojo sveto kri prelil v' njih svelizhanje.

Kaj je v' peti sapovedi sapovedaniga?

V' peti sapovedi je sapovedano,

1) Ohraniti in varovati svoje, in blishniga telo,

2) Sebi in drusim, is bolesni pomagati.

3) Premagovati krivizhno jeso, in mir imeti s' vsemi, kolikor je mogozhe.

4) Blishnimu dober sgled dajati.

Sakaj in kako moramo ohranovati in varovati svoje in blishniga telo?

Sato, ker je shivljenje in sdravje foseben dar boshji, in grefhimo, ako ga malo-pridno napravimo. Delati moramo po svoji mozhni, de si shivesh in obleko saflushimo, tudi nesmere v' jedi, v' pijazhi, in v' vsem varovati se, in vfiga karkoli telefu shkodva, de se ohranimo sdrave, *ker ni bogastva zhes bogastvo sdraviga telefа.* Sirah. 30. 16. Enako fkerbimo po mozhni sa svojiga blishniga.

Smo dolshni febi in drusim is bolesni pomagati?

Dolshni smo, kolikor je mogozhe svoje sdravje ohraniti, bolesen voljno preterpeti, in si is bolesni pomagati. Ravno tako moramo fkerbeti sa svojiga blishniga, de mi in drugi svoje dolshnosti spolnujemo, in Bogu flushimo. Modri pravi: *Spofhtuj sdravnika sa potrebe voljo. Narvikshi je is semlje sdravila fvaril, in rasumen zhlovek se tistih ne brani. Sin! ne sapusti febe v' svoji bolesni.* Sirah. 38. 1-4-9.

Kdo sapove krivizhno jeso premagovati, in mir imeti s' vsemi?

Bog to sapove, ker se is jese isvira kreg, kletev, toshbe, sovrashtvo, in vzhasi ubija-

nje. Sveti Pavel v' Gospodovim imenu sapove: *Vsa grenkoba, in jesa, in vpitje, in preklinjanje naj bo dalezih od vas s' vso hudobo. Efes. 4. 31. Kdor premaguje hudobno jeso, ima mir s' svojim blisnim, in je frezhen. Blagor mirnim, ker oni bodo otrozi boshji imenovani. Mat. 5. 9.*

Je dolshnost svojim blisnim dober sgled dajati?

To je dolshnost vsih ljudi, fosebno pa prednikov, ki podloshne imajo, in fosebno tistih, ki so prej pohujshali svojiga blisniga. Vsim je rezheno, kar je sveti Pavel svojim uzhenzu Titu sapovedal: *V' vsih rezhek skasuj sebe sgled dobrih del, v' nauku, v' zhi-flosti, v' modrim obnashanji, de se bo on, kteri je soper, framoval. Tit. 2. 7-8.*

Is kakshniga namena moramo dober sgled dajati?

Is namena svojo in blisniga dusho sve-lizhati. Kdor spodobno shivi, de ga ljudje hvalijo, sgubi vse saflushenje svojih dobrih del, ker je farisejem v' rodu, kterim je Jesus velikokrat rekel: *gorje!* Is kakshniga namena moramo blisnimu dober sgled dajati, je Jesus uzhil in sapovedal, rekozh: *Naj sveti vasha luzh (vashe lepo shivljenje) ljudem, de vashе dobre dela vidiyo, in zhashe Ozhe-ta, kteri je v' nebesih. Mat. 5. 16. Sveti Peter ravno to sapove: Imejte dobro sadersha-*

nje, de vashe dobre dela vidijo, in Boga zhašte. I. 2-12.

Je dolshnost po sgledu pobóshnih shiveti?

Dolshnost je, ker oni po Kristufu shive. Sveti Pavel pravi: *Prosim vas, po meni se ravnajte, kakor se jest po Kristufu. I. Kor. 4. 16.* Kdor sanizhuje dobri sgled poboshnih, in se rad pohujsha nad hudobniki, je sovrashnik in moriviz svoje dushe.

Shefta sapoved.

Ktera je shefta sapoved boshja?

Ta je: Ne preshestuj.

Je le preshestvo v' tej sapovedi prepovedano?

V' tej sapovedi je preshestvo prepovedano, in tudi mnogo nezhisto djanje, misli, shelje in dopadajenje do nezhistiga djanja; klafarske besede in vse drugo kar v' nezhistost napeljuje.

Je perpusheno vse nezhiste dela povedati in raslagati?

Vse ostudne dela povedati in raslagati je nevarno, ker je pohujshljivo in sapeljivo.

Zhuduo in teshavno je to. Ljudje so savoljo svoje velike slabosti obilniga poduzhenja potrebni, in je vender ravno savolj njih velike slabosti obilno raslaganje nevarno. Potre-

ba fili, in modroſt brani govoriti, kar jih pohujſhati ſamore; bolji je, de radovoljno ſlepi oſtanejo v' ſlepoti, kokor de bi ſe nedolſhni pohujſhali, ſakaj radovoljno ſl  pim, kdo ſamorei pomagati? Kdor je dobre veſti, bo po tih naukih vedil kako ſkerbno ſhiveti, popraſhal bo ſvojiga ſpovednika, in po ſvoji potrebi permerjene nauke prejel.

Od ſapeljivoſti in hudobe nezhiſtiga greha.

Je nezhiſto poſheljenje ſlo nevarno?

Nezhiſto poſheljenje je ſlo nevarno, in ſe ga mora vſak bati, ker filno lohka napeľjuje v' greh, ker nezhiſtoſt je ſploh velik greh, poboljſhanje pa filno redko.

Od kod ſe ve, de je nezhiſto poſheljenje ſlo ſapeljivo in nevarno?

Spazhena natura obilno prizhuje, de je nezhiſto poſheljenje filno ſapeljivo. Vſi zhutimo reſnizo Davidovih beſed: *Na mojim meſu ni sdravja. Pl. 37-38.* Mozh nezhiſtiga poſheljenja ſe raſodeva ne le per hudobnih, temuzh tudi per pobošnih, v' kterih imenu ſveti Pavel govori: *Zhutim drugo poſtavo v' ſvojih udih, ktera me vjetiga derſhi. Riml. 7. 23.*

Kaj ſhe preprizha, de je nezhiſto poſheljenje filno ſapeljivo?

Tega naſ preprizha teſhko in redko po-

boljšhanje. Grehli se lohka, boljsha se silno teshko. Nezhistost oslepi in stori de oterpne zhlovek, de kader od tiga gerdiga ognja gori, lohka ostane terdovraten. Ako zhlovek svojo prej spazheno naturo rasvadi, tak v' tej hudi navadi slepo shivi, in je opustiti nozhe. Poboljšhanje nezhistnika je silno teshko, ker kamor gré, svoje hudobno telo s' seboj vlahzi, ker od sebe beshati ne more, in povsod perloshnost najde, ker napeljevanja v' zhistost je ves svet poln. Sveti shkof in marternik Ziprijan pravi: *Nepokora se isvira is nezhistosti.*

Je nezhistost vselej velik greh?

Ako dusha dovoli v' nezhistost, je velik greh. Sama skufhnjava, al perloshnost v' nezhistost ni greh, ker so narpoboshnisthi ljudje lohka skufhani, greh je pa velik ako dusha va-njo dovoli. Kdor v' nezhisto skufhnjavo radovoljno daje perloshnost s' ostudnim govorjenjem, s' predersnim pogledam; s' nesramnim plesam, al s' kako drugo nevarno rezhjo, je sam svoje slabosti kriv, in ni nedolshen, ako ravno ni nobeniga ostudniga djanja sturil; kdor pa varno shivi, in svojo naturno slabost, ktera ga soper sapoved skufsha, sovrashi, ne greshi. To je rezhenost savolj poboshnih, de vtolashijo svojo vest, kader jim nizh radovoljniga hudiga ne ozhita; in savolj rasusdanih, de svoje hudobe ne isgovarjajo.

Kaj prizhuje de je nezhistost velik greh?

De je nezhistost velik greh prizhuje bo-

shja beseda, teshke shtrafenge, zerkev, um, dobri in hudi ljudje. Ref, de so nezhiste dela raslozhene, in ene huji od drusih, pa vender to ni majhna slabost, kakor eni hudobneshi pravijo, ampak velik greh.

1) *Boshja beseda* prizhuje, de nezhistost je velik greh. Kader so se Adamovi otrozi nam-noshili na semlji, in po nezhistim posheljenji ostudno shiveli, je Bog rekel: *Moj duh ne bo vselej v' zhloveku ostal, sakaj on je meso.* Njih nezhisto shivljenje je bilo toliko soperno Bogu, *de se je skesal, de je zhloveka stvaril.* I. Mojs. 6. 3-6. Bog se kesati ne more, sapisano je pa to, de vidimo, koliko de mu je nezhistost soperna.

Modri Sirah pravi: *Ona (nezhista she-na) bo preklet spomin sa seboj pustila, in nje nezhist ne bo sbrisana.* Zhe nezhista she-na, in nezhisti mosh, in vsak nezhistnik pusti sa seboj preklet spomin, je njegovo shivljenje tudi prekestva vredno. Sveti Pavel apostel govori tako: *Nezhistost naj se zlo ne ime-nuje med vami, kakor se svetim spodobi, ker taki nimajo delesha v' kraljestvu Kristu-sovim.* Efes. 5. 3-5. On je tudi Korinzhanam pisal: *Ne motite se: Ne kurbirji, ne pre-sheftniki, ne mehki, ne nezhistniki s' svo-jim spolam ne bodo kraljestva boshjiga po-sedli.* I. 6. 9-10.

2) *Velike shtrafenge* prizhujejo, de je nezhistost velik greh. Potop, v' katerim je vse zhloveshtvo poginilo, je bil savolj nezhistosti. I. Mojs. 6. 5-7. Noe, in njegova drushina sa-

mo so bili ohranjeni, ker so bili pravizhni. Sodoma in Gomora in njih ostudni prebivavzi so bili s' ogujam pokonzhani savolj njih nezhistiga shivljenja. Angelj je rekel Abrahamu: *Vpitje od Sodome in Gomore zhedalje huje prihaja, in njih pregreha je filno velika.* I. Mojs. 18. 20.

Israelzi, dokler so bili v' pufhavi, so ptuje shenske nezhisto ljubili, in Gospoda filno rasdrashili. On je Mojsefu sapovedal, vse nezhistnike pomoriti; umorjenih je bilo fhtir in dvajset tavshent. III. Mojs. 24. 1-9. Her in Onan sta bila savolj skrivnih ostudnih grehov naglo umorjena. I. Mojs. 38. 7-10. Gospod je ta dva hudobna mosha naglo umoril, de bi ljudje vedili, v' sakonu pravizhno in po volji boshji shiveti. David, ki je enkrat s' ptujo sheno greshil, je bil ojstro pokorjen. V' Tobijovih bukvah je sapisano, de je hudizh sedem mosh s' Saro saporedama porozhenih umoril, ker oni niso s' dobriga namena v' sakon stopili. Tob. 6. 14-17. V' mestu Korintu je bil kristjan v' ostudni nezhistosti sapopaden; njega je sveti Pavel v' Jesufovi oblasti hudizhu sdal, de ga je na telefonu hudo pokoril, de se njegova duha osdravi. I. Kor. 5. 1-5.

Sraven teshkih fhtrafeng s' kterimi Bog pokori nezhistnike, so tudi druge, ki jim jih nezhistost nakopava. Nezhistost *otemni um*, de nezhistnik boshjiga rashaljenja, in rasodetih refniz ne premisli. Salomon, nar modrejshi kralj, je bil od nezhistiga posheljenja oflep-ljen, in je v' malikvanje padel. — Nezhi-

stvo odjemlje veselje do boshjih rezhi; ker je malikvaviz gerdiga mefa, poshivini se, in boshjiga ne misli. — Nezhiftoft *napravlja jeso, nepokoj, krivizo, in boje*. Ushesa in ozhi preprizhajo; de je to resnizhno. Savolj ostudne nezhiftofti je velikokrat raspertija med sakonskimi, otrozi in drugi so pohujshani, mladenzhi se bijejo med seboj. David je is ostudne ljubesni do Urijove shene, ukasal njega umoriti. — Nezhiftnik *sapravlja premoshenje*. Veliko jih rasdeva svojo hisho, de ptuje shenske nasitujejo. Sapravljivi sin, ki je nezhifto shivel, de bi lakote ne umerl, je per-moran bil svinje pasti, ker je s' rasujsdanim shivljenjem vse svoje premoshenje napravil. — Nezhiftoft *sapravlja sdravje in dobro ime*. Kdor po sapovedih shivi, ima lohka dolgo shivljenje, kdor je pa rasujsdan in neposhten, presgodaj umerje.

3) *Zerkev* prizhuje, de je nezhiftoft velik greh. Ona je terdno sapovedala, in dolgo dershala, de ni hotla med duhovshino vseti zhlovéka, od kteriga se je gotovo vedilo, de je po prejetim kerstu enfamkrat soper shesto sapoved greshil. Koliko de je zerkvi nezhiftoft soperna, se ve is tiga, ker je sveti Pavel nezhiftniga korinzhana satanu sdal, in Bog je s' zhudeshem poterdil, de je to pravizhno bilo. Pokorila, s' kterimi je zerkev nezhiftnike obkladala, sadosi kashejo, de je nezhiftoft ostudna. Nezhiftniki so bili obsojeni tri, al pet, al deset, al petnajst let se ojsiro pokoriti, preden so bili k' boshji misl spusheni.

4) *Um* prizhuje, de je nezhistost velik greh. Zhlovek je popazhen in poln nezhistiga posheljenja, pa ima she vender nek ostanik perve nedolshne nature. To se vidi per otrozih, ki sapovedi ne vedo, de se ostudniga djanja framujejo, in se drusih ljudi boje, ako se prav ne vedejo. To se vidi tudi nad odrašenimi, kteri, ako ravno hudobni, se svetlobe bojé, in framujejo se, zhe so rasglaseni. Zhudno je to, de popazhen zhlovek sam soper sebe prizhuje; greshti lohka, in se vender svojiga greha framuje, ker mu je Bog v' serze vtisnil, de nezhistost je ostudna pregreha, in velika hudobija.

5) *Dobri in hudi* ljudje prizhujejo, de je nezhistost velik greh. Dobri prizhujejo, de je nezhistost velika pregreha, in se toraj ponishno perporozhajo Bogu, so framoshljivi, in se nevarnih perloshnost varujejo. Vsfak ve, koliko de oni shalujejo, ako svedo, de je njih blishen nezhisto greshtil. Hudi ljudje tudi prizhujejo, de je nezhistost velik greh: in ako ravno se Boga malo bojé, se skrivajo kolikor samorejo, krivo persegajo, de jih nedolshne shtejejo, greshtnih perpomozhkov ishejo, de odpravijo, kar njih greh rasglasuje, in so neisrezheni shalostne, kader se rasve, kaj de so storile. Lukrezija, nevérna shena, se je sama umorila, ker ni vezh mogla svojiga shpota prestati. Ne samo ta, ampak druge tudi so se umorile, ker so se shpota bale. Ta greh je sfer huji od perviga, vender prizhuje, de tudi hudobni vedo, de je nezhistost veli-

ka pregreha, zhe ravno vzhasi drugazhi go-
voré.

*So vsi nezhisti grehi enake teshe in hu-
dobe?*

Vsi nezhisti grehi niso enake teshe in hu-
dobe, temuzh po stanu gresnika, in manji al
vezhi ostudnosti greha so manjsi al vezhi.

Per kterih ljudeh je nezhistost ostudnisthi?

Per kristjanih je nezhistost ostudnisthi, in
ostrejsihga pokorjenja vredna. Ajdje niso is-
govorjeni, ako nezhisto shivé, desiravno so v' te-
moti, in posvezheni niso; kristjani pa so udje
Jesufu, so posvezhujozho gnado prejeli, in
obilne perpomozhke imajo, de spodobno shi-
vé. Sveti Pavel vse verne opominja, rekozh:
*Veste, kakoshne sapovedi sim vam po Jesu-
fu Kristusu dal. Sakaj to je volja boshja,*
vashe posvezhenje, de se nezhistosti sder-
shite; de vsak smed vas ve svoje telo ohra-
niti v' svetosti in zhasi; ne po gnanji po-
sheljenja, kakor neverniki, kteri Boga ne
vedo. Tef. 4. 2-7. In sopet: Nezhistost naj se
ne imenuje med vami, kakor se svetim spo-
dobi. Efes. 5. 3. Tudi: Ne veste, de so va-
she telefa Kristusovi udje. I. Kor. 6. 15. To
naj skerbno premislijo vsi kristjani, de se ne-
zhistosti varujejo, in spodobno shivé.

Od zhiftofti.

Kaj je v' shefti sapovedi sapovedaniga?

V' shefti sapovedi je zhiftoft, in kar jo ohranjuje sapovedano.

Kakshno zhiftoft Bog sapove?

Bóg sapove, de naj vsak zhifto shivi po svojim stanu. Popolnoma zhiftoft je nesavesanim sapevedana, de so zhiste dushe in zhiftiga telef, in to se devishtvo imenuje. Popolnoma zhiftoft al devishtvo je vsm sapovedana, dokler stanu ne spremené. Nepopolnoma zhiftoft, al sakonska zhiftoft je ohraniti sakonsko svetobo, in v' sakonu shiveti po zhiftim namenu tiga poshteniga stanu.

Je zhiftoft slo vshezh Bogu?

Zhiftoft Bogu slo dopade, ker on zhifti duh, ljubi zhiste. *Zhiftoft stori dushe Bogu nar blisheji.* Modr. 6. 20.

Devishtvo je Bogu nar dopadljivishi. Sveti Ziprijan pravi: *Devize so nar imenitnishki orze Jesusove zhede.* Sveti Atanasi: *Devishko telo je prebivalshe svetiga Duha.* Sveti Ambrosi: *Kdor v' devishtvu shivi, je angeljam podoben, in obilnishki hvale vreden.* Ref je to, ker angelji nimajo telef, in tudi ne skushnjav, zhlovek pa je flabe nature, in s' sapeljivim mesam obdan.

Sakonska zhiftoft je tudi vshezh Bogu; in zhe so ravno sakonski nishej od deviz, vender samorejo s' poterpeshljivoftjo in kershan-

skim srejenjem svojih otrok veliko saflushiti per Bogu.

Kaj je zhloveku bolji, shiveti v' devishtvu, al porozhiti se?

Zhloveku je bolji, kar mu bolj flushi v' svelizhanje. Sveti Pavel pravi: *Shelim, de bi vi vsi taki bili, ko jest; al vsak ima svoj dar od Boga, eden s'zer tako, eden pa tako. I. Kor. 7. 7.*

Samore zhlovek is svoje mozhi zhisto shiveti po svojim stanu?

S' boshjo pomozhjo le samore. Kristuf pravi: *Vsi ne umejo te besede, temuzh oni, kterim je dano od Boga. Mat. 19. 11.* Nesavesani in savesani se morajo vojskovati, de po svojim stanu zhisto shive, ker imamo velik saklad v' perstenih posodah. II. Kor. 4. 7.

Kaj je slehernimu zhloveku storiti, de po svojim stanu zhisto shivi?

De vsak po svojim stanu zhisto shivi,

1) Naj gorezhe profi Boga, mu obilnost gnade dati, in jo ohraniti, in naj premishlje rasodete refnize, de bo s' boshjim straham napolnjen.

Zhlovek mlazhniga serza, in lene dushe, ki gorezhe ne moli, in sferbno ne premishlje, bo po nezhistih skushnjavah in nevarnih perloshnostih gnan v' nefrezho. David je ponishno profil, rekozh: *Stvari v' meni, o Bog, zhisto serze; in ponovi v' mojim ofer-*

zhji praviga duha. Pf. 50. 12. Ko so ga ozhi sapeljale, je sosebno profil Boga: Odverni moje ozhi, de nizhemurnih rezhi ne gledajo. Pf. 118. 37. Modri s' svojim sgledam tudi perganja profiti, rekozh: Ker sim vedil, de ne morem sdershin biti, ako Bog ne da, sim pred Gospoda stopil, in ga profil. Modri 8. 21.

K' molitvi naj kristjan perdrushuje premishljevanje rasodetih rezniz, sosebno pa smer-ti, sodbe, nebes, pekla, terplenja Jesufovi-ga, in vsiga kar ga lohka odvrazha od napeljevanja v' nezhistoft. Premishljevanje ga perganja gorezhe profiti, in gorezha proshuja mu bo zhistoft sprofila.

2) Ponishin vsak bodi, in ponishnost bo ohra-nila zhistoft; sakaj, kdor se v' svojo mozh sanashta, al hozhe svetu dopasti, bo hudo safhel.

Ponishnost preprizha zhloveka, de je slab, in v' vedni nevarnosti: to ga uzhi varno shi-veti, in vse perpomozhke nuzati, po kterih se lepa zhistoft ohranjuje. Kristuf vsm rezhe: *Kdor se povishuje, bo ponishan. Luk. 14. 11.* Kdor predersno upa v' svojo mozh, bo hitro padel, nar loshej pa v' nezhistoft. Napuh se teshko fkriva, se rad rasodeva, in ishe svetu dopasti, to pa nakopava velike skushnjave. Modri pravi: *Telesno oblazhilo, smeh in ho-ja pokashe zhloveka. Siriah. 19. 27.* Mladi ljudje tako in drugazhi rasodevajo svojo nizhemurno dusho, in svetu kashejo, de ga ma-

likujejо: to jim veliko saderg in nevarnost nakoplje, v' kterih lohka sgubé zhistoft.

Deviza Marija bodi všim v' sgled velike ponishnosti, in bodo kakor ona dopadli Bogu. Ako ravno polna gnade, in vfiga dobriga, je vedno trepetala, in se ponishevala, ker je vedila, de zhlovek is svoje mozhi nizh ne samore. Po tim zhistim sapopadku je vso hvalo sovrashila, in je komaj angelju verjela, ki jo je s' resnizhnimi besedami visoko hvalil. Po nji naj se vsi kristjani ravnajo, de dusho svojo neomadeshano ohranijo.

3) Sramoshljivost je potrebna, in bres nje se ne ohrani zhistoft.

Sramoshljivost bodi v' mislih, v' ozheh, v' govorjenji in v' všim. Vsak naj se framuje misliti, premishljevati in sheleti, kar se ne spodobi; in bres te notrajne framoshljivosti ni zhistoft ohranjena. Vsak naj framoshljivo streshe svojimu flabimu telesu, in naj ne posabi vfigavedniga Boga. Sveti Pavel pravi: *Vsak smed vas (naj) ve svoje telo ohraniti v' svetosti in zhasti.* Tes. 4. 4. Ozhi morajo biti framoshljive is notrajne framoshljivosti; zhe ne, skušhnjave pobirajo, in omadeshvajo dusho. David je bil poboshin, pa je bil vender po enim samim predersnim pogledu v' veliko nezhisto pregreho sapeljan. II. Kral. 11. 2-4. Govorjenje, nósha in vse sadershanje bodi ponishno; obojimu spolu je to potrebno, bolj pa shenfskimu. Obilni smeh, predersne besede, in drugo tako rasodeva nesramno dusho, in skušhnjave napravlja.

4) Serzhnost je sapovedana, de so s' njo zhiftofti sovrashniki premagani.

Kdor je mehke dushe, se boji koga shaliti, in mehko odrezhe, huje nadržashi nesramoshljive sovrashnike; malo, refnizhno, in serzhno gre takim povedati. Vzhafi je potreba serzhnost fkasati s' bégam, kakor je storil nedolshni Joshef v' hishi hudobne gospodinje. I. Moj. 39. Vzhafi s' vpitjem, kakor je zhifsta Susana storila, kader šta jo nezhistá starza skufhala. Dan. 13. Vzhafi s' mozhjo, al drugazhi, kakor se prevé, de bodo hudobni sovrashniki premagani.

5) Radovidnost in radovednost slabiga in nizhemurniga napravlja v' nezhistoft.

Veliko mladih ljudi se ne varuje tega, kar dusho slabi, ampak samo tiga, kar bi ajdam pregerdo bilo; in so toraj predersni v' premishljevanji ostudnih misel, al nesframnih besed, popraashujejo in poslufhajo od tiga kar skufhujave obuduje, ostudne fkrivnosti svediti hozhejo, in se tako nezhutno spridijo, in se v' djanske grehe soper zhiftoft napravlajo. Is te nevarne radovednosti in radovidnosti hodijo po hishah, so neradi in nerade doma, veliko vidijo in svedo, kar njih dusho in telo slabi. Dekliza Dina, lzhi patriarha Jakobz, je is radovidnosti fhla v' neverno mesto, in je nesfrezhna bila. I. Mojs. 34. Kdor hozhe nedolshnost ohraniti, naj ljubi samoto, in naj fkerbi shiveti v' nevednosti vfiga nepotrebniga, shkodljiviga in ostudniga.

6) Neframne besede, in vse govorjenje, ktero nespodobne misli obuduje, je zhistosti nevarno.

Niso le neframne in klafarske besede zhistosti nevarne in shkodljive, temuzh tudi druge, ktere so poshtene viditi in v' skrivnosti pomenijo nezhistost. Skrivne besede huji rado vednost obudujejo, mladenzhi jih radi premishljujejo, spridena natura pomaga te ostudue skrivnosti rasumeti, in nezhisti ogenj se vname. Modri pravi: *Tvoje usta naj se ne navadijo rasujsdaniga govorjenja.* Sirah. 23. 17. Sakaj to ni perpusheno? Sato, *ker malopridni pogovori skase dobro sadershanje.* I. Koo. 15. 33.

Nihzhe ne sme govoriti, kar nezhistost pomeni, ne per sakonskih, ne per odraslenih, in veliko manj per otrozih; nevarne besede niso nobenimu varne. Ravno tako je prepovedano kaj taziga nepotrebno poslushati, al pohujshljivzam pomagati, al se jim smejati. Kdor ima kaj taziga is potrebe govoriti in poslushati, naj ne posabi modrosti, framoshljivosti in boshjiga strahu, de ne gresli.

7) Lenoba pomaga v' nezhistost, in toraj naj se je vsak varuje.

Lenoba, nizhemurno in mehko shivljenje je isvir veliko grehov, fosebno pa nezhistnih. Prerok Ezechijel je rekel: *Lej! to je bila hudobija Sodome, shivljenje bres dela.* 16. 49. Kdor v' lenobi in mehkobi shivi, je poln nezhistih misel, in nespametnih besed. Kdor hozhe tedaj shtevilo in mozh skushnjav po-

manjšhati, naj pridno dela, ker delavno shivljenje kroti telo, in loshej premaguje ostudne skufhnjave.

8) Pametna mera v'jedi, in v' pijazhi je potrebna, de se loshej ohrani zhiftoft.

Zhe ima telo obilnost, je hudobnisthi. Sodomljani so v' obilnosti shiveli, in so sato ostudni bili. *To je bila hudobija Sodome, kruha fitoft.* Ez. 16. 49. Postopanje, in obilnost shivesha pomaga v' nezhistoft; zhe je pa sraven tudi obilnost vina, je huje, *ker is vina je nezhistoft.* Prip. 21. 1. Kdor hozhe tedaj s' lepo zhiftoftjo dopasti Bogu, naj ima pametno permero v' jedi in pijazhi.

9) Preprijasno pezhanje s' drusim spolam, ples, in enake norosti povishujejo nezhisto posheljenje, in pomagajo v' nezhistoft.

Vsak se mora s' drusim spolam framoshljivo in varno sadershati, ako ne, bofta dusha in telo oflabela; fosebno pa zhe so per enim al drusim kake vidne snamnja nesdrave ljubeshni. Kdor perloshnosti ishe v' famoti prijasno govoriti s' drusim spolam, al kako drugazhi svoji in blishniga dushi saderge nastavlja, se mu bo sgodilo, kar Modri govori: *Kdor perloshnosti ishe, se bo v' nji pogubil.* Sirah. 3. 27.

Sbiralshe moshkih in shenskih, kateri vkup pridejo de bi jedli, pili, plesali in noreli, je enako mnoshizi vojshakov, ki eden v' drusiga streljajo. V' tih sbiralskah je vse, kar dusho flabi, preobilna snashnost, in vzhafi nesframoshljiva nosha, obilnost jedi, in pitja, pre-

prijasne besede, in veliko drusiga. Isaija tako govori: *V' vafhih gostarijah so zitre, pishali in vino, in sa Gospodovo delo vam ni mar; sato bo pekel svoj trehuh rasprostil, in bres mére fkiroko sasijal, in pojdejo va-nj. 5. 12-14.*

Ozhaki so bili vneti soper ples in druge norosti, kateri niso po duhu svetiga evangelija, in toraj neumnim filno dopadejo. Sveti fhkof Karl Boromej je svojimu ljudstvu rekel: *Ostuden in nevaren ples naj jenja, in naj bo pokanzhan med kristjani, ker je ples sovrashnik lepe zhivosti, in vsiga dobriga. Ako bi per kristjanih plesu nizh vezh ne bilo, bi satan veliko manj slushnikov imel. Modri tudi opominja: Ne imej drushbe s' plesavko. Sirah. 9. 4.*

Sapoved boshja je to, de se zhlovek varuje, kar drashi in povishuje hudo posheljenje, in kdor se Boga boji, je tej sapovedi pokoren, in varno shivi, de lepo zhivost ohrani, ker zhivost stori dusko Bogu nar blisheji. Modr. 6. 20. *Blagor zhistim v' ferzu, ker oni bodo Boga gledali. Mat. 5. 8.*

Sedma sapoved.

Ktera je sedma sapoved?

Ta je: *Ne kradi.*

Kaj sedma sapoved prepoveduje?

Sedma sapoved prepoveduje rop, tatvi-

no, gelufijo, krivizhne dobizhke, sadershanje ptujiga blaga, in vsako krivizo.

Kaj je rop?

Rop je, zhe se blishnimu kaj s' filo vsame. To je huji od vsake krivize, ker ropavzi ne store le fhkode, ampak tudi slo shaliyo, blishniga, in mu velik strah napravijo.

Kaj je tatvina?

Tatvina je, zhe se blishnimu kaj fkrivaj vsame, kar je njegoviga.

So le ropavzi in tatje krivizhni?

Nifo le ropavzi in tatje krivizhni, temuzh soper to sapoved greshé tudi oni, ki drusim ropati, al krafti, al golufati pomagajo; zhe kdo ukradeno blago hrani, kupi al proda, al pravizhnih dolgov ne plazha, al se kako drugazhi tatvine al krivize vdeleshi.

Sakaj je Bog to sapoved osnanil?

Sato jo je osnanil, ker je pravizhen, de bi tudi mi bili pravizhni, in nobenimu krivize ne storili, ampak svojiga sadovoljni bili.

Kriviza je Bogu soperna, in koliko de je greshna.

Koliko je kriviza Bogu soperna?

Kriviza je pravizhnimu Bogu slo soperna. De je to ref, ta sapoved sadofti dopo-

ve: *Ne kradi.* Sveti Pavel pravi: *Ne veste, de krivizhniki ne bodo kraljestva boshjiga posedli? Ne motite se: Ne tatje, ne lakomniki, ne odertniki ne bodo kraljestva boshjiga posedli.* I. Kor. 6. 9-10. Sopet pravi: *Nihzhe naj ne golufa svojiga brata; ker Gospod je vsiga tiga mashevariz.* I. Tef. 4. 6.

Ljudje tudi sovrashijo krivizhnike in krivizo. Pergodi se, de nekteri gresnik svoje grehe nepotrebno pové, in se is hude slepote s' njimi hvali; nikogar pa ni, de bi se s' tatvino hvalil, in rêzhi komu de je tat, je narhuje rasshaljenje in sanizhevanje.

Je kriviza velik greh?

Kriviza je vzhasi velik, in vzhasi majhin greh po nji velikosti in okolishinah. Sveti Pavel je rekel szer: *Krivizhniki ne bodo kraljestva boshjiga posedli; vender zhe je prav majhna kriviza, ni pogubna.*

Kdaj je tatvina al kriviz velik in kdaj majhin greh?

To natanko rasfoditi je vzhasi lohka, vzhasi teshko in vzhasi nemogozhe. Velika shkoda blishnimu is hudiga serza storjena, je smertni greh; zhe je pa majhna, je majhin greh: vzhasi je odvseto blago prav malo vredno, krivizhnik si je persadjal vezh vseti, al pa je to gospodarju v' veliko shkodo, in je velik greh. Druge okolishine so tudi, ktere storjeni krivizi odjemljejo, al perdevajo tesho.

Je tudi lohka komu fhkoda storjena bres vsiga greha?

Lohka. Kdor v' veliki fili kaj vsame, de bi bres tiga mogel od lakote umreti, ne greshti Pravizhno je soper blishniga resnizhno prizhati, sosebno zhe gosposka sapove, ako ravno je to krivizhnimu blishnimu v' fhkodo. Povedati gosposki puntarje, de se nefrezha odverne, je pravizhno in dolshnost, zhe so ravno oni permerjeno pokorjeni. Ako bi duhovni vse pijanze spreobernili, bi oshtirji tudi godernjali soper krivizo.

Se lohka velika kriviza bres smertniga greha stori?

Pergodi se to lohka. Kdor s'majhno samudo veliko fhkodo stori, ktere ni previdil, je lohka, de je le majhin greh. Kdor s' svojo neperpravnostijo perloshnost da veliki fhkodi, to pa ponevedama, je lohka de malo al nizh ne greshti. Vsfak naj premisli svojo vest; in ona bo prizhala, zhe je greh velik al majhin.

Samore biti majhna fhkoda velik greh?

Samore biti. Kdor slo revnimu zhloveku kaj maliga vsame, je lohka velik greh, zhe je ravno odvseto zlo majhno. Kdor prevé, de bo is majhne fhkode al tatvine velika jesa, obdolshenje in kletev prishla, greshti po svoji prevednosti ne pa po odvsetiga vrednosti.

Kaj pa je rezhi, zhe kdo po malim blishnimu jemlje?

Kdor po malim blishnimu jemlje, bodi fi

to enimu samimu, al vezh ljudem, is namena veliko nabrati, ta smertno greshti. Kupzhevavzi, ki imajo krivizhno mero in tehtnizo, de ljudi po malim golufajo, smertno greshe, ker je njih misel slo hudobna. Kdor tiga namena ni-ma, ampak se pergodi, de vzhafi po malim kaj vsame, smertno ne greshti, pa greh je vender.

Ako vezh tovarshov veliko shkodo stori, vsak pa malo vsame, kakshin greh je?

Zhe so se ti prej pogovorili, je vsak greha drusih deleshen, ker so vsi v' veliko shkodo dovolili, zhe je ravno vsak malo vsel. Ravno to je rezhi od drusih, kateri so strasha al pomagavzi tatov. — Zhe se pa niso pogovorili, je vsak kriv shkode, ktero je sam storil.

Zhe ima krivizhnik is odvsetiga blaga malo al nizh dobizhka, koliko greshti?

Njegov greh je po velikosti storjene shkode, ne pa po vshitku al po dobizhku, ki ga je on imel. Zhe ponozhni vlazhugarji gredo po sadje, drevesa polomijo, vsamejo veliko sadja, ktero tje vershejo, ker she srelo ni, imajo greh po storjeni shkodi. Zhe vsame kdo blago, ktero je pet slatov vredno, pa ga potlej proda sa dve petizi, je njegov greh po pravi vrednosti odvsetiga blaga.

Je veliko krivizhnikov?

Krivizhnikov je veliko, ker lakomnost ob-

roduje krivize, lakomnosti pa je svet poln. Ni jih veliko, de bi s'rokami kradli, krivizhnikov je vender veliko, ker lakomnost uzhi svijazhno salasovati blishniga, in te svijazhne golufije isgovarja. Ravno sa tiga voljo je potrebno popisovati natanko krivizhnike in krivize, de se ljudje sposnajo, obshalujejo in opusté, kar je soper to sapoved boshjo.

Od hishnih gospodarjov.

Kdaj in kako hishni gospodarji greshe soper sedmo sapoved ?

Oni samorejo mnogo greseliti, in greshe: Ako svojim poslam, in najetim delavzam obljubljeniga plazhila pravizhno ne dajejo; al isgovorov ishejo, de ga jim vtergajo; al ga dolgo odlashajo; al ga le po gosposki permorani dajejo, kader je to poslam al delavzam v' shkodo. *Kdor kri prelije, in kdor najemniku plazhilo vterga, sta brata.* Sirah. 34-27.

Ako zhes njive in senosheti hodijo, shivino gonijo al vosijo, kar jim ni po pravizi al stari navadi perpusheno. Zhe svojo shivino spushajo v' shkodo, slasti po nozhi, de gre in hodi kamor hozhe. Zhe perdelke, sadje, in kar je drusih ljudi kradejo, konzhajo, al pohodijo, al rasmezhejo. Zhe plotove tergajo, na ptujim sekajo, al s' ognjam sosedom shkodo storé. Bog je po Mojsefu tako govoril: *Kdor njivo al vinograd poshkodje, in svo-*

jo shivino spusti, de ptuje popase, mora, kar nar boljiga ima na svojim polji al vinogradu, po zeni shkodo dati in poverniti. Zhe se od ognja ternje al shito, (al drugo) vname, naj plazha shkodo on, kateri je sashgal. II. Mojs. 22. 5-6.

Ako si hozhe perlastiti de kofí, al pase, al seka v' lastini drusih, al mejnike prestavi, de s' krivizo perdobiva, gresbí. Zhe se savorlj njegove krivize sosedje toshujejo, okoli hodijo, samudé svoje dela, al kako drugazhi shkodo terpé, mu vse pride na vest, in bo pravizhnimu Bogu odgovor dajal. Gospod to govori: *Mejnikov ne prestavi, ktere so prejshni ljudje postavili v' tvoji lastini.* V. Mojs. 19. 14. Salomon tudi pravi: *Ne prostopi starih mejnikov, ktere so tvoji ozhetje postavili.* Prip. 22. 28.

Ako desetine, davka, in kar gosposki po pravizi gre, ne dajejo, al svijazhno pomanjšajo. Sveti Pavel pravi: *Dajte vsim, kar jim gre: komur dazja, dazjo, komur zol, zol.* Riml. 13. 6.

Tako in drugazhi samorejo hishni gospodarji soper sedmo sapoved greseliti in greshé, zhe to, al drugo enako delajo, al pa svojim otrokam, drushini al najetim delavzam ukashejo al dovolijo to delati.

Od gospodinj.

Kako se gospodinje krivize vdeleshé in gresfhé soper sedmo sapoved?

Oné gresfhé soper sedmo sapoved, zhe rasdevajo domazhe premoshenje; zhe jemljejo, de otrokam nepotrebne al prelepe obla-zhila al nizhemurne rezhi kupujejo; al sa-se kaj potratijo, in to bres perpu-shenja in prida. Gresfhé soper pravizo, ako samé fhkodo storé al ukashejo otrokam, al drushini ljudem fhkod-vati, al jim dovolijo in pregledajo, kader kri-vizhno ravnajo.

Ima gospodinja vso oblast storiti, kar ho-zhe s' domazhim premoshenjem?

Nima vse oblasti, ako ima mosha. Shena ni fizer dekla, ampak tovarshiza svojiga mosha, vender moshu podvershena, in bres njegovi-ga perpu-shenja ne sme s' domazhim premoshe-njem storiti, kar bi hotla.

Kaj naj gospodinje premislijo, de soper pravizo kaj ne storé?

To naj premislijo:

1) Gospodinja, ki ima svoje lastno premo-shenje, ktero je poerbala, ali od drugod pre-jela, in je popolnoma njeno, stori s'njim kar hozhe, ker to ni moshu podversheno.

2) Gospodinja, ako ji mosh perpuhti, ali mosha nima, al je postavim obnoril, al je de-lezh od hishe, sme obrazhati premoshenje,

prodajati, al prozhdajati in delati, kar je hifhi v'prid.

3) Gospodinja, ki ima neskerbniga al sapravljiviga mosha, ki sa otroke in delavze ne fkerbí, ne gresbí, ako s' domazhim premoshenjem oblazhi otroke, plazhuje delavze, potrebne rezhi kupuje sa dom.

4) Zhe ima gospodinja fkerbniga in pametniga mosha, ki potrebno rad daje, nizhemurnost pa prepoveduje, naj ga boga, in zhe fkrivaj vsame, gresbí.

5) Gospodinje naj se v' svojim gospodinjstvu obnafhajo in sadershé, kakor je navada v'desheli, in zhe ni vse po njih volji, naj poterpé savolj domazhiga miru, ker je mir bolji od vfiga drusiga.

O d o t r ó k.

Je otrokam perpusheno od domazhik rezhi vseti sa-se, al sa druge?

Jim ni perpusheno, naj bodo majhni al veliki, dokler gospodarji niso. Kakshna bi bila hifha, in kako bi domazhe premoshenje obstalo, ako bi vfak vsel in jemal kader in kolikor bi hotel? Ta nesvestoba je krivizhna, je tudi soper dolshno pokorshino, in starfhe sanizhuje.

Ali ne smejo otrozi tedaj nizh vseti domazhik rezhi?

Nizh ne smejo vseti bres perpushenja

svojih staršev. Kar vedo, da jim je prepovedano vseti, naj vsamejo, ako potrebujejo; zhe pa kaj drusiga shele, naj prosijo.

Je tedaj tudi prepovedano od domažnih otrok kaj kupiti, al kupovati?

Refnizhno de je prepovedano; sakaj kakor je otrokam prepovedano staršam vseti, tako je prepovedano od otrok kupovati. Salomon pravi: *Kdor kaj svojimu ozhetu al materi vsame, in pravi, de to ni greh, je ubijavzov tovarsh.* Prip. 28. 24. To preprizha, de so nesvesti otrozi krivizhni, in de so njih svetovavzi in pomagavzi enako al huje krivizhni, in so dolshni poverniti njih porodnikom.

Smejo otrozi kaj svojim porodnikom skrivaj vseti, ako potrebna shivesha al obleke nimajo?

Ni mogozhe verjeti, de bi porodniki svojim otrokam potrebna shivesha, al obleke ne dajali; loshej je verjeti de otrozi lashejo. Sgodi se lohka, de odrasleni otrozi krivizhno godernjajo soper svoje porodnike, ki jih v'bersdah imajo, de bi ponishne oblazhila nofil, ne igrali, ne pijanzhevali, in ne sapravljali v'hudobni drushbi; in jim ravno is tih gresnih namenov jemljejo, de svoje hude shelje spolnujejo, in s' tim svoji tatvini tesho perdevajo. Vsfak naj se skerbno varuje se njih krivize vdeleshiti.

Je otrokam perpussheno obdershati, kar fi fami saflushijo?

Dokler so otrozi per svojih porodnikih, in gospodarji niso, porodnikom gre, kar saflushijo. Porodniki morajo oskerbeti otroke dokler so majhni, zhe so bolni, al nizh saflushiti ne morajo; pravizhno je tedaj de svojim porodnikom dajejo, kar fami perdobivajo. Zhe porodniki otrokam perpusshenje dajejo, smejo imeti, al sa-se obrazhati to kar saflushijo, de je le po pameti.

So otrozi dolshni poverniti starsham, ako fo jim kaj krivizhno odvseli?

Dolshni so, in jim morajo poverniti, ako kaj svojiga imajo, al bodo imeli. Ako odvseto blago she imajo, ga morajo dati nasaj; zhe ga nimajo, jim morajo po vrednosti poverniti; in zhe poverniti ne morejo, naj fi saj s' fosebnim pridam per domazhih delih persadenejo svojim porodnikom sadostiti.

Od poslov in drusih delavzov.

Kako posli s' nesvestobo greshe soper sedmo sapoved?

Oni greshe, zhe sa-se, al sa druge vsamejo, kar jim gospodar ne pusti; zhe gospodarjoviga blaga pridno ne varujejo; al pregledajo, zhe mu je od drusih shkoda storjena. Greshe tudi, zhe nozhejo delati, kar jim je sapovedaniga, al pridno ne delajo, al druge

delavze motijo in sadershujejo, de svesto ne delajo. Grefhé, zhe shivino neufmiljeno tepejo, al zhes njeno mozh obkladajo, al ji ne fíreshejo, al ne fkerbé nefrezhe odverniti.

Kako drugi delavzi grefhé soper sedmo sapoved?

Delavzi al rokodeli grefhé, zhe so nesvesti per delu, al zhe vezh plazhila terjajo, ko jim po navadi gre.

Rokodeli grefhé, ako na-se vsamejo delo, kteriga prav ne umejo, in ga prav dodelati ne morejo; zhe ga previfoko zenijo, in bres fosebniga prida prevelik dobizhik imajo. Mlinarji so krivizhni, zhe vezh jemljejo, kakor je po pravizhni navadi v' desheli. Kraja-zhi in zhevlarji (shnidarji in shufhtarji) so krivizhni, zhe si nekaj daniga blaga vdershé; al zhe prejeto blago premené; slabo namesti dobriga dajejo. Tako in drugazhi rokodeli grefhé soper pravizo, in so dolshni poverniti.

Od kupzhevavzov.

Je veliko golufije per kupzhevavzih?

Neisrezheno veliko, ker jih lakomnost sploh gospoduje. Kupzhevati je slo navadno, pa tudi nevarno je, ker ljudje malo vedo pravize, so polni prasnih isgovorov, de bi delali kar hozhejo in bres greha bili, kar ni mogozhe. Refnizhno je, kar Modri govori: *Lá-*

komnik ima tudi duſho na prodaj. Sirah.
10. 10.

Kako kupzhevavzi grefhé?

Oni ſo ſmiraj v' nevarnoſti grefhiti, in grefhé:

1) Zhe imajo krivizhno vago al mero. To je krivizhno in prepovedano. *Ne ſmeſh dvojne vage al mere, vezhi in manjſhi, v' ſvoji hiſhi imeti, ampak morafſh pravo in pravizhno vago in mero imeti. Sakaj on, ki leto dela, je per Goſpodu gnjuſoba. V. Mojs. 25. 13-16.* Kdor per vagi in meri goluſa, al v' jemanje ima obilno vago al mero, pizhlo pa v' prodajanje, je neisrezheno krivizhen, in ſam ne ve, koliko de je ljudem krivize ſtoril.

2) Zhe eno al enako blago drashej prodado enim ko drusim, kakor ſe kupovavzi vedo ſa zeno potegniti. To ni po tanki pravizi, ker eno al enako blago ni vezh al manj vredno po vednoſti, nevednoſti, al nadleſhnoſti kupovavzov, ampak po ſvoji vrednoſti. Nektere rezhi ſo vender, de ſe njih vrednoſt ne ve, in nimajo odkasane zene, in ſe toraj ſme v' njih prodajanji potegniti ſa zeno.

3) Zhe ſlabo blago ſa dobro prodajajo, ga hvalijo, in ſ' laſhmi fleparijo de ſvojiga bliſhniga ſgolufajo. Zhe od nevednih al potrebnih kupujejo rezhi ſ' majhno zeno, ktere ſo veliko vezh vredne. Zhe nevednim al potrebnim prodajajo veliko drashej, ker ne vedo, al ſo permorani vſeti. Kupzhevavzam je

dobizhik perpushen, pa mora biti pravizhen, ne po greslhni lakomnosti.

Kdaj greslhé per shivinski kupzhii?

Greslhé, zhe drugo starost al lastnosti povedo, ko je resnizhno, al samolzhe, al tajé kar je povedati potrebno. Tim so enaki uni, ki pomagajo lagati in golufati, de prijatlu vstreshejo, al savolj svojiga dobizhka.

Kako gostini al oshtirji soper sedmo sapoved greslhé?

Oni lohka mnogo greslhé, in sosesno,

1) Zhe pizhle mere imajo, zhe vino al jedi zhes vrednost prodajajo; ako dajejo tim, kteri ne morajo s' svojim plazhati, al imajo otroke vfiga potrebniga prasne, al so zhes glavo sadolsheni; ako vabijo in filijo jesti al piti tiste, ki niso potrebni, de bi se najedli in napili per njih; ako s' neumno hvalo al drugazhi perganjajo dati sa vino; zhe v' plazhilo vsamejo ukradeno shito, al kaj drusiga taziga.

2) Zhe vodo med vino denejo, in ga vender zeneje ne tozhijo; ako meso kuhajo in prodajajo de ní sdrave shivine, in zhe spri-deno vino (birfo) dajejo, so ne le krivizhni, ampak ubijavzi.

Od dolshnikov.

Od katerih dolshnikov se tukaj govori?

Od tih, kateri so se sami per blishnimu sadolshili, al so dolgé po ktérim drusim zhloveku poerbali, al so obljubili namesti drusiga zhloveka plazhati, al ker so blishnimu krivizo storili.

Je prav blishnimu posoditi?

Blishnimu posojevati is kerfhanške ljubeshni, de se is nadlog spravi, je dobro in usmiljeno. Modri to poterdi, rekozh: *Posodi svojimu blishnimu ob zhasu njegove potrebe.* Sirah. 29. 2. Na svetu smo eden drusiga potrebni, in kdor potrebnimu pomaga is dobriga serza, dopade Bogu.

Kdor daje sapravlživzu, ki je v' navadnih potrebah, in zhe vezh dobiva, bolj sapravlja, nima pametniga usmiljenja. Huje pa she je, zhe mu posojuje sato, de se potlej njegoviga premoshenja polasti.

Je prav se sadolshiti?

To je vzhasi potrebno in prav, kader refinizhna potreba in sila permora per blishnimu iskati pomozh, in kadar je per profhnjavzu misel in mogozhnost poverniti v' prihodno, in ob zhasu, kakor je obljubil.

Kdor se sadolshi al sadolshuje, de bi pijanzheval al rasujsdano shivel, al is drusih hudih namenov, tak gresli. Kdor se sadolshi,

ako ravno ve, de plazhati ne bo mogel, al is namena, de ne bo povernil, je goluf in tat.

Je dolshnost refnizhne dolge poplazhati?

Dolshnost je, in enaka dolshnost ko ukradeno blago nasaj dati. Tat in dolshnik imata ptuje blago v' rokah; raslozhik je med njima, de je prvi skrivaj vsel, in toraj grešil, drugi je pa blishniga profil, de mu je sam is rok dal, in sta oba dolshna poverniti. David pravi: *Hudobnik vsame na posodbo, in ne plazha. Pf. 36. 21.* Ref je hudobnik in tátu podoben on, ki se sadolshi, in plazhati nozhe. Modri tudi pravi: *Poverni blishnimu kar je tebi posojeno. Sirah. 29. 2.*

Je dolsknost poplazhati dolgé, kterih upavzi per gosposki sprizhati ne morejo?

Dolshnost je, ako je dolg pravizhen, zhe se ravno s' pismam, ali prizhami sprizhati ne more. Deshelfki oblastniki ne morejo serza viditi, in tudi ne vsake golufije, al svijazhe vediti, in toraj ne morejo vsake rezhi rasfoditi. To pa ne odvsame dolshnosti refnizhni dolg plazhati, kader se tudi ve, de je refnizhen.

Dolshnik, ki je hudobne vesti, in se s' svijazhami ogiblje de ne plazha, mora terjavzu vso shkodo poverniti, ki jo je savolj tiga terpel, in pa she dolg, po kterim vprasha, pravizhno plazhati.

Je perpušheno posodnika siliti dolshniku nekaj dolga al ves dolg odpustiti?

Siliti ga ni perpušheno, zhe pa ponishna beseda kaj sprosi, je prav.

Eni perkrivajo premoshenje, lashnivo skashejo de je vezh dolgov, in manj premoshenja, kakor je refnizhno, najmejo lashnike de sa-nje govore, in de strashijo upavza, al ga s' drusimi svijazhami mamijo, in napravijo v' svoje krivizhne shelje, kar je kriviza per Bogu. Modri flehernimu rezhe: *Spolni besedo, in svesto s' njim (s' upavzam) ravnaj; in bosh vsaki zhasf nashel, kar je tebi potreba.* Sirah. 29. 3.

Eni so neodgnani toshvavzi, in de se upavzi s' njimi ne prepirajo, ne toshujejo, in neprenehama k' gosposki ne hodijo, mórajo neko-liko, al vse sgubiti, kar ni pravizhno. Eni so tudi krivizhni, ki v' plazhilo ponujajo in dajajo slabo blago, in veliko drashej, ko je v' desheli tisti zhasf navada.

Vsi ti, in drugi taki so med nehvaleshne in golufnike shteti, ki radi in pravizhno ne plazhajo. Modri prav od njih govori, rekozh: *Ako tudi poverniti samorejo, se branijo, in komaj polovizo od posojeniga vernejo.* Sirah. 29. 7. Njih kriviza obudi nesaupljivost per ljudeh, de oni in drugi savolj njih usmiljenja ne najdejo: *Mnogi nozhejo posoditi, ne is hudobije, ampak ker se boje svoje sgubiti.* Sirah. 29. 10.

Kdaj mora dolshnik prejeta poverniti?

Dolshnik mora plazhati, al poverniti kar je prejel po svoji besedi, al obljubi. Modri pravi: *Posodi blishnimu ob zhasu njegove potrebe, poverni pa tudi ob svojim zhasu svojimu blishnimu tebi posojeno. Spolni besedo, in bosh vsaki zhas nashel, kar ti je potreba. Sirah. 29. 2-3.* Modri natanko popisuje dolshnikov nehvaleshnost in hudobo, rekozh: *Dokler prejemajo, roke dajavzu kushujejo, in v' obetanji ponishno govore; al v' zhasu povrazhila profijo odloga, soperno govore in godernjajo. Ako tudi poverniti samorejo, se branijo, in komaj polovizo posojeniga vernejo. Oni s' ozhitanjam, in s' kletuvjo plazhujejo, in mu sa dobroto asframovanje vrazhujejo. 29. 5-9.*

Dolshnik, predin obljubi naj premisli, in naj poverne, kakor je obljubil. Ako mu neprevedena nefrezha, al kaj drusiga ubrani obljubo spolniti, naj ponishno prosi odloga, in bersh ko je mogozhe naj plazha. Eni dolshniki plazhati ne morejo, ker delati nozhejo, pijanzhujejo in sapravljajo; ti so krivizhni.

Ako dolshnik umerje, kdo je dolshen njegove dolgé poplazhati?

Zhe dolshnik umerje, morajo njegove dolgé poplazhati oni, ki so njegovo premoshenje prejeli.

Kakshin upaviz mora biti s' dolshnikam?

Upaviz, ki je svojimu blishnimu posodil,

sme terjati, in tudi s' gosposko permorati svoji-
ga dolshnika, de mu poverne, ne sme vender
usmiljenja posabiti, fosebno pa zhe lohka in
bres svoje shkode pozhaka. Zhe je posoj-
vaviz bogat, in dolshnik ubog, naj ravna
s' njim po kerfhanfski ljubeshi; zhe sta oba
enako potrebna, je bolj po pravizi, de dol-
shnik terpi in poverne, zhe ravno teshko; zhe
je posojvaviz frotnifhi od dolshnika, mu ni
dolshen persanafhati.

Od zhimshov al obrest.

Kaj je zhimsh al obrest?

To je dobizhik is posodila; namrezh, de
posodnik vezh prejme, ko je posodil, al
mu dolshnik vezh daje, kakor je prejel.

Je perpusheno zhimshe jemati?

To rasfoditi je teshko, savolj mnogih
okolifhin. Zhimshe jemati je vzhasi krivi-
zhno, vzhasi pa perpusheno. David vprasha:
*Gospod! kdo bo prebival na tvoji sveti go-
ri? Odgovori: Ta, kateri svojiga denarja
ni na zhimshe dajal. Pf. 14. 1-5. Prerok
Ezehijel govori tako: Kteri na obrest poso-
juje, in zhes posodilo jemlje, al bo mar shi-
vel? Ne bo shivel. 18. 13.* Veliko sborov in
ozhakov obsojuje zhimsh al dobizhik is poso-
dila. Perpusheno je vender zhimshe jemati,
kader ima posodnik shkodo; zhe se da
v' zefarfko denarnizo, al se komu posodi na

vezh let, de se isterjati ne more, kader se hozhe, in si v' svojih potrebah pomagati.

Koliko zhimsha deshelske postave perpu-shajo?

Po sdajnih deshelskih postavah je per-pufsheno po fhtiri in po pet od fitó sa eno leto vseti. Deshelska oblast je to is dobriga na-mena odkasala, ker veliko odertnikov dère svoje potrebne brate, de je njih lakomnost vstavljena.

Je perpu-sheno vseti al jemati velik zhimsh, ako ga blishni sam ponudi?

To ni perpu-sheno, zhe ni sraven per-merjene fhkode al nevarnosti. Potrebni blishni, ki se v' fili snajde, in ve de drugazhi ne naj-de usmiljenja, ponudi velike zhimshe, pa ravno njegova potreba mora obuditi pravizo in usmiljenje. Bog tako govori: *Ako tvoj brat obosha, ne jemlji od njega zhimshov, al vezh, ko si mu dal. Boj se svojiga Bo-ga, de bo tvoj brat per tebi mogel shiveti.* III. Mojs. 25. 35-36.

Eni dajejo potrebnimu blishnimu denar, al shito, al drugo sa majhin zhaf in s' svojim velikim dobizhkam; verh vfiga tiga, jih mo-rajo obilno nasititi in vpijaniti, de jih nag-nejo posoditi. To je greh soper sedmo sa-poved boshjo, ker je krivizhno.

Kako samore po pravizi ravnati on, kateri naprej daje denar na prihodne perdelke?

De se to pravizbno rasfodi, je raslozhiti potrebno.

1) Kdor blishnimu posodi, s' saveso de mu bo v'plazhilo dal shito, al vino, al druge perdelke, tiga ne sme veliko nishaj od zene, ki je v' desheli, vseti.

2) Kdor prej kupi, kar se bo na njivi, al v' vinogradu perdelalo, in de tudi nevarnost na-se vsame, sme manj dati savolj nevarnosti.

3) Kdor vshiva njivo, fenoshet, al vinograd sa zhimsh posojeniga denarja, mora denarski zhimsh po postavah permerjen biti zhimshu fenosheti, njive al vinograda po navadi deshele.

Vsak naj fkerbi pravizbno ravnati s' svojim blishnim, in usmiljeno s' ubogim, de per pravizhnim Bogu najde usmiljenje. Lakomnost ima veliko isgovorov, per Bogu je pa zhista praviza. *Nihzhe naj predelezh ne stopi, in svojiga blishniga v' nobeni rezhi ne golufa; ker Gospod je vsiga tiga mashevaviz. I. Tef. 4. 6.*

Od najdenih rezhi.

Zhigava je najdena rezh?

Najdena rezh je tiga, kateri jo je sgubil,

ne pa njega, kateri je jo nashel. Kdor sgubi shivino al drugo rezh, je smiraj nje gospodar, zhe je refnizhno njegova.

Je dolshnost gospodarju poverniti, kar se najde?

Dolshnost je, ker Bog sam to sapove, rekozh: *Zhe vidish, de je tvojiga brata vol al orza sashla, jih nasaj perpelj, ako je bliso. Zhe je pa on dalez, al ga ne posnash, jih peli v' svojo hifho, in naj bodo per tebi, dokler jih tvoj bratne ishe, in nasaj ne dobi. Ravno tako stori s' oblazhiam, in s' vsako rezhjo svojiga brata, ktera se je sgubila. V. Mojs. 22, 1-3.* Te besede preprizhajo, de kdor kako rezh najde, jo mora gospodarju svesto dati, zhigar je. Sveti Avgufhtin po tim boshjim ukasu govori: *Ako nasaj ne dash, kar si nashel, si ukradel. To zerkev poterdi, ktera je sapovedala: Kdor nasaj ne da, kar je nashel, se mora kakor savolj tatvine pokoriti. Greh je velik al majhin po vrednosti najdene rezhi, zhe se obdershi; spokoriti se mora, in jo nasaj dati, ker bres povernjenja ni odpushenja greha.*

Kaj je zhloveku storiti, kateri je kako rézh svojiga blishniga nashel, de soper sedmo sapoved ne greschi?

Kdor rézh svojiga blishniga najde, naj stori, kakor bo sdaj rezheno:

1) Bersh, ko kako rezh najde, naj obu-di voljo, de jo hozhe blishuimu dati kakor

hitro bo mogozhe. Ako misli jo obdershati, gresli, in greh je velik po vrednosti najdene rezhi; zhe jo pa da gospodarju, ker je perkriti ne more, je krivizhen v' svojim serzu.

2) Zhe najde, kar se hraniti ne da, in ni mogozhe gospodarja bersh najti, mu je perpusheno najdeno rezh prodati, posoditi, al sa-se oberiniti, vender tako, de bo gospodarju po vrednosti povernil. Ako pa najdene rezhi prodati, al posoditi ni mogel, temuzh jo je sa-se obernil, al je preshla bres vsiga dobizhka, ni poverniti dolshen.

3) Ako najde, kar se hraniti da, naj to varuje ko svoje blago, dokler gospodar ne pride. Zhe sgubljeno shivino najde, naj jo v' dobri reji ohrani, in sa to mu vredno plazhilo gre.

Kdor sgubljeno rezh najde, ali je dolshen gospodarja iskati al svediti?

Ljubesen sapové to fkerb, in je prav, de blishnimu stori, kar sheli de bi mu blishni stori. Njegova fkerb bodi po veliki al majhni vrednosti najdene rezhi.

Kaj je zhloveku storiti, kteri gospodarja najdene rezhi svediti ne more?

Kdor ne more svediti gospodarja najdene rezhi, naj svojiga duhovniga vprasha, kaj storiti. Vzhasi je najdena rezh veliko, vzhasi malo vredna, al so druge okolishine, in je toraj prav, de svojiga duhovniga vprasha, in po njegovim svétu stori.

Kaj je v' sedmi sapovedi sapovedaniga?

V' sedmi sapovedi je sapovedano slehernimu zhloveku pušiti, in vsakimu dati, kar je njegoviga; varovati blishniga v' shkodo, k'frezhi mu pomagati, ukradeno blago mu poverniti, in vso krivizo, golufijo in shkodo s' povernjenjam popraviti.

Ker se velikokrat kriviza in shkoda blishnimu godi, povernjenje je pa filno redko, ker ljudje premalo umejo pravizo, al jo raslagajo po svoji lakomni vesti, bodo sdaj dani potrebni nauki od povernjenja, ktero Bog sapové.

Povernjenje je sapovedano.

Kaj je povernjenje?

Povernjenje je storjene krivize poprava, de tako poshkodvan blishni dobi nasaj, kar mu po zhisti pravizi gre.

Je povernjenje sapovedano?

Bog ga sapové, in bres povernjenja ni odpushtenja storjene krivize. Gospod tako sapove: *Kdor blishniga poshkoduva, naj po zeni storjene shkode poverne. II. Mojs. 22. 5.* Prerok Ezechijel v' Gospodovim imenu pravi: *Zhe hudobnik rop poverne, in se spokori, bo gotovo shivel, in ne bo umerl: prav in pravizhno je storil, gotovo bo shivel. 33. 15-16.* Ako pa krivizhnik svoje krivize ne

popravi, in ne poverne blishnimu, bo umerl v svoji krivizi, in bo pogubljen.

Nar varnisthi in potrebnisthi je to, de nihzhe krivize ne stori; zhe se pa to pergo-di, naj bo vesten, de bersh in popoluama po-verne blishnimu, ker to je sapoved boshja. Stari Tobija je slep bil, in doma v boshji hvali sedel; njegova shena pa je hodila ljudem delat sa plazhilo. Enga dne so ji dali koslizha v plazhilo njeniga dela, kteriga je domu shiviga nesla. Ko ga je slepi Tobija meketati flifhal, je is dobre vesti po sapovedi boshji govoril tako: *Glejte, de bi kje ukraden ne bil, dajte ga njegovimu gospodarju nasaj, ker nam ni dopushteno kaj ukradeniga jesti. Tob. 2. 21.* Sapoved boshja, in um prizhata, de je povernjenje potrebno, in de bres njega ni odpushtenja.

Je samo povernjenje sadoshti v odpushtenje storjene krivize?

Samo povernjenje ni sadoshti, dvoje je potrebno, pokora in povernjenje, zhe je kriviza is hudobne vesti storjena. Krivizhnik, ki poverniti nozhe, lashnjivo meni, de svojo krivizo sovrashi, pa sahtonj jo sovrashi, in njegova pokora je prasna; sovrashiti svojo krivizo, in jo poverniti, oboje je potrebno, kakor besede sgoraj imenovaniga preroka preprizhajo: *Zhe hudobnik rop poverne, in se spokori, bo gotovo shivel.* Po tim sapopadku tudi sveti Avgushtin govori: *Ako ne povernesh, kader samoresht, se lashnjivo pokorish.*

Zolnar Zahej je rekel Jesusu: *Lej, Gospod, polovizo svojiga blaga dam ubogim; in ako sim koga ogolufal, povernem zhvetérnato.* Luk. 19. 8. On je bil bogat, pa ni bilo vse njegovo premoshenje pravižno, in je toraj v' snamuje svoje resnizhne pokore obljubil ubogim dati polovizo svojiga pravizhuiga premoshenja, in tistim, ktere je ogolufal, obilno poverniti. Njegova resnizhna pokora, in delavna volja vso krivizo popraviti, ste mu milost dosegle in odpuštenje, in ravno sa tiga voljo mu je Jesus rekel: *Danf je tej hishi svelizhanje doshlo.* Luk. 19. 9. To preprizha, de ni pokore bres povernjenja, in samo povernjenje in pokora, oboje je potrebno v' svelizhanje.

Kako je mogozhe, de bi dusha prishla v' vezhno pogubljenje savolj blaga, ker je dusha vrednishi od vsiga sveta?

Dusha, zhe je ravno vrednishi od vsiga sveta, bo pogubljena, ako velike krivize ne popravi, ker sanizhuje sapoved boshjo. Sanizhevanje boshje sapovedi je pogubno, ker je v' njem hudoba greha sapopadena.

Kteri so poverniti dolshni.

Je sam ropaviz al tat poverniti dolshen?

Ne on sam, ampak tudi drugi, zhe on nozhe al ne more, so poverniti dolshni, tisti, ki so se krivize vdeleshili. Kdor is hudobniga

ferza sam krade, al golufa, al drugazhi blishnimu stori fhkodo, in nobeniga svetovavza in pomagavza ni imel, in nihzhe ni bil ukradeniga blaga deleshen, je on sam poverniti dolshen. Zhe so pa drugi bili njegoviga greha al ukradeniga blaga vedama deleshni, so tudi poverniti dolshni, zhe on ne peverne.

Kdo je fhkode deleshen, in poverniti dolshen?

Shkode je deleshen, in je poverniti dolshen, kdor je fhkodo sapovedal, al svetoval, al pervolil, al hvalil, al molzhal, al ne branil, v' svojo hifho vsel tatú, al se tatvine vdeleshil.

To shiroko sega, je mnogo prepresheno, in raslaganja potrebno, de se povernjenje po zhifiti pravizi godi, de ni krivizhnik isgovorjen, in nedolshen pertifkan.

Kdor je sapovedal blishnimu fhkodovati, je poverniti dolshen, ako se je fhkoda refni-zhno sgodila. Kdor je komu ukasal ropati, krafi, sashgati, al drugo fhkodo blishnimu storigi, pa se ni sgodilo, kakor je ukasal, je sfer greshil po fhkode velikosti, ktero je sapovedal, poverniti pa blishnimu ni dolshen, ker se ni fhkoda sgodila. Gospodar, kateri svojim poslam sapove na lastnini blishniga sekati, pasti, al drugo fhkodo storigi; porodniki, ki otrokam ukashejo vseti al jemati kar je blishniga; vsak, ki koga permora s' sirahovanjam, s' filo, s' plazhiam, al drugazhi perganja fhkodo storigi: je krivizhen, in je po-

verniti dolshen. On pa ne greslhi sam, temuzh tudi uni, ki ga neumno posluslha, in stori, kar Bog prepové; in zhe sapovedovaviz ne poverne, je dolshen on, ki mu je soper sapoved bil pokoren.

Kdor je komu svetoval blishnimu shkodovati, je krivizhen, in poverniti dolshen, ako je s' svojim slabim svetam perpomogel v' krivizo. Kdor svetje blishnimu pisno perkriti, al pravizhno sodbo odverniti, de pravizhniga dolga ne plazha, al kako drugo krivizo storiti, in se tako sgodi, je greha in krivize deleshen, in poverniti dolshen. Kdor is greslhne vesti vboga hudobniga svetovavza, sta oba krivizlna per Gospodu.

Ako neumnesh, al neuzhen, kateri ni mogel te rezhi natanko ispraslhati in dognati, is dobre vesti slab svet da, ni poverniti dolshen, ker ni is hudiga serza govoril. Neumno je pa tudi priprostiga in neuzheniga zhloveka posluslhati v' rezhi, ktero komaj rasfoditi morejo prebrislani modrijani. Nevarno je blishnimu svetovati; vsaj naj se varujejo tisti, ki potrebne uzhenosti nimajo. Kdor ishe sveta, naj ga ishe per modrim; zhe hudobnesh hudobnesha vpraslha, eden drusiga pahneta v' krivizo.

Kdor pervoli v' shkodo, je krivizhen, in je poverniti dolshen, ako je vedil krivizo, in zhe je njegovo pervoljenje perpomoglo va-njo. Pervoljenje je mnogo. Pervoli se s' besedo; pervoli se s' molzhanjam, zhe tisti, kateri je dolshen braniti, molzhi; pervoli se s' sme-

ham, kateri notrajno dopadajenje rasodene; pervoli se s' orodjam al perpomozhki, kateri se tatu dajo, de loshej krade; pervoli se s' kakim snamnjem, s' drushbo, al she drugazhi. Vsi ti so poverniti dolshni.

Zhlovek, kateri po storjeni krivizi, va-njo dovoli, krivizhnike hvali, al se jim smeja, gresli po velikosti storjene krivize, dolshen pa ni shkodo poverniti, ker njegovo posneji pervoljenje ni v' shkodo pomagalo.

Slushabnik, al drugi zhlovek, komur je kako blago srozheno, zhe ropavzam pervoli ga vseti, ker ga umoriti hozhejo ako ga brani, ni dolshen poverniti; ravno takó drugi, ki se v' enaki nevarnosti snajde, ker ni dolshen obvarovati blaga s' nevarnostijo svojiga shivljenja.

Kdor krivizhniga hvali, je poverniti dolshen, ako je njegova hvala refnizhno pomagala v' krivizo. Zhlovek, ki is mehkobe, al is hudobne vesti, de se krivizhnimu perlisuje, hvali in s' svojo hvalo da serzhnost blishnimu shkodovati, kar bi szer ne storil, ako bi hvaljen ne bil, je greha deleshen, in poverniti dolshen.

Kteri svojimu blishnimu hudobno pravi: *Moshko poverni svojimu soperniku; prav je, de mu shkodo storish*. Ta, al enaka hvala, zhe ref perganja krivizo storiti, je greslna, in zhloveka podvershe povernjenju, ako uni poverniti ne more, al pa nozhe.

Kdor molzhi, kader je govoriti dolshen; al ne brani, ker je savolj slushbe al plazhila

braniti dolshen, je krivizhnikov tovarsh, in mora poverniti, zhe uni ne povernejo. Kdor je najet, al tako flushbo ima, de svojiga gospoda al gospodarja blago varuje, vidi pa de domazhi al ptujizi vsamejo, kradejo al golufajo, in molzhi al pregleda, in ne svari in ne brani, se vdeleshi krivize. Veliko huje bi pa grefhil, ako bi jim savolj kakiga dobizhka pregledal.

Kdor te flushbe nima, in je is same ljubesni dolshen blishniga fhkode braniti, in molzhi, al fhkode ne odverne, zhe ravno lohka samore, grefhi szer, pa ni poverniti dolshen.

Kdor v' svojo hisho vsame tatu, al hrani blago, od kteriga ve, de je ukradeno, al orodje sa krafi, al kar v' tatvino perpomore, je tatvine deleshen, in je poverniti dolshen. Krivizhni ljudje bi kmalo opustili svojo hudobo, al bi rasodeti bili, ako bi perbeshalfha ne nashli, in kdor perbeshalfhe da v' svojo hisho, je njih hudobni tovarsh.

Kdor se tatvine vdeleshi, de tatu pove, kam iti kraft, kako v' hisho priti, al orodje posodi, al jim je strasha, al pomaga odnesti al prodati ukradeno blago, je tatov tovarsh, zhe ima al nima sato kakiga plazhila. Tatvine so tudi deleshni oni, ki pomagajo snefti ukradeno blago, al jedo in pijejo, kar se plazha s'zeno ukradenih rezhi, zhe vedo. Ravno tako so tatvine deleshni oni, ki kupijo od tatov, od otrók al poslov, kar ti prodati ne smejo, ker je drusih ljudi.

Kdorkoli kupi blago od nepravizhnih ljudi, de lohka ve, de je ukradeno, al ga sam, al po drusih proda, al se tatvine kako drugazhi vdeleshi, gresli, in je poverniti dolshen. Kdor pa kupi ukradeno blago, kteriga po dobri vesti pravizhniga misli, in potlej le sve, kakshno de je, ne gresli sfer, dolshen je vender poverniti, ne tatu, ampak zhloveku, zhigar je. Zhe pa svediti ne more, zhigavo je blago, in ne ve komu poverniti, naj vprasha svojiga duhovniga, kaj de mu je storiti, de soper pravizo ne gresli.

Kdaj, kako in komu poverniti.

Kdaj se mora blishnimu poverniti?

Blishnimu se mora bersh poverniti, ako je mogozhe, in okolishine perpušte. Vsak ima oblast do svojiga, kdor mu njegovo vsame, gresli, in gresli tudi, zhe mu bersh ne poverne, ako samore. Sveti Tomash uzhenik pravi: *Greh je blishnimu fhkodovati, in greh je odlashti mu odvseto poverniti.*

Perpusheno je odlashti povernjenje, ako je gospodar najdene, al odvsete rezhi dalezhi; al se ne ve kje de je; al je to potrebno, de se ohrani dobro ime krivizhniga, kteriga nihzhe ne ve; al is drusiga pravizhniga namena.

Odlashti povernjenje ni greh, kader nemogozhnost ubrani bersh poverniti, in zhe je

refnizhna volja, bersh ko bo mogozhe, poverniti. Kdor pa povernjenje odlashta, ker mu je nemogozhnost radovoljna al prosto voljna, ni isgovorjen. Len zhlovek, ki nozhe delati, pijanz ki vse sapravi, in drugi taki, zhe poverniti ne morejo, so sami svoje nemogozhnosti krivi, in niso isgovorjeni.

Kako se mora poverniti ?

Tako se mora poverniti :

Ozhitni krivizhnik mora ozhitno poverniti: to je, [naj gospodarju naravnost poverne, al naj mu shkodo plazha bres vsih ovinkov, ker mu ne gre sa dobro ime. Kdor je naskrivnim blishnimu shkodo storil, al mu kaj odvsel, naj mu na skrivnim poverne, de le gotovo prejme povrazhilo. Prav je to, de poshkodvan prejme povrazhilo, in de ni nepotrebne jese al ozhitanja, savoljo storjene krivize. Skrivno povernjenje se lohka godi s' odpusho pravizhniga dolga po velikosti storjene shkode; al de se mu skrivaj nese na dom odvseto blago de ga refnizhno dobi, al po kakim molzhezhim prijatlu, al, zhe se drugazhi ne more, po svojim spovedniku.

Kupvaviz, ki je s' previfoko zeno, al s' krivizhno vago al mero ljudem shkodoval, in natanko vediti ne more komu, in kterim, mora s' nisko zeno, s' obilno vago al mero toliko zhafa prodajati, kolikor zhafa je prej ljudi goljfal, de po svoji mozhi poverne.

Velikokrat je to teshko, de se po pravizi poverne, in se jesa in ozhitanje ne napravi;

kdor je toraj v' krivizi sapopaden, naj modro premisli, al naj vprasha svojiga spovednika, kaj in kako de mu je storiti, in de krivizhno butaro odloshi.

Komu se mora poverniti?

Poverniti se mora in ukradeno blago nasaj dati, al po shkode vrednosti plazhati gospodaru, kterimu je shkoda storjena bila.

Krivizhniku, al tatu se ne sme blago al njegova zena nasaj dati, ampak gospodaru, kteriga je. Kdor ukradeno blago, shivino, al njeno zeno vedama da krivizhniku, je sam krivizhen, in je dolshen pravimu gospodaru s' svojim poverniti. Zhe pa tat blago, ktero je hraniti dal, al prodal komu, s' filo al skrivaj sopet vsame, tisti ni dolshen poverniti, ki ga je od tatu prejel.

Zhe je blaga gospodar, kterimu povernjenje gre, dalez, in se mu poverniti lohka ne more, al se bersh ne more, kaj je storiti? Kdor je njegovo blago bres vse krivize in greha v' roke dobil, ker ga je nashel, al ga reshil is tatinskih rok, al ga kupil od tatu, kteriga je pravizhniga shtel, al ga drugazhi dobil bres greha, ni dolshen ga dalnimu gospodaru s' svojo shkodo poslati; ampak sadoosti je, de ga svesto hrani, dokler gospodar ne pride, al mu vediti ne da, al njegovi shlahti ne pove, de je njegovo blago per njem. — Kdor je ptuje blago v' roke dobil, ker ga je sam ukradil, al ga po svojih krivizhnih porodnikih

prejel, al ga vedama kupil od tatú, ga mora s' svojo fhkodo gospodarju poslati.

Zhe je zhlovek, kterimu je fhkoda storjena bila, umerl, se mora poverniti tistim, kteri so njegoviga premoshenja nastopniki. Zhe je en sam erb, al nastopnik njegoviga premoshenja, se mora njemu samimu poverniti. Zhe jih je vezh, se mora vsakimu dati po tim, kakor je premoshenje rasdeljeno.

Zhe je gospodar, komur povernjenje gre, umerl, in nikogar svojizov nima, al je vse njegovo premoshenje ptujim v' oblast prishlo, al po gosposki prodano, al so druge okolišine, se mora modro premisliti, in sa svet vprashati, de se povrazhilo po pravizi sgodi.

Kdor je nesnanimu zhloveku kaj ukradil, al je nesnaniga zhloveka blago posabljeno al hranjeno per njem, in ne ve zhigavo je, naj fkerbi svediti, in zhe gospodarja svediti ne more, naj vprasha duhovniga, kaj de naj stori s' njim, de se krivize ne vdeleshi.

Kdo je narprej poverniti dolshen, in kdo potlej?

Narprej je dolshen poverniti fhkodo on, kteri krivizhno blago ima. Ako ne more, al nozhe, je dolshen uni, kteri je v' fhkodo nar bolj perpomogel, in drugi saporedama, kteri so v' krivizo pomagali. — Ako so se krivizhniki pogovorili, in vfi s' eno voljo stori fhkodo, je flehern dolshen sa vse druge poverniti, zhe uni nozhejo al nemorejo.

Komu se mora narprej poverniti ?

Ako ni mozh vřim pořhkodvanim bersh poverniti, ker krivizhuik ne samore, naj narprej poverne nar potrebniřhim, potlej drusim. Zhe so pořhkodvani enako potrebni, gre prej poverniti tiřtim, kterim je prej řhkoda řtorjena bila, potlej drusim. Ako kaka okoliřhina kashę drugazhi řtoriti, se mora po dobri veřti premisľiti in řtoriti.

Sme gospodar odpeljane shivine, al ukradeniga blaga svoje vseti, kjer ga najde ?

Sme, ako je reřnizhno njegovo. Ukradeno blago je smiraj tiřtiga, komur je odvseto bilo; zhe je řheřkrat prodano, smiraj ořtane njegovo. Ako je pa blagó blágu podobno, in gotovo ne ve, de je njegovo, ga ne sme vseti; zhe pa natanko posna, ga sme vseti, al po gosposki permorati krivizhuika, de mu ga nasaj da.

Kdor hozhe ředmo boshjo sapoved natanke řpolnovati, naj bo ubog v' duhu, in tako ga ne bo lakomnost smotila al gospodarila. Lakomnost řtori hudo in nepravizhno veřt, ta pa obroduje krivize, ktere se teřhko popravijo. Vřak naj řkerbno premisľi beřede Jesuřove: Kaj pomaga zhloveku veř řvet dobiti, duřho pa pogubiti? Kakřhno menjo bo zhlovek dal sa řvojo duřho. Mat. 16. 26.

Osma sapoved.

Ktera je osma sapoved boshja ?

Ta je: *Ne prizhaj po krivim soper svoji-
ga blishniga.*

Kaj je v' osmi sapovedi prepovedaniga ?

V' osmi sapovedi je prepovedano krivo prizhevanje, vsaka lash, obrekovanje, opravljanje, krivo natolzvanje, al krive sodbe in podpihvanje.

Od kriviga prizhevanja.

Je lashnivo prizhevanje vselej prepovedano ?

Lashnivo prizhevanje je vselej prepovedano, ker Bog, vezhna refniza sovrashi lash. David pravi: *Bog sovrashi vse, kateri lashnivo govoré.* Pf. 5. 7.

Je morde perpusheno krivo prizhevati, kader je blishnimu v' prid ?

Ni perpusheno lashnivo prizhevati, ne soper blishniga, ne sa blishniga, ker lashnivo prizhevati je samo na sebi greh, je smiraj prepovedano, s' greham pa ne smemo blishnimu pomagati. Sveti Avgufhtin to potardi, rekozh: *Lash je greh, zhe tudi s' njo ljudem pomagamo.*

Koliko zhlovek greshti, ki sprosi druge, de sa-nj lashnivo prizhajo?

Kdor sprosi druge, da sa-nj lashnivo prizhajo, je hudobnisthi, ker je greha unih delshen. Zhe se mu hudobnesh ponudi, de hozhe sa-nj lashnivo prizhati, ga mora svariti in vstaviti, veliko manj pa sme druge nadleshevati, al najeti, al plazhati, de lashnivo govore. Sveti Pavel pravi: *Kteri hudo delajo, in kteri jim pervolijo, so smerti vredni.* Riml. 1. 32.

Kako se samore krivo prizhati?

Prizha se krivo s' besedo, al s' pismam, al s' snamenjam, ali drugazhi, in vse to je greshtno, sosebno pa zhe je per gosposki in she huje, zhe je s' persego. Neisrezheno veliko svijazh ishejo lakomniki, napuhneshi, in drugi hudobneshi, de njih hudobija obvelja, de premagajo, in blishniga satarejo; pa bodo she svoje plazhilo prejeli.

Je lashnivo prizhevanje velik greh?

Velik greh je :

1) Zhe se lashnivo prizhuje is namena, de bi bil blishen slo poshkodvan; al zhe se prevé, de se to lohka sgodi.

2) Zhe se lashnivo prizhuje v' veliki rezhi, ako ravno ni blishnimu nobene shkode is tiga.

3) Zhe se s' persego poterdi, od zhefar se vé, al se dvomi de ni refuizhno: ker narmanji lash s' persego poterjena, je velik greh.

Kako Bog pokori lashnive prizhe ?

Bog pokori lashnive prizhe po njih saflushenji, ker ta hudobija ne more ostati nepokorjena. *Lashnivi shnabli so Gospodu gnufoa. Prip. 12. 22.* Bog je po Mojsefu tako sapovedal: *Kader bodo nasfli, de je kriva prizha soper svojiga brata lashnivo govorila, mu naj vernejo, kar je on mislil svojimu bratu storiti. V. Mojs. 19. 18. 19.* Dva hudobna starza, ki sta soper zhisto Susano prizhevala, in ko je bilo njih prizhevanje lashnivo skasano, sta bila po Mojsefovi postavi umorjena. Dan. 13.

Kaj je zhlovek dolshen, kateri je krivo prizhal ?

Kdor je krivo prizhal, sam, al po komu drusim, je

1) Dolshen po teshi svojiga greha spokoriti se, ker je s' svojim lashnivim prizhevanjam hudo rasshalil Boga.

2) Dolshen je svoje lashnivo prizhevanje popraviti per tih, v'prizho kterih je lashnivo prizhal, slasti ako ni drugazhi mogozhe blishniga fhkóde odverniti.

3) Dolshen je vso fhkodo poverniti, ako jo je blishnimu storil s' svojim krivim prizhevanjem.

Od lash i.

Kaj je lash?

Lash je beseda, al govorjenje notrajnimu preprizhanju nasproti. Kdor drugazhi govori, kakor misli, in to is namena svojiga blishniga premotiti al golufati, je lashnik. Kdor terdi, de je ref, kar ni, al de ni ref, kar je; al terdi al odrezhe, kar ne vé, lashe, bodi si to s' besedo, al drugazhi.

Ali je lashnik tisti, ki lashnivo govori, pa mu ljudje ne verjamejo?

Kdor lashnivo govori is namena blishniga soper resnizo preprizhati in premotiti, lashe, zhe mu ravno drugi ne verjamejo. Kdor sfer lashnivo govori, pa se tako dershi, de vfi lohka posnajo, de resnize ne govori, ni lash, ker nobeniga premotiti nozhe. Ako ravno je to ref, naj se vender vfaki varuje, tako storiti, ker je vzhasi lohka kaka smota, al shkoda per blishnimu.

Ali je lashnik tisti, kteri resnizi nekaj lashniviga perdene, al kako okolishino pre-vershe?

Lashnik je, zhe drugazhi ve, kakor govori. Nekteri hudobneshi popisujejo kako rezh, al zhloveka, de podobo dajejo, kakorshno hozhejo, ker bliso resnize govore, perdevajo pa in odjemljejo, kar se jim sdi, de zhloveka podoblujejo po svojim hudobnim in

lashnivim ferzu. Oni so nar hudobnisthi, ne-
varnisthi in fhkodlivisthi lashniki, in so svitim
Farisejam enaki, kateri niso tajili Jesufovih
zhudeshov, pa so jih raslagali po svoji sviti
dusthi, de bi ljudstvo napzhen sapopadik od
njih imelo.

*Je lash, ako se zhlovek sarezhе in pre-
hiti, de is naglosti govori, kar ref ni?*

Kdor se sarezhе in prehiti v' govorjenji,
in ne misli ljudi premotiti, ne lashe, ampak
smoti se. Prenaglo govorjenje ni varno, in
kdor je moder, pomisli preden govori. *Nizh
nepremishljeno ne govôri.* Prid. 5. 1. Kdor
se is naglosti sarezhе, je dolshen potlej bese-
do popraviti, zhe prevé, de bo is tiga kaka
huda smota al fhkoda.

*Kdor premishljeno govori lashnivo, in
misli bersh popraviti, ali ták lashe?*

Kdor misli popraviti, in bersh popravi,
kar je lashniviga govoril, nozhe szer nikogar
premotiti in golufati, vender je bolji de se ti-
ga varuje; ker, zhe mu je to navadno, mu
ne bodo ljudje verjeli, kader bo resnizo go-
voril.

*Ali je lashnik on, kateri perpoveduje no-
vize od vojske, al od kaj drusiga, kar go-
tovo ne ve, de je ref?*

Lashnik ni, zhe te al druge pergodbe
pravi, kakor je slishal, zhe ne misli nikogar

premotiti. Kdor si pa ismishljuje novize, de mu ljudje verjamejo, tak lashe.

Ali lashe, kdor ne spolni, kar je obljubil?

Ne storiti, kar se obljubi, je al pa ni lash po mislih tistiga, kateri je obljubil. Kdor obljubi, in takrat ima voljo, de bo svojo obljubo spolnil, ne lashe, zhe se ravno potlej skesá, al ne more storiti po svoji besedi. Kdor misli drugazhi ko obljubi, lashe, in gresli.

Je to lash, zhe govorjenje na dvojno fran gre, al pa je skrivno?

To je v' potrebi perpusheno, ni pa perpusheno is namena blishniga golufati. Sveti Atanasi, po krivoverzih neufmiljeno in krivizhno preganjan, je po vodi v' zholnu beshal, in je svoje hude sovrashnike frezhal, kateri ga niso posnali. Vprashali so ga: *Si vidil Atanasja?* On jim je odgovoril: *Ni dalezh.* Ref je to bilo, pa oni niso umeli, kar jim je rekel; so hiteli, in on jim je odshel.

Je lash greh?

Lash je greh, in nikoli ni perpusheno soper resnizo govoriti. Kdor drugazhi govori, kakor misli, lashe in gresli, ker Bog, vezhna resniza, vsako lash sovrashi. Bog po Mojsefu pravi: *Ne lagajte, nobeden naj ne golufa svojiga blishniga.* III. Mojs. 19. 11.

Salomon pravi: *Lashnive uſta duſho umore.* Modr. 1. 11. Isaija rezhe: *Gorje vam, ki hudo dobro, in dobro hudo imenujete.* 5. 20. Taziga je veliko v' ſvetim piſmu, kar prepri- zha, de Bog vſako laſh ſovraſhi in prepove- duje.

V' Djanji apoſtelnov je laſhnikam v' ras- gled ta ſtraſhna pergodba popisana. *Verni ſo ſvoje laſtnine prodajali, in njih zeno noſili apoſtelnam, de bi ſe po njih med uboge ras- delila. Neki vernik, Ananija imenovan, je tudi ſvojo njivo prodal, nekaj njene zene perdershal, in drugo neſel ſvetimu Petru, mu is hinavſhine laſhnivo govoril, in berſh padel mertev. Saira, njegova ſhena, je kmalo priſhla ſa njim, in ravno tako mert- va padla, ker je njegovo laſh poterdila.* Djanj. ap. 5. 1-10.

Ali ni vſaj v' ſili, al de ſe kaj hudiga od- verne, laſh perpuſhena?

Laſh ni nikoli perpuſhena, temuzh vſelej prepovedana. Bog ſlehnemu pravi: *Sdershi ſe vſaktere laſhi.* Sirah. 7. 14. Sveti Avgu- ſhtin tako govori: *Lagati ni perpuſheno, ako ravno to komu pomaga.* Laſh, zhe je ravno bres vſe ſhkode bliſhniga, in zhe mu je v' do- bizhik, al v' kaki ſili, ni perpuſhena, ker jo Bog, vezhna reſniza, prepové.

Kdor laſhnivo govori, greſhi; kdor pa ima navado lagati, je oſtuden laſhnik, in ima ozheta hudizha, kateri ſe je naſhim pervim po- rodnikom ſlagal, in ſmiraj laſhe. Sveti Baſili

pravi: *Hudizh je prvi lashnik, in svoje otroke uzhi lagati. Lashniki naj poslušajo Modriga, rekozhiga: Boljsihi je tat, kakor lashi navajen zhlovek; oba pa bosta pogubljenje v' delesh prejela. Sirah. 20. 27.*

Je tedaj dolshnost vselej resnizo govoriti?

Ni dolshnost resnize vselej govoriti, lagati pa je vselej prepovedano. Dolshnost je govoriti resnizo v' potrebi; kader je pa resniza shkodljiva, modrost uzhi jo perkriti.

Sveti marterniki se niso bali spvoje vere sposnati, in so bili dolshui resnizo govoriti, zhe so bili ravno morjeni savolj tiga. Greshnik je dolshen sam sebe pravizhuo toshiti per spovedniku, ker je Jesus to sapovedal. Per gosposki se mora resniza govoriti v' vprashani rezhi. V' vezh drusih okolishinah Bog sapoveduje zhisto resnizo povedati. Jesus nas uzhi odkrito govoriti, kader je potrebno, in je velikimu duhovnimu Kajfeshu, ki ga je vprashal zhe je Sin Boshji, naravnost odgovoril, de je. Mat. 26. 62-63.

Neumno in greshno bi pa bilo, nepotrebno, in bres vfiga prida vse povedati, kar kdo od sebe al od drusih ve. Zhe neoblasni ljudje is prasne al greshne radovednosti svediti shele, kar ni prav povedati, je potrebno molzhati. Is tiga namena Modri pravi: *Vsakimu zhloveku ne rasodeni svojiga serza. Sirah. 42. 1.* Modrost uzhi zhloveka kdaj in komu resnizo govoriti, kdaj in komu resnizo per-

kriti. *Moder zhlovek do zhasa molzhi, nespameten pa ne pomisli zhasa.* (Sirah. 20. 7.)

Kako je odgovoriti ljudem, ki hozhejo svediti, kar jim pevedati ni prav?

Teshko je vsm nadleshnim ljudem, ljubeshni, modrosti in resnizi sadoftovati.

Ako radovedni ljudje vprashajo, in svediti hozhejo, kar jim praviti ni prav, se jim odgovori: *Tiga ne povém — nozhem govoriti, al kaj drusiga taziga.* Zhe je njih vprashanje svarjenja vredno, se jim s' mehkim al ojfirim svarjenjam odgovori: *Sakaj si nepotreb-niga radoveden? sa-se skèrbi, in ne bosh sa druge ljudi nepotrebno skerbel.* Tako al drugazhi se lohka odgovori po okolishinah. Kdor radovednimu blishnimu odgovori: *Velikovem od tiga, al od uniga zhloveka povedati, pa nozhem; raji molzhim,* tak hudo opravlja svojiga blishniga, in morde huje, kakor ko bi vse povedal, kar hudiga vé.

Zhloveku, ki hozhe bres potrebe vediti namen kake rezhi, al kar se je hudiga sgodilo, okolishine pa branijo mu rasodeti, se lohka odgovori: *Ne grem delezh — imam potreben opravik — ni prav vsaki besedi verjeti, kar ljudje govoré, al drugazhi.*

Je prav eno povedati, kar se povedati sme, in drugo molzhati, kar rasodeti ni perpusheno?

To je prav, zhe je resnizhno, kar se go-

vorí. Nekaj posnemkov is svetiga písmá bo rasfvetlilo, kar je bilo rezheniga.

Bog je Abrahamu sapovedal, de naj mu svojiga fina Isaaka daruje. On gre s' finam de sapoved boshjo spolni, in fin ga vprafha: *Ozhe, tukaj so dreva in ogenj; kje je pa dar?* Ozhe mu ni hotel presgodaj povedati, de bo on, in mu je sploh odgovoril: *Bog si ga bo preskerbel, moj fin.* I. Mojs. 22.

Savel je sgubljene oflize svojiga ozheta ískal, in ker jih ni nashel, je k' preroku Samuelu shel, kateri mu je povedal, de so oflize najdene, in tudi, de ga je Bog Israelskiga kralja isvolil. Ko je Savel domu shel, ga je njegov striz vprafhal: *Kaj ti je Samuel rekel?* Odgovoril mu je, *de so oflize najdene, od kraljestva pa mu ni nízih pravil.* I. Kral. 10.

Bog je preroku Samuelu sapovedal namesti nepokorniga Savla pomasati Davida v' Israelskiga kralja. Samuel rezhe: *Kako pojdem?* Savel bo svedil, in me umoril. Gospod mu je odgovoril: *Vsami tête s' seboj, in rezi: Gospodu darovat sim prishel.* I. Kral. 16. Samuel je bogal, de ni Savla nepotrebno rasferdil.

Kaj je zhloveku fioriti, kateri se je slagal?

Popraviti mora po mozhi:

1) Popraviti mora s' pokoro. Vsaka prosto-voljna lash je greh, velik al majhin; vzhafi je lash veliko hudiga sazhetik. Sato je pokora potrebna.

2) Popraviti mora, zhe je s' lashnivim govorjenjem koga poshkodoval. Lash lahko napravi jeso, shkodo in drugo hudo; lashnik je dolshen to popraviti, kolikor mu je mogozhe.

Kakshin naj vsak kristjan bo, de ne bo lagal?

1) Priden bodi v' dopolnjevanji svojih dolshnost. Stara navada je, de leni ljudje perkrivajo svoje samude in opufshbe s' lashmi; kdor je priden, nima lashnivih isgovorov.

2) Svest in pravizhen bodi. Nesvestoba uzhi lagati, druge ljudi obdolshiti, in veliko lashniviga govoriti; tatvina in lash ste rade sdrushene, de je to ref, skufshnja uzhi.

3) Serzhen bodi. Perlisnjeni, bojezhi in mehki ljudje hozhejo slednimu zhloveku dopasti, in se boje resnizo govoriti; toraj lashnivo govore.

4) Ponishin bodi, de svoje pregresshke al prestopke odkrito sposnash, ako je potreba. Napuh uzhi lagati, ponishnost uzhi resnizo govoriti.

Od obrekvanja, opravljanja in podpihvanja.

Kaj je obrekvanje?

Obrekvanje je lashnivo govorjenje soper dobro ime blishniga.

Kdor si is hudiga serza ismishljuje in go-

vori soper nedolshniga blishniga, on je obrekovaviz. Njemu so podobni uni, kateri blishniga graham hudobijo perdevajo, in jih povishujejo; al njegove dobre dela hudo raslagajo.

Kaj je opravljanje?

Opravljanje je govorjenje, s' katerim se blishniga greh nepotrebno in nepridno rasedene.

Kdor ve, kaj je blishni hudiga storil, in tistim pove, kateri tiga ne vedo, in jim vediti ni treba, on je opravljeviz, ker svojiga blishniga nepotrebno rasnasha.

Kaj je podpihvanje?

Podpihvanje je govorjenje, s' katerim nadrashimo koga v' svojiga blishniga, de bi ga sovrashil, al mu hudo storil.

Je obrekvanje, opravljanje in podpihvanje greh?

Vse to je greh soper ljubesen, vzhasi pa tudi soper refnizo in pravizo. Bog to prepoveduje, rekozh: *Nikar ne bodi opravljeviz med ljudstvom.* III. Mojs. 19. 16. Sveti Jakob v' Gospodovim imenu pravi: *Ne opravljjate, bratje, eden drusiga.* 4. 11.

Je to velik al majhin greh?

Vzhasi je to velik, in vzhasi majhin greh. Velikgreh je, zhe se kdo veliko hudiga ismisli, in govori soper blishniga; zhe s' raso-

denjam velikiga greha slo fhkoda blishni-mu; zhe zhloveka v' blishniga nadržashi, de mu je v' veliko fhkodo. Vse to je velik greh, zhe se is hudiga serza is-haja. Modri pravi: *Preklet je podpihvaviz. Sirah. 28. 15.* Sveti Paul njih hudobo popishe, rekozh: *Njih gerlo je odpert grob, s' svojimi jesiki so golufno ravnali, pod njih shnabli je modrafov strup. Riml. 3. 13.* In sopet: *Opravljevzi ne bodo kraljestva boshjiga posedli. I. Kor. 6. 10.*

Majhin greh je, zho kdo svojiga blishniga majhnih prestopkov lashnivo obdolshi, zhe njegovimu ozhitnimu grehu kaj maliga hudiga lashnivo perstavi, al ga v' majhnih rezheh opravlja. To, in kaj taziga je navadno le majhin greh, vzhasi vender samore is tiga veliko hudo priti, sato naj vsak boga Modriga, rekozhiga: *Napravi bersde svojim uftam; varuj se, de ti ki jesik ne spodleti. Sirah. 28. 29-30.*

So obrekvavzi, opravljevzi in podpihvavzi slo fhkodljivi?

Neisrezheni so fhkodljivi, in povedati ni mogozhe koliko jese, prepira in fhkode storé. Oni so ojstrimu mezhu enaki, ker ljubesni in modrosti nimajo. Modri pravi: *Na njegovih shnabliah je gorezh ogenj, prepir napravi, in rasdvoji poglavarje. Prip. 16. 27. 28.* Modri Sirah tudi pravi: *Preklet je podpihvaviz, in drojoesizhnik, sakaj on jih bo veliko med sabo mirnih sdrashil. 28. 15.* De je to ref, sveto pismo obilno prizhuje.

Doeg Idumejz je kralju Savlu lashnivo rekel, de fta vifhi duhoven Ahimeleh in David fklenila punt foper njega, in de Ahimeleh Davidu je dal shivesh in mezh. Réf de je Ahimeleh Davidu kruh in mezh dal, to pa is dobre vesti, in hudobni Doeg je vse drugazhi pravil, de je Savla nadrashil. Savel je ukasal Ahimeleha, druge duhovne, in ljudi mesta Nobe pomoriti. I. Kral. 22. Doeg pomeni svite ljudi, ki nedolshne dela fvojiga blishniga hudo raslagajo, de koga v' nedolshniga zñloveka nadrashijo, in mu hudo store.

Siba je fvojiga gospoda Mifiboseta per kralju Davidu nesvestobe obdolshil, in mu je s' tim krivim obdolshenjem veliko fhkodo fioril. II. Kral. 16. David je dobre dufhe bil, pa ga je vender hudobni jesik smotil, de je verjel, kar ref ni bilo. Siba pomeni hudobne obrekovavze, kateri s' fvojim oblagánjem pahnejo v' nefrezho fvojiga blishniga.

Aman, mogozhni flushabnik kralja Afuera, je fklenil vse Jude v' kraljestvu prebivajozhe pomoriti, ker ga Jud Mardohej ni hotel nepermerjeno zhaftiti. Is tiga hudobniga sklepa je kralja oblagal, ga nadrashil, in napravil v' svojo sheljo, de bi bili Judje pomorjeni. Kraljiza Ester je kralju rasodela Amanovo hudobijo, Judje so bili oteti, on pa krishan. Est. 7. Aman pomeni hudobne podpihvavze, kateri is nevosfhljivosti kopljejo jamo drusim ljudem, in sami va-njo padejo, de plazhilo prejmejo, kakorfhniga fi saflushijo.

Je obrekvanje al opravljanje govoriti od ozhitnih gresnikov?

Kdor gotovo ve grehe in gresnike, in zhe to pravi tistim, kateri to ravno vedo, ni opravljanje, in veliko manj obrekvanje; to je vender gresno, zhe kdor govori, ga veseli soper blishniga govoriti; al zhe je to govorjenje komu v' pohujshanje.

Kdor je padzov svojiga blishniga vesel, in veselo govori od njih, ljubeshi nima, in greshi. Kdor nepremishljeno govori od gerdih rezhi, ktere so se godile, in slasti v' prizho nedolshnih, greshi, in huje greshi, zhe to premishljeno in nepotrebno govori. Modri pravi: *Norzi imajo serze na jesiku; modri imajo jesik v' serzu.* Sirah. 21. 29. Norzi radi govoré od vfiga, modri pa preden govore, premislijo, zhe je prav.

Je opravljiviz tisti, kateri od grehov govori, gresnikov pa ne imenuje?

Kdor govori od grehov, de poslusnavzam perloshnosti ne da natolzvati, kdo de jih je kriv, ni opravljiviz. To je sploh rezhenó; to govorjenje bi pa vender bilo opravljanje, ako bi kdo sploh govoril soper duhovske al deshelske oblastnike, ker bi to potrebno sposhtvanje do njih pomanjshalo.

Je prav govoriti, kar drugi govoré?

Zhe ljudje pravizhno in dobro govoré, je prav sa njimi govoriti, zhe je pa njih go-

vorjenje opravljivo al pohujshljivo, ni prav govoriti, kar oni govore.

Veliko ljudi je na svetu, in skoraj vsak je prenagel v' govorjenji. Sveti Jakob pravi: *Vfako shtato sveri zhlovek ukroti, jesika pa ne more ukrotiti. 3.7.* Nespametnih je filno veliko, in ravno sa tiga voljo je veliko neumniga in krivizhniga govorjenja. Prasno-glavzi take zhudne rezhi spletaajo, in pravijo kakor de bi zhlovekoviga uma ne imeli; ni tedaj prav nepremishljeno govoriti sa njimi. *Sagradi s' ternjem svoje ushesa, in hudobniga jesika ne poslushaj. Sirah. 28. 28.*

Je perpusheno hude foverashnike obdoshiti al opravljati?

Ni perpusheno. Zhe je potrebno govoriti refnizo soper nje, se more vselej is dobre vesti, ne pa is sopernosti govoriti; veliko manj je perpusheno jih obrekovati. Ljudje so filno nagneni svoje sopernike opravljati, to pa ni po kerfhanfski ljubeshni, in po sgledu Jesufvim, kateri je ljubeshnivo profil: *Ozhe, odpusti jim, ker ne vedo, kaj delajo. Luk. 23. 34.*

Kakshin greh je svojiga blishniga v' prizho sanizhevati, in mu kaj hudiga ozhitati?

Ta greh je sploh huji kakor opravljanje; greh je pa po teshi hudiga ozhitanja, in po visokosti tistiga, kterimu ozhitajo, in po drusih okolishinah. Refnizhne grehe, dushne al telesne slabosti komu ozhitati, je hudo sani-

zhevanje, in veliko huje, zhe je lashnivo kar se govori.

Sveto pismo kashe s' strashno pergodbo, kako de je hudo blishniga v' prizho shpotati. Prerok Elisej je v' mesto Betel shel; mestni otrozi so mu naproti prishli, in se mu posmehovali, rekozh: *Pleshez pridi gori, pleshez pridi gori*. Gospod je dva medveda is gojsda poslal med te hudobne sanizhevavze, in sta rastergala dva in shtirideset is njih. IV. Kral. 2. Gerdo je, de otrök stariga zhloveka sanizhuje, ali bo pa odrashen, ki ima obilnishhi um, isgovorjen, ako svojiga blishniga shpotuje?

Kdaj je perpusheno soper blishniga govoriti?

Kader je resnizhno in potrebno. Zhe je molzhanje shkodljivishi kakor govorjenje, je dolshnost govoriti; zhe je govorjenje shkodljivishi kakor molzhanje, se mora molzhati. Zhe ni mogozhe nedolshniga obvarovati bres rasodenja krivizhniga zhloveka, je bolji de hudobnik prejme, kar si saflushi, kakor ko bi bil nedolshni potlazhen.

Mardohej je svojimu kralju, Afueru, rasodel, de sta ga dva hudobna slushabnika hotla umoriti; prejela sta kar sta si saflushila, umorjena sta bila, kralj pa otet. Est. 6. Ravno tako je drusim perpusheno soper blishniga govoriti, ako ni drugazhi mogozhe nedolshniga zhloveka varovati v' shkodo.

Koliko rezhi je potrebnih , de se sme blishniga hudobija rasodeti?

De se sme, in de je prav blishniga hudobijo rasodeti, je potrebno:

1) De je resnizhno, kar se govori. V' nobenih okolishinah ni perpusheno zhloveka obdolshiti pregrehe, ktere ni kriv.

2) De je potrebno govoriti; zhe ni potrebno, je gresfno opravljanje.

3) De se govori kolikor, in kar je komu potreba vediti, ne pa rezh, ktera k'timu pravku, al rasfodbi ne gre.

4) De se is dobriga namena, savolj resnize in pravize, ne pa is jese, al drusiga hudiga namena, govori.

Zhe ene same teh rezhi ni, govorjenje ni dobro, ampak opravljivo in gresfno; toraj naj se vsak varuje naglosti, jese, nevoshljivosti, in kar ga smotiti samore soper blishniga krivizhno govoriti.

Kaj je zhloveku storiti, kteri je soper blishniga ime nepotrebno govoril?

Kdor je s'fvojim hudim govorjenjem svojimu blishnimu na imenu al na premoshenji fhkodo storil, mora popraviti kolikor je mogozhe.

Obrekvaviz, ki se je ismislil in govoril lashnivo soper svojiga blishniga, mora tistim, kterim je lashnivo govoril, svojo hudobijo odkritoserzhno povedati; pa tudi drusim ljudem, zhe se je njegovo krivizhno obdolshenje do njih

rasglafilo. Opravljiviz, ki je blishniga grehi nepotrebno povedal al rasodel, naj profi te, kterim je pravil, molzhati, in ne govoriti. Obrekvaviz in opravljiviz morata rasshaljeniga al poshkodvaniga blishniga profiti sa odpushtenje, in mu sadoštiti, kolikor je mogozhe in potreba.

Kako se sadershati s' ljudmi hudobniga jesika?

De jim nobeden perloshnosti ne da, de ni njih hudobije deleshen, in njih nadleshnost voljno preterpi, naj vsak

1) Pravizhno shivi, in bo lohka samashil ufta hudobnesham. Ljudje so ref prenagli v' govorjenji, ref je pa tudi de veliko ne govore soper pravizhniga zhloveka. Judit je bila lepa in bogata vdova v' mestu Betulii, in je tako framoshljivo, samotno in pravizhno shivela, de *nihzhe ni od nje nizh hudiga govoril*. Jud. 8. 8. Kdor se potoshi, de mu hudi jesiki miru ne dajo, naj premisli svoje shivljenje, in morde bo najdel, de jih sam nadrash.

2) Kdor pravizhno shivi, in slifhi vender kako opravljanje soper sebe, naj preterpi, in naj rezhe, kar je sveti Jaues pushavnik rekel: *Ako bi ljudje mene prav posnali, bi lohka huje govorili, ker imam veliko grehov, kterih ljudje ne vedo*. Stari Tobija, kader mu je njegova shena Ana krivizhno ozhitala, se je ponishal, in rekel: *Pravizhen si, o Gospod! in nikar se ne mashuj nad moimi grehi*. Tob. 3. 1-3. Poterpeshljivost je po-

trebna, in kdor se hudobuje soper hude jesike, jih huje nadraši.

3) Ni prav opravlјivim besedam hitro verjeti. Modri pravi: *Velikokrat je kaj slaganiga; ne verjemi vsaki besedi.* Sirah. 19. 15-16. Vsak je lohka preprizhan, de je veliko slaganiga, al perlaganiga, in toraj grešhi soper ljubesen, ako vsaki besedi hitro verjame.

4) Vsak bodi shalošten, kadar opravlјanje flisli, in naj svari opravlјivze. Obrekvavzi, opravlјivzi in podpihvavzi bi ne govorili soper blisniga, ako bi jih drugi ne hotli poslushati. Sveti Gregor papesih pravi: *Kdor svojiga blisniga opravlјa, ima hudizha na jesiku, kdor pa rad poslusha opravlјanje, ima hudizha v' ushesih.* Vsak bodi shalošten, in naj skashe shalošt savoljo krivizhniga govorjenja, in naj modro svari opravlјivze, tako le pokashe, de ljubi svojiga blisniga.

5) Kdor je flisihal al svedil krivizhno govorjenje soper blisniga, naj ne govori, zhe ni potrebno govoriti. Nekteri mislijo, de se bodo raspozihili, zhe ne hité povedati, kar so flisihali al svedili, povedo in rasnasihajo, in potlej popraviti ne morejo. Modri jim pravi: *Si kako besedo soper blisniga flisihal? naj ostane v' tebi sakopana, in sanesi se, de te ne bo rasgnala.* Sirah. 19. 10.

Vsak naj se skerbno varuje obrekvanja, opravlјanja in podpihvanja, in naj molzhi, kar povedati ni prav, ker is tiga veliko hudiga isvira. Zhe je pa potrebno go-

voriti, naj govori kolikor, in komur je treba.

Od kriviga natolzvanja.

Kaj je krivo natolzvanje?

Krivo natolzvanje je dvomiti, al zviblati nad blishniga pravizhnostjo is prasnih dosdevkov. Kdor svojiga blishniga hudobniga shte je bres vsiga praviga preprizhanja, je natolzvanja kriv.

Od kod je krivo natolzvanje?

To je is napuha, al is pomanjkanja kerfhanške ljubesni. Kriviga natolzvanja je veliko, ker je ponishnosti in ljubesni malo.

Is napuha pride krivo natolzvanje. Napuhness se povishuje, in blishniga ponishuje, svoje hudo dela isgovarja, in dobre dela blishniga hude raslaga. Fariseji, ki so bili napuha polni, niso svoje hudobije vedili, Jesufove zhudeshe so pa opravljali, rekozh: *Po Beelzebubu vishim hudizhu, on hudizhe isganja. Mat. 9. 34.*

Is pomanjkanja ljubesni pride tudi krivo natolzvanje. Vlak je grehov svojiga prijatla shaloften, komaj verjame de je ref, kar vidi, in ga rad isgovarja; zhe je pa njegov sopernik obdolshen, vse hudo bersh verjame, ga povishuje in rasnasha. Kralj Saul ni Davida ljubil, sa tiga voljo je rad verjel, de ga salasuje, in de mu hozhe kraljestvo odvseti.

Ravno sato je on svojim flushabnikom rekel: *Vsi ste se soper mene sarotili, in nikogar ni, de bi bil moje nesfrezhe shalosten, ker me David do danashniga dne salasuje.* I. Kralj. 22. 8.

Je krivo natolzvanje greh?

Resnizhno de je greh. Dokler se gotovo hudo hudiga ne ve, ni perpusheno kaj misliti, ker ljubesen to prepove, ktera je *dobrotljiva, in ne misli hudiga.* I. Kor. 13. 5. Modri pravi: *Nikogar (v' svojim serzu) ne obfodi, preden ne isprashash.* Sirah. 11. 7. Uzhenik Jesus pravi: *Ne sodite, de ne boste sojeni.* Mat. 7. 1. Sveti Paul natolzavze svari, rekozh: *Kaj sodish svojiga brata? al kaj sanizhujesh svojiga brata? Vsi bomo stali pred sodnim stolom Kristusovim.* Riml. 14. 10. Sveti Paul hozhe rezhi: *Zhe resnizhniga hudiga ne vidite nad blishnim, hudiga ne mislite, ampak pozhakajte do sodbe, per kateri bodo misli, in skrite dela rasodete. Ne sodite pred zhasam, dokler Gospod ne pride, kateri bo rasvetlil, kar je v' temi skritiga, in bo misli serz rasodel.* I. Kor. 4. 5.

Je tedaj perpusheno hudo misliti, zhe se ozhitno hudo vidi nad blishnim?

Perpusheno je, ker to ni krivo natolzvanje, ampak resnizhna sodba. Ljubesen prepove prenaglo obfoditi blishniga, in sapove dobro misliti ako je mogozhe; pa ne sapove hu-

do dobro imenovati, ker je usmiljena, ne lašhiva. Modri pravi: *Kdor hudobniga opraviži, in kdor nedolshniga obsodi, sta oba per Bogu gnusoba.* Prip. 17. 15.

Zhe slaboveštni kristjani o velikonožhi ne gredo k' spovedi; zhe poshreshniki ozhitno sanizhujejo sapovedane pošte; zhe ozhitni sad kashe sgubljeno zhifost; zhe se vidi kraſti, al je hudobnik per sodbi preprizhan, al se kaj drusiga hudiga gotovo ve, kako je mogozhe dobro misliti?

Kakshin naj vsak bo, de hudiga prenaglo ne misli nad blishnim, in de ga tudi priproštnost ne sapelje?

De to doſeshe, naj bo, kakor bo sdaj rezheno:

1) Vsak naj reſnizhno ljubi ſvojiga bliſhniga, in ljubesen mu bo branila hudo misliti, ako ni reſnizhno preprizhan de je hudo. Ne duhovſka, ne deſhelfka oblaſt ne obsodi zhloveka, zhe nad njim nizh ozhitniga hudiga ne najde, in ravno tako naj vsak ſtori. *Nikar ne iſhi hudobije v' pravizhniga hiſhi.* Prip. 24. 15.

2) Zhe ima sadershanje bliſhniga podoba hudiga, vender ſhe ni dognano, de je hudo; varniſhi je dobro misliti, ako ſe lohka bres ſhkode in nevarnoſti dobro misli. Pravizhni Job je bil v' velizih nadlogah; njegovi prijatli ſo pa menili, de je to ſafluſhena ſhiba, in ſo ga krivizhno ſodili. Joſhef je bil po tatiſko v' jezho verſhen, in kdor ga je krivizhniga

shtel, se je smotil. Sam Bog vidi serze, in vse okolishine, zhlovek pa vsiga ne ve, in toraj ne sme naglo soditi svojiga blishniga.

3) Zhe je blishni resnizhno gresnil, de ga isgovoriti, al opravizhiti ne moremo, naj bošta v' nas resniza in usmiljenje. Resniza je potrebna de obsodimo kar je soper sapovedi; usmiljenje je potrebno, de gresnikov is napa ne sanizhujemo, in de skerbimo jih boljshati. Kdor je resnizhen in usmiljen, misli in pravi: *Kar nad svojim blishnim vidim, ni prav; vsi smo slabe nature; Bog daj vsem gnado prave pokore.*

4) Kdor je dolshen nad drusimi zhuti, naj zhuje, ako ravno hudiga ne ve. Ljubesen sapové misliti dobro, zhe se hudiga nizh ne ve; ona pa tudi sapové zhuti, de bi Bog shaljen ne bil. Porodniki in gospodarji naj zhujejo nad svojimi otrozi in posli, zhe so ravno dobri, de se ne spazhijo. — Zhe je lohka kaka perloshnost v' greh, naj se vsak varuje, de ne bo po svoji in po drusih slabosti sapeljan. Kdor se v' perlisnjeniga zhloveka, al bolje rezh, v' sapeljiviga skushnjavza sanashta, ni moder, in se bo morde preposno skafal. Kdo da svoj denar, al svoje blago zhloveku, komur je malo verjeti? Sakaj so pa ljudje manj varni sa svojo dusho?

Kristjan! ne sadolshi se per Bogu s' obrekvanjem, al opravljanjem, al podpihvanjem, al natolzvanjem, ampak bodi poln

ljubesni in modrofti. Kader je sveti Paul gnan bil is Jerusalema v' Zesarejo pred oblaftnika Feliksa, in so Judje tishali, de bi bil bersh obsojen, jim je oblaftnik odgovoril: Per Rimljanih ni navada zhloveka obsoditi, preden ima on, ki je satoshen, svoje toshnike pred seboj, in ne prejme odloga na obdolshenje odgovoriti se. Djan. Ap. 25. 16. Premisli te besede: in uzhi se pravize, de prenaglo ne verjamesh in ne obsodish blishniga.

Premisli tudi priliko, ki jo je Jesus govoril: Neki hishnik je bil per njegovim gospodu satoshen, de mu premoshenje rasdeva. Gospod je toshnike poslusshal, pa ni bersh hishnika obsodil, ampak ga je poklizal, in mu rekel: Kaj slishim od tebe? Odgovori sa svoje hishevanje: sakaj (ako bosh krivizhen snajden) ne bosh mogel vezh hishevati. Luk. 16. 1-2. To te sopet opominja ne prenaglo verjeti vsaki besedi, in ne bersh obsoditi svojiga blishniga, ker to ne ostane bres pokorjenja.

Deveta sapoved.

Ktera je deveta boshja sapoved?

Ta je: Ne sheli svojiga blishniga shene.

Kaj nam ta sapoved prepoveduje?

Prepoveduje blishniga sheno nezhisto sheliti, ali pa tudi blishne mosha.

S' shesto sapovedjo nam je Bog prepovedal nezhisti djanski greh, s' deveto pa nam prepové nezhisto dopadajenje nad ptujim zhlovekam, in shelje do njega. Premalo bi bilo se ostudniga djanja varovati, ako bi zhistiga serza ne bili.

Sakaj nam je Bog to sapoved dal?

Bog nam je to sapoved dal:

1) De nas preprizha, de mu ni nizh skritiga, in ve, kaj se v' nashim serzu godi, in de nas bo po nashih mislih sodil.

2) De nas uzhi, kakoshno pravizhnost imejmo popolnishi od tiste, ki jo zhlovekove sapovedi ukasujejo, ktere le unajne dela prepovedujejo, in sapovedujejo.

3) De nas preprizha, de moramo greha sazhetik v' serzu sadushiti, in hudiga ne shetleti, ker ravno to mu je dopadljiva pravizhnost.

Ali se lohka smertno greshti s' mislijo?

Lohka, in de je to ref, Jesufove besede preprizhajo: *Kdor sheno pogleda, de jo shetli, je she presheshtval s' njo v' svojim serzu.* Mat. 5. 28.

Sakaj so radovoljne misli tolikanj gresfhne per Bogu?

Sato, ker one vso greha hudobijo sapopadejo. V' serzu ima sazhetik dobro in hudo, in vse vnajne dela, ki so plazhila al shtrafinge vredne, is serza isvirajo. Slabo telo bres

dušhniga dovoljenja ne greslhi; dušha pa lohka greslhi bres telešniga djanja, zhe ima dopadajenje nad hudim, al ga sheli. Ravno is tuga preprizhenja je Modri gorezhe profil Boga, rekozh: *Gospod! ti ozhe, in Bog mojiga shirljenja, vse hude shelje od mene odganjaj.* Sirah. 23. 4-5.

So nezhiste misli slo nadleshne in nevarne?

Resnizhno de so. Nekteri grehi niso sapeljivi, eni so tudi soperni, nezhisto posheljenje pa je vsakimu zhloveku nadleshno, ker je natura grosno flaba, in k' nezhistosti nagnjena.

Kdaj je zhloveku nezhisti misel greslna?

Nezhista misel je zhloveku greslna:

1) Kader ji prostovoljno daje perleshnost, ali jo neumno obudi s' predersnim pogledam, al s' poslusljanjem ostudniga govorjenja, al s' kako drugo prostovoljno perleshnostjo. Taka misel ni zhloveku nedolshna, zhe jo je ravno potlej sovrashil.

2) Kader ima dopadajenje nad ostudnimi rezhmi, al skuslhnjavami, ktere is sgolj slabosti isvirajo. Ako bi to sovrashil, bi ne greslhi, greslhi pa, ako to rad ima. Veliko potrebniga je na svetu, kar je pa slabimu zhloveku v' skuslhnjavo, in zhe ima dopadajenje nad njo, ni isgovorjen, zhe ravno ji ni perleshnosti dal is hudiga serza.

3) Zhe nepotrenbo premisljuje, al ima pro-

stovoljno dopadajenje nad tim, kar ga skušha soper sapoved, greshti v' svojim ferzu. Skušhnjava naj pride od koder hozhe, ni perpussheno imeti dopadajenja nad njo, kader zhloveka skušha soper sapoved.

4) Zhe is ferza sheli storiti, kar mu sapoved prepové, huje greshti, ko s' famim dopadajenjem nad skušhnjavo. Kdor is ferza sheli hudo storiti, greshti per Bogu, kakor de bi refnizhno storil. *Kdor sheno pogleda, de jo sheli, je she presheshtval s' njo v' svojim ferzu.* Mat. 5. 28. Kdor sheli greshtiti, nikogar ne pohujsha; kdor svojiga blishniga skušha, ga pohujsha, in ta raslozhik je med njima.

Kdaj je nezhistá misel zhloveku neshkodljiva?

Nezhista misel in fleherna ostudna skušhnjava je zhloveku neshkodljiva, ako ji on ni perloshnosti dal is hudiga ferza, in jo sovrashi.

Sme zhlovek prostovoljno misliti al sheleti, kar bo pottlej, al kar je bilo prej perpussheno?

Ne sme. Zhloveku je perpussheno misliti in sheleti, kar mu je takrat nedolshno, ne pa kar bo, al kar je bilo. Kdor je tiga nauka potreben, naj premisli, de se gréha varuje.

Ali so nezhiste misli nedolshne zhloveku, ki jih ima savoljo pretezheniga rasusdaniga shivljenja?

Nezhiste misli in skušhnjave, ktere zhlo-

veka nadlegajo savoljo poprejshniga rasusdaniga shivljenja, mu niso greshe, zhe svoje prejshe grehe, in sdajne skufhnjave sovrashi. Zhe je nezhisto shivel, in tiga ni shalosten, je sam kriv, de ga skufhnjave nadlegajo, in ni nedolshen, ker tiga ne sovrashi is koder mu skufhnjave pridejo.

Se lohko al teshko rasfodi, zhe so nezhiste misli, in skufhnjave zhloveku radovoljne, al ne?

Ni mogozhe tiga vselej rasfoditi; de pa zhlovek sam sebe bliso refnize fodi, naj premisli, zhe je skufhnjavam predersno dal perloshnost, in kakoshna je njegova dusha bila, kader so ga skufhnjave nadleshvale.

V' zhlovekovi oblasti ni skufhnjav vstaviti, de bi po njih nikoli ne bil skufhan, pomanjskuje jih pa s' varnim shivljenjem, in s' molitevjo, kakor jih namnoshi s' predersnostjo, nesframoshljivostjo, in drusim takim. Dusha ima sapovedi, um, voljo, spomin; zhe se skufhnjavi vda, greshi; zhe pa sovrashi skufhnjavo, ne greshi. Refnizhno je to, pa je dusha vzhafi smotena in omamljena, de ne ve skoraj kaj misli, de nevedno sajde v' nezhiste rezhi, al savolj savese s' flabim telefam vshivo zhuti sapeljivost, in ne ve, zhe dovoli al ne v' skufhnjavo, zhe nima gréha, al malo, al slo greshi.

Zhe zhlovek ne ve , al je al ni v' skushnjavo dovolil , kaj naj premisli , de se loshej refnizhno presodi ?

Zhe zhlovek dvomi , naj premisli svoje navadno shivljenje , in se bo loshej pravizhno presodil.

Kristjan , ki malo moli , premalo framoshljivosti ima , v' hude perloshnosti hodi , poslusha klafarsko govorjenje , in je v' enakih hudih rezheh sapopaden , je lohka skushan , pa je sam svojih skushnjav kriv , in ko je skushan , lohka dovoli v'nje. Zhe dvomi , al je al ni dovolil , je verjetnishi , de je refdovolil. — Kristjan , kateri varno , framoshljivo in v' boshjim strahu shivi , in ne ve , zhe je nadleshni skushnjavi dovolil , naj upa de ni.

Kaj dereta sapoved boshja sapoveduje ?

Sapoveduje serza zhistost , beg od nevarnih perloshnost in krotenje nezhistih shelj. Kdor to dela , dopade Bogu: Blagor v' serzu zhistim , ker bodo Boga gledali. Mat. 5.8.

Kaj je treba , de nezhisti misel al shelja zhloveka ne sapelje ?

De se to dofeshe , je potrebno gorezhe moliti , ponishno , framoshljivo , in v' boshjim strahu shiveti , radovednost in radovidnost hudiga premagovati , ne govoriti ne poslushati neframniga , pridno delati , varovati se nesmere v' jedi in pijazhi , in hudih perloshnost ,

ktore lahko obudujejo nezhiste misli, skušnjavam, ki napadejo, hitro in serzno vstavljati se, vse storiti in opravljati, kar se po dobri vesti vé de serza zhistrost ohranjuje, in Bogu dopade. *Kdor serza zhistrost ljubi, ima (nebeskhkiga) kralja prijatla.* Prip. 22. 11.

Deseta sapoved.

Ktera je deseta sapoved boshja?

Ta je: *Ne sheli svojiga blishniga hishe, hlapza, dekle, in kar je njegoviga?*

Kaj ta sapoved prepoveduje?

Prepoveduje sheleti kar je blishniga, de bi si hotli njegoviga kaj pokrivim perlastiti. Bog prepoveduje lakomne in krivizhne shelje, de bi bili svojiga sadovoljni, in v' korenini satirali misli, is kterih isvirajo krivize, toshbe, jeso, in drugo hudo.

Is zhesa pridejo shelje do blishniga blaga?

Pridejo is lakomnosti, in so toraj gresne. Sveti Pavel pravi: *Vedite, in umejte, de lakomnik nima delesha v' kraljestvu Kristufovim.* Efes. 5. 5.

Je shelja po ptujim blagu tedaj velik greh?

Velik greh je, zhe zhlovek krivizhno sheli kar je blishniga, ako je to veliko vredno; majhin greh je, zhe kaj malo vredniga krivizhno sheli. Kakorshni greh je blishnimu

vseti, takšni greh je sheleti: greh je tedaj po vrednosti blaga, kteriga po krivim sheli-mo. Samó to je raslozhik med tatvino, in krivizhno sheljo, de se blishnimu s' sheljo fhkoda ne stori, in mu poverniti ni dolshnost. — Kdor sheli s' vredno zeno kupiti, in pravizhno plazhati kar je blishniga, ne greshti so-per to sapoved, ker blishnimu nozhe fhkodvati.

Ali greshti, kdor sheli imeti kolikor bli-shni ima?

Ta shelja ni soper pravizo, ako sheli bres blishniga fhkode; lohka je vender gres-hna, zhe is lakomnosti isvira. Kdor vidi per blishnimu obilno perdelka, al drusiga blaga, in misli imeti kakor al kolikor uni ima, ni kri-vizhen, pa je morde lakomnik. Zhe pa is gresfhniga namena sheli, de bi pijanzheval, al kaj drusiga hudiga storil, so njegove shelje ravno take, kakorfhin je namen, is kteriga pridejo.

Kakfhin naj vsak kristjan bo, de bo la-komne shelje loshej premagoval?

Vsak naj bo ubog v' duhu, kakor uzhe-nik Jesus sapove, naj bo svojiga sadovoljin, in de bo, naj premisli, de s' seboj nizh ne vsame v' vezhnost, kjer je vse drugo bogastvo potrebno. *Sbirajte si saloge v' nebesh; kjer jih tatje ne iskopljejo, in ne ukradejo. Mat. 6. 20.* Vsak naj is serza vofhi dobro svojimu blishnimu, naj bo njegove frezhe vesél in nefrezhe shalosten.

Vsi kristjani naj skerbno premišljujejo svete sapovedi boshje, ktere nam je Bog v' nasho zhasno in vezhno frezho osnanil. Njih namen je, de vsi slushimo Bogu is zhisfe ljubesni, in de eden drusiga ljubimo savolj njega, de ga po smerti vshivamo in hvalimo v' nebefih vekomaj. Vsi ponishno prosimo, usmiljeniga Boga, de nam da obilnost gnade po Jesusu Kristusu, de njegovo sveto voljo spolnujemo, in gremo vezhno plazhilo vshivat, ktero je obljubil, in daje svojim pokornim otrokam. Amen.

OD ZERKVENIH SAPOVED.

Od njih sploh.

Ima katolshka zerkev oblast sapovedovati, in prepovedovati?

Oblast ima, ker ji jo je Jesus, nje poglavar dal, rekozh: *Resnizhno vam povem, karkoli boste savesali na semlji, bo tudi v'nebefih savesano, in kar boste rasvesali na semlji, bo tudi v'nebefih rasvesano. Mat. 18.18.* V' tih besedah je vsa oblast katolshke zerkve sapopadena, de sapoveduje, odpusha in sadershuje v' imenu in oblasti nje poglavarja Jesusa.

Kdo ima v' katolshki zerkvi oblast sapovedati in prepovedati?

Duhovshina ima to oblast, to je, papesh, shkofje in duhovni; vsi drugi so ovze pastirjam podvershene, ker ni Jesus vsm vernim, ampak le svojim namestnikom dal oblast, in rekel: *Kdor vas poslusha, mene poslusha; kdor vas sanizhuje, mene sanizhuje.* Luk. 10. 16.

Komu zerkev sapoveduje in prepoveduje?

Zerkev sapoveduje in prepoveduje svojim otrokam, pa ne ptujim; pravovernim ne krivo-vernim, al ajdam. Ti niso v' katolshki zerkvi, in ona jim ne sapoveduje, ker radovoljne podloshne hozhe imeti. Sveti Pavel je Korin-zhanam pisal: *Zhimu bi jest tiste sodil, kateri so sunaj (zerkve)? njih bo Bog sodil.* 5. 12. 13. Bog jih bo obsodil, ker nozhejo priti v' katolshko zerkev, dokler pa v' nji niso, jim ona ne sapoveduje in ne prepoveduje, ker so ptujizi, ne otrozi.

To uzhi, de katolshki verni bres vfiga greha dajejo meso jesti judam, ajdam in krivo-verzam ob petkih in sabotih, ker oni niso dolshni se mesnih jedi sdershati, in tudi ne druge zerkvene sapovedi spolnovati; soper boshe sapovedi pa jim ne smejo perloshnosti dati, al se njih prestopkov vdeleshiti.

So verni tedaj dolshni zerkvene sapovedi dopolnovati?

Dolshni so, ker Jesus po svetim Pavlu sa-

pové: *Pokorni bodite svojim vislim, in bodite jim podloshni, ker oni zhujejo nad vami, kakor taki, kateri bodo sa vashe dushe odgovorili. Hebr. 13. 17. Kdor zerkve ne poslusha, in njene sapovedi predersno sanizhuje, se lozhi, in je odlozhen od nje. Zhe kdo zerkve ne poslusha, imej ga ko malikvarza in ozhitniga greslnika. Mat. 18. 17.*

Ktere so zerkvene sapovedi?

Zerkvenih sapoved je veliko, tih pa, ktere sleherniga vernika saveshejo je pet, in so te:

- 1) *Posvezhuj sapovedane prasnike.*
- 2) *V nedeljo in sapovedane prasnike poboshno flishi sveto masfo.*
- 3) *Posti se sapovedane postne dni, namrezh shtirdefetdanski post, kvaterne in druge sapovedane postne dni; in v'petik in v' saboto se mesnih jedi sdershi.*
- 4) *Spovej se svojih grehov pooblastenimu spovedniku nar manj enkrat v' letu, in ob velikonozhnim zhasu prejmi sveto reshnje teló.*
- 5) *Ne obhajaj shenitvanja v' prepovedanih zhasih.*

Sakaj je katolskha zerkev te sapovedi dala?

Ona je te sapovedi dala, de so verni loshej svelizhani. De je to resnizhno, prepriha kar bo sdaj rezhenó:

S' primo sapovedjo zerkev sapove posvezhvati sapovedane prasnike, de verni pre-

mishljujejo velike skrivnosti vzhlovezhenja Sinu Boshjiga, njegoviga rojstva, terplenja, vstajenja in nebo-hoda, de sposnajo neskonzhno milost boshjo, in se vnamejo poboshno shiveti. Sapovedane prasnike posvezhvati je zerkev sapovedala tudi sato, de zhasimo Marijo, in druge svetnike, de se jim perporozhamo, in gorezhe shivimo po njih sgledih.

S' drugo sapovedjo nam zerkev sapove v' nedeljo in sapovedane prasnike poboshno slifhati sveto masho, de v' tih svetih dneih Boga vredno molimo, ga prosimo in sahvalimo po Jesusu Kristusu, kteri per sveti mashi ponavlja pervo daritev na krishu, de smo nje deleshni. Zerkev sapové tudi poslufhati boshjo besedo, de smo uzheni in perganjani sveto shiveti.

S' tretjo sapovedjo zerkev sapové odkasane dni postiti se, v' petik in saboto se po mesnih jedi sdershati v' duhu pokore, de flabo telo pokorimo, se loshej grehov varujemo, in Bogu savolj poprejshnih sadohtujemo. Bog sam gresnikam sapové pokorjenje, in vsm ljudem tudi sapové telo pokoriti, de ga pod pokorshino devajo: de pa verni te boshje sapovedi v' nemar ne pushajo, je zerkev v' odlozhene dni sapovedala pokorjenje.

S' zheterto sapovedjo zerkev sapové se narmanj enkrat v' letu sgrevano in odkrito spovedati, in o velikinozhi sveto reshnje telo prejeti, de se gresniki s' dobro spovedjo ozhistijo, kakor Bog sapové, in s' vrednim obhajilam spolnijo sapoved Jesusovo.

S' peto sapovedjo zerkev prepové veselje (ktero je bilo sfer druge zhafe perpušheno) v' adventu in v' velikim postu, ker advent in post sta odlozhena in namenjena k' pokori, in k' perpravljANJI rojstva, smerti in vstajenja Jesusa Kristusa.

Kar je bilo sdaj rezheniga sploh od namena zerkvenih sapoved, preprizha, de sveti Duh vodi zerkev, in de ona sapoveduje in prepoveduje, kar pomaga v' spolnovanje boshjih sapoved in v' svelizhanje. Ravno to je rezhi od drusih njenih svetih sapoved, ktere so vernim v' veliko pomozh. To tudi preprizha, de hudobneshi le sanizhujejo njene svete sapovedi, in sleherniga vernika perganja se katolskhi zerkvi podvrezhi.

I. Zerkvena sapoved.

Ktera je prva zerkvena sapoved?

Ta je: Posvezhuj sapovedane prasnike.

Ktere prasnike zerkev sapové posvezhevati?

Ukashe posvezhevati prasnike, ki jih je ona sapovedala al postavila. Nedeljo je Bog sapovedal posvezhvati, prasnike pa, kateri so sunaj nedelj, je zerkev postavila, in sapovedala posvezhvati.

Zhemu je zerkev prasnike postavila?

Jih je postavila, in posvezhvati sapove-

dala v'namen, de verni Boga molijo, so poduzheni in posvezheni. Nekteri prasniki so v' spomin skrivnost nashiga odrefhenja, eni v' zhaft Marije, matere boshje, al drusih svetnikov, in vsi ti flushijo v' nashe posvezhenje.

Kako flushijo v' nashe posvezhenje prasniki, v' katerih obhajamo skrivnosti nashiga odrefhenja?

Ti flushijo v'nashe posvezhenje, zhe premishljujemo veliko milost boshjo nad nami, se vnemamo svesto flushiti Bogu, in ga is vse dushe moliti. Spomin vzhlovezhenja, rojstva, obresovanja, rasglasenja, vstajenja, nebohoda, in drusih skrivnost nashiga odrefhenika povishuje nasho dusho, jo s'ljubesnjo napolnuje, in pomaga Bogu v' zhaft shiveti.

Kako flushijo prasniki Marije, matere boshje, in drusih svetnikov v' zhaft Bogu in v' nashe posvezhenje?

Ti prasniki flushijo v' zhaft Bogu in v' nashe posvezhenje in svelizhanje, ker vidijozhi visoko zhaft nashih bratov in sester, hvalimo Boga, ki jim je svojo mogozhno gnado dajal, in se vnemamo po njih shiveti, de bomo enako frezho dosegli.

Ali je bilo in je povsod enako shtevilo sapovedanih prasnikov?

Ni bilo in ni povsod enako shtevilo, sapovedanih prasnikov, ampak kakor so papashi

in fhkofje sapovedali , povifhali al pomanjfhali fhtevilo prasnikov.

Povfod in vfelej fo verni pofvezhvali dneve fpomina Jefusoviga rojftva, fmerti, vftajenja, nebo-hoda, in prihoda svetiga Duha v' Aposteljne. Oni fo tudi vifoko zhaftili devizo Marijo, fpomin svetih aposteljnov in marternikov; fhtevilo njih prasnikov pa ni bilo povfod enako, kakor bo tudi kmalo rezheno. V' nekterih deshelah, meftih in farah imajo kakiga fofebniga pomozhnika, in dan njegoviga fpomina je sapovedan prasnik, kar v' drusih krajih ni. Dolshnost je dershati navado fvoje deshele po zerkveni oblasti poterjeno.

Kaj zerkev s' pervo sapovedjo prepoveduje?

Prepoveduje vfe, kar je v' nedeljo prepovedaniga, to je, teshke dela bres potrebe in perpuftenja duhovske oblasti; nizhemurne opravke, kupzhijo, igro in drugo, kar kristjana moti in sadershuje, de te svete dneve flabo pofvezhuje. Prepoveduje lenobo, pijanzhevanje, in vfe grehe. Greh, in kar v' greh napeljuje, je v'fak dan prepovedano, ob nedelih in prasnikih pa je fofebno prepovedano, ker fo ti sveti dnevi v' fofebno zhaft boshjo odlozheni.

Kaj zerkev s' pervo sapovedjo sapoveduje?

Sapoveduje, kar je v' nedeljo sapovedaniga. Sapoveduje obilno moliti, rasodete refni-

ze in skrivnosti sapovedanih prasnikov premisljevati, sveto maslo poboshno slisati, boshjo besedo fkerbno poslushati, in tudi k'poldanski boshji flushbi priti. Ob nedeljih in sapovedanih prasniki naj verni fkerbé vredno prejemati svete sakramente, svete bukve brati al poslushati, se od svetiga pogovarjati, bolnike obiskovati, in drugo delati, kar jih posvezhuje. Porodniki in gospodarji naj uzhé svoje otroke in drushino, in naj se s' njimi pogovarjajo od tiga, kar so v' zerkvi poslušali.

Kaj je vernim ob foprasnikih storiti?

Ob foprasnikih, kateri so bili sapovedani in sdaj niso, al pa nikoli sapovedani niso bili, naj verni, ako jim je dopushteno in mogozhe, pridejo k' sveti masli, prej in potlej pa naj pridno delajo, ker s' lenobo ne bodo dopadli ne Bogu, ne svetnikom. Ker je sdaj shtevilo sapovedanih prasnikov pomanjshtano, ni sato, de bi verni v' lenobi shivéli, ampak de bi sapovedane fkerbneje posvezhvali, kakor je papes Urban VIII. sdavnaj prej govoril.

Popisvanje fosebnih zhafov in prasnikov, kateri so v' katolski zerkvi zhesleni.

Sakaj je tukaj popisvanje fosebnih zhafov in prasnikov, kateri so v' katolski zerkvi zhesleni?

Sato je, de bi se verni ravnali po volji zerkve, in jih resnizno posvezhvali, Bogu v' zhaft, in sebi v' svelizhanje.

A d v e n t.

Sakaj se to popisvanje per adventu perzhne?

Sato, ker se zerkveno leto perzhne per vo adventno nedeljo.

Kaj beseda advent pomeni?

Taje is latinskiga jesika vseta, in pomeni *prihod*, to je, prihod Jesufov. V' starih zha-
fih so advent boshizhne prasnike imenovali, nedelje pa, ki jim mi adventne rezhemo, so bile *nedelje pred adventam*, to je pred prihodom Jesufovim imenovane. Ako ravno pa zhaft pred prihodom Jesufovim ni bil ko sdaj imenovan advent, so ga vonder verni skerbno posvezhvali, in se gorezhe perpravljali s' pokoro in dobrimi deli obhajati hvalni spomin rojstva Odreshenikoviga.

Kdaj se advent perzhné?

Advent se sdaj perzhné v' nedeljo pred albersh po prasniku svetiga Andreja aposteljna. Shtiri adventne nedelje so, in one so sosebno zhasite v' katolski zerkvi. V' starih zhasih se je bersh po svetim Martinu advent perzhel, in so se verni od svetiga Martina do boshizha svesto postili, in to *svetiga Martina post* imenovali; to je she sdaj v' navadi v' germanski zerkvi. Ker so se nekdamni verni bersh po svetim Martinu postili, to je slabim kristjanam perloshnost dalo se obilno gostovati v' dan svetiga Martina, kar je she v' nekterih krajih, ker se to, kar telesu dopade, teshko opusti.

Kaj je vernim v' adventu storiti?

De verni prav posvezhujejo advent, naj pogosto premishljujejo neskonzhno usmiljenje boshje, po katerim smo prejeli Odreshenika. Advent je sosebni zhas molitve, posta, sals in pokore, naj tedaj obilno molijo, se radi postijo, sovrashijo in opusté svoje grehe, in tako jim bo advent perpravljanje k' prihodu Odreshenikovimu.

B o s h i z h.

Kaj je boshizh?

Vsi verni vedo, de je vesel dan hvalniga spomina rojstva Sinu Boshjiga. Pet in dvajseti dan grudna je vsiga sveta Odreshenik isprezhiste devize matere Marije rojen bil v' Bet-

lehemu, de bi vse ljudi odrefhil, in to se boshizh al boshizhni prasniki imenuje.

Kaj je fosebniga v' tim velikim prasniku?

To je fosebniga :

1) O polnozhi so molitve, sahvala in sveta masha, ker je bil Jesus v' revni shtalizi ravno o polnozhi rojen. Pervi verni so k' velikim prasniki po nozhi zhuli, de so obilno molili, sveto mashe flifhali in boshjo besedo poslusnali; to je sfer szhafama minilo, ostala je pa ponozhna boshja flushba k' boshizhnemu prasniku, de verni po sgledu poboshnih pastirjov hvalijo in molijo usmiljeniga Odrefhenika.

2) V' tim velikim prasniku je flehernimu masniku perpusheno trikrat mashevati. Misel je, de papesz Teleffor, isvoljen v' letu 128, in umorjen sa vero v' letu 139 je bil te navade sazhetnik. Sveta mashe je ponavljenje vzhlovezhenja in smerti Jesufove, spodobi se tedaj trikrat mashevati v' dan spomina njegoviga rojstva, ker je rojen, de bi sa nas umerl.

3) Boshizhni prasniki je perpusheno mesne jedi jesti, zhe je ravno v' petik al saboto, kar sfer druge prasniko ni perpusheno. Na Englen-darskim se je ta navada perzhela, in se potlej rasfhirila po vsm kerfshanskim. Nekteri minihi so mislili, de ni prav v' vesel boshizhni prasniki postno jesti; to se je potlej rasfhirilo, in zerkev se ni tej navadi vstavila.

Kaj je vernim o boshizhu storiti?

Naj se skerbno perpravljajo k' boshizhu po volji zerkve, in naj premislijujejo to ušmiljeno skrivnost, de visoko hvalijo Boga, kateri je is nesaflushene milofii dal Odrefhenika. Premislijo naj nefkonzhno ponishvanje, veliko terplenje, in revno prebivalſhe boshjiga deteta, de se po njem ravnajo. Naj ga profijo jim dati dobro voljo, de po njem shivé; naj ga molijo s' dobrimi paſtirji, in ga s' angelji hvalijo.

Obresa Jeſusova.

Kaj zerkev ofem dni po Jeſusovim rojſtvu, al prvi dan leta obhaja?

Obhaja ſpomin obreſe Jeſusove. Obreſo je bil Bog Abrahamu in njegovimu ſarodu ſapovedal v' ſnamenje de ſo v' njegovi ſaveſi, in to je bilo ſakrament ſtariga teſtamenta, podobna ſvetiga kerſta, in duhovniga obreſvanja, ktero je vernim kriſtjanam ſapovedano.

Sakaj je bil Jeſuf obreſan?

On ni bil obreſe potreben, obreſan je pa bil, de naſ uzhi ſe ſapovedam podvrezhi, in ſe obreſovati s' premagvanjem hudih ſhelj, kterih je naſha ſlaba natura polna.

Kakſhno ime ſo per obreſi boshjimu detetu dali?

Njemu ſo Jeſuf rekli, ker je Bog po
II. 17

svojim angelju Gabrijelu tako sapovedal, preden je bil v' zhistim telefonu devize Marije spozhet. To sveto ime pomeni odreshenik, in je popolonama permerjeno boshjimu detetu, ker je bilo rojeno v' odreshenje vfiga svetá.

Kaj prasník obrese Jesufove uzhi?

Ta veliki prasník naš uzhi :

1) Obresan je bil Jesuf, ko je bil ofem dni star v' nauk, de tudi ti od mladosti slu-shi Bogu. Pervi dan léta je bil obresan, in so mu takrat Jesuf rekli, de ti pervino svojiga shivljenja s' Jesufovim svetim imenam posvezhujesh, to presveto ime vedno nosish v' ferzu, in v' njegovi gnadi sklenesh svoje shivljenje, ker tako bosh frezhen vekomaj.

2) De se po sgledu Jesufove pokorsihine radovoljno podvershesh vsaki pravizhni sapovedi. Jesuf, gospodar postave, se je postavi podvergel; ti, nevredni hlapez, se bosh postavi vstavljaj?

3) De po sgledu telefne obrese, obresujesh svoje telo in dusho s' duhovno obreso. Duhovno obresvanje je premagovati skushnjave in tudi shelje soper sapovedi. Boshje dete je terpelo, kader so ga obresvali; duhovna obresa je tudi tebi bolezhá, pa se je ne brani, de bosh po Jesufu svelizhan.

Rasglafenje Jesufa.

Kakshin prasník je ta?

Ta prasník se rasglafenje Jesufovo imenuje, ker je bil Jesuf neverzam rasodet. Imenuje se tudi prasník svetih treh kraljov, ker so oni, pervina neverzov, od delezih prifhli molit. Sveti trije kralji so v' evangeliju modri imenovani; bili so res modri, ker so po bošjim rasfvetljenji vedili, de nova svesda pomeni rojeniga Odreshenika, in so is Arabije prifhli v' Judejo Jesufa iskat, molit, in mu darovat slatá, kadila in mire: slato pravimu kralju, kadilo vsigamogozhnimu Bogu, in miro umerjozhimu zhloveku.

Kaj zerkev fhe obhaja ob tim velikim prasníku?

Obhaja tudi spomin, de je bil Jesuf keršhen v' Jordanu od Janesa keršnika; in tudi de je v' Kani Galileji vodo v' vino spreobernil. Gerki, v' spomin Jesufoviga keršta, posvezhujejo vodo, in s' njo ozhitno keršhujejo na dan k' prasníku svetih kraljov, kakor je ob velikonozhni in binkushtni saboti navadno. Latinzi so nekđaj ravno to storili, sdaj pa ne, in v' nekterih shkofijah je prepovedano vodo posvezhvati na dan k' prasníku svetih kraljov, savolj vrash neumniga ljudstva.

Kaj prasník svetih treh kraljov uzhi?

Ta uzhi:

1) De tudi mi bodimo pokorni Bogu, in njegovi gnadi, kader smo dobrotljivo pokli-
zani k' Jesufu. Modri, ako bi ne bili bersh
shli v' Judejo, ko se jim je svesda perkasala,
bi ga ne bili nashli, ker je v' Egipt sbeshal:
ravno tako bo nam, ako nismo pokorni, mo-
rebiti bi ga sahtonj ifkali, in v' nepokori
umerli.

2) De po njih sgledu bodimo fkerbni, fer-
zhni in stanovitni na poti pravizhnosti in po-
kore. Svetim trem kraljem se je svesda skri-
la, delezh je bilo do Jesufa, Herod je ne-
ufmiljen bil, pa oni so vse to ferzhno prema-
gali, Jesufa nashli, ga molili, mu stanovitni
ofiali, in shli v' vezhno svelizhanje. Ravno
to frezho bomo mi dosegli, ako po njih sgle-
du storimo.

3) De Jesufu darujemo sebe in vse kar
imamo. Modri so Jesufu darovali slatá, kadi-
la in mire; ti njih dragi darovi pa bi ne bili
Jesufu vfhez, ako bi mu ne bili sebe dali
v' dar. Darujmo Jesufu kralju, Bogu in
zhloveku slato gorezhe ljubesni, kadilo resni-
zhniga zheshenja, in miro vedniga pokorjenja.

Od treh predpepelnizhnih nedelj

Kako se te nedelje imenujejo ?

Latinzi jih imenujejo, *septuagesima*, *se-
xagesima* in *quinguagesima*: Slovenzi jim pra-
vijo, *perva*, *druga*, *tretja predpepelnizhna*.
Njih latinske imena kashejo, de so one ne-

koliko sdrushene s' velikim postam. De so one s' velikim postam nekoliko sdrushene, kashe to, ker je per sveti masli plava farba sapovedana, in *alleluja* prepovedano.

Sakaj je zerkev to sapovedala?

Zerkev je to sapovedala, de se verni perpravljajo k' velikimu postu. V' Gershki zerkvi so se eni postili bersh po prvi predpepelnizhni nedeli, eni po drugi, in duhovni po tretji, ref je tedaj, de so te nedelje nekoliko s' velikim postam sdrushene.

Malikvavzi so perve dni profenza molili lashniviga boga Jana; njemu v' zhasi so pijanzhvali, se nesnano oblazhili, skakali in noreli. Slabi kristjani so nevernike nekoliko posnemali, in jih she posnemajo, pa to ni po volji, ampak soper voljo zerkve. Shkofje in duhovni so si slo persadjali neumne verne preuzhiti, in sdaj tudi zerkev to sferbi, pa oni je ne poslushajo. Zerkev jim tri nedelje prej napoveduje post, in perpravljanje k' njemu; oni pa, ravno sato, ker se post perblishuje, noré, in po shegi slepih malikvavzov delajo. V' tretjo predpepelnizhno nedeljo si zerkev persadeva neumne kristjane od gresnih norost odvrazhati s' premishljevanjem Jesusoviga terpenja; pa kdo jo poslusha?

Kaj je kristjanam v' tim zhasu storiti?

Naj se po volji zerkve perpravljajo k' velikimu postu, in naj ne bodo deleshni norost

mesehnik kristjanov. Prošijo naj Boga, da jim bo napovedan post v' svelizhanje, in naj prošijo sa tiste, ki s' greslnim shivljenjam Boga shalijo.

Pepelnizhna freda.

Ktera je pepelnizhna freda?

Pepelnizhna freda je prvi dan veliziga, al shtiridesetdanskiga posta.

Sakaj se ta freda pepelnizhna imenuje?

Pepelnizhna se imenuje po pepelu, s' kterim glave vernikov potresejo. Ostanik je to stare navade, in ta naš domisli, da so bili ta dan ozhitni greslniki k' ozhitni pokori vseti. Oni so odkriti, bofi, in v' ojslih oblazhilih pred zerkvenimi uratami klezhali, in jokaje profili, da bi bili k' ozhitni pokori vseti. Shkof in duhovni so flehernimu ukasali kaj storiti, in koliko zhasa se pokoriti v' odpushtenje grehov. Peljali so jih potlej v' zerkev, sa nje molili, roke na nje pokladali, jih s' shegnano vodo kropili, njih glave s' pepelam potrefali, in po tim jih ispodili is zerkve, da bi svojo nevrednost sposnali in se ponishevali. Is tiga shaloftniga opravka je ostala navada vernikov glave pepeliti.

Kaj pepel pomeni?

Pepel pomeni smert, ker se po smerti naše telo poverne v' prah, is kteriga je vseto.

Zerkev to misli, in toraj po duhovnim, ki kristjane pepeli, rezhe: *Spomni se, de si prah, in de se bošh v' prah povernil.*

Sakaj se pepelnizhno fredo svetnikov podobne pokrivajo, in pokrite ofstanejo do velikonožhi?

To je v' spomin stare navade zerkve, ktera v' nekdamnih zhasih v' velikim postu ni spomina svetnikov obhajala, kar je she sdaj v' geršhki zerkvi navadno.

Kaj je pepelnizhno fredo kristjanam storiti?

Pervi dan velikonožhniga posta, al pepelnizhno fredo naj kristjani profijo Boga gnade v' duhu pokore positi se, in tudi svoje grehe resnizhno sovrashiti in opusiti. Kadar se ponishajo, in pepel v' spomin smerti prejmejo, naj premishljujejo smert, de se radi pokoré, in naj se resnizhno spokoré, de srezhno umerjejo.

Zvetna nedelja.

Ktera je zvetna nedelja, in sakaj se tako imenuje?

Zvetna nedelja je sadnja veliziga posta, in se tako imenuje v' spomin, de so poboshne mnoshize veje is dreves sekale in Jesusu naproti shle, in mu hvalo pele. Vfigamogo-

zhnost Jesufova je toliko mnoshizo ljudi nagnila, de so ga s' eno voljo hvalili.

Sakaj so zvetno nedeljo veje shegnane, in kaj pomenijo?

Zerkev shegnuje veje, in verni jih v' rokah dershe:

1) Ker veje pomenijo premaganje, ki smo ga po Kristusu sadobili. On je svoje in nashe sovrashnike s' svojo smertjo premagal, in mu toraj dolshno zhasht skasujemo.

2) Ker olika pomeni mir, nje sad pomeni dobre dela in olje, is sadu olike, pomeni notrajno masilo gnade svetiga Duha, bres ktere nizh dobriga ni.

Kaj prozefija, in kar se v' nji godi, pomeni?

Prozefija okoli zerkve pomeni, de so poboshne mnoshize Jesusu naproti fhle, in ga spremljale v' Jerusalem.

Mafhnik, ki vodi prezefijo pomeni Kristusa gredejozhiga v' Jerusalem. Zerkvene duri so saperte, in mafhnik, ko do njih pride, se vstavi pred njimi, ker je bilo nebeshko kraljestvo saperto. Ljudje, ki v' zerkvi ostanejo, pomenijo angelje; ljudje, ki so sunaj zerkve, pomenijo pravizhne stare sавese po Kristusu reshene. Ljudje, ki so v' zerkvi in sunaj zerkve pojejo Jesusu v' zhasht, ker so ga ob zhasu njegoviga nebohoda angelji in pravizhni visoko hvalili. Mafhnik trikrat poterka s' krisham na zer-

kvene duri, in se odprejo; to pomeni, de je Jesus s' svojim krisham odperl nebeshko kraljestvo. Maschnik in verni sa njim, gre-do v'zerkev, in to pomeni, de je Jesus v'sco-jo zhast shel, de so tudi pravizhni stare sa-ve-se sa njim shli, in de tudi mi pojdemo, ako shivimo po njem.

Veliki zhetertik.

Sakaj se v' fredo, zhetertik in petik po poldan shalostne molitve opravljajo?

Sato, de zerkev milo obshaluje Jesusa mertviga in pokopaniga.

Per tih shalostnih molitvah petnajst svezh gori, shtirnajst rumenih, ena pa bela na ver-hu. Rumene pomenijo uzhenze, bela pa po-meni Jesusa. Po slehernim psalmu se ena rumena ugasne, ker so uzhenzi eden sa dru-sim sbeshali. Bela svezha se gorezha nese sa veliki altar, in gorezha se nasaj pernese, ker je Jesus s'zer umerl in bil pokopan, pa ni boshja natura mogla umreti, in je od smerti vstal. Ropotanje s' lesam po opravljenih mo-litvah pomeni vpitje judovskiga ljudstva v' us-miljeniga Jesusa.

Sakaj se zhetertik pred velikonozhjo ve-liko imenuje?

Sato, ker je ljubi Jesus ta dan postavil, in svoji zerkvi sapustil sakrament svojiga tele-sa in svoje kervi.

Kakšni opravi se veliki zhetertik sju-traj?

V' zhetertik pred velikonozhjo sju-traj je sveta masla, in so drugi opravi. Maslnih masluje v' belim, Gloria sapoje, in vse je vese-lo; bersh pa svonovi utihnejo, in vse se naglo spremeni v' veliko shaloft.

V' fazhetku je vse veselo savolj hvalniga spomina Jesufove ljubeshni, is ktere je postavil sakrament svojiga telefa in svoje kervi; spre-meni se pa naglo v' veliko shaloft savolj bli-shniga terplenja Jesufoviga.

Po sveti masli se sakrament Jesufoviga telefa prenese v' odlozheno mesto, in po tim se vsi altarji obropajo v' spomin, de so Jesusa flekli.

Veliki petik.

Sakaj se petik pred velikonozhjo vélki imenuje?

Sato, ker je ta dan prelubi Jesus umerl na krishu v' odreshenje vsiga sveta.

Sakaj je vélki petik zhudna in nenavadna sveta masla?

Vélki petik ni svete mashe, ampak obha-jilo le s' sveto hostjo v' pretezen zhetertik po-svezhen. Vélki petik ni svete mashe, ker Je-sus je sam sebe daril nebeskimu Ozhetu ko je terpel in umerl na krishu.

Kaj pomenijo opravljeni veliki petki?

Ti shalofni opravljeni veliki petki pomenijo; tukaj pa bo le majhno rezhenje:

Mafhnik pred altarjem na tleh klezhe moli, in to pomeni molitev Jesufovo na vertu; al shalofst uzhenzov in shen nad njim. — Ko mafhnik vstane, poje dva lista, eno molitev in popisovanje terplenja Jesufoviga, kakor ga je sveti Janes popisal. Dva lista pomenita, de je bila Jesufova smert pre-rokovana, kakor so Janes in drugi evangelisti popisali. — Mafhnik moli sedemnajst molitev sa vso duhovshino, verne in neverne, in to v' nauk, de tudi mi molimo sa-nje. — Po tih opravljenih molitvah mafhnik gre sa altar po pokrito podobu krishaniga Jesu-fa, jo pokrito pernese pred ljudstvo, jo tri krat odkriva in popolnoma odkrije, jo kasheljudstvu in poje: Lejte les krisha, na kterim je svelizhanje sveta viselo. Drugi trikrat odgovarjajo: Pridite, molimo. Po tim nese krish po zerkvi, in ga poloshi, potlej ga on in drugi molijo. To pomeni, de je bil Jesus ljudem perkrit, szhasama pa so ga sposnali in ga molili. — Veliko drusiga bi she bilo, to je pa rezhenje, de verni nekoliko vedo sveti namen zerkve, in de se vdeleshijo njene velike shalofsti savolj Jesufove smerti.

Velika sabota.

Sakaj se ta dan stari ogenj vgasne, in se nov ukreshe is kamna?

Sato, ker stari ogenj pomeni staro save-so, nov pa novo saveso; ta je is kamna, to je, Jesufa Kristufa, ki je poglavitni kamen katolske zerkve.

Kaj pomeni velikonožna svezha, pet sernov kadila in tri svezhe, ki so v' zerkev nefene?

Velikonožna svezha pomeni Kristufa, in pet sernov posvezheniga kadila, v' velikonožno svezho v' podobi krisha vtisnjenih, pomeni njegove globoke rane, in tudi difhave, s' kterimi so masali njegovo sveto truplo. Tri majhne svezhe na enim svezhniku, pomenijo tri Pershone svete Trojize: te se ena sa drugo pershgejo, in v' zerkev nesó, ker je vera v' sveto Trojizo po Jesufu Kristufu. S' eno tih treh svezh se pershge velikonožna svezha, in vse svetila po zerkvi, ker je Bog svojiga Sina poslal na svet, on pa svoje Aposteljne, kteri so vso semljo rasvetlili.

Sakaj duhovni dolgo molijo al pojejo per altarji, preden je kersna voda posvezhena?

Oni molijo al pojejo is stariga testamenta, de se spomin stare navade ohranjuje. V' prejšnjih zhasih so velikonožno in bin-kushtno saboto odraščene ozhitno kershevali, in dokler so jih eni duhovni perpravljali k' ker-

stu, so drugi sbranim vernim is svetiga pisma tisti zhaš brali, in v' spomin te navade se she sdaj dolgo bere al poje is svetiga pisma.

Kaj pomenijo poglavitni opralki per posvezhvanji kerstne vode?

Duhoven gredé k' vodi, poje: *Kakor jelen hrepeni po mersli vodi, tako moja dušha hrepeni po Gospodu.* Te Davidove besede so rezhene v' imenu h' kerstu namenjenih, de shelje ponove po svetim kerstu. — Duhoven *rasdeli vodo s' svojo roko v' podobi krišha*, ker ima voda mozh po Jesusovi smerti. — Duhoven *se s' roko dotakne vode*, in to pomeni vfigamogozhno roko Jesusovo, al njegovo oblast, s' ktero preshene hudizha. — Duhoven *stori tri krishe nad vodo s' svojo roko*, ker bo voda posvezhena k' prerojenju greslnika v' imenu svete Trojize po saflushenji Jesusove smerti. — Duhoven *vershe malo vode na shtiri kraje*, kar pomeni vse shtiri kraje sveta, ker je sveti kerst v' prerojenje vsih narodov. — Duhoven *trikrat, in vsaki krat globokeji vtopi v' vodo velikonozhno svezho*, in klizhe v' svetiga Duha, kar pomeni Jesusov kerst v' Jordanu, in de se je sveti Duh perkasal nad njim; enako voshi h' kerstu namenjenim. — Duhoven *trikrat dahne v' vodo*, de preshene hudizha, in to kashe njegovo majhno mozh, ki se da s' sapo pregnati. — Duhoven *vtije v' vodo dvojno posvezheno olje*; dvojno olje pomeni boshjo in zhloveshko naturo Jesusovo; olje pomeni guado svetiga Duha, kte-

ra hladi al pomanjšha hudo posheljenje. — Duhoven smesha dvojno posvezhenó olje s' vodo, in to pomeni, de je Jesus s' všimi keršhenimi sdrushen.

Sakaj se potlej per altarji litanije svetnikov molijo?

Sato, ker je zerkev molila sa te, kateri so velikonožhno in binkušhtno saboto keršheni bili?

Sakaj je to saboto vesela masha in se aleluja poje?

Sato je vesela masha, in se aleluja poje ker zerkev obhaja vesel spomin vstajenja Jesufoviga. On je v' nedeljo sгодaj vstal, zerkev pa prehiti, in v' saboto sjutraj obhaja veselo skrivnost vstajenja Jesufoviga, kar so v' prejšnih zhasih po nozhi obhajali.

Verni kristjani naj si persadenejo ume ti misel katolske zerke, in naj skerbno premišljujejo opravke veliziga al svetiga tedna, de bodo Jesusu hvaleshni, de ga ljubijo, svoje grehe sovrashijo, in se perpravljajo obhajati velikonožh s' zhisto dusno.

Velikonožhna nedelja.

Kteri in kdaj so pervikrat velikonožh obhajali?

Judje so pervikrat obhajali velikonožh v' Egiptu, kjer so shtirnajsti dan mesza sushza

po nozhi jedli jagnje bres madesha, in potlej fhli is deshele zhes rudezhe morje, de bi v'obljubljeno deshelo prifhli.

Kakshno skrivnost kristjani obhajajo o velikonozhi?

Obhajajo velikonozh, in se veselé v' Gospodu savolj velike skrivnosti vstajenja Jesufo-viga, kateri jih je reshil is hudizhove fushnosti. Ta veseli spomin so kristjani vselej obhajali.

Judovska velikanozh je nasho pomenila in osnanovala. Oni so jagnje bres madesha saklali in jedli, in po tim resheni bili is Egip-tovske fushnosti: mi jemo jagnje boshje Jesu-fa, kateri se je krishati dal, in zhasitljivo vstal, de nas je is hudizhove fushnosti otel, de bi v'obljubljeno deshelo, v' nebefa prifhli.

Sakaj se velikanozh vedno premenuje?

Sato, ker jo obhajamo v' nedeljo po pol-ni luni mesza fushza: ker pa luna ima kraji tek kakor sonze, se velikanozh toraj vedno premenuje, in s' njo vsi prestavni prasniki.

Kako morajo kristjani obhajati veliko-nozh?

Jo morajo obhajati s' zhisto dusho. Is ti-ga svetiga namena naj se po mozhi v' duhu pokóre postijo, terplenje Jesufovo premishlju-jejo, svoje grehe sovrashijo in opušte, sgre-vano spovedó se, in vredno prejmejo sveto reshnje telo. Tlo je potrebna perprava k' ve-

likonozhi, de bo aleluja, ktero tukaj veselo pojejo, resnizhna saštava vezhniga veselja.

Nebohod Jesufov.

Koliko zhasa po svojim vstajenji je Jesus v' nebefa shel?

Jesuf je shtirideset dni po svojim vstajenji v' nebefa shel. Toliko zhasa je hotel po svojim vstajenji na svetu ostati, de je svoje maloverne uzhenze preprizhal, in jih v' veri vterdil. Potrebno je to bilo, ker so bili namenjeni vse narode uzhiti.

Kdo je vidil Jesufa v' nebo iti?

Vidili so ga njegovi aposteljni, uzhenzi in prijatli. Jesuf jih je peljal is Jerusalema verh oljske gore, s' njimi prijasno govoril, jim svoj shegen dal, in szhafama v' nebo shel, de so ga s' ozhmi in s' sheljami spremljali.

Sakaj je Jesus v' nebefa shel?

Jesuf je is vezh namenov v' nebefa shel, in fosebno:

1) De je svojim uzhenzam, in vsm poka-sal kraljestvo, kamor pridejo, ako po njegovih naukih shivé.

2) De je svojim uzhenzam poslal svetiga Duha, kteriga jim je vezhkrat obljudil.

3) De je nash besednik per Ozhetu, de s' njegovo gnado prav shivimo, in v' njegovo zhast pridemo.

Kako je nam kristjanam obhajati prasniki nebohoda Jesufoviga?

Prasnik nebohoda Jesufoviga, kteri je sklep vseh skrivnost nashiga odrefhenja, moramo tako obhajati:

1) Dolshni smo ušmiljeniga Jesufa hvaliti, kteri nam je odperl nebesko kraljestvo, in nasho naturo povishal na desuizo Ozhetovo.

2) Dolshni smo premishljevatl Jesufovo zhasht, de svet in njegove dobrote sanizhujemo, in svoje misli vedno imamo per Jesufu.

3) Dolshni smo premishljevatl to veselo skrivnost, de vse teshave voljno terpimo, in po potu krishov pridemo v' nebesko zhasht.

Binkushtna nedelja.

Kakshno skrivnost zerkev binkushtno nedeljo obhaja?

Spomin obhaja zhudniga prihoda svetiga Duha v' aposteljne. Jesuf jim ga je bil terdno obljudil, in jim sapovedal ne iti is Jerusalema, ampak ondi zhakati svetiga Duha. Oni so bili pokorni, so se po njegovim nebohodu vernili v' Jerusalem, v' tim zhasu isvolili svetiga Matija, in vfi vkupaj, petdeset dni po velikonozh, prejeli svetiga Duha.

Boshja modrost in ljubesen ste v' vsm. Jude so petdeset dni po velikonozh obhajali spomin, de so po Mojsefu sapovedi prejeli; Jesuf je ravno takrat poslal svetiga Duha v' Aposteljne. Binkushtni prasnik je bil filno ve-

lik per Judih, in so is vsih deshel prishli v'Jerusalem ga obhajaj; oni so bili tedaj prizhe zhudne mozhi in serzhnosti apostelnov, ki so krishaniga Jesufa osnаноvali, kakor so bili o velikonozhi prizhe njegove smerti.

Kteri zhudeshi so se, o prihodu svetiga Duha v' aposteljne, godili?

Djanje apostelnov te zhudeshe popishe, rekozh: *Kader je bilo petdeset dni* (po velikonozhi) *dopolnjenih, je naglo vstal shum is neba kakor pridejozhiga pisha, in je vso hisho napolnil; in so se perkasali rasdeljeni jesiki, kakor ognja, in je verh vsaziga fedel; in vsi so bili s' svetim Duham napolnjeni, in so sazveli s' mnogotermi jesiki govoriti. 2. 1-4.*

Aposteljni so bili s' Marijo is s' drusimi v' hishi saperti, ker so se judov bali; bili so pa stanovitni v' molitvi, in v' binkushtno nedeljo, petdeset dni po velikonozhi, so prejeli svetiga Duha. *Shum is neba, ki so ga flishali, pomeni mozh gnade svetiga Duha, ktera omaje serze, vse dushne lastnosti oshivi, in zhloveka odlozhi od vsiga, kar neumno ljubi. Kdor ostane pokojin v' svojih grehah, ni gnade svetiga Duha prejel. Ogenj, v' kteriga podobi se je sveti Duh perkasal, pomeni gorezhnost zhesnature ljubeshi, ktera preslene lenobo, mersloto, in preslene greh. Ljubeshi pezhe in bladi, osdravi in povishuje dusho, in frezhen je zhlovek, kteri je s' tim nebeskim ognjam napolnjen. Jesiki ognjeni*

pomenijo dar jesikov, kteriga daru so bili aposteljni potrebni, de so evangeli vsm narodam osnanvali. Per Babilonskim turnu so se jesiki smeshali, niso eden drusiga umeli, in so svoje delo nedokonzhano pustili; Jesus je svojim apostelnam dar jesikov dal, de bi narode mnogih jesikov klizali v'njegovo zerkev. Apostelnov jesiki so bili resnizhno ognjeni, in so ves svet s' nebeskim ognjem napolnili.

Kaj je kristjanam ob tim prasniku storiti?

Kristjani naj storé, kar bo sdaj rezheniga :

1) Premishljevati morajo svojo veliko spazhnost in filno potrebo gnade svetiga Duha; tudi, koliko de je ona mogozhna, de va-njo upajo, in sdihujejo po nji. Premislijo naj kakoshni so bili aposteljni preden so svetiga Duha prejeli, in kakoshni so potlej bili, de ne obupajo savolj svoje velike slabosti.

2) Morajo posnemati aposteljne, Marijo in druge vkupaj sbrane v'Jerusalemu, kteri so bili stanovitni v'molitvi. Jesus je svojim apostelnam obljubil svetiga Duha poslati, vender so molili, de bi obilno gnado prejeli. Marija je she sdavnaj prej bila gnade polna, molila je vender, de bi jo sopet prejela. To preprihza, de naj vsak is ferza profi; gresnik, ker gnade nima, de se s' njeno pomozhjo spokori, in pravizhnik, de sveteje shivi. Vsak naj se perpravi k'binkushtni nedeli s' gorezho molitevjo, de gnado svetiga Duha prejme, in

naj vedno prosi in skerbi, de je s'greham ne sgubi.

Sveto reshnje telo.

Kdaj je bil ta prasn timer sapovedan?

V' letu 1262 ga je papes timer Urban IV. sapovedal. Njegova sapoved ni bila povsod sprejeta, toraj jo je ponovil papes timer Klemen V. v' letu 1302. Prozefija se je s timer posneji sazhela.

Sakaj je bil ta prasn timer sapovedan?

Sapovedan je bil, de vsi katolski kristjani ozhitno molijo Jesusa v' tim svetim sakramentu, in ga hvalijo, de ga je svoji zerkvi sapustil, in de so krivoverzi oframoteni, ki se tej resnizi terdovratno vsiavljajo.

Zhas timer prozefija je sato, de verni vsi mu svetu kashejo svojo vero v' ta svet sakrament. Vsi pravoverni vsi timer zhasov so to resnizo verovali, in zerkev obhaja spominitiga svetiga sakramenta veliki zhetertik; ker ima pa timer dan veliko drusih svetih opravkov, in je silno shalostna savolj spomina blis timer smerti Jesuseve, odlosi timer do zhetertka po nedelji svete Trojize prasn timer in prozefijo Jesuseviga telefa zhas timer obhajati.

Kako se morajo kristjani sadershati v' tim velikim prasn timer?

Naj timer storé, kar bo sdaj rezheniga:

1) V' tim veselim prasniku naj obudé shivo vero v' sakrament Jesufoviga telefa, naj ga gorezhe molijo in sahvalijo, ki je is nekonzhne ljubesni ta sveti sakrament postavil.

2) Per sveti mafhi in prozesii naj ozhitno fkashejo svojo vero, poboshnost in hvaleshnost. Naj se neisrezheni veselé, ko vidijo ozhitno moliti Jesufa; veliko shtevilo vernikov, kateri se Jesusu vklanjajo, namnoshi veselje v' fim poboshnim kristjanam, kateri resnizhno ljubijo Gospoda Jesufa.

3) Morajo gorezhe profiti Jesufa, de jih s' veliko ljubesnijo napolni, de ga vredno prejemajo, sosebnost pa v' sadnji bolesni. Naj ga tudi profijo odpushtenja, zhe so ga prej mlažno al nevredno prejeli; sa-se, in sa druge naj tako is serza profijo.

Spozhetje devize Marije.

Kdaj je ta prasnik sazhetik imel?

Ta prasnik je sazhetik imel v' dvanajstim stoletji v' mestu Lijonu na Franzoskim in potlej na Angliskim, in to sfer is radovoljne poboshnosti. Papesh Sikst IV. ga je poterdil v' letu 1476, in odpustik dodelil vernim, ki ga prav obhajajo. Ta prasnik je tudi v' Gerski zerkvi en dan posneje obhajan.

Sakaj je zerkev prasnik spozhetja Marije sapovedala, ker ni she rasfodila de je bres greha spozheta?

Ako ravno ni zerkev she rasfodila, de je

Marija bres Adamoviga greha spozheta, je vender dobro spomin obhajati sazhetka Marije, po kateri smo prejeli usmiljeniga Odrešenika.

Kaj je v' tim prasniku storiti?

Vsi kristjani naj hvalijo Boga, kateri je svetu Marijo, in po nji ljubiga Jesufa dal. Bog je neisrezhen povishal Marijo, ker jo je smel vsih drusih mater isvolil obljubljeniga Odrešenika, in verni naj se ji gorezhe perporozhajo, de po nji milost najdejo per Jesufu.

Rojstvo Marije.

Kdaj zerkev obhaja spomin rojstva devize Marije?

Ga obhaja osmi dan kimovza, to je, devet meszov po spominu njeniga spozhetja, kateri je osmi dan grudna obhajan.

Kteri so bili devize Marije porodniki?

Devize Marije porodniki sta bila Joahim in Ana, oba sveta in Davidove rodovine. Navadno je to boshjimu usmiljenju de poboshnim porodnikom daje poboshne otroke. Sveti Joahim in sveta Ana sta bila neisrezhen vesela, ko sta sadobila sad svoje zhiste savese, in veselishi bi bila, ako bi bila vedila, kako vifoko je Marija namenjena. Ona je bila v' gnadi rojena, in je v' nji rasla, de enake svete dushe ni bilo, in ne bo.

Kaj je kristjanam v' tim prasniku storiti?

Naj visoko hvalijo Boga savolj rojstva devize Marije, in savolj velike gnade ji dane. Persadjati si morajo po sgledu Marije shiveti, in v' gnadi rasti. De to doleshejo, naj bodo Jesusu pokorni, in naj se vedno perporozhajo Marii, ktere proshnje so neisrezhenno vredne per Bogu.

Vzhlovezhenje Sinu Boshjiga devizi Marii osnanjeno.

Kakoshnih fkrivnost je ta prasnik spomin?

Ta prasnik je spomin velizih fkrivnost, de se je Bog Sin vzhlovezhil v' zhistim telefu Marije, ktera je boshja porodniza postala, in zhista deviza ostala. Ta prasnik je tedaj hvalni spomin velike milosti boshje nad nami, in fosebniga povishenja devize Marije. Ta prasnik je obhajan pet in dvajseti dan mesza fushza.

Kako se je to sgodilo?

Ko je bilo okoli shtiri tavshent let po ustvarjenji sveta, je Bog vishih angelov eniga, Gabrijela, poslal k' zhisti devizi Marii, ktero je usmiljeno isvolil, in s' svojo gnado napolnil, di bi bila sveta mati nebeshkiga kralja. Vishi angelj Gabrijel je is nebes naglo prishel v' Nazaret, v' hisho devize Marije, in ji osna-

nil, de bo v'nji spozhet Odrefhenik. Marija se je nad tim govorjenjem prestrašhila in vprašhala angelja, kako se bo to sgodilo: in ko je svedila, de bo mati in deviza, se je podvergla Bogu, rekozh: *Dekla sim Gospodova, sgodi se mi po tvoji besedi.* Takrat je sveti Duh v' Marijo prifhel, in Sin Boshji se je v' njenim svetim telefu vzhlovezhil.

Kaj naj kristjani storé v' tim velikim prasniku?

De ga po volji zerkve obhajajo:

1) Naj premišljujejo neskonzhno milost boshjo do vsih ljudi, in neisrezheno ponishevanje, Sinu Boshjiga savolj naš nevrednih gresnikov, de gorezhe hvalijo Boga neskonzhno usmiljeniga.

2) Naj hvalijo Boga tudi sato, ker je devizo Marijo visoko povishal.

3) Naj hvalijo in zhašte boshjo porodnizo Marijo, naj se ji perporozhajo, in naj skerbé po njenim sgledu shiveti, de dopadejo Jesusu.

Obiskanje Marije.

Kakshniga obiskanja spomin je v' tim prasniku obhajan?

Obhaja se spomin, de je Marija is Nazareta v' Hebron fhla svojo ljubo teto Elisabeto obiskat. Ta ni sapovedan prasnik, pa ga zer-

kev (drugi dan maliga serpana) obhaja , ker on veliko naukov sapopade.

Sakaj in kdaj je Marija shla svojo teto Elisabeto obiskat ?

Marija je shla , ko je po angelju Gabrielu svedila , de je Bog njeno telo , ki je perletna in nerodovitna bila , rodovitno storil . Shla je Marija k' Elisabeti , de bi se s' njo veselila savolj prejete milosti , in ji stregla.

Kaj se je godilo , kader je Marija k' Elisabeti prishla ?

Kader je deviza Marija stopila v' hišo , in posdravila Zaharijata in Elisabeto , je dete Janes v' nji poskozhilo , in je s' svetim Duhom napolnjena , veselo savpila : *Shegnana si ti med shenami , in shegnan je sad tvojiga telefa . Od kod je to meni , de mati mojiga Gospoda k' meni pride ?* Luk. 1. 40-43. To preprizha , de je sveta Elisabeta po svetim Duhu vedila veliko skrivnost , de je Marija mati boshja postala . Marija je Elisabeti odgovorila : *Moja dusha povishuje Gospoda ; ker se je oserl na niskost svoje dekle .* Marija , ponishna deviza , je Boga hvalila in sebe ponishala , ker je le boshje hvale iskala . Ona je per svoji sveti teti Elisabeti okoli tri mese ostala , to je , dokler je ona bila njene pomozi in streshbe potrebna , in potlej je shla domu v' mesto Nazaret.

Kaj to uzhi ?

To uzhi , de

1) Kdor blishniga obishe, naj ga is ljubesni obishe, kakor je Marija svojo teto obiskala. Eni obiskujejo svojiga blishniga is hudiga posheljenja, de ga spridijo, pohujshajo, al objedvajo; to pa ni po sgledu ljubesnive devize Marije.

2) Kdor ve al vidi, de je Bog koga drusiga povikshal, naj ga hvali in bodi vesel njegove frezhe; nasprotne misli so greslhne, ker so is pomanjkanja kershanske ljubesni.

3) Kdor prejme sosebne gnade, naj se po sgledu Marije ponishuje, ktera se je nevedno deklo Gospodovo shtela, in svoji teti Elisabethi firegla. Kdor se s' tim hvali, kar je prejel, je vsiga dobriga nevreden.

Ozhishvanje Marije.

Kaj zerkev v' tim prasniku obhaja?

Obhaja spomin, de je ponishna deviza Marija nefla boshje dete Jesusa v' Jerusalem, v' tempelj, de ga je darila Bogu, ga reshila s' damam, in se po Mojsefovi postavi ozhivila. Marija je shtirideset dni po porodu vse to opravila po Mojsefovim ukasu.

Ta prasniki, kteriga zerkev obhaja drugi dan svezhana, je perzhetik imel v' Zarogradu al Konstantinoplu, pod zefarjam Justinjanam v' letu 541; in k' timu je strashna kuga perloshnost dala, de bi s' profshnjami mogozhne pomozhuize Marije to teshko shibo odvernili.

Je bila Marija dolshna k' ozhishvanju iti?

Dolshna ni bila, ampak is sgolj ponishnosti se je podvergla. Mojsef je ozhishvanje sapovedal shenam, ki so po navadi rodovitne; Marija, zhista deviza ni bila tedaj tej postavi podvershena, in se je is sgolj ponishnosti podvergla.

Jesuf, postave Gospod ni bil potreben, de bi ga s' daram refhili, hotel je pa, de bi bil ponishnost in pokorshino uzhil. Jesuf in Marija sta se Mojsefovimu ukasu podvergla tudi sato, de bi ljudi ne pohujshala, in jim perloshnosti ne dala hudo govoriti, in sta s'tim uzhila skerbno se varovati ljudi pohujshati s'rezhmi, ki podobo hudiga imajo.

Kaj je Marija mislila, ko je Jesusa darila Bogu?

Marija, po svetim Duhu rasfvetljena, ni svojiga ediniga fina Jesusa, kakor druge shene svoje pervorojenze darovala Bogu; ampak je svojo misel s' mislijo Jesusovo sdrushila, in ga je darila Bogu v' odreshenje vsiga sveta: podvergla se je tudi vsm teshavam, ktere je potlej prestala savolj njega.

Je bil Jesuf v' tempeljnu sposnan?

Sposnala sta ga Simeon in Ana, de je on svetá Odreshenik; hvalila sta Boga in ljudem pravila to veliko milost boshjo.

Kako se tudi imenuje ta prasn timer?

Imenuje se tudi Svezhniza, ker so sve-

zhe po molitvi zerkve posvezhene. Malik-vavzi so v' tim meszu navado imeli s' gorezhimi baklami po mestu hoditi v' zhaft lashnigiga boga Plutona; zerkev, de je svoje otroke odvernila od tiga, posvezhuje svezhe, de jih verni v' rokak nosijo Jesufu v' zhaft.

Gorezha svezha pomeni vero, ktero je Jesuf is nebes pernefil: pomeni nasho vero va-nj, in nasho ljubesen do njega, in dobre dela is ljubesni opravljane. Gorezha svezha je umirajozhimu verniku v' roko podana v'snamenje, de hozhe v' sveti veri umreti, v' kateri je shivel; kashe tudi upanje v' vezhno luzh priti.

Kaj ta prasniki uzhi?

Ta prasniki uzhi, de

1) Poshtene matere naj sahvalijo Boga, ki jim je dal rodovitnost. Naj po sgledu Marije darujejo svoje otroke Bogu, in naj jih refhijo s' terdno obljubo, de jih bodo njemu v' zhaft sredile.

2) Nihzhe ne sme posabiti, de je po svoji kerfhanfki materi Bogu darovan, in naj shiviko otrok svetlobe, de v' vezhno luzh pride.

3) Vsak bodi po sgledu Jesufa in Marije is prave ponishnosti pokoren Bogu, de blishniga ne pohujsha, in de svojo dufho svelizha.

Nebovsetje Marije.

Sakaj zerkov obhaja spomin nebovsetja Marije?

Sato, de verni hvalijo Boga, ki jo je v' nebefa vsel, se vesele savolj njeniga povishanja, in jo zhašte.

Je Marija umerla, in kdaj?

Marija je umerla, in zerkev to sposna s' drugo molituvjo per sveti mashi tiga prasnika. V' starih zhasih so ta prasek imenovali: *Spomin smerti Marije*. Kdaj je umerla se ne ve. Vemo, de kader je Jesus v' nebefa shel, ni svoje matere s' seboj vsel; in tudi vemo, de je ona nekaj zhasa pushena bila na svetu v' pomozh pervih vernikov. Prebivala je bleso v' Efesu per ljubim uzhenzu Janesu, kterimu jo je na krishu umirajozh Jesus, srozhl.

Ali je bila fama dusha Marije v' nebefa vseta?

Poboshna misel je, de je Marija s' dusho in s' telesam v' nebo vseta bila, ker se ne spodobi misliti, de bi sveto telo Marije v' semlji strohnelo, ktero je bilo prebivalshe sazhetnika shivljenja.

Kakshno zhast je Marija dosegla v' nebefih?

Marija je bila zhes vse angelje in svetnike Bogu nar blishej povishana, ker je mati Sinu Boshjiga, polna gnade, in vfa nedolshna. Kdor premisli, kako visoko in resni-

zhno jo je viſhi angelj Gabrijel v' Gofpodo-
vim imenu hvalil, koliko de je ſavolj Jeſufa
terpela, in druge njene imenitne zhednoſti, je
obilno preprizhan, de je ona neisrezheni zhaſt
prejela.

Kaj je kriſtjanam v'ta prasniki ſtoriti?

Tri dolſhnoſti imajo:

1) Dolſhni ſo ta prasniki in potlej viſoko
hvaliti Boga, ki je Odrerhenikovo porodnizo
Marijo ſ' ſvojo gnado napolnil, in zheſ vſe
ſtvari povikſhal.

2) Dolſhni ſo ſe veſeliti ſ' Marijo, ktera je
v' nebeſih per ſvojim ljubim Sinu, ſavolj kte-
riga je neisrezhene britkoſti terpela.

3) Dolſhnoſt je premiſliti, ktere zhednoſti
ſo Marijo nar prijetniſhi ſtorile Bogu, de ſi
tudi oni perſadenejo po njenim ſgledu ſhi-
veti, dopaſti Bogu, in ſe ſvelizhati. Naj ſe
Marii vedno perporozhajo, de jim po Jeſusu
to gnado ſproſi.

Prasniki ſvetih angeljov.

Je veliko prasnikov ſvetih angeljov?

Zerkev obhaja ſoſebni ſpomin ſvetiga Mi-
haela, ſ. Gabriela, ſ. Rafaela, tih in vſih an-
geljov pa pervo nedeljo meſza kimovza.

Sakaj zerkev zhaſti angelje?

Sato jih zhaſti, ker ſo mogozhni ſluſhab-
niki boſhji, in veliki naſhi prijatli in pomo-

zhniki. Sveti Mihael je bil pomožnik judovskega ljudstva, in je katoliške cerkve; s. Gabriel je preroku Danielu in Marii devizi osnanil Odraslenikov prihod; s. Rafael je starimu in mladimu Tobijatu v' veliko pomagal bil; angelj je vodil Israelce v' obljubljeno dešelo; Lot je bil is Sodome po angeljih rešen, Daniel obvarovan v' levnjaku, trije mladenzhi ohranjeni v' Babilonski pezhi, sveti Peter is jezhe rešen, in mi tudi smo obvarovani po angeljih: prav je tedaj de jih zhaštimo, in se jim perporozhamo.

Kako naj kristjani obhajajo spomin svetih angeljov?

Naj hvalijo Boga, ki jim daje modre, svešte in mogozhne varhe; naj se angeljam perporozhajo, in naj jim bodo pokorni.

Prasniki aposteljnov, in drusih svetnikov.

Sakaj cerkev obhaja spomin svetih aposteljnov?

Sato, de zhašti Jesufove namestnike, po kterih je sveto vero prejela; njih zhaštitliv spomin je bil vselej v' cerkvi.

Kaj je v' njih prasnikih storiti?

Prasniki, ali spomin svetih aposteljnov nas opominjajo:

1) Jesufa sahvaliti, kateri je svoje aposteljne po vsem svetu poslal osnanovat sveti evangeli, in jim dal mozh svešto spolnovati to tesko narozhilo.

2) Jesufa profiti de bi s' enakim Duham in s' mozhjo napolnil vso duhovshino, de sebe in druge svelizhajo.

3) Apostelnam naj se perporozhajo, de po njih proshnjah doseshejo stanovitnost v' sveti veri, ktero so oni osnaneli; de po njih shivé, in de po njih sgledu skerbe druge ljudi svelizhati.

Kaj godovi svetih marternikov uzhé?

Ti nas uzhé serzhno in stanovitno vojfkovati se soper skufhnjayze in skufhnjave katolske vere in kerfhanfskih zhednost, de raji umerjemo, kakor greshti. Sveti marterniki so neisrezhene nadloge, britkosti, bolezhine in smert serzhno preterpeli, sdaj pa vshivajo in bodo vshivali vekomaj veliko plazhilo v' nebesih. Jesufovi vojfhaki bodimo tudi mi, de se njih vezhne frezhe vdeleshimo.

Kaj nas godovi drusih svetnikov uzhé?

Ti nas uzhé zhísto, pravízлно in pobošno shiveti; tudi de molitev, ponishnost, ljubesen, strah boshji in drugo tako premaguje naturno slabost, sapeljive skufhnjave, in vse, kar brani v' nebeshko kraljestvo.

Sakaj je zerkev sapovedalu vseh svetnikov prasniki obhajati?

Zerkev ga je sapovedala, de snane in nesnane svetnike zhaštimo, in de se vnemamo flushiti Bogu. V' fhtevilu svetnikov so nedolshni in spokorniki, majhni, odrasleni in stari, bogati in vbogi, duhovni, kmetje, vojshaki, kupzi in drusih vseh stanov, starosti in jesikov: to naf pergauja upati in si persadeti po sapovedih shiveti, de bomo tudi mi svelizhani.

Prasnik isvoljeniga pomozhnika.

Sakaj si deshela, fara in fofeska isvoli fofebniga pomozhnika?

Sato, de ga fofebno zhašti, se mu fofebno perporozha, in fkerbno shivi po njem. To je stara navada v' katolshki zerkvi, in verni, ki svojiga isvoljeniga pomozhnika po volji boshji zhašté, upajo fofebno pomozh dobivati po njem.

Kako sdajni kristjani zhašté svojiga pomozhnika?

Malo jih je vernikov, de bi svojiga isvoljeniga pomozhnika prav zhaštili. Verni sploh radi poslufhajo pridigo shivljenja svetnikov, v' njih prasniki pa posnemajo malikvavze, ki so flepe malike zhaštili s' pijanzhvanjam, skakanjam in norostjo. Verni radi poslufhajo pridigo svojiga pomozhnika, potlej pa, kakor de bi bili flifhali, de je s' pijanzhvanjam,

s' plesam in rasusdanjam v' nebefa shel, s' timi grehi sanizhujejo Boga, in svoje pomozhnike, ki njih prasnike obrazhajo v' svoje pogubljenje, ker to delajo, kar shivljenje svetnikov obfojuje.

Spomin zerkveniga shegnanja.

Kaj je spomin zerkveniga shegnanja?

Spomin je to, de je sosidana zerkev po shkofu posvezhena, de se ondi daruje sveta masla, sakramenti delé, in de je Bog ozhitno moljen.

Sakaj je zerkev posvezhena in kaj ona pomeni?

Zerkev je posvezhena s' molitevjo shkoffovo, je v' vezh mestih s' svetim oljem pomasana, in so svetinje svetnikov v' altarji, de jo verni sposhtujejo, in se poboshno sadershé v' nji. Zerkev pomeni prave flushabnike boshje, ki so po gnadi svetiga Duha posvezheni, in pomeni tudi vse isvoljene, ki v' nebefih kraljujejo. Kamni, v' sidanje zerkve namenjeni, so s' tolzhenjam obdelovani, in to pomeni de Jesus svoje isvoljene po sebi podobluje, de so nebeshkiga kraljestva vredni. Sosidana zerkev pomeni zhasito zerkev bres madesha, ktero Jesus dela v' nebefih, ktera bo konz sveta dodelana, kadar bodo vsih zhasov pravizhni v' nebefa vseti.

Sakaj se vsako leto ponavlja spomin zerkveniga posvezhenja?

To je is vezh namenov, fosebno pa

1) De kristjani sahvalijo Boga, ki si je isvolil in posvetil mesto ozhitne molitve, kjer dobrotljivo uflifhuje nafhe proflhnje.

2) De se vnemajo zerkve zhedalje bolj posvezhvati, ktere so podoba nebesfhkiga kraljestva.

3) De ne posabijo zhasitiga tempeljna nebesfhkiga Jerusalema, v' kteriga so namenjeni, in prifhli bodo, ako so tukaj zhisto prebivalfhe fvetiga Duha.

Kar je bilo rezheniga od fosebnih zhasov, in prasnikov, kteri so v' katolfhki zerkvi zhesfheni, naj kristjani fkerbno premislijo in jih posvezhujejo, de bodo prvi zerkveni sapovedi pokorni.

II. Zerkvena sapoved.

Ktera je druga zerkvena sapoved?

Ta je : V nedeljo in sapovedan prasnik poboshno flifhi fvelo mafho.

Dolshnost in isgóvori.

Sakaj zerkev sapoveduje v' nedeljo in sapovedan prasník poboshno flifhati sveto mafho?

Sato, de verni s' poboshnim flifhanjam f. mafhe fosebno molijo Boga, in si velike gnade sprosijo. Sveta mafha je spomin in ponavljanje Jesufove smerti na krishi; to pa ponavljati, je Bogu filno prijetno in dopadljivo, in ravno to nam fosebne gnade sprosi po saflushenji Jesufovím.

Je nedelja al prasník od naf sadofti pofvezhen s' poboshnim flifhanjam f. mafhe?

Ni she to sadofti, ampak moramo tudi svefto poslufhati boshjo besedo, obilno moliti, in druge dobre dela delati, kakor je bilo rezheno v' raslaganji tretje boshje sapovedi, str. 87-96.

Je velika al majhna dolshnost vsako nedeljo in sapovedan prasník poboshno flifhati sveto mafho?

Velika dolshnost je to, in kdor v' nedeljo in prasník k' sveti mafhi ne gre, smertno greshi, ako ni pravizhno isgovorjen: ta sapoved pa je ftara kot zerkev. Djanje aposteljnóv (2. 42.) prizhuje, de so pervi verni svefto hodili k' sveti mafhi, in zerkveni ozhetje ravno tako prizhujejo. Verni so toliko vneti bili, de so v' zhasu preganjanja, s' nevarnostjo svojiga shivljenja k' sveti mafhi hodili, de bi tudi

boshjo besedo poslušali, in sveto reshnje telo prejemali. Duhovni so jetnikom, in preganjanim savolj vere nosili sveto reshnje telo, de bi se vsaj s' tim darivte svete mashe vdeleshili.

Je dolshnost vso sveto masho flishati?

Resnizhno de je dolshnost, ako je mogozhe. To sapoved, vso sveto masho flishati, je zerkev velikokrat ponovila. Soper to sapoved greshti tudi tisti, kateri pol svete mashe eniga mashnika, in pol drusiga flishti, ker mora vso sveto masho eniga mashnika flishati, kakor je papesht Inozenzi XI. sapovedal.

Je vsak verni kristjan dolshen v' nedeljo in sapovedan prasn timer per sveti mashti biti?

Vfaki odrashten in umen vernik je dolshen vfako nedeljo in vfaki sapovedan prasn timer per sveti mashti biti. Majhni otrozi, ki she nimajo rasfodka, in neumni odrashteni, ki so nesmoshni moliti Boga, so isgovorjeni. Slo majhni otrozi, in slo neumni odrashteni, ki so drusim vernim v' smoto, ne smejo v' zerkev.

Je kristjan lohka isgovorjen ako v' nedeljo in prasn timer k' sveti mashti ne gre?

Ni lohka isgovorjen, ker je to velika dolshnost. Kdaj in sakaj je isgovorjen, bo sdaj kratko rezheno:

Vest isgovori, ako je pravizhna. Zhe terdno misli, de ni she zhas od doma iti; al

se preposno sbudi, al is kake druge negresfhne smote nekoliko mudi, je isgovorjen. Zhe je pa lenoba, al nepravizhna vest, ni isgovorjen.

Ljubesen isgovori. Mati, ki mora bolnimu al majhnimu otroku sfrezhi; al kdo drugi, ki mora per bolniku biti; al fofed, ki mora pomagati fofedu v' zhasu ognja al povodinj, al drugi taki, fo isgovorjeni.

Sapoved oblastnikov isgovori. Vojfhaki, kterim je sapovedano na sfrashi ftati, al soper fovrashnike perpravljenim biti; al kmet, ki mu je sapovedano vositi v' kaki fili; al drugi, kterim pravizhna sapoved ubrani, fo isgovorjeni.

Nemogozhnost, in kaderkoli se je velike fhkode bati, je pravizhen isgovor. Brodniki in zholnarji, ki fo na morji, al dalezh od zerkve; jetniki, bolniki in drugi, ki refnizhno ne morejo, fo isgovorjeni. Bolehni ljudje, al drugi, ki savolj velike starosti, al kake bolezhine, ne morejo po snegu, blatu, al v' hudim vremenu v' zerkev, fo isgovorjeni.

So fantje isgovorjeni, ki se gosposki ustavljajo, se fkrivajo, in sato ne hodiyo k' fveti mafhi?

Nifo isgovorjeni, ker je njih nepokorfhi-na greh, greh pa ne more isgovoriti. Ravno tako nifo isgovorjeni oni, ki prepovedano blago po famotnih in nesnanih potih nosijo, in per fveti mafhi nifo.

*So varhi, ki doma ostaneja savolj doma-
zhih opravilkov al drusiga, isgovorjeni?*

Tiga bersh rasfoditi, ni mogozhe, temuzh je potrebno vse okolishine premisliti, de se pravizhno rasfodi. Potrebno je premisliti, koliko ljudi je; zhe je ena sama sveta masha, al dve, al tri; koliko so dalezh od zerkve; zhe so majhni otrozi, in zhe je njih premo-shenje v' nevarnosti; druge okolishine tudi je premisliti potrebno, de se prav rasfodi, in de se lenoba ne isgovarja.

So pastirji isgovorjeni?

Zhe so pastirji, ki vsako nedeljo in sapo-vedan prasn timer niso per sveti mashi, isgovora vredni al ne, je potrebno premisliti, koliko de je shivine in pastirjov; zhe so pastirniki bliso al dalezh; zhe je majhna al velika shkoda, ako shivina ostane doma.

Gospodarji, ki is lakomnosti, de bi nar-manji shkoda in samude ne bilo, ne poshilja-jo svojih pastirjov v' zerkev; al bi lohka dru-simu domazhimu vkasali pasti, dokler pastir ne pride nasaj; al bi drugazhi obrazhali, de bi bili vsi per mashi, fosebno zhe ste dve sveti mashe, in nozhejo, kashejo de bolj ljubijo svojo neumno shivino, kakor dushe svojih pa-stirjov, in bodo pravizhnimu sodniku odgovor dajali.

*Kako naj gospodarji skerbé, de bodo oni
in domazhi per sveti mashe?*

Naj imajo to sapoved per ferzu, in naj

svezher povedo, kateri k' prvi, in kateri k' drugi sveti mashi gredo; kako se bodo verstili, de bodo flushabniki, in vsi odrasleni per sveti mashi.

Zhe je per domazhi fari ena sama sveta masha, naj poshljejo eniga al dva v' kako blishno faro k' sveti mashi, de sta potlej doma, kadar uni gredo; naj jih pa poshljejo, al jim rezhejo doma ostati, kakor vedo in se samesejo, de se ne bo kaka nerodnost al napzhnost sgodila. Zhe je v' domazhi fari ena sama sveta masha, in ni mogozhe drugam iti al poslati k' drugi, naj se versté, de ne bo eden smiraj bres mashe. Ravno to je rezhi savolj kerfhanfkiga nauka, zhe ni morde kdo kak star al bolehen zhlovek, ki je savolj svoje telesne slabosti permoran doma ostati.

So isgovorjeni tisti, ki k' sveti mashi ne gredo savolj nezhedniga oblazhila?

Kdor nima zhedniga oblazhila, pa ga ima vender de med ljudi sme, ni isgovorjen. Ljudje, kterim je snan, vedo njegovo uboshtvo, in se nad tim ne pohujshajo, pohujshajo se pa po pravizi, ako v' zerkev ne hodi. Kdor potrebniga oblazhila nima, de savolj veliziga mrasa ne more, al savolj pohujshanja ne sme iti od domu, je lohko isgovorjen per Bogu.

Kaj je tistim storiti, ki v' nedeljo al prasn timer ne morejo biti per sveti mashi, al per kerfhanfskim nauku?

Zhe so pravizhno isgovorjeni, ne greshe,

dolshni so pa is ferza sheleti v' zerkev, in doma moliti. Shelja ne pomaga tistim, ki is lenobe, al is prasnih isgovorov v' zerkev ne gre do, temuzh tistim, ki ne morejo. Eni se smiraj ponujajo: *Jest bom varh*, in radi doma ostajajo, kar kashe njih leno dusho, in taki refnizhno greshe. Kdor je permoran doma ostati, naj bo shaloften, naj moli al premisljuje rasodete refnize, naj premisli svoje shivljenje, de Boga prosi odpushtenja, al naj bere svete bukve; in ko uni pridejo domu, naj skerbi svediti pridigo al nauk, ki so ga poslusnali, de svojo dusho nasituje po mozhi.

Kdor doma ostane savolj kake smote al hudiga namena, huje greshe, ker ni pravizhno isgovorjen, in doma ne moli.

Poboshno flishati sveto mashe.

Ali je sadoosti per sveti mashe biti?

Ni sadoosti per sveti mashe biti kader zerkev sapove, ampak je tudi dolshnost jo poboshno flishati. Vse svete rezhi so sposhtvanja vredne, in vse svete dela morajo prav opravljene biti; to je boshja sapoved, in kdor toraj sveto mashe nepoboshno flishe, greshe. V' delavnih dneih ni prav flishati svete mashe bres notrajne poboshnosti, ker je sapifano; *Preklet*, kdor *Gospodovo delo nesvesto opravlja*. Jer. 48.10. Huje je pa she, zhe kristjan v' nedeljo in prasniki svete mashe poboshno ne flishe, ker soper boshjo in zerkve-

no sapoved gresli; soper boshjo, ker svete rezhi sanizhuje, in soper zerkveno, ki sapové poboshno flifhati sveto masfo.

Kakshno snamnje je, zhe se kristjan nepoboshno sadershi per sveti masfi?

Snamnje je to maloverne in mersle dushe. Sveta masfa je spomin in ponavljanje kervave daritve Jesusa Kristusa na krishi, in kdor jo sanizhuje, nima shive vere, ima slabo dusfo. Ni jih malo kristjanov, ki neperpravljeni pridejo v'zerkev, so nizhemurno oblezheni, nopokojno gledajo po ljudeh, ne molijo in branijo moliti, framujejo se pred Bogam klezhati, in drugazhi rasodevajo svojo slabo dusfo. Ti niso per sveti masfi, ne spolnujejo boshje in zerkvene sapovedi, ker ne molijo, ampak drashijo Boga.

Je unajna poboshnost sadosfi?

Unajna poboshnost bres notrajne je hinavfhina, in toraj ni sadosfina.

Zhe se telo spodobno sadershi, dusfa pa sa to ne ve, in ne moli Boga, kaj pomaga?

Kakshin naj bo tisti kristjan per sveti masfi, ki ve, de je v' velikim grehu?

Kristjan, ki ve, de je v' velikim grehu, se mora fosebno ponishvati, svoj greh resnizhno sovrashiti, in gorezhe profiti Boga, de mu po Jesusu Kristusu da gnado prave pokore. Vsi verni kristjani se morajo ponishvati, profiti Boga odpusfenja, in svoje grehe so-

vrashiti, ker je vsak boshje pravize dolshnik; sosebno je pa dolshen tisti, kateri ve, de je v velikim grehu, in zhe tiga ne stori, je sastonj per sveti mashi.

V' starih zhasih je zerkev ozhitnim gresnikam prepovedala per sveti mashi biti, al so bili od drusih vernih odlozheni, de bi bili svojo nevrednost sposnali, in se boljshali; sdaj pa jim je perpusheno v' zerkev hoditi, in jim je tudi sapovedano, de si s' gorezhimi profhnjami milosti sprofijo, in zhe nozhejo, bodo pravizhno vrazhilo prejeli, kakorsihuiga je njih mlazhnost vredna.

Je per sveti mashi kristjan, ki bliso, pa sunaj zerkve ostane?

Kdor samore v' zerkev, in va-njo ne gre, ni per sveti mashi, ker s' tim kashe, de jo sanizhuje. Eni so nalash v' prasnih pogovorih, in zhakajo de maschnik perstopi, de ne gredo v' zerkev, al sunaj zerkve ostanejo, de boshje besede ne poslufhajo; kako se sme rezhi, de ti nerodneshi poboshno flifhijo sveto mashe? Kdor v' zerkev ne more, je pa bliso kolikor je mogozhe, in gorezhe moli, je svete mashe deleshen, ker ni prestovoljno len.

Kakshin bodi kristjan de sveto mashe poboshno flifhi?

Kristjan, ki hozhe po sapovedi poboshno flifhati sveto mashe, bodi poln shive vere, in shiva vera mu bo dala vso potrebno poboshnost. Vera ga uzhi, de je sveta mashe resnizhno po-

navljanje kervave daritve Jesuſove na krishu; ga preprizha de je nevreden per ſveti maſhi biti, in ga bo ponishala; ga uzhi, de je to iſ ſoſebne miłoſti, in ſi persadeva miłoſti ſproſiti po Jesuſu Kriſtuſu, kteriga ſ' maſhnikam in ſ' vſo zerkujo daruje nebeshkimu Ozhetu; shiva vera vſe to uzhi, in vſak bodi poln shive vere, tako bo poboshno ſliſhal ſveto maſho, kakor Bog in zerkev ſapovedujeta.

V' ſvoji fari ſveto maſho ſliſhati.

Je farmanam perpuſheno v' nedeljo in prasník hoditi k' ſveti maſhe kamor hoſhejo?

Ni jim to ſploh perpuſheno, ampak prepovedano bres ſoſebniga dobriga namena, al pravizhniga iſgovora. Soſebni dobri namen, al pravizhni iſgovor ni to, kakor ſe ſploh reſhe, na boſhjo pot iti, al kaki poſvetni opravik, in veliko manj prasna radovidnoſt, ampak opravik, ki ſe bres velike ſhkode odlaſhati ne da, al obiškanje nevarno bolniga zhloveka v' rodu, al nova maſha, al ſhkofovi prihod, al kaj drusiga taziga.

Je pravizhna ſapoved zerkve, de ſo farmani v' ſvoji fari per ſveti maſhi v' nedeljo in prasník?

Pravizhna ſapeved je in ſaveshe, ako ni pravizhniga iſgovora.

Um uzhi, de naj bodo ovze s' svojim duhovnim pastirjam sdrushene, kateri tudi sa-nje daruje Bogu sveto masfo. Duhovnimu pastirju ni perpushteno iti v' nedeljo in prasnik kamor hozhe masfvati; sakaj bi pa farmani fhli?

V' farni zerkvi se vezhkrat klizhejo v'sakon namenjeni, al so druge potrebne osnani-la, ktere vediti je farmanam dobro, in vzhasi potrebno, kar bi pa ne vedili, ako bi doma ne bili.

V' ftarih zhasih je zerkev ozhitno pokorila tiste, kateri tri nedelje al prasnike niso bili v' svoji fari per sveti masfi. Papesh Inozenzi IV., in sa njim papesh Klemen V. sta miniham sapovedala v' nedeljo in prasnik v' saperti zerkvi masfvati, de bi farmanov od svoje farne zerkve ne odvrazhvali. Tridentinski sbor gorezhe sheli, de so farmani v' nedeljo in prasnik s' svojim pastirjem sdrusheni per sveti masfi, de tudi is njegovih ust flisfijo in poslufhajo boshjo besedo osnanovati. Sej. 24. 4.

So tedaj farmani dolshni vsako nedeljo in vsak sapovedan prasnik v' svoji fari per masfi biti?

Kar je bilo rezheniga, preprizha de so dolshni, in so le isgovorjeni, zhe imajo pravizhen isgovor.

Zhe je v' fari ena fama sveta masfa, in nekdo gre v' drugo faro k' sveti masfi, in domu hiti, de drugi domazhi gredo v' zerkev, in so vfi per masfi, to je hvale vredno in dolshnost; ni pa prav kar nekteri delajo, de

okoli hodijo, ker nobene ljubesni nimajo do svoje fare, in so le permorani s' svojim pastirjem sdrusheni. Huje bi s'he bilo, ako bi drugam hodili, de bi pijanzhvali, ali is kaki-ga drusiga hudiga namena, kar se morde vezhkrat godi.

Kaj zerkev v' tej sapovedi prepoveduje ?

Zerkev v' tej sapovedi prepoveduje vse, kar kristjana krivizhno sadershuje, de svete mashe ne slishi, al je poboshno ne slishi.

Lenoba, is ktere kristjan ne gre k' sveti mashi, al preposno pride, de vse ne slishi; druge posvetne smote, in prasni isgovori, ki jih slabi kristjani imajo; serza merslota, radovidnost, radovoljno rasmishljenje, in druge take rezhi so v' tej zerkveni sapovedi prepovedane. Nihzhe naj ne posabi, kar je Jeremija govoril: *Preklet, kdor Gospodovo delo nesvesto opravlja.* 48. 10.

III. Zerkvena sapoved.

Ktera je tretja zerkvena sapoved ?

Ta je: *Posti se sapovedane postne dni, namrezh shtiridesetdanski post, kvaterne in druge sapovedane posine dni; in v' petik in saboto se mesnih jedi sdershi.*

Od posta sploh.

Kaj se pravi postiti se?

Postiti se po navadi poboshnih vernikov se pravi, mesnih jedi se sdershati, ako ni sosebniga perpushtenja, le enkrat okoli poldne do sitiga, svezher malo, sunaj tiga pa ne jesti, ako je mogozhe, bres telefne shkode sdershati se.

Sapoved postiti se, ali je le zerkvena, al je tudi boshja?

Bog in zerkev sapovedujeta postiti se. Bog sapoveduje pokorjenje, de je telo dushi podversheno, zerkev pa odkashe dni, v' kterih se je postiti; kdor pa obilnistih postov potrebuje, naj se po svoji vesti, in po spovednikovim ukasu posti, de boshjo sapoved spolnuje.

Post je v' stari savesi bil, in je v' novi v' veliki zhasi. David prizhuje: *Sim s' postam svojo dusho ponishal.* Pf. 68. 11. On se je ojsiro postil: *Moje kolena so od posta oslabele.* P. 118. 24. Sapisano je tudi: *Judit se je ves zhas svojiga shivljenja postila.* 8. 6. Poboshna Ester je svoje telo s' postam pokorila. 14. 2. Jesus je post s' svojim sgledam sapovedal in perporozhal, in verni so se po njegovim sgledu radi postili.

Sakaj je post sapovedan?

Post je sapovedan, de se loshej varuje-

mo greha, al de se pokorimo zhe smo gresili. Sapovedan je,

1) De s' postam slabimo al pomanjšhamo svoje hudo nagnjenje do greha, mozhi dushe povishujemo, in smo perpravnishi flushiti Bogu; post pomaga tedaj de ne gresimo, in de se boljshamo, ako smo gresili.

2) De s' postam plazhujemo dolg, ki ga savolj svojih grehov imamo pred Bogam, in mu sadoštujemo. Veliko gresimo s' svojim slabim telesam, in savolj svojiga slabiga telesa; pravizhno je tedaj, de ga pokorimo, ker je pokorjenja vredno in potrebno.

Je res post Bogu prijeten?

Resnizhno de je, ako je is dobriga serza, v' duhu pokore, in s' drusimi dobrimi deli sdrushen. David prizhuje: *Postil sim se, in ponishal, in bom prejel, kar prosim.* Pl. 34. 13. Eliahim, vishi duhoven, je Israelzam, ki so se Holoferna slo bali, rekel: *Vedite, de bo Bog vashe proshnje uslishal, ako boste stanovitni ostali v' postih in v' molitvah.* Jud. 4. 12. Sveto pismo stare in nove savese povsod prizhuje, de je post prijeten Bogu, ako se is dobriga serza postimo.

Je sam post toliko prijeten Bogu?

Post, ako je sam, in ni s' drusimi dobrimi deli sdrushen, je malo vreden; sraven posta je potrebna tudi molitev, vsmiljenje, spreobrnjenje. Prerok Joel v' Gospodovim imenu pravi: *Preobrnite se is vsiga serza, s' postam.*

in s'jokam. 2. 12. Kader je prerok Jona Gospodovo shuganje po Ninivi osnаноval, je kralj po Gospodovi volji mestnjanam sapovedal: *Vsi naj se postijo, s' vso mozhjo h' Gospodu vpijejo, in sapuste svojo hudobno pot.* Jon. 3. 7-8.

V' adventu in velikim postu ima vsak kristjan nekaj spofhtvanja do tiga svetiga zha-fa, in se posti; kdo pa svoje grehe prav obshaluje in opusti? post pa bres drusih dobrih del, in sosebno bres spreobrnjenja, je malo vreden. Kdor hozhe biti preprizhan, naj premisli kar je Bog po preroku Isaiatu govoril. Israelzi so bili v' stiskah, in so se postili, de bi shibo boshjo odvernili, pa niso uflifhani bili; zhudili so se nad tim, in djali Bogu: *Sakaj smo se postili, in nisi pogledal? poni-shali svoje dushe, in ti ni mar bilo?* Odgovori jim Bog po preroku: *Lejte, v' dan svojiga posta delate po svoji volji, (in sato uflifhani niste. Ne postite se kakor do sdaj, (delajte tudi dobro, spreobrnite se in boste uflifhani).* Is. 58. 3-9.

Postni zha-f je v' telesno pokorjenje, naj bo pa tudi sdrushena molitev, ufmiljenje in spreobrnjenje, de bosta dusha in telo pokorjena, drugazhen post ne dopade Bogu. Modri Sirah pravi: *Kaj zhloveku pomaga, de se savolj svojih grehov posti, in sopet greshti?* 34. 31. Kaj post zhloveku pomaga, ako svojih grehov ne opusti?

Laſtnoſti ſapovedaniga poſta.

Ktere laſtnoſti ima poſt?

Shtiri laſtnoſti ima :

- 1) Meſnih jedi ſdershati ſe.
- 2) Najeſti ſe le enkrat na dan.
- 3) Ob pravim zhaſu jeſti.
- 4) V' duhu pokore poſtiti ſe.

Ali ni poſt Bogu vſhezh, ako niſo vſe te laſtnoſti ſpolnjene?

Spolniti ſe morajo, kolikor je mogozhe. V' duhu pokore poſtiti ſe, je vſim nar potrebnifhi, in v' tim nobeniga iſgovora ni; drugo pa ſe mora po mozhi ſpolnovati, in le pravizhen iſgovor iſgovori; de ſe pa kriſtjan po dobri veſti ravna, bodo te laſtnoſti po potrebi raſlagane.

1) Meſnih jedi ſdershati ſe.

Sakaj zerkev ſvojim vernim ſapové poſtne dni ſe meſnih jedi ſdershati?

Sato, ker ſo meſne jedi teleſu prijetniſhi od druſih, in telo obilniſhi redé: to je en dél poſta al pokorjenja, ki ga ona po volji boſhji ſapoveduje. Kriſtuſ je ſzer rekel: *Kar ſkus uſta noter gre, ne ognjuſi zhloveka.* Mat. 15. 11. Sveti Pavel tudi pravi: *Vſaka ſtvar boſhja je dobra, in nizh ſe ne ſme ſavrezhi, kar ſe s' ſahvaljenjem vſhije. I.*

Tim. 4. 4. Refnizhno je, de je vsaka jed nedolshna, pa je tudi hvale vredno se je v' duhu pokore sdershati, in je potrebno, zhe jo Bog al zerkev prepové. Sad, ki so ga prvi porodniki jedli, je bil dober, pa je bil veliko hudiga sazhetik, ko so ga soper boshjo sapoved jedli.

Kakshin greh je mesne jedi jesti, kader ni perpushteno?

Greh je to velik al majhin, al pa ni, po okolishinah.

Zhe vishi duhovna oblast da osnaniti splohno perpushtenje v' sfer prepovedane dni mesne jedi jesti: al ga da komu is fosebniga pravizhniga urshoha, ni greh se prejetiga perpushtenja poslushiti, prestopiti se pa usmiljeno perpushtenje ne sme.

Popolnoma posabljivost isgovori kristjana, ki se sapovedaniga posta, petka al sabote ne spomni; ravno tako ga negreshna smota isgovori, zhe is dobre vesti je, kar terdno misli, de je s' posno sabeljo sabeljeno. Ako se pa, dokler she je, spomni, je jenjati dolshen, in tudi drusim povedati, ki enako jedo, de jenjajo, zhe sila ne permora jesti, kar ni sfer perpushteno. Ako se potlej spomni, de je is nevednosti prepovedano jed jedel, naj bo shalosten; ne sfer savolj greha, ampak de v' prejshtno smoto ne dovoli, in nedolshen ostane.

Is potrebe je porpushteno okusiti jed, ki se bolniku perpravlja; v' fili je tudi per-

pušheno mesne jedi jesti, de se per shivljenji ohrani.

Is dushne slabosti, al is poshreshnosti ni nikoli perpušheno mesniga jesti, ker dushna slabost in poshreshnost ste bres vsiga isgovora.

Is sanizhvanja zerkvene sapovedi mesno jesti, al pokusiti, al okusiti je velik greh; sosebno pa, ako je to sanizhvanje drusim ljudem v' pohujshanje.

Je perpušheno drusim mesne jedi dati?

Zhe se ve, de drugi ne smejo mesniga jesti, ni perpušheno jim mesniga dati. Turki, judje, in krivoverzi niso zerkvenim sapovedam podversheni, in se jim sme dati mesenih jedi, katolskim vernim pa ne, zhe jim ni savolj majhne starosti, al bolesni, al sadobljeniga sosebniga perpushenja dopušheno.

2) Najesti se le enkrat v'dan.

Kaj pomeni: Najesti se le enkrat v'dan?

To pomeni, de je perpušheno jesti, kolikor vlak zhlovek potrebuje. Kdor mere nima, in se prevezh najé, ako ravno ob pravim zhasu, gresli, ker je poshreshnost greh, in sraven skashe, de se nerad posli.

Bi bilo perpušheno obédo rasdeliti, in vezhkrat po malim jesti?

To ni perpušheno bres pravizhuiga isgo-

vora. Ako se med obédam kaj potrebniga naglo pergodi, al kaka fila permora od mise vſtati, in se po tim ſopet k' miſi gre, de se po ſvoji potrebi najé, ni greh.

Kakſhin bodi kriſtjan, kteri ſe ſovolj pomankanja al teleſne ſlaboſti v' pravim zhaſu ne more najeſti?

On naj ſe po dobri veſti ravna, de poſta ne poſabi, in de ſe po ſvoji mozhi poſti. Be-razh, ki po hiſhah proſi, in ne dobi, de bi ſe ob zhaſu najedel, naj po mozhi ſkerbi zerkveno ſapoved ſpolnovati.

Bolehni in ſlabi verni, ki dolgo ne morejo bres jedi biti, in ſe tudi ne morejo najeſti, ne greſhé, ako po malim iſ potrebe jedó.

Kakſhin greh je, zhe vernik pred al po obédu, pred al po vezherji bres pravizhniga iſgovora jé?

De ſe ve, kakſhin greh je to, ſe mora vſe vkupaj premiſliti, kar je v' enim dnevu ſoper ſapoved: zhe je vſe vkupaj veliko, je velik greh; zhe je vſe vkupaj malo, je majhin greh.

Koliko zhaſa ſme kriſtjan jeſti?

Toliko zhaſa de ſe najé, to je, okoli ene ure. Ako bi bilo perpuſheno vezh ur po malim jeſti, bi pol dneva, al veſ dan bres greha jedel, kar ne more biti perpuſheno. Greh je tedaj predolgo biti per miſi in jeſti, in

toraj pojedine v' postnih dneh niso perpu-
shene.

*Je postne dni perpusheno piti, kar in ka-
der se hozhe?*

Ni perpusheno piti kader se hozhe, kar
telo redi al mu mozh daje. Per obédu je per-
pusheno vina piti po fleherniga zhloveka po-
trebi; per vezherji je tudi malo vina perpu-
sheno, sunaj tiga zhasa pa ni v' postne dni
perpusheno vina, al drusiga mozhniga pitja,
al mleka piti, zhe ni v' kaki fili, al bolesni,
al zhe je voda zhloveku shkodljiva.

Pervim vernim je bilo navadno rezhi: *Ne
pijemo, ker se postimo*; sdaj neumneshi pra-
vijo: *Pitje ne prelomi posta*. Eni imajo la-
shnivo vest, de sunaj praviga zhasa obilno pi-
jejo, in vender tega v' greh ne shitejejo. Zhe
imajo kako opravilo al kupzhijo, morajo to
per vinu poravnati, ako je ravno sapovedan
post, ker pravizhne vesti nimajo.

Je perpusheno svezher jesti?

Perpusheno je sdaj svezher malo jesti,
ker zerkev to pregleda savolj slabosti sdajnih
kristjanov. V' starih zhasih to ni bilo perpu-
sheno, ampak verni so le enkrat v' dan jedli:
Kader so pa sazheli svezher kaj jesti, so be-
sede te zerkvene sapovedi prevergli, in rekli:
Enkrat v' dan najesti se. Prej so pa rekli:
Enkrat v' dan jesti.

Kako se je navada perzhela, svezher kaj jesti?

Navada, svezher kaj jesti, se je tako perzhela:

Verni so se skoraj dvanajst sto let ojtiro postili, in le popoldne jedli; v' velikim postu pred velikonozhjo so svezher, in v' drusih posnih dneih ob treh al štirih popoldan jedli. Szhasama so bolj sgodaj jedli, vender le enkrat v' dan; ko so pa sazheli okoli poldne jesti, so svezher kake kuhane séli al sadje, pa bres kruha jedli. Szhasama so tudi malo kruha jedli; kar so pa jedli, je slo majhno bilo.

Koliko je tedaj perpusheno svezher jesti?

Varni in modri uzheniki sploh pravijo, de zheterti, al tretji del navadne vezherje je v' postne dni perpusheno svezher jesti. V'fak kristjan naj svezher je po navadi poboshnih vernikov sedajiga zhasa in deshele, ne pa po navadi poshreshnikov, ki vesti in mere nima-jo. Kdor je mozhniga telefa, naj fkerbi po mozhi posnemati perve verne; zhe je pa slabiga telefa, al ima teshke dela, naj svezher toliko je, de posta ne posabi, in de obstati samore. Um uzhi, de zhe drugi dan ni sapovedan post, se mora svezher bolj pertergati; zhe so druge okolishine, naj se po dobri vesti ravna.

3) Ob pravim zhasu jesti.

V kateri uri je perpussheno obedvati ?

Po navadi sdajnega zhafa je perpussheno obedvati o poldne. Popreshni verni so navado imeli enkrat v' dan svezher, al ob zheterti al tretji uri popoldan. To preprizha, de zhe je kofilo posneji, je bolj po duhu zerkve, in po sgledu pervih vernikov, ako je kristjan do tiste ure tesh. Kdor posno je, loshej pomanjssha vezherjo, in se Bogu prijetnishti posti.

Na kmetih je navadno ob enajstih : soper to navado ni kaj rezhi; ker kmetje niso skoraj nikoli bres teshkiga dela. Kdor se na delo dalezh nameni, al gre od doma, in kjer so majhni otrozi, kterim ni kaj jesti dati, al je kak drug pravizhen isgovor, in de toraj s' obedam prehiti, ni greh.

Je perpussheno pred al po obedu, pred al po vezherji malo jesti ?

To ni perpussheno, ako je bres pravizhniga isgovora. Kakshin post je to, zhe se vezhkrat je al pokussha? Do obeda in do vezherje je doshnost pozhakati, ako resnizhna telefna slabost ne perfili drugazhi storiti.

4) V' duhu pokore postiti se.

Kaj pomeni, v' duhu pokore postiti se ?

To pomeni dobro voljo, is ktere se krist-

jan rad pokori, de s' spolajevanjem sapovedanih postov sadoштуje Bogu.

Je dolshnost se v' duhu pokore postiti?

Dolshnost je. Kdor je svojih grehov shalosten, in ve potrebo svoje slabo telo pokoriti, se rad posti; to je pa vsm sapovedano. Jesus pravi: *Kader se postish, pomashi svojo glavo, in umij svoji obras.* Mat. 6. 17.

Pomasati svojo glavo in umiti svoj obras je per Judih bilo v'snamenje veselja; in ravno sato Jesus tako govori, de so kristjani sapovedanih postov veseli, ne pa shalostni. Sveti Pavel je djal: *Tarem svoje telo, in ga v' flushnost devam, de savershen ne bodem.* I. Kor. 9. 27. Po njegovim sgledu naj se kristjani radi postijo, de premagujejo svoje telesno posheljenje, in saversheni ne bodo. — Is tiga potrebniga nauka se drugi nauki ishajajo.

1) Kdor se nerad posti, in je perpravljen post prelomiti, se Bogu dopadljivo ne posti, zhe se ravno posti. — Eni se postijo, ker jesti nimajo, ako bi pa jesti dobili, bi se ne postili. Eni so tako slabiga duha, de jih vsak prijatel, al perloshnost premoti. Eni se postijo, pa neradi, in vedno godernjajo soper sapoved zerkveno. Post tih je slab, in ni po volji boshji.

2) Kdor perloshnosti ishe, de bi se ne postil, in si kolikor samore polajsha pokorjenje, in to bres pravizhniga isgovora, je sapovedi v' svojim serzu nepokoren. Kdor odloshi potrebno delo v' postni dan nalash, de se ne po-

sti; al si ismishljuje nizhemurne dela, al igre, de mu hitreji zhas mine; al svezher pred postam nalash obilno je, al sjutraj dolgo lesi, al drugi taki nerodneshi se ne postijo prav, kakor Bog in zerkev sapovedujeta.

3) Kristjan, ki se szer posti, pa sato le, de Boga ne shali, ima majhno saflushenje, ker malo ljubi Boga, in malo fkerbi mu sadositi. Kdor le is sirahu sapovedi spolnuje, je Judam podoben, kateri niso ljubili pravizhnosti, in sapoved, ampak so is sgolj sirahu po njih shiveli, de bi pokorjeni ne bili.

4) Kdor se ne more ojstro postiti, posti se pa rad po svoji mozhi, ima saflushenje per Bogu po svoji dobri volji, zhe si ravno manj perterga od drusih kristjanov, ker Bog vidi njegovo dobro ferze.

5) Vlak kristjan bodi shalosten, ako se ne more popolnama postiti. Kdor je svojiga sadolshenja per Bogu preprizhan, se rad posti, in je shalosten zhe se ne more postiti. Sveti Avgushtin lepo pove: *Ako se ne moresh postiti, jokuje jej.* Sveti Gregor papesi je v velikim postu pred velikonozhjo sbolel, in se postiti ni mogel, in je bil svoje nesmoshnosti shalosten, kar je sam rasodel, rekozh: *Sbolel sim, kader se vfi, majhni in veliki, postijo, ker se pa postiti ne morem, sim bolj shalosten svoje nesmoshnosti ko svoje bolesni.* Po njem bodi vlak kristjan, ki se postiti ne more, in bo lohka, ako nekoliko ve tesho svojih grehov, in koliko je dobro tukaj sadositi Bogu.

Kteri so, al niso dolshni postiti se.

Ktere kristjane ta sapoved saveshe?

Ona saveshe vse umne odraščene verne, ki niso savolj svoje telesne slabosti pravizhno isgovorjeni. De so majhni otrozi, ki rasfodka she nimajo, odraščeni neumni, ki greseliti ne morejo, in odraščeni umni kristjani, ki se savolj svoje telesne slabosti ne morejo, isgovorjeni, je gotovo resnizhno po nauku vseh zerkvenih uzhenikov; drugi so dolshni po svoji mozhi postiti se.

So mladi ljudje dolshni postiti se, ki niso she 21 let stari?

Vezh uzhenikov to terdi, ker zhlovek pred 21 létam ni she terdniga telesa, to vender ne preprizha, de bi bili popoluama prosti od te zerkvene sapovedi, ker je sraven tudi boshja, ktera sapoveduje svoje slabo telo pokoriti, de nezhiste skushnjave ne obrodé slabiga sadu.

Nekteri zhlovek je terdneji v' osemnajstim letu ko drugi v' pet in dvajsetim, in je morde tudi nevarnisthi skushan, in mu je toraj pokorjenje potrebno. Sveti Janes Krisostom pravi: *Posti se, de ne greslish, in posti se, zhe si greshil.* Kdor ni she 21 let star, naj se posta pervadi, in naj se posti po svoji mozhi. Tako sveti Tomash uzhi. (IV. Sent. dist. 15, q. 3. ar. 4.)

So stari ljudje dolshni postiti se?

Stari ljudje so dolshni postiti se po svoji mozhi. Sveti fhkof Antonin pravi: *Stari ljudje so dolshni postiti se, zhe so sdraviga telefа.* Stari, ako so sdraviga telefа, se lashej postijo od mladih, mladi pa so posta potrebnishi od starih, savolj mozhuješhiga hudi-gа posheljenja.

Koliko se vsak mora postiti?

Vsak je dolshen po svoji telefni mozhi, po telefni fhkušnjavah, in po velikosti svojih grehov postiti se. Boshja volja in misel zerkve je to, de se nezhisto posheljenje, nezhisti grehi, poshreshnost, pijanzhvanje, in karkoli se isvira is telefni-gа posheljenja s' postam pokori. Kdor ni v' tim sapopaden, naj se po svoji telefni mozhi posti, de ne greshti, in kdor je v' tim sapopaden, naj se ojsureje posti, vender toliko, de svojimu telefу ne fhkoduje, de se pokori, in ne sboli.

So isgovorjeni bolehnii, in shene?

Bolehni ljudje in shene, ki imajo nadloge svojiga stanу, naj se po svoji slabosti postijo, in zhe se malo postiti morejo, ne greshe, ako dobro voljo imajo.

So isgovorjeni rokodeli?

Delo ne isgovori nikogar, ampak telefna slabost. Per enakim delu eden pesha, drugi pa ne, in kdor pesha, ne greshti, ako se popolnаma ne posti, greshti pa kdor se ne posti,

ako se samore bres telefne shkode. Kdor teshkiga ne dela, se lashej posti, ker mu zhaf hitreje mine: kdor pa ves dan teshko dela, lohka de se postiti ne more, in naj se po dobri vesti ravna.

Je kristjan isgovorjen, zhe se ne posti, ker per drusih ljudeh dela?

De per drusih ljudeh dela, je prasen isgovor; ampak zhe delo slabi njegovo telo, de se postiti ne more, je isgovorjen. Sapovedi spremljajo zhloveka kamor gré; bodi si doma al drugej, naj po njih shivi. Ljudje is slabosti shreshejo delavzam soper to zerkveno sapoved, in delavzi is slabosti jo prestopajo, in se isgovore: *Nisim se postil, ker doma nisim bil.* Telefna slabost isgovori zhloveka, in kdor prasnih isgovorov ishe, bo teshko odgovoril Bogu.

Kakshni naj bodo gospodarji in gospodinjje s' svojo drushino in delavzi v' postnik dneih?

Bodo naj, kakor bo sdaj rezhenó:

1) Zhe imajo otroke in drushino, de se savolj starosti ne morejo popolnoma postiti, naj jim po pravizhnim usmiljenji pregledajo, vendar tako, de jih navadijo postiti se.

2) Zhe imajo odraslene otroke al flushabnike, naj fkerbé, de se prav postijo, in naj jim dajejo sgled svestiga spolnovanja zerkvene sapovedi, ako kaka telefna slabost, al teshko delo ne permora jim pregledati. Ako kdo

jesti prosi, in pravi, de se postiti ne more, naj verjamejo al ne njegovim besedam, kakor vedo de se rad al nerad posti.

3) Zhe imajo delavze, ki ves dan teshko delajo, in je verjetno, de se popolnoma postiti ne morejo, naj jim dajo s jutraj kaj malo jesti, o poldne do sitiga, in svezher po pametni permeri; ne pa bres vsiga raslozhka ko drugi dni.

Kakshni naj bodo gostini al oshtirji s'ljudmi, ki v' njih hisho pridejo jest al pit v' postnih dneih?

Oni se morajo po dobri vesti ravnati. Popotnikam smejo dati kar potrebujejo, ako ravno ni ob pravi uri, nesmerjeno pa ne smejo, ker nesmera je greh, in sosebni greh v' postni dan. Ako domazhi zhlovek hozhe jedi al pijazhe, de domu nese, naj dajo kar hozhe. Zhe domazhi zhlovek hozhe jesti al piti ob prepovedani uri, in se lohka ve, de soper zerkveno sapoved, ga ne smejo ufli-shati; veliko manj pa de bi pijanzhval al pijanzhvali. Gerdo, greshno in pohujshljivo je to, de kristjani ozhitno sanizhujejo sapoved svoje ljube matere, katolske zerkve.

Je to prav, kar eni pravijo: Drug dan se bom postil?

To ni vselej prav. Kdor se resnizhno postiti ne more, je hvale vreden, ako se drug perloshen dan posti; zhe se pa bres pravizhniga isgovora ne posti, greshi, zhe ravno ob-

Ijubi se drug dan postiti, ker ni v' njegovi oblasti post prestaviti. Len kristjan, ki nozhe v' nedeljo per sveti mashi biti, in rezhe: *Bom drugi dan*; al bi bilo prav? Kar potlej dobriga stori v' pokorjenje je dobro, vender je prej gresnil.

Vsak kristjan naj se rad posti kader in kakor cerkev sapové po svoji telesni mozhi, de svoje slabo telo pod pokorshino deva, Bogu sadoштуje savolj svojih grehov in mozh svoje dushe povikshuje, de loshej flushi Bogu.

Od shtiridesetdanskiga posta.

Kteri je shtiridesetdanski post?

Ta je, kteriga vsi katolski kristjani imajo pred velikonozhjo. Njemu se tudi *veliki post* rezhe, ker je nar dalji, in nar imenitnishi. Ta se *shtiridesetdanski post* imenuje, ker je saporedama 40 dni posta.

Je od sdavnaj ta post v' katolski cerkvi?

Ta post je smiraj bil v' katolski cerkvi: aposteljni so ga sapovedali, in je toraj smiraj in povsod v' veliki zhahti: tudi slabi verni ga nekoliko spofштуjejo.

Sakaj je cerkev shtiridesetdanski post sapovedala?

Ga je sapovedala vsm odraslenim vernim is vezh svetih namenov, in fosebno:

1) De kristjani posnemajo Jesusa, kteri se

je 40 dni in nozhi postil v' pufhavi preden je sazhel evangelij osnanovati.

2) De se fkerbno perpravljajo velike skrivrosti Jesufove smerti in vftajenja obhajati.

3) De se s' postam, molitvijo, in drusimi dobrimi deli perpravljajo vredno spoved, in vredno obhajilo o velikonozhnim zhasu opravit.

Sakaj perzhne zerkev fhtiridesetdanski post s' pepelenjam, in kaj pepel pomeni?

Zerkev perzhne fhtiridesetdanski post s' pepelenjam v' spomin ozhitne pokore, ktera se je pepelnizhno fredo sazhela, v' kateri je ponishne gresfnike s' pepelam potrosila. Njih glave je pepelila de smert premishljujejo in se ponishujejo. Pepel pomeni smert, in toraj ko glave vernikov pepelé, se slehernimu rezhe: *Spomni se, o zhlovek, de si prah, in de se bosh spet v' prah spremenil?*

Kako se mora fhtiridesetdanski post po volji zerkve posvezhvati?

Po mozhi svojiga telefa se mora postiti, nepotrebniga perpufheniga veselja se ogibati, premishljevat rasodete resnize, in slasti Jesufovo terplenje in svoje shivljenje boljshati.

Kako so prejšni verni fhtiridesetdanski post posvezhvali?

Oni so ga veliko sveteje, in fkerbneje, ko mi, posvezhvali.

Verni do dvanajstiga stoletja so v' post-

nih dneh le enkrat na dan jedli; v' postih zhes leto so okoli tretje ure po poldne, in v' velikim postu svezher jedli. Do namenjene ure so lakoto in shejo radi preterpeli, zhe jih ni bolesen permorala prej jesti. So se skerbno varovali vsiga nepotrebniga ako ravno nedolshniga veselja, tudi vsih predobrih jedi, jedli so sozhivje, al pa so ob kruhu in vodi obstali, obilno molili, na terdim leshali, in ubogim obilno pomagali.

Vsi verni, bogati in ubogi so se ojsiro postili. Sveti Janes Krisostom poterdi to, rekozh: *Kralji, oblastniki, vojshaki in vsi drugi se ojsiro postijo; vsi revno shive, in ni raslozhka med bogatimi in ubogimi.*

V' devetim stoletji imamo lep rasgled svefiga spolnovanja shtiridesetdanskiga posta nad mogozhnim zesarjam, in vso njegovo imenitno drushino. Franzoski zesar Karl I. je v' velikim postu en dan povabil nekiga shkofa k' obedu; ko je povabljen shkof vidil, de zesar ob dveh popoldne jest gre, ga je svaril, sakaj gre tako sgodaj jest. Zesar ga je rad poslusnal, in mu ponishno skasal, de savolj tiga le prej je, de bi njegova velika drushina predolgo tesh ne bila. To kashe, de tudi mogozhni sveta so postne dni, in slasti shtiridesetdanski post slo sposhtovali.

V' dvanajstim stoletji je ravno taka nava-da bila, de so verni v' velikim postu enkrat svezher jedli. Sveti Bernard to prizhuje, ki je svojim miniham takó pisal: *Do sdaj smo se do tretje ure popoldne postili; sdaj pa*

(v' velikim postu) *se bomo do vezhera ; ne le mi, temuzh tudi kralji, oblastniki, duhovni, in vsi, imenitni in reveshi.*

Kmalo po smerti svetiga Bernarda so verni peshali, in se mehkéje postili ; sdaj je veliko slabih, in eni ga ozhitno sanizhujejo. Kdor ljubi Boga in svojo dusho se rad blissha ojistrosti prvih vernih ; to je pa vsm perporozheno, de se pravi duh pokore obudi ; in kdor toliko ne more, naj se vsaj posti po sgledu sdajnih poboshnih vernikov, in tudi s' drusimi dobrimi deli naj shtiridesetdanski post Bogu v' zhaft, in svoji dushi v' svelizhanje radovoljno posvezhuje.

Kvaterni posti.

Kteri se kvaterni posti imenujejo ?

Kvaterni posti se imenujejo ti, ki so shtirikrat v' letu, spomlad, po letu, jesen, in po simi sapovedani. Tih postov je dvanajst, in tedni v' kterih so sapovedanih, se kvaterni tedni imenujejo.

So kvaterni posti sdavnaj sapovedani ?

Sdavnaj so v' katolshki zerkvi. Sveti Avgustin, kteri je v' zhetertim stoletji shivel, pishe od njih, in pravi, de se verni v' kvaternih tednih postijo po stari navadi. Papesh s. Leo I. ravno to pravi, de je stara navada v' zerkvi se v' kvaternih tednih postiti. To da perloshnost verjeti, de so kvaterni posti od apostelnov do nas prishli.

Sakaj je zerkev kvaterne poste sapovedala?

Zerkev jih je is vezh namenov sapovedala, in sosebno is tih:

1) De bi kristjani vse léto posvezhvali, in ako so greslhili, de se s' postam, molitvijo in pokoro ozhistijo.

2) De kristjani ponishno profijo Boga, ker ob kvaternih tednih shkofje navadno posvezhujejo mashnike, dati svoji zerkvi vredne namestnike Jesusove v' svelizhanje vsih vernikov.

3) De hvalijo Boga sa vse dobrote, ktere so po njem prejeli, ga sa guado in rodovitnost semlje profijo.

To je misel katolske zerkve, in naj se verni po nji ravnajo, de se po mozhi postijo, obilno molijo, se poboljs'hajo, in se s' drusimi dobrimi deli posvezhujejo.

Adventni in drugi posti k' prasinikam.

Sakaj je zerkev adventne poste sapovedala?

Sato, de se verni s' pokorjenjam k' Jesusuovimu prihodu perpravljajo. Sam post je malo, in toraj je potrebno svoje grehe sovrashiti in opustiti, de se obrodi refnizhni sad pokore, kakor je Jesus po svojim osnanovavzu Jamesu sapovedal, rekozh: *Storite vredni sad pokore.*

Sakaj je zerkev post k' nekterim velikim prasniam sapovedala?

Sato, de bi verniki s' postam, in s' tim kar se postu perdrushuje, s' molitvijo, in s' drusimi dobrimi deli prasnike posvezhvali.

Kako so se prejsdni kristjani k' prasnikam perpravljali?

Oni so se k' spominu Jesufovinga rojstva, in k' drusim prasniam skerbneje perpravljali ko sdaj. V' adventu so se ojsiro postili, in obilno molili, de bi bili boshizhne prasnike s' zhisto dusho obhajali. K' drusim prasniam so se tudi gorezhe perpravljali. V' dan pred prasniam so sgodaj vstali, in shli v' zerkev, kjer so dolgo molili, psalme peli, in sveto masho slisali, in niso is zerkve shli, dokler niso bile popoldanske ozhitne molitve dokonzhane. Po tih so domu shli in jedli, ker so bili tesni. Malo so se pozihili, in sopet v' zerkev shli, kjer so skoraj vso nozh v' boshji slushbi bili. Ne le verno ljudstvo, ampak tudi oblastniki in mogozhni so se tako sadershali, kakor zerkveni ozhetje prizhujejo.

Szhasama je sveta gorezhnost opefhala, velike molitve in ponozhna boshja slushba opufhena bila, in vonder k' velikim prasniam sapovedan post ostal. Vsi verni naj skerbé blishati se gorezhnosti prejsdnih vernikov, de k' prasniam obilnisthi molijo, svoje grehe obshalujejo, prasnikov skrivnost premishlujejo, in jih s' zhisto dusho obhajajo.

Sdaj ni vezh podobé prejslne gorezhno-

sti: namesti svetiga zhuvanja zhujejo v' hudobijah; namesti svetiga petja rasusdano vpijejo kakor de bi bili obsedeni, in zhe je vikfhi prasniki, hudobnisthi delajo, de sveti zhas ob-razhajo v' svoje pogubljenje.

Od petka in sabote.

Sakaj je zerkev sapovedala v' petik in saboto mesnih jedi sdershati se?

Sato, de se verni vsak teden nekoliko pokore, in se s' pokorjenjem perpravijo nedeljo prav posvezhvat. V' petik je pokorjenje v' spomin Jesufove smerti; v' saboto pa v' spomin njegoviga pokopa.

Je bilo vselej sapovedano v' petik in saboto se mesnih jedi sdershati?

Vsak teden je bilo nekoliko pokorjenja v' katolski zerkvi, to pa je bilo premenjenji pedversheno, kakor bo sdaj rezhen:

Pervi verni so se po sgledu apostelnov vsak teden bres vse sapovedi nekoliko postili. Navada splohna je bila, de so se v' fredo in petik postili; v' Rimski zerkvi so se tudi v' saboto postili. V' jutrovih deshelah so se v' fredo postili v' spomin, de v' fredo so visli Judovskiga ljudstva sklenili Jesufa umoriti, in de ga jim je Judesh prodal; v' saboto pa se niso postili, ampak v' petik v' spomin Jesufove smerti. Ker ti posti niso bili terdno sapovedani, so verni odjenjali, in se te dni le sder-

shali mesnih jedi ; zerkev je potlej trdno sapovedala : *V petik in saboto se mesnih jedi sdershati.*

Je dolshnost to zerkveno sapoved spolnovati ?

Sato jo je zerkev svojim vernim dala, de se spolnuje. Isgovorjeni so otrozi do sedmiga leta ; tudi popolnoma neumni odrasleni verni ; bolniki, ki bres shkode ne morejo mesnih jedi sdershati se ; vsak vernik v' fili, de svoje shivljenje ohrani, in kader je sploshno perpushtenje po vishi duhovni oblasti.

To kashe in preprizha, de vernik, kateri bres pravizhniga perpushtenja v' petik al saboto mesno je, greshti, ker se zerkvi vstavlja, ktero poslushati in bogati je Jesus sapovedal. Vernik pa, ki is sanizhvanja te zerkvene sapovedi v' prepovedane dni mesa al mesniga je, je nar hudobnisthi, in she veliko huje je, ako svoje brate pohujsha al pohujshuje.

IV. Zerkvena sapoved.

Ktera je zheterta zerkvena sapoved ?

Ta je : *Spovej se svojih grehov svoji mu postavljenu spovedniku nar manj enkrat v' letu, in ob velikonozhnim zhasu prejmi sveto reshnje Telo.*

Sapopadik te sapovedi.

in Kdaj je zerkev sapovedala nar manj enkrat v' letu spovedati se, in o velikonožnim zhasu sveto reshnje Telo prejeti?

To je sapovedala v' letu 1215 v' velikim sboru v' Lateranu pod papesham Inozenziam. V' tim sboru je bilo samih fhkofov 412.

Sakaj je zerkev to sapovedala?

Zerkev je to sapovedala, de so kristjani pokorni Jesusu, in de v' smertni lenobi ne shivé.

Jesuf je svojim vernim sapovedal se svojih grehov spovedati, ko je svojim apostelnjam rekel: *Kterim boste grehe odpustili, so jim odpushteni, in kterim jih boste sadershali, so jim sadershani.* Jan. 20. 23. Ta oblast, apostelnjam in njih nastopnikam dana, bi bila sastonj, in bi ne vedili komu odpustiti al sadershati grehov, ako bi se verni svojih grehov ne sapovedali. Jesuf je tudi sapovedal de verni njega prejemajo v' sakramentu s. reshniga Telfa, rekozh: *Resnizhno; resnizhno vam povem: Ako ne boste jedli mojiga mesa, in pili moje kervi, ne boste imeli shivljenja v' sebi.* Jan. 6. 54.

Jesuf Kristuf je tedaj spoved in obhajilo sapovedal, pa ni odlozhil zhasa, in zerkev je oboje narmanj enkrat v' letu sapovedala, de verni spolnujejo Jesusovo sapoved v' svoje svelizhanje.

Zhe je to Jesufova sapoved, sakaj je zerkev to tako posno sapovedala?

Sato je odlafhala, ker niso prvi verni te sapovedi potrebovali. Prvi verni so bili filno vneti in so pogoste prejemali sveto refhnje Telo: ako so grefhili, so se svojih grehov shalofno fpovedali, in se po naukih svojih duhovnov refnizhno fpokorili. Ko so oni fzhafama pefhali, jih je zerkev gorezhe perganjala, de Jesufovo sapoved fpolnujejo, in de vezhkrat v' letu prejemajo sakramenta pokore, in Jesufoviga Telefa. Vfi niso bili Jesufu in njegovi zerkvi pokorni, in toraj je vfm vernim v' letu 1215 terdno sapovedala, de naj se vfaj enkrat v' letu fpovedó, in prejmejo sveto obhajilo o velikonozhi.

Je to velika al majhna dolshnost?

To je velika dolshnost, in kdor ni tej sapovedi pokoren, ni kerfhanskiga imena vreden, in fi pogubljenje saflushi.

Kdor nima fmertniga greha, ali je dolshen vfaj enkrat fpovedati se?

Dolshen je, de se zerkveni sapovedi podvershe, in drusih ne pohujsha. Sveti Tomash uzhenik pravi: *Dolshen je fpovedati se enkrat v' letu, vfaj savolj zerkvene sapovedi.* Nemarni kristjani bi lohka sanizhevali sapoved, in se isgovorili, rekozh: *Nimam fmertniga greha, in sato me sapoved ne save-she.* Kdo pa sme rezhi: *Nimam veliziga greha?* Tedaj naj se is potrebne ponishnosti

in dolshne pokorshine vsak podvershe sapovedi.

S' kterimi besedami je zerkev to sapoved osnanila?

Zerkev je to sapoved v' zhetertim velikim sboru v' Lateranu s'timi besedami osnanila: *Vsaki vernik, obojiga spola, ko je starost rasfodka nastopil, naj se vsih svojih grehov svojimu duhovnimu narmanj enkrat v' letu sam svešto spové, in naloshe po korjenje po mozhi spolni. Tudi, vsaj o velikonožnim zhasu naj poboshno prejme sve-to refshnje Telo; zhe mu njegovi duhoven is pravizhniga namena ne odloshi. Kdor ni tej sapovedi pokoren, v' zerkev ne sme, in bres kershanskiga pokopalisha bode. Ta sapoved bodi pogosto osnanjena, de se nihzhe s' nevednostjo ne isgovori. Kdor se hozhe is pravizhniga namena per drusim duhovnimu spovedati, naj per svojim prej dobi perpushe-nje, ker ga drugi duhoven ne more odvresati al savesati.*

Je tej sapovedi sadosteno s' slabo spovedjo in nevrednim obhajilam?

Refnizhno de ni, ker Jesus in zerkev sapovedujeta dobro spoved in vredno obhajilo. Papesh Aleksander VII. je obsodil, kar so eni djali, de se s' slabo spovedjo spolni sapoved. Inozenzi XI. je drugi lashniv nauk obsodil, de se s' nevrednim obhajilam dopolni sapoved. Zerkev sapoveduje tedaj dobro spo-

ved in vredno obhajilo, ker to je resnizhna volja Jesufova.

Kaj zerkev s' timi besedami sapove: Vernik naj se sam vsih svojih grehov svojimu duhovnimu svesto spove?

Zerkev s' timi besedami vernim sapové, de se vsak svojimu pastirju al drusimu duhovnimu, pomagavzu v'fari, svojih grehov spové. To je resnizhna dolshnost sleherniga kristjana, in ga saveshe, ako je mogozhe jo spolniti. Ako bi zerkev drugazhi mislila, bi sraven ne perstavila, in ne sapovedala *svojiga duhovniga sa perpushenje profiti* pred spovednika druge fare iti; in tudi ne, de drugi duhoven *ne more ptujiga vernika odvesati al savesati*.

Sveti fhkof Karl Boromej je duhovnim pastirjam svoje fhkofije pifal, *de profshnavzam dajejo perpushenje iti drugam k' spovedi, ako vedo, de ne gredo is duha nepokore*. Lohka de ima kdo pravizhen isgovor, nepokorfhina pa ne isgovori.

Sakaj je zerkev sapovedala se per svojim duhovnimu spovedati?

Zerkev je is svetih namenov sapovedala, de se vsak per svojim duhovnimu, kjer prebiva, spové:

1) Ker to je stara navada vsih zhasov, in tudi um preprizha, de duhovni pastir, al njegov pomagaviz, al namestnik sodi domazhe ovze.

2) Ker duhoven, ki med svojimi duhovnimi otrozi prebiva, jih posna, lohka pra-

vizhno sodi, in veliko rezhi lohka poravna. Ni jih malo, ki snaniga in stanovitniga vodnika potrebujejo, in jim ni varno, de si nesnaniga isvolijo.

To popolnoma preprizha, de je misel zerkve sveta, in de se ovze svojiga pastirja bo-
jé is duha nepokore, kar jim morde daje perloshnost v' nepokori shiveti in umreti.

Od kod je to, de je v' nekterih shkofijah duhovnim perpusheno farmane drusih pastirjov spovedati?

V' nekterih shkofijah je to perpusheno, ker so nekteri duhovni preoblosheni s' velikim shtevilam dush; to pa ne isgovori nepokornih greshnikov, ki is duha nepokore drugam gredo.

Kaj je storiti farmanu, kteri do svojiga duhovniga saupanja nima?

Farman, ki do svojiga duhovniga saupanja nima, naj skerbno premisli, sakaj de ga nima. Ako ima pravizhen isgovor, naj si drusiga varniga spovednika isvoli, prej pa naj se po volji zerkve svojimu duhovnimu sglasi. Ako nima pravizhniga isgovora, al ve, de ga nepokorshina al nepokora drugam vabi, naj se premaga, in podvershe svojimu duhovnimu.

Zhaf sapovedane spovedi.

Kdaj je vernik dolshen se svojih grehov spovedati?

Zerkev je v'lim vernim, ki so v' starost

rasfodka prifhli, sapovedala: *Nar manj enkrat v' letu spovedati se, pa ni zhasa odlozhila.*

Sakaj ni zerkev zhasa odlozhila v' katerim se spovedati?

Sato ga ni, ker kristjan ni vsaki zhas perpravljen se svojih grehov prav spovedati, ampak kader mu Bog da gnado, in si on s' njo persadene. Spoved bres potrebne perprave, ni v' odpuštenje grehov, in sato se mora kristjan skerbno perpravljati.

Kdaj je vernim navadno opraviti sapovedano spoved?

Navadno je o velikonoznim zhasu spovedati se, in ravno sato se velikanozhna spoved imenuje, de verni prejemajo sveto reshnje Telo, kakor zerkev sapove. Tridentinski sbor slo hvali navado, ki je v' katolski zerkvi, de se verni v' velikim postu spovedujejo. Prav je to, ker je svet zhas, zhas pokore in spreobrnjenja, de se perpravljajo vredno prejeti sveto reshnje Telo.

Je sadosti se enkrat v' letu spovedati?

Premalo je to, in toraj zerkev pravi: *Narmanj enkrat v' letu spovedati se.* Zerkev s' timi besedami rasodene svojo gorezho sheljo, de bi se kristjani vezhkrat med letam spovedovali. Kdor se le enkrat v' letu spove, kashe de permoran gre k' spovedi, in de bi morde ne shel, ako bi se ozhitniga shpota ne bal.

Porezhe nekdo: *Ali ni sadoſti, zhe ſtorim, kar mi zerkve ſapové?* Sadoſti je ſzer to, de ni zerkvena ſapoved ozhitno ſanizhevana, premalo je pa po volji ſkerbne matere katolſlike zerkve, ktera pravi *Narmanj* enkrat v' letu ſpovedati ſe. Shelja katolſhke zerkve, ſgled poboshnih kriſtjanov, in duſhne potrebe perganjajo vezhkrat med letam prejemati ſakrament pokore, de vernik dobiva mozh ſveteje ſhiveti. Zhlovekova natura je ſlaba, in nejenja ſlabiga ſadu obroditi: potrebna je toraj zheſnaturaſnih perpomozhkov in ozhiſhevanja.

Kdor je v' hudih navadah, in s' grehi preobloſhen, ali mu je ſadoſti le o velikonozhnim zhaſu iti k' ſpovedi?

Njemu je premalo o velikonozhnim zhaſu le ſpovedati ſe, ker ni perpravljén odvese in ſvetiga reſhniga Teleſa prejeti. Dobri verni kriſtjani, ki ſe vezhkrat med letam ſhaloſtno in odkrito ſpovedujejo, in k' boſhji miſi vredno perſtopajo, lohka opravijo ſvojo dolſhnoſt o velikonozhnim zhaſu; mersli in hudobni kriſtjani, ki imajo hude navade, in mnoge hude rezhi poravnati, kako bodo opravili ſpoved, ako le o velikonozhnim zhaſu pridejo?

Stara navada je, de ſe poboshni verni vezhkrat med letam ſpovedujejo, in perve dni velikonozhniga zhaſa ſvojo dolſhnoſt opravijo; navadno je tudi, de ſe s' grehi obloſheni greſhniki med letam ne ſpovedó, in o velikonozhnim zhaſu ſadnji gredo k' ſpovedi. Navadno je to, in tudi de ſkerbni kriſtjani zhe

dalje bolji prihajajo, neferkerni pa huje sab-redejo v' grehe.

Kaj je rezhi tistim, kteri o velikonožnim zhasu le sato gredo k' spovedi, de zedelz prejmejo?

Pravizhno, in resnizhno se rezhe, de so oni hinavzi in fleparji, ker se ozhitniga shpo-ta ne pa Boga bojé. Predersni kristjan, ki k' spovedi ne gre, in kristjan, ki savolj zedel-za gre, sta podobna; prvi ozhitno prestopi sapoved, drugi pa jo svijazhno overshe, in jo oba sanizhujeta, ker sta oba zerkvi in Je-susu nepokorna. — Nihzhe ne sme posabiti, de zerkev sapové dobro spoved, in de se s' flabo njeni volji ne sadošti.

Od velikonožhniga obhajila.

Kaj zerkev s' to zheterto sapovedjo she sapové?

Ona sapové: *O velikonožnim zhasu sve-to reshnje Telo prejeti*; sapové pa ga vredno prejeti.

Sakaj zerkev vernim sapové sveto reshnje Telo vsaj o velikonožnim zhasu prejeti?

Sato, de so verni Jesufovi sapovedi po-korni, ki ga prejeti sapové. Jan. 6. 54. De pa verni to Jesufovo sapoved spoluijo, je ve-likozhni zhas nar bolj perlóshin, ker se ta-krat obhaja spomin njegove smerti, vstajenja,

in vſiga ſveta odreſhenja. Reſnizhno, de ſe nar bolj ſpodobi jagnje boſhje prejeti, kader ſe ſpomín obhaja, de je jagnje boſhje darovano nebefhkimu Ozhetu v' odreſhenje vſiga ſvetá. Is tiga ſvetiga namena je zerkev velikonozhno obhajilo vſim umnim vernim ſapovedala.

Per kateri ſtarosti je vernik tej ſapovedi podverſhen?

Vernik je tej ſapovedi podverſhen, kadar ima pravi raſfodík med hudim in dobrim; to je pa ſploh okoli enajſtiga al dvanajſtiga leta. Ako otrok nevarno ſboli, ſme malo pred obhaján biti, zhe je umen in uzhen v' kerſhanſkim nauku.

Ali greſhé porodniki in goſpodarji, ki ſvojih otrok in mlade druſhine ne perpravljajo k' ſvetimu obhajilu?

Reſnizhno de greſhé, ako ſi ne persade-nejo kolikor je v' njih mozhi. Sveti Pavel pravi: *Kdor ſa ſvoje, in ſlaſti ſa domazhe ne ſkerbi, je vero ſatajil, in je huji od nevernika.* I. Tim. 5. 8. Zhe duhovni s' vſim persadjanjem ſkerbé otroke uzhiti, in perpravljati k' ſvetim obhajilu, njih ſkerb malo ſda, ako otrozi nobene pomozhi doma nimajo.

Staroſt, ako druſiga ni, ne da ſafluſhenja k' boſhji miſi iti; to troje je potrebno: um, uk in dobro ſhívljenje. Otrok, kateri je ſhtirnajſt al petnajſt let ſtar, in nima ſhe potrebne perprave, ſe s' ſvojo lenobo ſadolſhu-

je, in veliko bolj njegovi porodniki al gosposdarji, ki sa njegovo perpravo ne fkerbé.

Kdaj se perzhne in mine zhas velikonožhniga obhajila?

Zhas velikonožhniga obhajila se perzhne, in mine po volji duhovne gosposke. Namenjen zhas, v'kterim se velikonožhno obhajilo opravi, ni v' vsih shkofijah enak, in vsak vernik naj stori po navadi svoje shkofsije. V' Ljubljanski shkofii se zhas velikonožhniga obhajila perzhne drugo postno nedeljo, in v' prasniki nebohoda Jezusoviga mine.

Kdor ni v' tim zhasu obhajan, ali spolni zerkveno sapoved, zhe je pred al potlej?

Zhas velikonožhniga obhajila je po volji duhovne gosposke, ne pa po volji lenih kristjanov; vender so nekteri pravizhno isgovorjeni.

1) Kdor is lenobe ne fkerbi v' pravim odlozhenim zhasu opraviti velikonožhniga obhajila, je zerkvi in Jesusu nepokoren. Kdor lohka ve, de je neperpravne dushe, in is lenobe sadnje dni velikonožhniga obhajila pred spovednika pride, je sam kriv, ako ni v' velikonožhnim zhasu obhajan.

2) Kdor se fkerbno perpravlja k' velikonožhnimu obhajilu, spovednik vender misli, de je premalo spokorjen, in mu odloshi odveso in obhajilo, ne gresli, zhe potlej ob rezhenim zhasu nasaj pride, in zhe rad stori, kar mu spovednik sapové. Zhe pa nemesti treh

al shtirih tednov odlashta nasaj priti vezh mešov, in to is lenobe, greshti soper zerkveno sapoved.

3) Kdor je na morji, al per soldatih, al drugej, de ne dobi spovednika, al de ga ni snaniga jesika, ni zerkvi nepokoren, ako sfer refnizhno sheli spovedati se, in perstopiti k' boshji misi.

Kaj pa bolehen al bolni kristjan, ki ob velikonožhnim zhasu v' zerkev ne more?

Kdor savolj slabosti svojiga telefa al bolesni v' zerkev ne more, de svojo dolshnost dopolni, je dolshen k'febi poklizati duhovna, de ga doma spové in obhaja, preden velikonožhni zhas mine. Kdor je o velikonožhnim zhasu savolj nevarne bolesni obhajan, spolni tudi zerkveno sapoved, kakor uzheniki terdijo.

Ali se spolni zerkvena sapoved s' nevrednim obhajilam?

Zerkev sapové vredno obhajilo, in toraj se s' nevrednim obhajilam njena sapoved ne spolni, kakor je papesht Inozenzi XI. sodil, in s' njim vsa zerkev uzhi.

Kako zerkev pokori nepokorne kristjane, kteri se nozhejo enkrat v' letu spovedati, in o velikonožhi obhajati?

Zerkev te nepokorne verne ajdam enake shteje, jim prepové med verno ljudstvo k'ozhitni boshji flushbi priti, in jih obsodi bres zerkveniga pokopalisha biti. Oni ne bodo

fodbi boshji odšli, in tudi ne drugi, ki s' hinnanavshino perkrivajo svojo nepokorshino.

Vsi verni naj gorezhe skerbé svoji ljubi materi katolski zerkvi popolnoma pokorshino skasovati, de bodo Jesusu pokorni, de s' zhi-fio spovedjo dofeshejo odpusheje grehov, in s' vrednim obhajilam dofeshejo zhesnaturno mozh vse skushnjave premagovati, de bodo svelizhani.

V. Zerkvena sapoved.

Ktera je peta zerkvena sapoved?

Ta je : *Ne obhajaj shenitve v' prepovedanih zhashih?*

V' katerih zhashih ni shenitev perpusheha?

Shenitev ni perpusheha od prve adventne nedelje do svetih treh kraljov, in od pepelnizhne frede do prve nedelje po velikonozi.

Sakaj je zerkev v' tih zhashih shenitev prepovedata?

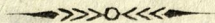
Prepovedata je, ker so advent, boshizhni prasniki, post in velikonozh fosebni sveti zhashi, ktere so kristijani dolshni s' molitujo, premishljevanjem, postam in drusimi deli posvezhvati. De zerkev ta sveti namen dofeshe, prepové vse smote, nepotrebne veselja in shenitvanje. Shenitvanje, ako bi ravno kerfhanfko bilo, s' seboj pernese smote, ra-

stresenje in drugo, kar ni svetimu zhasu permerjeno in spodobno.

V' adventu in velikim postu je shenitev prepovedana po tej zerkveni sapovedi; ne spodobi se pa tudi ob nedelah in sapovedanih prasniki, v' kvaternih tednih, in krishovim tednu, ker so ti sveti dnevi odlozheni, de kristjani fosebno molijo, in nesmoteni flushijo Bogu.

Samore biti shenitev v' prepovedanih zhasih perpushena?

V' kaki fili in is fosebnih urshahov samore biti po duhovni oblasti perpushena, in ona perpushi, pa na tihim, bres pojedne, in drusiga navadniga.

K a s a l o.

	Stran
<i>Od boshjih sapoved sploh</i>	3
<i>Kakoshne so , po kom , in kako osna- njene</i>	9

I. Sapoved boshja.

<i>Nje sapopadik</i>	15
<i>Verovati v' Boga</i>	16
<i>Upati v' Boga</i>	17
<i>Ljubiti Boga is vse dushe</i>	18
<i>Moliti in hvaliti Boga</i>	25
<i>Od nevere in malikvanja</i>	27
<i>Od krivoverstva</i>	29
<i>Od vrash</i>	32
<i>Od vedeshvanja</i>	35
<i>Od zopernije</i>	37
<i>Vrashe so gresne in fhkodljive</i>	38
<i>Od slabiga upanja</i>	40
<i>Od zhasti do angeljov in svetnikov</i>	42

II. Sapoved boshja.

<i>Nje sapopadik</i>	48
<i>Kdo in kaj sanizhuje boshje ime</i>	49
<i>Kdo in kaj zhasti boshje ime</i>	51
<i>Od persege</i>	54
<i>Od obljud</i>	58

III. Sapoved boshja.

	Stran
<i>Sapopadik in namen te sapovedi . . .</i>	64
<i>Od dela jenjati in greha varovati se.</i>	66
<i>Od sapovedanih dobrih del</i>	71

Od ljubesni do blishniga.

<i>Dolshnost je blishniga ljubiti</i>	80
<i>Koliko in savolj koga ga ljubiti . . .</i>	84
<i>Od skasovanja ljubesni do blishniga .</i>	86

IV. Sapoved boshja.

<i>Dolshnosti otrok do svojih porodni-</i> <i>kov</i>	89
<i>Dolshnosti porodnikov do svojih otrok.</i>	101
<i>Dolshnosti kristjanov do duhovnih . .</i>	118
<i>Dolshnosti do deshelske oblasti . . .</i>	123
<i>Dolshnosti postlov do gospodarja . .</i>	126
<i>Dolshnosti gospodarjev do flushabni-</i> <i>kov</i>	133

V. Sapoved boshja.

<i>Nje sapopadik</i>	142
<i>Od lastniga ubijanja</i>	142
<i>Od blishniga ubijanja</i>	145
<i>Od pohujshanja</i>	150

VI. Sapoved boshja.

<i>Nje sapopadik</i>	164
<i>Sapeljivost in hudoba nezhistiga gre-</i> <i>ha</i>	165
<i>Od zhistosti, in od tiga kar jo ohra-</i> <i>nuje</i>	172

VII. Sapoved boshja.

	Stran
Nje sapopadik	179
Kriviza je soperna Bogu, in koliko de je gresna	180
Kako so hishni gospodarji krivizhni.	184
Od gospodinj	186
Od otrok	187
Od poslov in drusih delavcov	189
Od kupzhevarcov	190
Od dolshnikov	193
Od zhimshov al obrest	197
Od najdenih rezhi	199
Od povernjenja	202

VIII. Sapoved boshja.

Nje sapopadik	214
Od krivizhniga prizhvanja	214
Od lashi	217
Od obrekvanja, opravljanja in pod- pihvanja	224
Od kriviga natolzvanja	234

IX. Sapoved boshja.

Nje sapopadik ; kaj prepoveduje in sapoveduje	238
--	-----

X. Sapoved boshja.

Nje sapopadik ; kaj prepoveduje in sapoveduje	244
--	-----

Zerkvene sapovedi.

Stran

Od njih sploh 246

I. Zerkvena sapoved.

Nje sapopadik 250

Od mnogih prasnikov in svetih zha-
fov 254

II. Sapoved.

Dolshnost sveto masfo flifhati 292

V svoji fari 300

III. Sapoved.

Od posta sploh 303

Lastnosti sapovedaniga posta 306

Kteri so al niso dolshni postiti se 315

Od shtirdefetdanskiga posta 319

Kvaterni posti 322

Adventni in drugi k' velikim prasni-
kam 323

IV. Sapoved.

Sapopadik te sapovedi 326

Zhas sapovedane spovedi 331

Od velikonozhniga obhajila 334

V. Sapoved.

Nje sapopadik 338

